

Załącznik
do uchwały nr CXCVI/3799/2025
Zarządu Województwa Lubelskiego
z dnia 9 grudnia 2025 r.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2023–2024

Lublin, 2025

Opracowanie:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

biuro@eko-precyzja.eu

Zespół autorski:

Zespół autorów pod kierownictwem: mgr Paweł Czapryn

mgr inż. Karolina Ioannidis

mgr inż. Wiktoria Zochorek

mgr inż. Adrianna Siekierka

mgr inż. Oliwia Safin

Spis treści

Spis treści.....	3
Wykaz skrótów	4
1. Wprowadzenie.....	7
1.1. Podstawa prawna	7
1.2. Cel i zakres Raportu	7
1.3. Metodyka opracowania Raportu i źródła informacji	7
1.4. Założenia Programów ochrony środowiska województwa lubelskiego.	8
2. Ocena szczegółowa realizacji POŚ w latach 2023-2024.....	34
2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)	34
2.2. Zagrożenia hałasem (ZH)	137
2.3. Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM).....	157
2.4. Gospodarowanie wodami (GW)	164
2.5. Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)	184
2.6. Zasoby geologiczne (ZG).....	217
2.7. Gleby (GL)	220
2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)	232
2.9. Zasoby przyrodnicze (ZP).....	260
2.10. Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)	302
3. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubelskiego	311
4. Podsumowanie	316
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP).....	319
4.2. Zagrożenia hałasem (ZH)	323
4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM).....	324
4.4. Gospodarowanie wodami (GW)	324
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa (GWS).....	325
4.6. Zasoby geologiczne (ZG).....	326
4.7. Gleby (GL)	327
4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO).....	327
4.9. Zasoby przyrodnicze (ZP)	330
4.10. Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).....	331
5. Rekomendacje.....	332
6. Spis tabel.....	333
7. Spis rysunków.....	336

Wykaz skrótów

Tabela 1. Wykaz skrótów występujących w niniejszym opracowaniu

Skrót	Rozwinięcie skrótu
ARiMR LOR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny
b.d.	Brak danych
BWL	Budżet Województwa Lubelskiego
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
CZG	Celowy Związek Gmin
DK	Droga krajowa
DW	Droga wojewódzka
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FEPŻ	Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową
FOP	Form Ochrony Przyrody
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GUGiK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ISL	Inwentaryzacja Stanu Lasów
IK	Instalacja Komunalna
IUNG PiG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KFD	Krajowy Fundusz Drogowy
KPZPO	Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
KW PSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
LCiT	Lubelskie Centrum Innowacji i Technologii
LODR	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
LUW	Lubelski Urząd Wojewódzki
LZW KWK	Lubelskie Zagłębie Węglowe Kopalnia Węgla Kamiennego
LZWP	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MBP	Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów
MKiŚ	Minister Klimatu i Środowiska
MPCE	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
MPWiK	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji

Skrót	Rozwinięcie skrótu
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRP	Mapy Ryzyka Powodziowego
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MZP	Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NW	Nadzór wodny
OChK	Obszar Chronionego Krajobrazu
ODM	Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OŚ	Oczyszczalnia ścieków
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PEWL2030	Polityka energetyczna w województwie lubelskim w perspektywie 2030
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGO WL 2028	Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PK	Park Krajobrazowy
PN	Park Narodowy
Poh	Program ochrony środowiska przed hałasem
POLIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POKzA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
PONE	Plan Ograniczania Niskiej Emisji
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
Poś	Ustawa Prawo Ochrony Środowiska
poś	Przydomowa oczyszczalnia ścieków
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
ppk	Punkt pomiarowo-kontrolny
PPSS	Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych

Skrót	Rozwinięcie skrótu
PZO	Plan Zadań Ochronnych
PZPWL	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RPO WL	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
RSIP WL	Regionalny System Informacji Przestrzennej Województwa Lubelskiego
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
S	Składowisko
SMH	Strategiczne Mapy Hałasu
SMSR	System Monitoringu Suszy Rolniczej
SOMO35	Sum of Ozone Means Over 35 ppb – Parametr określony przez WHO w kwestii oceny wpływu na zdrowie. SOMO35 bierze pod uwagę dzienne 8-godzinne maksyma przekraczające 35 ppb. Dla każdego dnia określone są wartości maksymalne, które następnie się sumuje.
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
SOPO	System Ochrony Przeciwośmiskowej
SUiKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SRWL 2030	Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030
UE	Unia Europejska
UMWL	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
UPUL	Uproszczone Plany Urządzenia Lasów
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie
WPGO	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
WPR	Wspólna Polityka Rolna
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WZ	Warunki zabudowy
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZLPK	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych
ZPO	Zapobieganie powstawaniu odpadów
ZSEE	Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka
ZZ	Zarząd Zlewni

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna

Podstawą prawną wykonania raportu z realizacji Programu ochrony środowiska jest art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.). Organ wykonawczy województwa, tj. Zarząd Województwa Lubelskiego sporządza co dwa lata raport z realizacji programu ochrony środowiska, który przedstawia Sejmikowi Województwa Lubelskiego. Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112) opracowany raport podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

1.2. Cel i zakres Raportu

Raport z wykonanie Programów ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2023-2024 (zwany dalej Raportem) jest dokumentem przedstawiającym stan zaawansowania prac środowiskowych na Lubelszczyźnie. Celem Raportu jest ocena stopnia i efektów realizacji działań ujętych w programach ochrony środowiska województwa lubelskiego. Opracowanie przedstawia postępy, jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania zadań ujętych w:

- 1) Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027 przyjętym uchwałą nr XII/201/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 3 grudnia 2019 r.;
- 2) Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 przyjętym uchwałą nr LIII/759/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 grudnia 2023 r.

Raport obejmuje lata 2023-2024.

1.3. Metodyka opracowania Raportu i źródła informacji

Metodyka opracowania niniejszego Raportu składa się z oceny opisowej, wskaźnikowej, analizy kosztów oraz podsumowania. Realizacja przedsięwzięć w Raporcie została zaprezentowana z podziałem na obszary interwencji, cele, kierunki interwencji i zadania. Przeanalizowano 10 obszarów interwencji tj.:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Głównym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych, w tym m.in.:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (UMWL);
- Samorządów powiatów, miast i gmin funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (RZGW w Lublinie, Rzeszowie, Warszawie), podległe zarządy zlewni (ZZ w Białej Podlaskiej, Sokołowie Podlaskim, Zamościu, Radomiu, Warszawie, Stalowej Woli);
- Lasów Państwowych (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, nadleśnictwa zlokalizowane na terenie województwa lubelskiego);
- Parków Narodowych (Poleski Park Narodowy, Roztoczański Park Narodowy);
- Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych.

Ankieta została przesłana do 213 gmin, 20 powiatów oraz do 139 innych podmiotów.

Odpowiedź uzyskaliśmy od:

- 177 gmin, stanowi to około 83% całości;
- 19 powiatów, stanowi to 95% całości;
- 77 innych jednostek (tj. WFOŚiGW, RZGW PGW WP, RDOŚ, RWMS, IMGW, IUNG-PIB, PIG-PIB, PSG i innych), stanowi to około 55% całości.

Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie (WIOŚ).

Biorąc pod uwagę fakt, iż raportowany okres dotyczy lat 2023-2024, w opracowaniu przyjęto stan prawny obowiązujący w raportowanym okresie.

1.4. Założenia Programów ochrony środowiska województwa lubelskiego.

W Programach wyznaczonych zostało **10 obszarów interwencji**:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP),
- Zagrożenia hałasem (ZH),
- Pola elektromagnetyczne (PEM),
- Gospodarowanie wodami (GW),
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS),
- Gleby (GL),
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO),
- Zasoby geologiczne (ZG),
- Zasoby przyrodnicze (ZP),
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).

W ramach wyżej wymienionych obszarów wyznaczono **cele, kierunki interwencji i zadania**. Cele, kierunki działań oraz zadania zostały określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska oraz dokumentów programowych, krajowych i wojewódzkich oraz ankietyzacji przeprowadzonej wśród jednostek, które wykonują zadania związane z ochroną środowiska w regionie. Stopień realizacji zadań oznaczony został strzałkami:

↑ - **zadanie zrealizowane**, → - **zadanie w trakcie realizacji**,

↔ - **zadanie ciągle**, ↓ - **zadanie nie zrealizowane**.

W poniższej tabeli zestawiono wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie, gdzie zadania, kierunki interwencji oraz cele oznaczone „*” oznaczają zadania wymienione w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030.

Tabela 2. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu*	OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim*	OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych OKJP.1.3. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych*
			OKJP.1.1. Opracowanie aktualizacji Programu ochrony środowiska*
			OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji, Programów Gospodarki Niskoemisyjnej. OKJP.1.4. Opracowanie, aktualizacja monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji, Programów Gospodarki Niskoemisyjnej*
			OKJP.1.2. Opracowanie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska Województwa Lubelskiego*
			OKJP.1.3. Aktualizacja i monitoring „Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego” oraz „Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”
			OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza OKJP.1.5. Kontynuacja monitoringu jakości powietrza*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			OKJP.1.5. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych (mpzp, suikzp) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń
			OKJP.1.6. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, plan ogólny gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń*
			OKJP.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych
		OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie zanieczyszczeń z produkcji ciepła OKJP.2. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej*	OKJP.1.7. Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej*
			OKJP.1.7. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła
			OKJP.1.8. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła*
			OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)
			OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)*
			OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni
			OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych*
			OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci w celu przyłączenia większej ilości budynków istniejących oraz nowo wybudowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu podłączenia większej ilości użytkowników*
			OKJP.2.5. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych
			OKJP.2.5. Promocja i stosowanie OZE*
			OKJP.2.6. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne
		OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego OKJP.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych*	OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo – rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)
			OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i infrastruktury rowerowej (w tym m.in. ciągów pieszo-rowerowych, dróg dla pieszych i rowerów wraz z infrastrukturą towarzyszącą np. wypożyczalnie rowerów) *
			OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego
			OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego*
			OKJP.3.4. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej
			OKJP.3.5. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)
			OKJP.3.4. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)*
			OKJP.3.5. Kontynuacja rozwoju komunikacyjnego (w tym alternatyw dla wysokoemisyjnej komunikacji indywidualnej)*
			OKJP.3.6. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			OKJP.3.7. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.
			OKJP.3.6. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.*
			OKJP.3.7. Ograniczenie emisji pyłów z powierzchni komunikacyjnych i budowlanych poprzez wprowadzenie ich zraszania*
		OKJP.4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła*	OKJP.3.8. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych
			OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń, pochodzących z emisji punktowej OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej*
	Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu*	OKJP.5. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii*	OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych*
			OKJP.5.1. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze wszystkich źródeł odnawialnych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			OKJP.5.2. Popularyzowanie energooszczędnego budownictwa*
			OKJP.5.3. Montaż urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej*
			OKJP.5.4. Prowadzenie dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców*
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelskim. Ochrona przed hałasem*	ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie ZH.1. Poprawa klimatu akustycznego*	ZH.1.1. Sporządzanie strategicznych map hałasu, map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem ZH.1.3. Sporządzanie strategicznych map hałasu*
			ZH.1.2. Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem ZH.1.1. Opracowanie i przyjęcie "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"* ZH.1.2. Monitoring realizacji "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"*
			ZH.1.3. Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego ZH.1.4. Monitoring hałasu*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZH.1.4. Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania, elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych oraz zapisów dotyczących ochrony przed hałasem
			ZH.1.5. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed hałasem*
			ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz możliwości ograniczenia hałasu poprzez promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego
			ZH.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu*
		ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego	ZH.1.8. Modernizacja infrastruktury kolejowej (poprawa stanu technicznego torowisk i taboru kolejowego)*
			ZH.1.10. Modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej, w szczególności stosowanie cichych nawierzchni*
			ZH.2.1. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)
			ZH.1.7. Stosowanie rozwiązań minimalizujących nadmierne narażenie na hałas (np. ekrany dźwiękochłonne) *
			ZH.2.2. Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz integralnego sterowania ruchem

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZH.2.3. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej w tym dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich – uruchomienie połączeń transportu zbiorowego ZH.1.9. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej*
		ZH.3. Ograniczenie hałasu przemysłowego	ZH.3.1. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)
Pola elektromagnetyczne.	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi Monitorowanie i utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznego*	PEM.1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych. PEM.1. Utrzymanie niskich wartości PEM nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych*	PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego*
			PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi PEM.1.3. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi*
			PEM.1.2. Nadzór lokalizacyjny nad infrastrukturą telekomunikacyjną*
Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych*	GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych*	GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie
			GW.1.1. Monitorowanie jakości wód powierzchniowych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)
			GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody powierzchniowe poprzez edukację ekologiczną*
		GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych*	GW.1.3. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi*
			GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych*
	Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą*	GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego GW.3.* Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego	GW.2.2. Identyfikacja przyczyn przekroczeń wybranych wskaźników jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych
			GW.2.2. Monitorowanie jakości wód podziemnych*
			GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami*
			GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej
			GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej*
			GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód
			GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód*
		GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniając zmiany klimatyczne*	GW.3.5. Zapobieganie podtopieniom na obszarach zurbanizowanych poprzez stosowanie błękitno-zielonej infrastruktury*
			GW.4.1. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)
			GW.4.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych w małej retencji
			GW.4.2. Budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji*
			GW.4.3. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji
			GW.4.1. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji*
			GW.4.4. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury
			GW.4.4. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskiem suszy*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			<p>GW.4.5. Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz realizacja zadań wyznaczonych w tych Planach</p> <p>GW.4.3. Realizacja zadań wyznaczonych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy*</p>
Gospodarka wodno–ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno–ściekowej Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej*	GWS.1. Poprawa funkcjonowanie systemu gospodarki wodno–ściekowej GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno–ściekowej*	<p>GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej</p> <p>GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej*</p>
			<p>GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody</p> <p>GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody*</p>
			<p>GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków</p> <p>GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków*</p>
			<p>GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie</p> <p>GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie*</p>

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
		GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych*	GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowania osadów ściekowych GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych i zagospodarowywania osadów ściekowych*
			GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków GWS.2.3. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków*
			GWS.2.1. Ograniczenie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody przemysłowych w zakładach
			GWS.2.1. Podejmowanie działań zmierzających do racjonalizacji zużycia wody w budynkach użyteczności publicznej*
			GWS.2.2. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia
			GWS.2.2. Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w tym oszczędzanie wody w gospodarstwach domowych oraz prawidłowej eksploatacji zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni ścieków*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
Zasoby geologiczne	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi*	ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin. ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin*	ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków*
			ZG.1.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik
			ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu ZG.1.2. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu*
Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu*	GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb. GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb*	GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych. GL.1.1. Propagowanie rolnictwa ekologicznego oraz dobrych praktyk rolniczych*
			GL.1.2. Promocja projektów rolno-środowiskowo-klimatycznych
			GL.1.2. Monitoring chemizmu gleb ornych*
			GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych
			GL.1.4. Wprowadzenie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych GL.1.3. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
		GL.2. Rekultywacja oraz remediacja gleb GL.2. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych*	GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi
			GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi*
			GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi
			GL.2.2. Prowadzenie rejestru decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdegradowanych i zdegradowanych*
		GL.3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring. GL.3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring*	GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym
			GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym*
			GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych*
			GL.3.2. Zabezpieczenie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych
			GL.3.2. Prowadzenie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy*
			GL.3.3. Uwzględnienie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego*	GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa*	GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami*
			GO.1.2. Opracowanie sprawozdań z realizacji WPGO GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami*
		GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest*	GO.2.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego
			GO.2.2. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest*
			GO.2.1. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest*
			GO.2.3. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego) GO.2.2. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego)*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
		GO.3 Zapobieganie powstawaniu odpadów GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów*	GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji*
			GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami*
			GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności*
		GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami*	GO.4.1. Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi GO.4.1. Tworzenie jak najbardziej efektywnych systemów selektywnego zbierania odpadów, celem poddania ich recyklingowi*
			GO.4.2. Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych GO.4.2. Modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych*
			GO.4.3. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych, a także odpadów medycznych i weterynaryjnych GO.4.3. Budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych*
			GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów*
			GO.4.6. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów GO.4.6. Likwidacja nielegalnych miejsc deponowania odpadów*
			GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji) GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)*
		GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi*	GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowych*	ZP 1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu*	ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000 ZP.1.5. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000*
			ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych ZP.1.6. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych*
			ZP.1.2. Zachowanie, rozwój i tworzenie nowych terenów zieleni publicznej*
			ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody ZP.1.7. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody*
			ZP.1.3. Wsparcie działań podmiotów wymienionych w art. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie prowadzących działalność w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego*
			ZP.1.4. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa ZP.1.8. Kontynuacja prac nad opracowaniem Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego*
			ZP.1.4. Dążenie do tworzenia nowych obszarów chronionych oraz powiększania istniejących obszarowych form ochrony przyrody*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZP.1.5. Zapewnienie właściwej ochrony obszarów cennych przyrodniczo, różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy ZP.1.1. Wprowadzanie do aktów planowania przestrzennego ustaleń dotyczących ochrony obszarów cennych przyrodniczo*
			ZP.1.6. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo
			ZP.1.7. Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej
			ZP.1.8. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych ZP.1.11. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych oraz prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych*
			ZP.1.9. Monitoring obszarów chronionych ZP.1.10. Monitoring obszarów chronionych*
		ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków*	ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych*
			ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych
			ZP.2.2. Zabezpieczenie ginących gatunków roślin, wzmacnianie ich populacji zarówno w skali lokalnej, jak i regionalnej we wskazanych lokalizacjach*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZP.2.3. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach
			ZP.2.3.* Utrzymanie istniejących licznych obszarów o zróżnicowanej powierzchni i pokrywie roślinnej, najważniejszych z punktu widzenia ochrony wartości przyrodniczych, ochrony korytarzy ekologicznych i bioróżnorodności*
			ZP.2.4. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez formułowanie wniosków i rekomendacji z PZPWL do gminnych aktów planowania przestrzennego*
			ZP.2.5. Projektowanie przejść dla płazów, gadów i innych małych zwierząt w ramach realizacji zadań polegających na budowie lub przebudowie dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Stosowanie czasowych barier, rozkładanych wzdłuż dróg przecinających w miejsca migracji płazów*
			ZP.2.6. Wprowadzenie odcinkowych pomiarów prędkości na wszystkich drogach, przebiegających przez obszary chronione, zwłaszcza parki narodowe i otuliny oraz rozległe kompleksy*
		ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych ZP.3. Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych oraz terenów wiejskich*	ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZP.3.1. Tworzenie nowych/ rozbudowanie istniejących terenów zieleni w miastach, a także konserwacja pomników przyrody*
			ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększenia terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich ZP.3.2. Uwzględnienie w gminnych aktach planowania przestrzennego ustaleń dotyczących zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich*
	Zwiększenie lesistości*	ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich ZP.4. Zwiększenie lesistości*	ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych ZP.3.4. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego poprzez wprowadzanie właściwych ustaleń do gminnych aktów planowania przestrzennego*
			ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych ZP.3.3. Zachowanie zadrzewień*
			ZP.4.4. Realizacja działań związanych z utrzymaniem trwałości i żywotności lasów, w tym realizacja działań związanych z przeciwdziałaniem gradacyjnemu występowaniu owadów lub ograniczeniu występowania szkodliwych grzybów, pasożytów i półpasożytów*
		ZP.5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa	ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	ZP.6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody oraz środowiska ZP.1.9. Poszerzanie wiedzy mieszkańców województwa lubelskiego z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz ochrony środowiska*
			ZP.6.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa
			ZP.6.2. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem
			ZP.6.3. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne ZP.4.3. Monitoring lasów oraz reakcje drzewostanów na zmiany klimatyczne*
			ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych. ZP.4.2. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych*
			ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej
			ZP.6.6. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną
	Zwiększenie lesistości	ZP.7. Zwiększenie lesistości	ZP.7.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej ZP.4.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
			ZP.7.2. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna
			ZP.7.3. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo
Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii*	PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii PAP.1. Ograniczenie występowania poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków*	PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. PAP.1.2.* Kontrolowanie zakładów przemysłowych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.
			PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię PAP.1.1. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz baz danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię*
			PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii*
			PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP*

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie
		<p>PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych</p> <p>PAP.2. Zwiększenie świadomości w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia awarii*</p>	<p>PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii</p> <p>PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii*</p>

Źródło: Programy ochrony środowiska województwa lubelskiego

2. Ocena szczegółowa realizacji POŚ w latach 2023-2024

2.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 32 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- OKJP.1. Zarządzanie jakością klimatu powietrza w województwie lubelskim;
- OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim*;
- OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie zanieczyszczeń z produkcji ciepła;
- OKJP.2. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej*;
- OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego;
- OKJP.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych*;
- OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła;
- OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła*;
- OKJP.5. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii*.

Tabela 3. Kierunki interwencji i zadania w ramach wyznaczonych celów – Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim					
Kierunek interwencji: OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim*					
OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	UMWL	378 450,00	0,00	budżet województwa	↑
OKJP.1.3. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych*					
OKJP.1.1. Opracowanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska*	UMWL	121 700,00	0,00	budżet województwa	↑
OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	Miasta, Gminy	-	47 601,00	FELU 2021-2027	↑
OKJP.1.4. Opracowanie, aktualizacja monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji, Programów Gospodarki Niskoemisyjnej*					
OKJP.1.2. Opracowanie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego*	UMWL	brak danych	brak danych	budżet województwa	↑
OKJP.1.3. Aktualizacja i monitoring „Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” oraz „Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”	UMWL	0,00	224 000,00	budżet województwa	↔
OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza	GIOŚ, WIOŚ w Lublinie, Miasta, Gminy	125 512,88	127 575,27	WFOŚiGW w Lublinie, budżet Państwa, budżet gmin	↑ →
OKJP.1.5. Kontynuacja monitoringu jakości powietrza*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.1.5. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych (mpzp, suikzp) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	UMWL, Gminy	62 976,00	0,00	budżet gmin	→
OKJP.1.6. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp, plan ogólny gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń*					
OKJ.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych	UMWL, Powiaty, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, Placówki oświatowe	1 129 518,29	773 524,17	PFEL 2021-2027, środki unijne, UMWL, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, budżet powiatów, budżet gmin	→
OKJP.1.7.Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej*					
OKJP.1.7. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła	Miasta, Gminy, Straż Miejska	W ramach obowiązków służbowych	W ramach obowiązków służbowych	budżet gmin, budżet straży miejskiej	→
OKJP.1.8. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła*					
Kierunek interwencji: OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie zanieczyszczeń w produkcji ciepła					
Kierunek interwencji: OKJP.2. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej*					
OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)	UMWL, Powiaty, Gminy	109 742 546,72	59 618 799,97	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, budżet gmin	↑ →
OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni	Gminy, Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej	14 047 783,07	8 291 620,48	budżet gmin, budżet przedsiębiorstwa	↑ →
OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni*					
OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych.	UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, Spółdzielnie i Wspólnoty Mieszkaniowe	121 630 398,34	173 883 479,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, budżet powiatów, budżet gmin, budżet mieszkańców, budżet wspólnot mieszkaniowych	↑ →
OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych*					
OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci w celu przyłączenia większej ilości budynków istniejących oraz nowo budowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej	Miasta, Przedsiębiorstwa Gazownicze	251 983 950,60	39 387 442,33	budżet gmin, budżet przedsiębiorstwa	↑ →
OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu podłączenia większej ilości użytkowników*					
OKJP.2.5. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych	UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Komunalne, Placówki oświatowe, Jednostka Pomocy Społecznej, Osoby Fizyczne	95 717 063,11	6 684 292,34	Środki unijne, budżet państwa, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, WFOŚiGW w Lublinie	↑ →
OKJP.2.5. Promocja i stosowanie OZE*	UMWL, Gminy, Powiaty, Przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, Zakłady komunalne, Zakłady energetyczne, Zarządzający instalacjami odpadowymi	brak danych	brak danych	brak danych	→

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.2.6. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne	Miasta, Gminy,	98 162 490,63	123 997,56	budżet gmin	↑ →
Kierunek interwencji: OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego					
Kierunek interwencji: OKJP.3.* Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych*					
OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych	UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, GDDKiA Oddział w Lublinie	1 786 185 227,00	1 715 059 917,00	Środki unijne, budżet państwa, budżet województwa, budżet powiatów, budżet gmin, Lasy Państwowe	↑ →
OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych*					
OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)	UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, GDDKiA Oddział w Lublinie, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarządy Dróg Powiatowych	12 864 691,56	12 774 340,00	budżet województwa, budżet gmin, RFRD	↑ →
OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i infrastruktury rowerowej (w tym m.in. ciągów pieszo-rowerowych, dróg dla pieszych i rowerów wraz z infrastrukturą towarzyszącą np. wypożyczalnie rowerów)*					
OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego	UMWL, Zarządzający liniami kolejowymi	127 344 100,07	133 908 546,00	budżet województwa, Fundusz Kolejowy	↑ →
OKJP.3.3 Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.3.4. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej	Miasta, Gminy, Stowarzyszenie LOM z terenu Gminy Mełgiew	2 782 300,00	17 119 537,03	Środki unijne, budżet gmin	→
OKJP.3.5. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (np. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne, Fundacja Santander Bank Polska S.A. i Santander Leasing S.A.	669 300,00	28 031,55	budżet gmin, budżet przedsiębiorstw	→
OKJP.3.4. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)*					
OKJP.3.5. Kontynuacja rozwoju komunikacyjnego (w tym alternatyw dla wysokoemisyjnej komunikacji indywidualnej)*	Gminy, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne	brak danych	brak danych	brak danych	→
OKJP.3.6. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne	3 640 431,00	76 724 434,10	NFOŚiGW, budżet przedsiębiorstw	↑ →
POKJP.3.7. Poprawa systemu komunikacji publicznej, np. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R, itp.	Powiaty, Miasta, Gminy, Zarządcy Dróg Powiatowych, Przedsiębiorstwa Komunikacyjne	193 359 098,69	158 813 737,20	budżet gmin, RFRD, budżet przedsiębiorstw	↑ →
OKJP.3.6. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.*					
OKJP.3.7. Ograniczenie emisji płynów z powierzchni komunikacyjnych i budowlanych poprzez wprowadzenie ich zraszania*	Zarządcy Dróg Powiatowych	1 500,00	0,00	budżet powiatów	↑

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.3.8. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych	Powiaty, Miasta, Gminy, Zarządcy Dróg Powiatowych, Zakłady Komunalne	4 858 802,13	6 363 640,38	budżet powiatów, budżet gmin	→
Kierunek interwencji: OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła					
Kierunek interwencji: OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła*					
OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń, pochodzących z emisji punktowej	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej	600 240,00	1 356 690,00	budżet przedsiębiorstwa	↑
OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń, pochodzących z emisji punktowej*					
OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	Przedsiębiorstwa	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
OKJP.4.2. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych*					
Kierunek interwencji: OKJP.5. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii*					
OKJP.5.1. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze wszystkich źródeł odnawialnych*	Gminy, Przedsiębiorstwa wodociągowo–kanalizacyjne, Jednostki Pomocy Społecznej, Osoby Fizyczne	brak danych	brak danych	budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, LAWP w Lublinie	↑ →
OKJP.5.2. Popularyzowanie energooszczędnego budownictwa*	Powiaty, Gminy	0,00	0,00	nie dotyczy	↓

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
OKJP.5.3. Montaż urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej*	Powiaty, Miasta, Gminy, Zarządy Dróg Miejskich, OSP	41 826 157,15	20 350 999,99	budżet powiatów, budżet gmin	↑ →
OKJP.5.4. Prowadzenie dofinansowań do montażu OZE dla mieszkańców*	WFOŚiGW w Lublinie, Miasta, Gminy	26 936 208,29	728 675,19	środki unijne, WFOŚiGW w Lublinie, budżet gmin	↑ →
OKJP Zadania Dodatkowe	Miasta, Gminy	27 461 147,66	10 039 826,27	budżet gmin	↑

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

OKJP.1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim

OKJP.1.* Zarządzanie jakością powietrza w województwie lubelskim*

OKJP.1.1. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych

OKJP.1.3. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych*

Dnia 28 czerwca 2023 roku Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął:

- uchwałą nr XLIX/716/2023 aktualizację "Programu Ochrony Powietrza (POP) dla strefy lubelskiej, ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu";
- uchwałą nr XLIX/717/2023 aktualizację "Programu Ochrony Powietrza (POP) dla strefy Aglomeracja Lubelska, ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu".

Programy powstały w oparciu o roczne oceny jakości powietrza za rok 2021 opracowaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 378 450,00 zł.

W raportowanych latach realizowano również działania polegające na zapewnieniu asysty technicznej, bieżącej konserwacji oraz aktualizacji systemu powietrze.lubelskie.pl, umożliwiającego sporządzanie i bezpośrednie przesyłanie przez urzędy gmin, miast i starostw województwa lubelskiego rocznych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, ujętych w programach ochrony powietrza, wraz z możliwością ich weryfikacji i agregacji oraz sporządzania zbiorczych sprawozdań do Ministra Klimatu i Środowiska. Umowa jest zawarta z wykonawcą systemu.

OKJP.1.1 Opracowanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska*

Sejmik Województwa Lubelskiego 11 grudnia 2023 roku przyjął uchwałą nr LIII/759/2023 aktualizację dokumentu pn. „Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030”.

Celem Programu jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska, niezbędnych działań służących poprawie środowiska. Opracowanie określa także cele i kierunki interwencji, które uwzględniają najważniejsze potrzeby oraz efektywne wykorzystanie środków finansowych.

Koszt realizacji zadania wyniósł 121 770,00 zł (cena obejmowała opracowanie Programu ochrony środowiska oraz Raportu z wykonania programu ochrony środowiska za lata 2021-2022).

OKJP.1.2. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji, Programów Gospodarki Niskoemisyjnej

OKJP.1.4. Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji, Programów Gospodarki Niskoemisyjnej*

W ramach realizacji celów polityki ochrony powietrza na poziomie lokalnym, istotną rolę odgrywają działania wynikające z dokumentów planistycznych takich jak Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) oraz Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Choć strategię i politykę na poziomie krajowym i europejskim wyznaczają ogólne ramy działania i wpływają na poziom tła zanieczyszczeń, to właśnie inicjatywy podejmowane przez jednostki samorządu terytorialnego mają bezpośredni wpływ na poprawę jakości powietrza w konkretnych lokalizacjach.

PONE jest kluczowym narzędziem służącym ograniczeniu emisji substancji szkodliwych pochodzących z lokalnych źródeł, takich jak domowe piece i kotłownie węglowe. Program ten koncentruje się na wymianie nieefektywnych systemów grzewczych na nowoczesne, niskoemisyjne technologie. W ramach PONE prowadzona jest inwentaryzacja źródeł ciepła na terenie danej gminy. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji ustala się priorytety likwidacji tzw. „kopciuchów” oraz dokonuje analiz techniczno–ekonomicznych planowanych działań. Opracowywany jest również harmonogram rzeczowo–finansowy, uwzględniający źródła finansowania oraz spodziewany efekt ekologiczny. Samorządy gminne, na których terenie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5}, zobowiązane są do opracowania i wdrożenia PONE. Jednocześnie jednostki samorządu z obszarów wolnych od przekroczeń mogą realizować tego typu programy w celu prewencyjnego utrzymania poziomów emisji poniżej wartości normatywnych.

PGN to dokument planistyczny wspierający działania w zakresie efektywności energetycznej, redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększeniu udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy. Choć PGN nie jest dokumentem obligatoryjnym, jego opracowanie wynika z krajowych i międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu. PGN zawiera analizę zużycia energii i emisji CO₂ oraz identyfikuje działania służące poprawie gospodarowania energią w sektorze publicznym, komunalnym i mieszkaniowym.

W latach 2023–2024 na terenie województwa lubelskiego kontynuowano prace nad aktualizacją i wdrażaniem lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony powietrza. Gminy uczestniczyły w programach dotacyjnych wspierających wymianę źródeł ciepła oraz inwestycje w efektywność energetyczną, co przyczynia się do sukcesywnej poprawy jakości powietrza w regionie oraz realizacji celów wynikających z Programów ochrony powietrza dla województwa lubelskiego. Działania te zostały szczegółowo opisane w ramach innych zadań.

OKJP.1.2. Opracowanie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego*

Opracowanie raportu z wykonania programu ochrony środowiska polega na podsumowaniu i ocenie realizacji celów i zadań określonych w programie ochrony środowiska. Raport ten jest wymagany prawnie i stanowi podstawę do dalszych działań w zakresie ochrony środowiska.

W ramach wykonywanego co 2 lata monitorowania realizacji Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego w 2023 roku opracowano „Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2021–2022”. Dokument został przyjęty uchwałą nr DXXV/9253/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 1 grudnia 2023 roku, następnie przedłożony Sejmikowi Województwa Lubelskiego i przekazany ministrowi właściwemu do spraw klimatu i środowiska.

OKJP.1.3. Aktualizacja i monitoring „Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” oraz „Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w „Raporcie z monitoringu Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”, istnieje konieczność połączenia dwóch wyżej wymienionych programów w jedną zintegrowaną politykę rozwoju energetyki dla województwa. W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, przyjętej 29 marca 2021 roku przez Sejmik Województwa Lubelskiego, przewidziano przygotowanie planu określającego kierunki rozwoju energetyki w województwie, z uwzględnieniem energetyki konwencjonalnej oraz wykorzystania OZE. PEWL2030 tworzony był w oparciu o główne dokumenty lokalne. Produkcja z odnawialnych źródeł energii stanowi blisko 53% produkcji ogółem. Jest to wzrost produkcji energii z OZE o ok. 230% od 2018 roku. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem zwiększył się o 30%.¹

Misją „Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” jest dążenie do rozwoju województwa w kierunku gospodarki innowacyjnej i przyjaznej środowisku oraz efektywnie korzystającej z endogenicznych zasobów regionu.

Za cel nadrzędny przyjmuje się „Racjonalne wykorzystanie zasobów odnawialnych źródeł energii dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu”. Określone zostały również cele szczegółowe, które odzwierciedlają aspiracje rozwojowe województwa w dziedzinie energetyki oraz innych sferach, dla których rozwój odnawialnych źródeł energii ma istotne znaczenie.

Bank Gospodarstwa Krajowego, pełniący funkcję podmiotu Wdrażającego Fundusz Powierniczy, podpisał umowy w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027 z Partnerami Finansującymi w ramach Działania 4.7 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii oraz Działania 4.10 Wykorzystanie OZE w gospodarce.

Realizacja inwestycji zwiększy zdolność wytwarzania energii odnawialnej o ponad 115 MW oraz wytworzenie co najmniej 123 tys. MWh/rok energii odnawialnej, w tym elektrycznej

¹ Źródło: <https://www.lubelskie.pl/aktualnosci/fundusze-europejskie-na-wsparcie-w-zakresie-odnawialnych-zrodel-energii-oze/>
Źródło: https://lublin.eu/gfx/lublin/userfiles/_public/mieszkancy/srodowisko/energia/oze/inwentaryzacja_instalacji_oze_lublin.pdf

i cieplnej, a szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych wyniesie rocznie ponad 6 tys. ton ekwiwalentu CO₂.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku przyjętej 29 marca 2021 r. przez Sejmik Województwa Lubelskiego przewidziano przygotowanie planu określającego kierunki rozwoju energetyki w województwie, z uwzględnieniem energetyki konwencjonalnej oraz wykorzystania OZE. W związku z powyższym, aby zrealizować ten plan podjęto następujące działania:

- Rok 2023:
  - Podjęcie uchwały nr CDXXXVIII/7732/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie przystąpienia do prac nad opracowaniem projektu dokumentu pn. „Polityka energetyczna w województwie lubelskim w perspektywie 2030” oraz przedłożenie Zarządowi Województwa Lubelskiego wstępnych założeń projektu dokumentu PEWL2030;
  - Powołanie Zespołu Konsultacyjnego ds. opracowania projektu dokumentu pn. „Polityka energetyczna w województwie lubelskim w perspektywie 2030” Zarządzeniem Nr 81/2023 Marszałka Województwa Lubelskiego z dnia 31 maja 2023 roku;
  - Posiedzenie Zespołu Konsultacyjnego w dniu 23 czerwca 2023 r.–omówienie propozycji projektu dokumentu PEWL2030 w celu opracowania przedmiotu zamówienia;²
  - Podpisanie umowy w dn. 14 grudnia 2023 r. na opracowanie dokumentu PEWL2030 z wyłonionym Wykonawcą (Krajową Agencją Poszanowania Energii S.A.).
- Rok 2024:
  - posiedzenia Zespołu Konsultacyjnego;
  - Odebranie w listopadzie 2024 r. dokumentu opracowanego przez Wykonawcę;
  - W wyniku złożenia stosownych oświadczeń, wynikających z przysługiwaniach Województwu Lubelskiemu uprawnień, rozliczenie Wykonawcy w dniu 17 grudnia 2024 r.;
  - Przekazanie przez Departament Środowiska i Zasobów Naturalnych UMWL w Lublinie w dniu 30 grudnia 2024 r. Zarządowi Województwa Lubelskiego informacji o odbiorze ww. dokumentu od Wykonawcy oraz poinformowanie o przekazaniu dokumentu do Departamentu Strategii i Rozwoju UMWL w Lublinie celem prowadzenia dalszych procedur prawnie wymaganych.

Zadanie nie zostało zakończone. Koszt opracowania projektu dokumentu PEWL2030 wyniósł 224 000,00 zł (w 2024 r. sfinansowano ze środków własnych budżetu UMWL).

---

²Źródło: https://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=72&action=details&document_id=1899405

OKJP.1.4. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza

OKJP.1.5. Kontynuacja monitoringu jakości powietrza*

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2024 r., poz. 870). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych / docelowych / celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- Dwutlenek siarki SO₂,
- Dwutlenek azotu NO₂,
- Tlenek węgla CO,
- Benzen C₆H₆,
- Ozon O₃,
- Pył PM₁₀,
- Pył PM_{2,5},
- Ołów Pb w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- Arsen As w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- Kadm Cd w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- Nikiel Ni w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- Benzo(a)piren B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀.

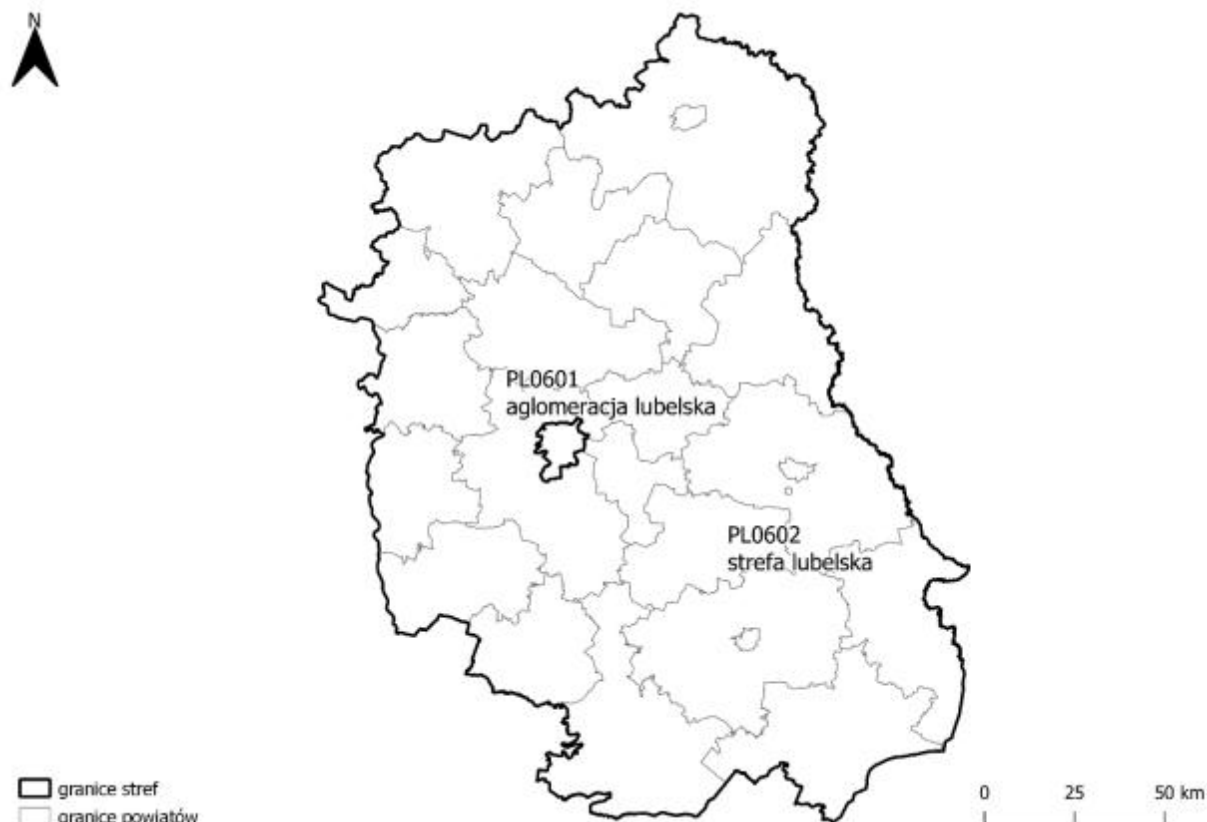
Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin, obejmuje 3 substancje:

- Dwutlenek siarki SO₂,
- Tlenki azotu NO_x,
- Ozon O₃.

W celu oceny jakości powietrza, zgodnie z ustawą POŚ (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), na terenie województwa lubelskiego wyznaczono 2 strefy:

- Aglomeracja lubelska,
- Strefa lubelska.

Strefy zostały oznaczone na mapie:

Rysunek 1. Podział województwa lubelskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Zarówno w 2023, jak i w 2024 roku pomiary jakości powietrza były prowadzone na 12 stałych stacjach monitoringu oraz 1 stacji mobilnej.

W 2023 roku 6 stacji, natomiast w 2024 roku 7 stacji było ukierunkowanych na ocenę tła miejskiego i wyniki z nich pochodzące są wykorzystywane między innymi na potrzeby analiz prowadzonych ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Do badania tła pozamiejskiego w 2023 i 2024 roku służyły 3 stacje, natomiast do podania tła podmiejskiego w 2023 roku służyły 4 stacje, zaś w 2024 roku 3 stacje i funkcjonowały zarówno ze względu na potrzeby oceny pod kątem ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin.

Zestawienie stacji monitoringu powietrza wraz z podstawowymi informacjami przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 4. Zestawienie stacji pomiarowych, z których wyniki zostały wykorzystane w rocznej ocenie jakości powietrza za 2023 rok

Lp.	Nazwa strefy	Kod stacji	Nazwa stacji	Adres stacji	Powiat	Typ obszaru	Typ stacji
1.	Aglomeracja lubelska	LbLubObywate	Lublin ul. Obywatelska	Lublin, ul. Obywatelska 13	Lublin	miejski	tło
2.	Aglomeracja lubelska	LbLubSliwins	Lublin, ul. Śliwińskiego	Lublin, ul. Śliwińskiego 5	Lublin	miejski	tło
3.	Strefa lubelska	LbBiaPodOrze	Biała Podlaska, ul. Orzechowa	Biała Podlaska, ul. Orzechowa	Biała Podlaska	miejski	tło
4.	Strefa lubelska	LbChelmPolan	Chełm, ul. Połaniecka	Chełm, ul. Połaniecka	Chełm	miejski	tło
5.	Strefa lubelska	LbFlorianRPN	Florianka, RPN	Florianka	biłgorajski	pozamiejski	tło
6.	Strefa lubelska	LbJarczWolaM	Jarczew, IMGW	Jarczew	łukowski	pozamiejski	tło
7.	Strefa lubelska	LbKrasKoszar	Kraśnik, ul. Koszarowa	Kraśnik, ul. Koszarowa 10A	kraśnicki	podmiejski	tło
8.	Strefa lubelska	LbKrasnobrod	Krasnobród, ul. Sanatoryjna	Krasnobród, ul. Sanatoryjna	zamojski	podmiejski	tło
9.	Strefa lubelska	LbNaleczAlMa	Nałęczów, ul. Małachowskiego	Nałęczów, ul. Małachowskiego	puławski	podmiejski	tło
10.	Strefa lubelska	LbRadzPodSit	Radzyń Podlaski, ul. Sitkowskiego	Radzyń Podlaski, ul. Sitkowskiego 1b	radzyński	podmiejski	tło
11.	Strefa lubelska	LbWilczopole	Wilczopole	Wilczopole	lubelski	pozamiejski	tło
12.	Strefa lubelska	LbZamHrubie	Zamość, ul. Hrubieszowska	Zamość, ul. Hrubieszowska 69A	Zamość	miejski	tło
13.	Strefa lubelska	LbLukBulNiepM OB	Łuków, Bulwar 100-lecia Odzyskania Niepodległości	Łuków, Bulwar 100-lecia Odzyskania Niepodległości	łukowski	miejski	tło

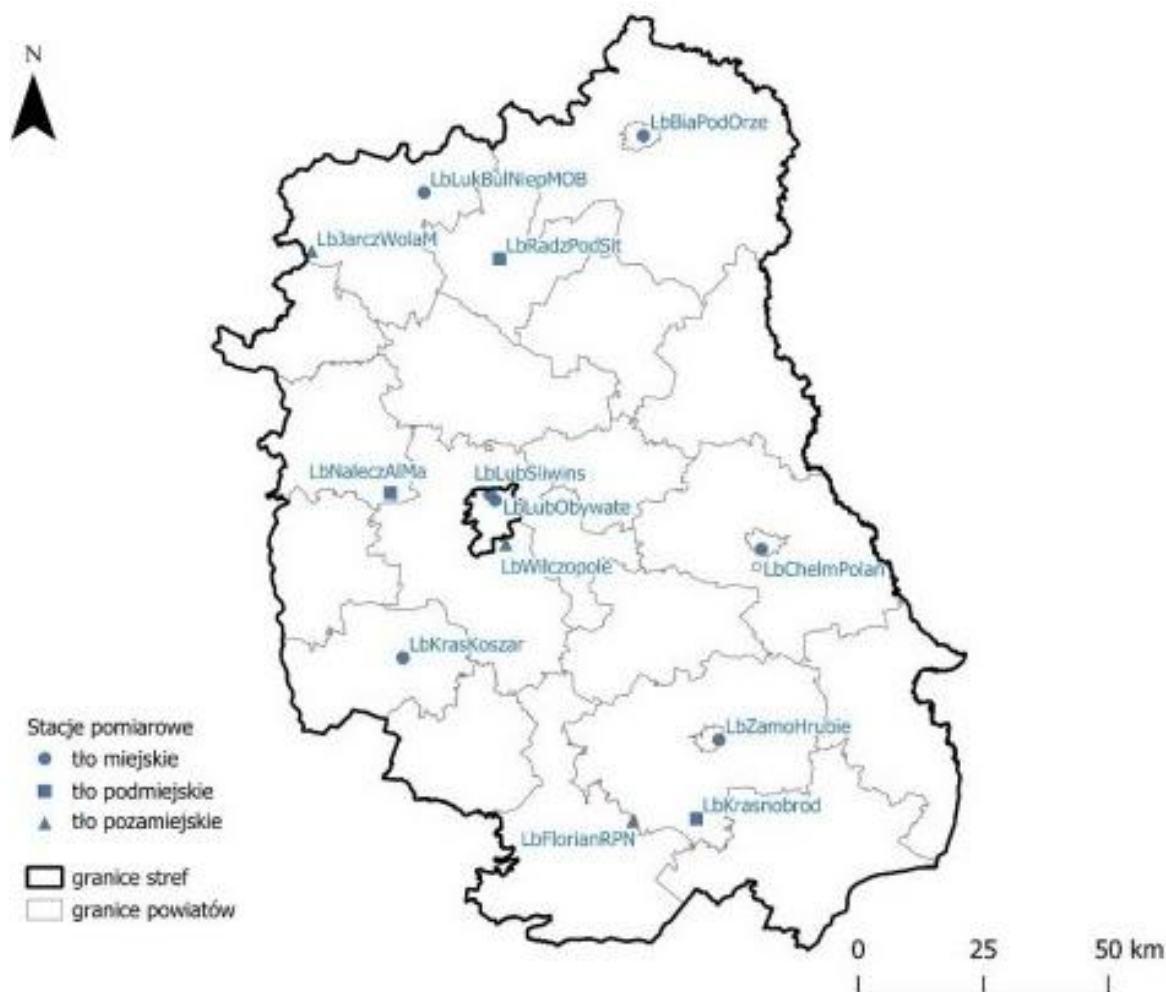
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 5. Zestawienie stacji pomiarowych, z których wyniki zostały wykorzystane w rocznej ocenie jakości powietrza za 2024 rok

Lp.	Nazwa strefy	Kod stacji	Nazwa stacji	Adres stacji	Powiat	Typ obszaru	Typ stacji
1.	Aglomeracja lubelska	LbLubObywate	Lublin ul. Obywatelska	Lublin, ul. Obywatelska 13	Lublin	miejski	tło
2.	Aglomeracja lubelska	LbLubŚliwinski	Lublin, ul. Śliwińskiego	Lublin, ul. Śliwińskiego 5	Lublin	miejski	tło
3.	Strefa lubelska	LbBiaPodOrze	Biała Podlaska, ul. Orzechowa	Biała Podlaska, ul. Orzechowa	Biała Podlaska	miejski	tło
4.	Strefa lubelska	LbChelmPolan	Chełm, ul. Połaniecka	Chełm, ul. Połaniecka	Chełm	miejski	tło
5.	Strefa lubelska	LbFlorianRPN	Florianka, RPN	Florianka	biłgorajski	pozamiejski	tło
6.	Strefa lubelska	LbJarczWolaM	Jarczew, IMGW	Jarczew	łukowski	pozamiejski	tło
7.	Strefa lubelska	LbKrasKoszar	Kraśnik, ul. Koszarowa	Kraśnik, ul. Koszarowa 10A	kraśnicki	miejski	tło
8.	Strefa lubelska	LbKrasnobrod	Krasnobród, ul. Sanatoryjna	Krasnobród, ul. Sanatoryjna	zamojski	podmiejski	tło
9.	Strefa lubelska	LbLukBulNiepMOB	Łuków, Bulwar 100-lecia Odzyskania Niepodległości	Łuków, Bulwar 100-lecia Odzyskania Niepodległości	łukowski	miejski	tło
10.	Strefa lubelska	LbNaleczAIMa	Nałęczów, ul. Małachowskiego	Nałęczów, ul. Małachowskiego	puławski	podmiejski	Tło
11.	Strefa lubelska	LbRadzPodSit	Radzyń Podlaski, ul. Sitkowskiego	Radzyń Podlaski, ul. Sitkowskiego 1b	radzyński	podmiejski	tło
12.	Strefa lubelska	LbWilczopole	Wilczopole	Wilczopole	lubelski	pozamiejski	tło
13.	Strefa lubelska	LbZamHrubie	Zamość, ul. Hrubieszowska	Zamość, ul. Hrubieszowska 69A	Zamość	miejski	tło

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Poniżej na mapie przedstawiono lokalizację stacji pomiarowych w województwie lubelskim, wykorzystanych w ocenie powietrza w roku 2024.

Rysunek 2. Lokalizacja stacji pomiarowych w województwie lubelskim, wykorzystanych w ocenie powietrza za rok 2024

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Poniżej zestawiono klasy w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A–poziom stężeń zanieczyszczenia nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego/docelowego;
- Klasa C–poziom stężeń zanieczyszczenia powyżej poziomu dopuszczalnego/docelowego;
- Klasa D1–poziom stężeń ozonu nieprzekraczający poziomu celu długoterminowego;
- Klasa D2–poziom stężeń ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego.

Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężeń zanieczyszczenia	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny ^{*1)}			
nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego ^{*2)}		C	-określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; -opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu; -kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy ^{*3)}			
nieprzekraczający poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi: ozon O ₃ benzo(a)pirenu (B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 ochrona roślin: Arsen (As) Kadm (Cd) Nikiel (Ni)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego

Poziom stężenie zanieczyszczenia	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
powyżej poziomu docelowego		C	-dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych -opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
nieprzekraczający poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

*1) Dotyczy zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartości ołowiu (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀—ochrona zdrowia ludzi oraz: dwutlenku siarki (SO₂) i tlenków azotu (NO_x)—ochrona roślin. W przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w roku 2024 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1

*2) Z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

*3) Dotyczy: ozonu (O₃) -ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin oraz arsenu (As), kadmu (Cd), Niklu (Ni), benzo(a)pirenu (B(a)P), w pyłe zawieszonym PM₁₀-ochrona zdrowia ludzi

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ²⁾
Aglomeracja lubelska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
Strefa lubelska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

*1) Dla ozonu–poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

*2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}–poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 8. Klasy strefy lubelskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
Strefa lubelska	A	A	A

*1) Dla ozonu–poziom celu długoterminowego–strefa lubelska uzyskała klasę D2.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 9. Wynikowe klasy stref województwa lubelskiego dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ²⁾
Aglomeracja lubelska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
Strefa lubelska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

*1) Dla ozonu–poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,

* 2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}–poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskała klasę A.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

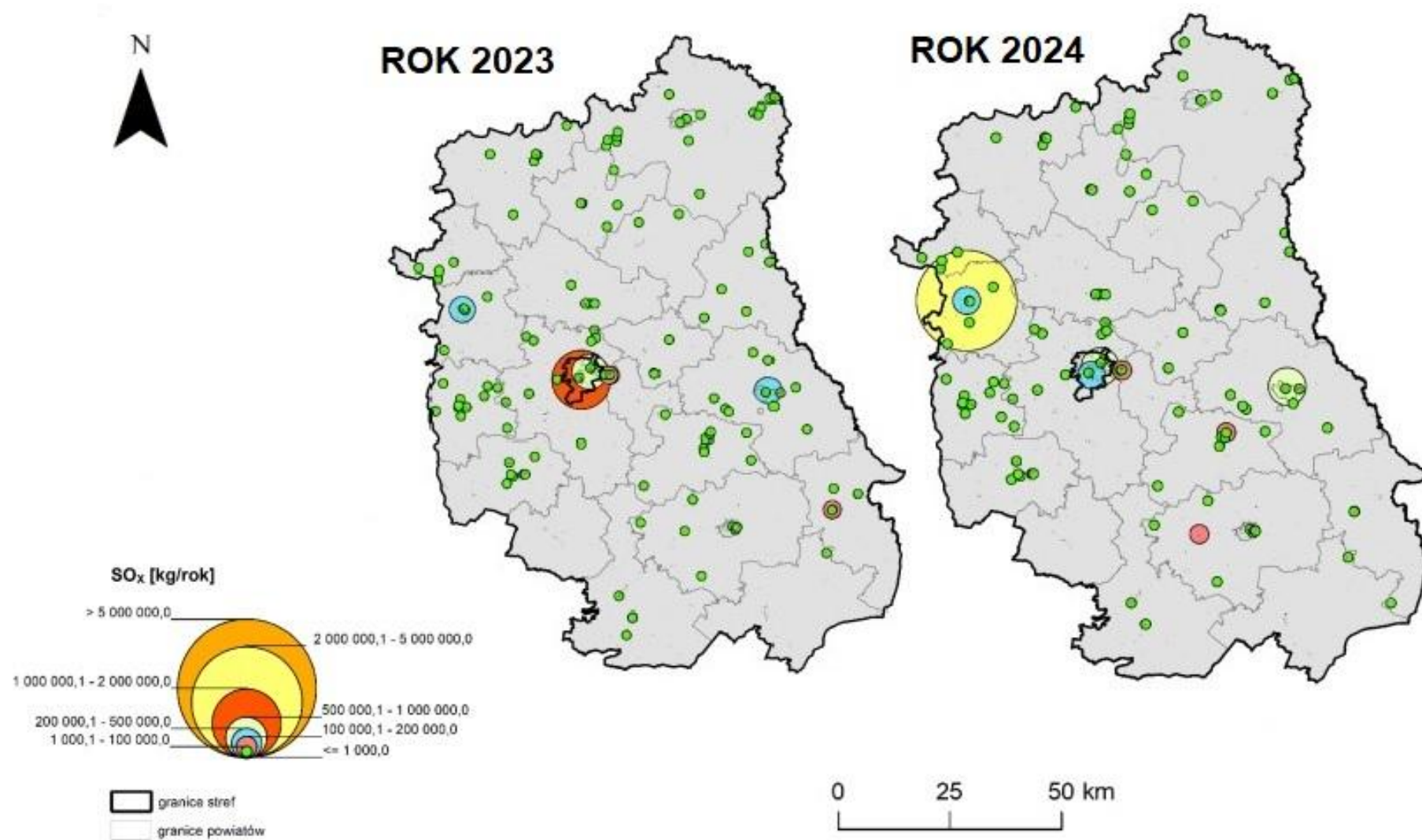
Tabela 10. Klasy strefy lubelskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
Strefa lubelska	A	A	A

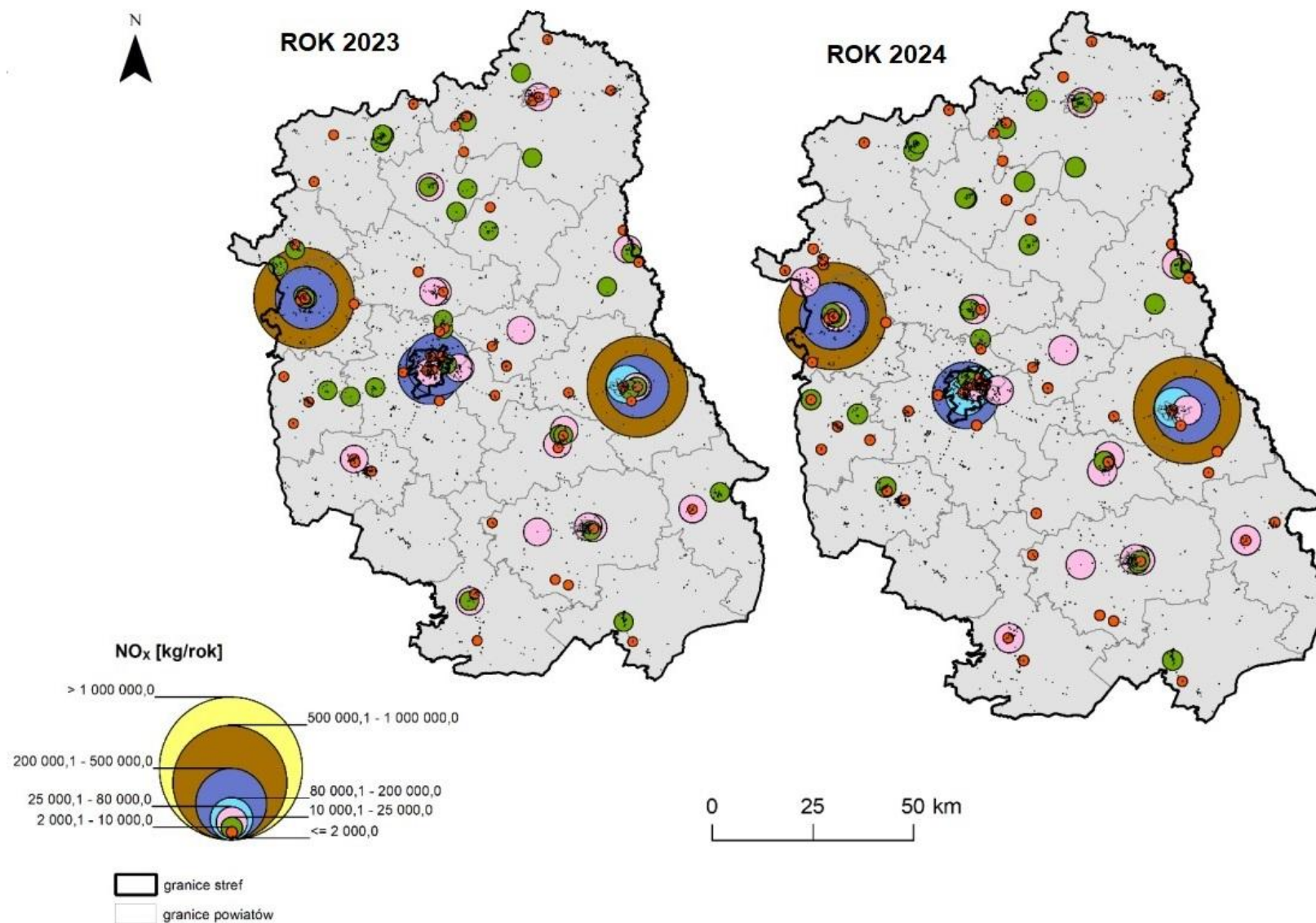
* 1) Dla ozonu–poziom celu długoterminowego–strefa lubelska uzyskała klasę D2.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2024

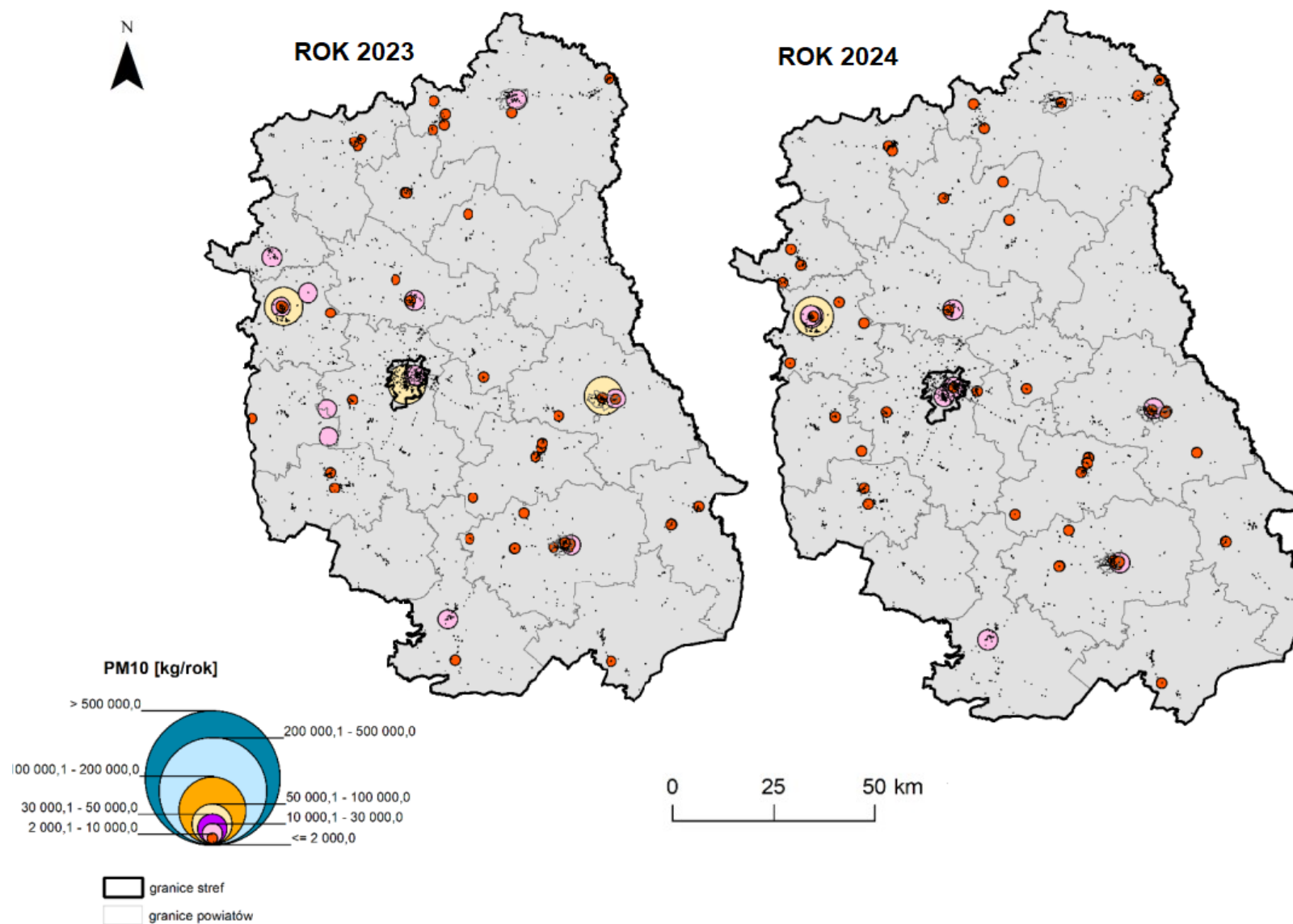
Rozkład przestrzenny emisji wybranych substancji w latach 2023-2024 w województwie lubelskim przedstawiał się następująco.

Rysunek 3. Lokalizacja punktowych źródeł emisji SO_x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

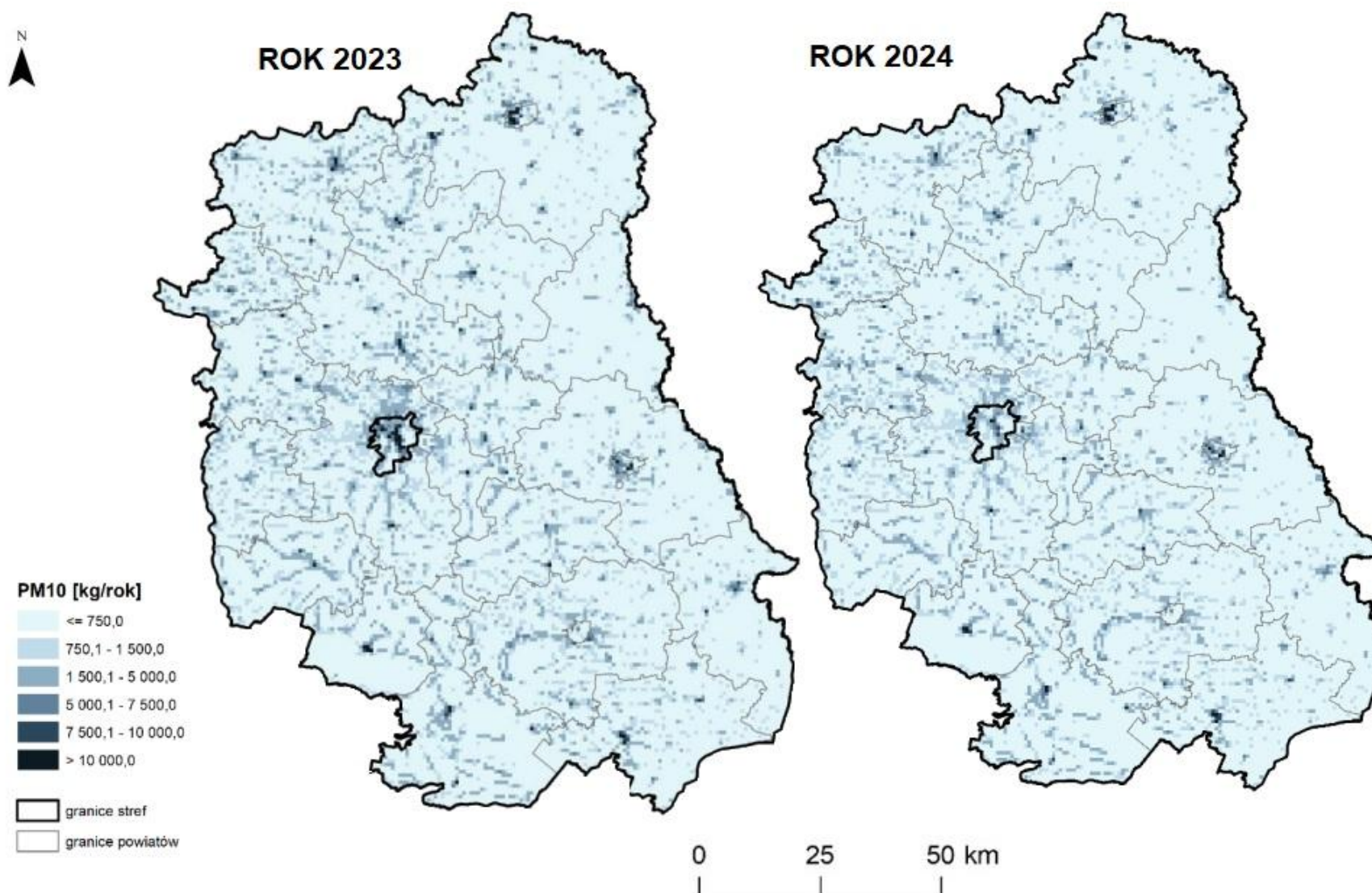

Rysunek 4. Lokalizacja punktowych źródeł emisji NO_x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
 Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

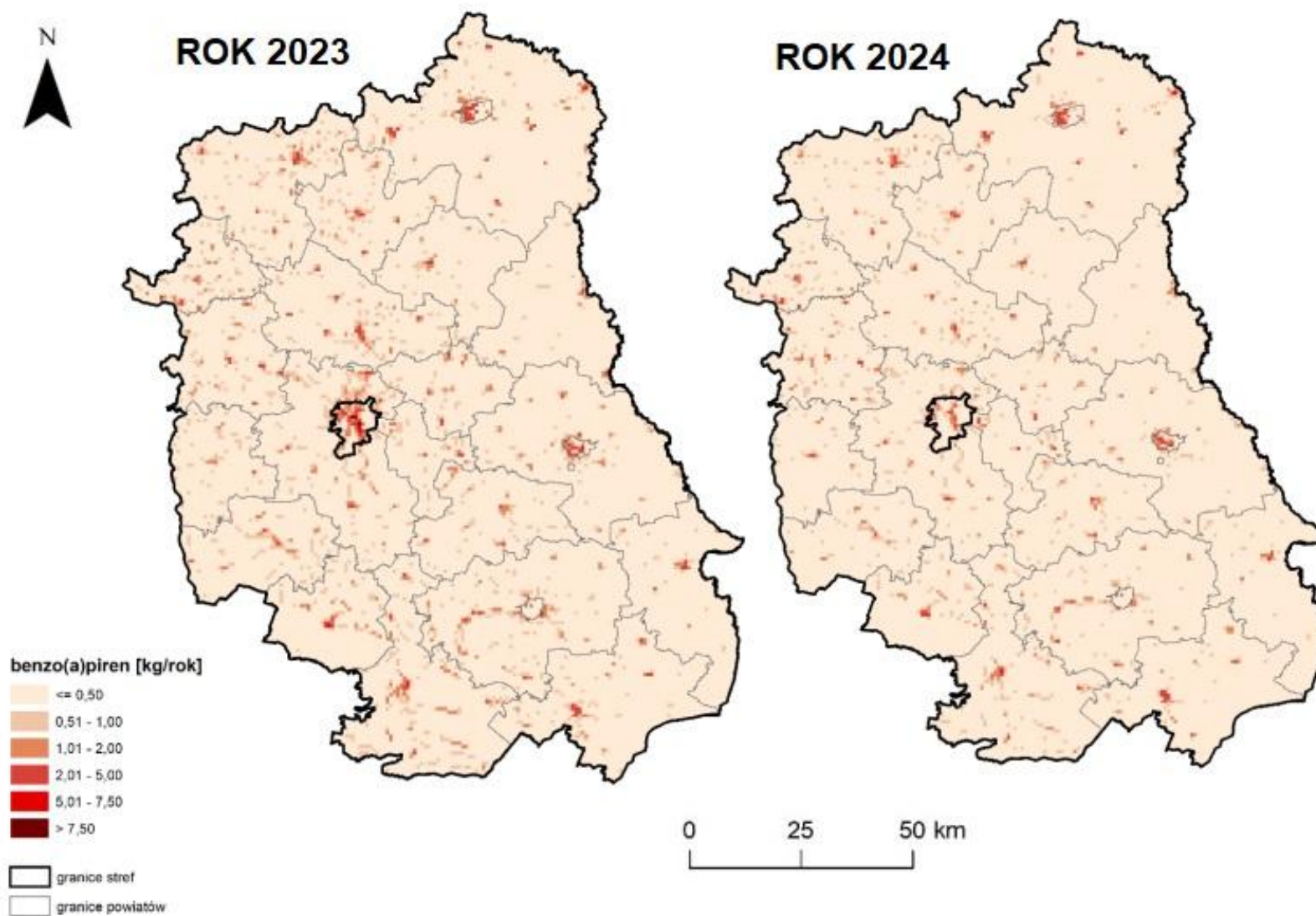

Rysunek 5. Lokalizacja punktowych źródeł emisji PM10 na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024

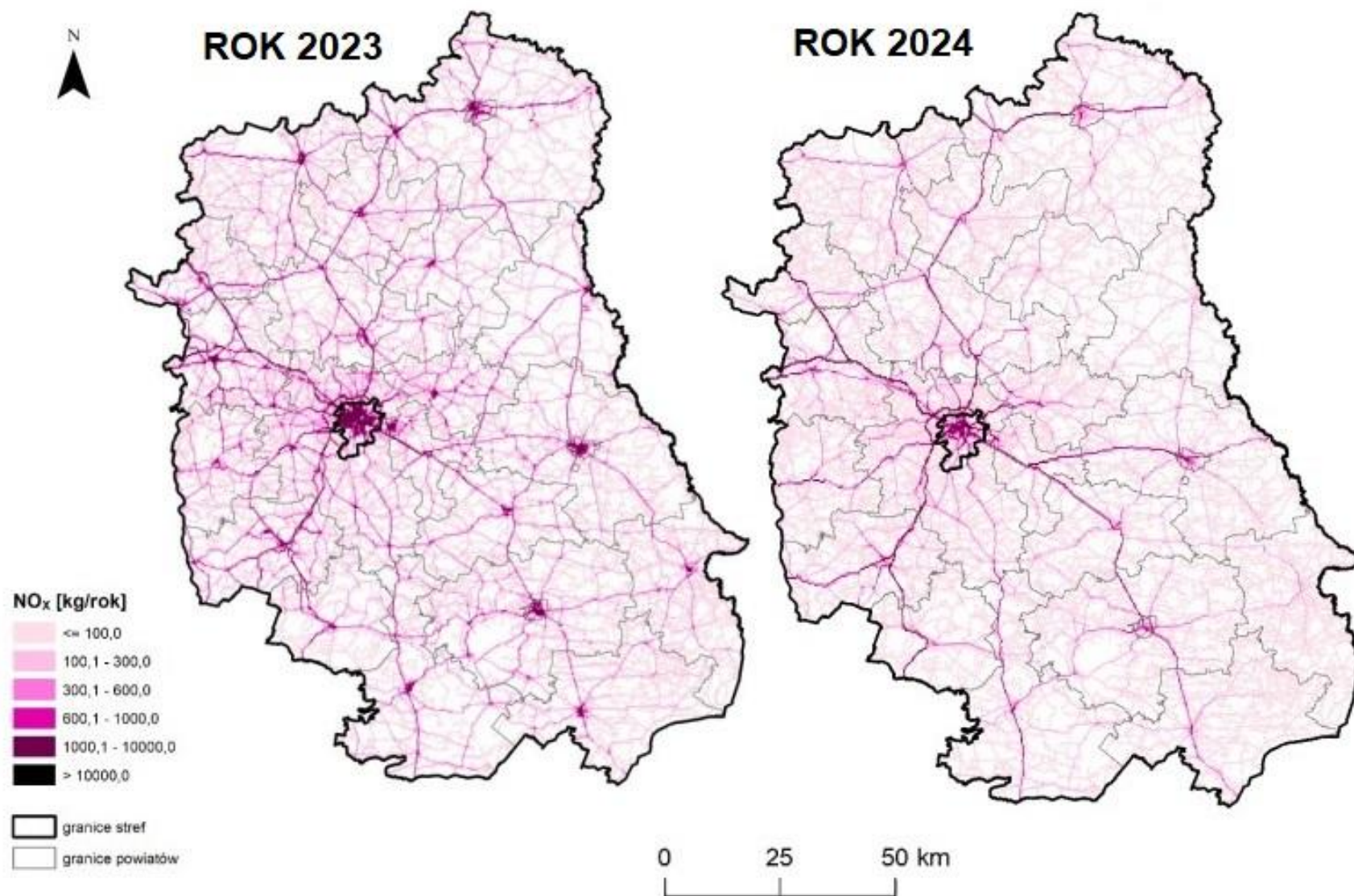
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

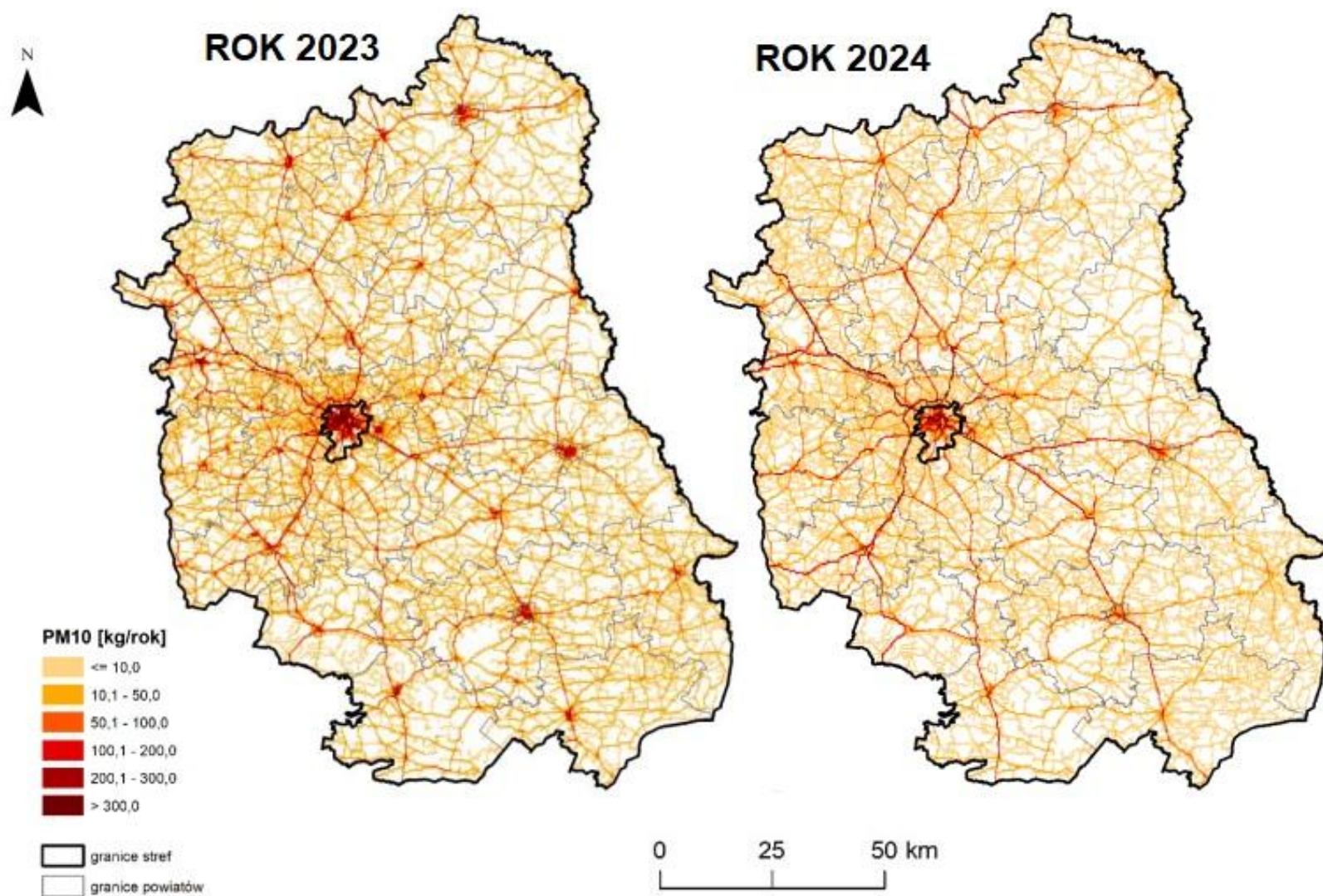
Rysunek 6. Lokalizacja komunalno-bytowych źródeł emisji PM10 na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Rysunek 7. Lokalizacja komunalno-bytowych źródeł emisji benzo(a)pirenu na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

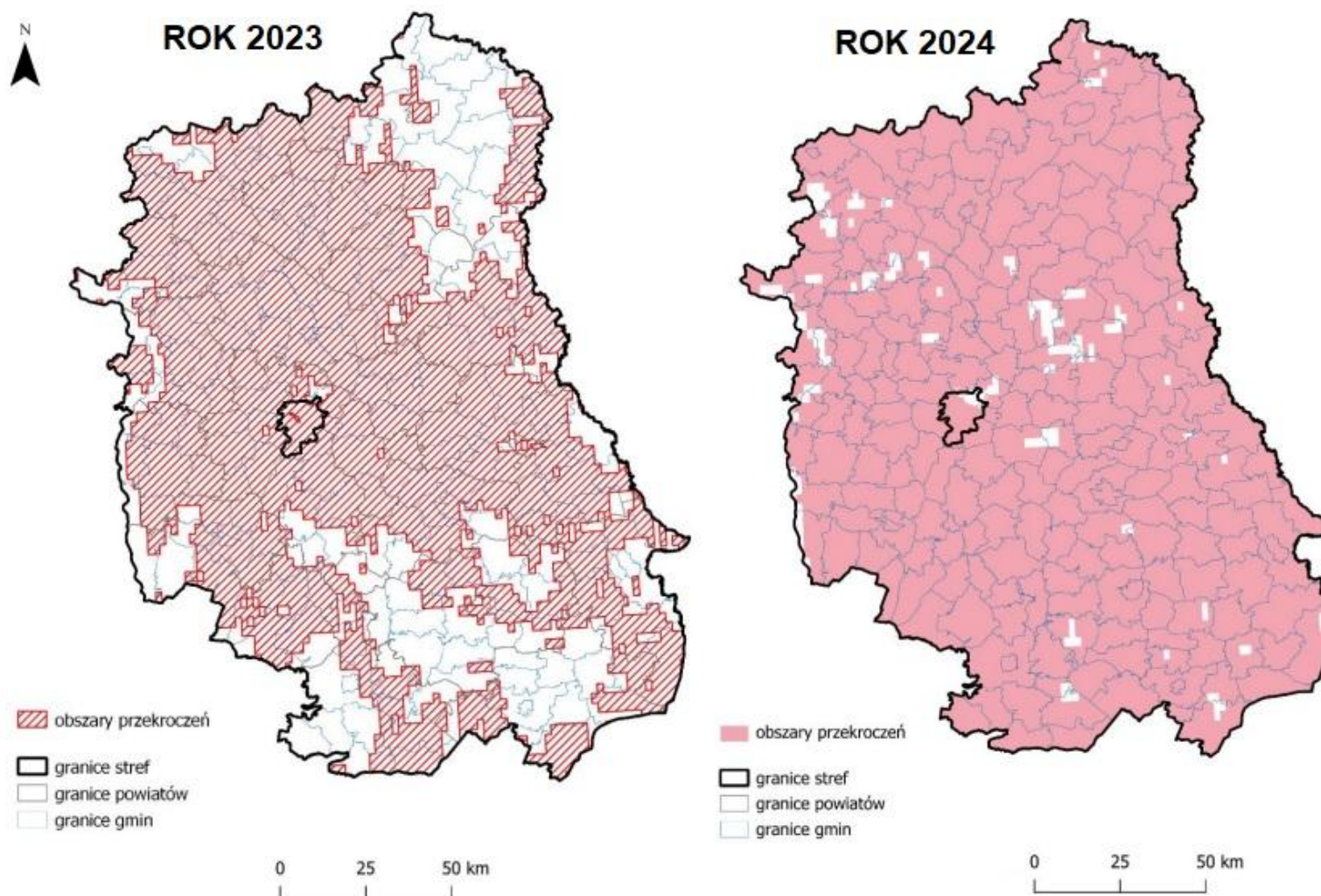

Rysunek 8. Lokalizacja liniowych źródeł emisji NO_x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Rysunek 9. Lokalizacja liniowych źródeł emisji PM10 na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie lubelskim:

Rysunek 10. Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie lubelskim w 2023 oraz 2024 roku

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Podsumowanie

W Rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie informacji dostępnych dla 2023 i 2024 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi klasę A. w 2023 roku klasę tę uzyskały obie strefy województwa lubelskiego w przypadku wszystkich zanieczyszczeń. W 2024 roku Aglomeracja lubelska uzyskała klasę A dla wszystkich zanieczyszczeń, natomiast w strefie lubelskiej odnotowane zostało przekroczenie poziomu docelowego B(a)P. Dla tego zanieczyszczenia strefa otrzymała klasę C.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2023 oraz 2024 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku wszystkich zanieczyszczeń strefa lubelska uzyskała klasę A.

W latach 2023-2024 działania związane z monitoringiem jakości powietrza prowadzone były również przez Miasta oraz Gminy województwa lubelskiego. W poniższej tabeli przedstawiono podjęte działania.

Tabela 11. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez Miasta oraz Gminy województwa lubelskiego w zakresie monitoringu powietrza

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Miasto Biłgoraj	Monitoring jakości powietrza	4 717,05	0,00	budżet gminy
2.	Miasto Bychawa	Zakupiono i dostarczono tablicę informacyjną LED.	17 933,00	0,00	WFOŚiGW w Lublinie
3.	Miasto Chełm	Montaż 26 czujników jakości powietrza	47 637,90	63 209,70	budżet gminy, budżet obywatelski
4.	Miasto Józefów nad Wisłą	Montaż czujników jakości powietrza, opłata abonamentowa	2 361,00	0,00	budżet gminy
5.	Miasto Końskowola	Zakup abonamentu umożliwiającego monitoring jakości powietrza	1 476,00	1 623,60	budżet gminy
6.	Miasto Krasnystaw	Montaż 4 czujników jakości powietrza	9 151,20	9 446,40	budżet gminy
7.	Miasto Kraśnik	Montaż czujników jakości powietrza	3 419,40	2 650,00	WFOŚiGW w Lublinie
8.	Miasto Łukowa	Monitoring jakości powietrza	4040,55	4 073,76	budżet gminy
9.	Miasto Rejowiec	Monitoring jakości powietrza.	1 771,20	1 1771,20	WFOŚiGW w Lublinie
10.	Miasto Rejowiec-Fabryczny	Monitoring jakości powietrza za pomocą czujników jakości powietrza	1 920,00	1 920,00	WFOŚiGW w Lublinie
11.	Miasto Stoczek Łukowski	Montaż elektronicznej tablicy pokazującej jakość powietrza	3 771,94	0,00	budżet gminy
12.	Miasto Szczepieszyn	Monitoring jakości powietrza za pomocą czujników jakości powietrza	1 549,80	1 697,40	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
13.	Gmina Bełżec	Montaż czujników jakości powietrza	0,00	8 241,00	budżet gminy
14.	Gmina Gościeradów	Monitoring jakości powietrza	2 706,00	1 678,95	budżet gminy
15.	Gmina Jabłonna	Monitoring jakości powietrza	442,80	885,50	budżet gminy
16.	Gmina Karczmiska	Montaż czujnika jakości powietrza, udostępnianie informacji na temat jakości powietrza	974,16	1 166,04	budżet gminy
17.	Gmina Kłoczew	Montaż Eko Słupka - urządzenia do pomiaru i sygnalizowania jakości powietrza oraz tablicy informacyjnej	0,00	9 963,00	budżet gminy
18.	Gmina Kraśnik	Monitoring jakości powietrza za pomocą czujników jakości powietrza	1 948,32	1 948,32	budżet gminy
19.	Gmina Leśniowice	Montaż czujników jakości powietrza	840,00	840,00	budżet gminy
20.	Gmina Puchaczów	Monitoring jakości powietrza za pomocą czujników jakości powietrza	1 033,20	1 033,20	budżet gminy
21.	Gmina Spiczyn	Montaż czujników jakości powietrza	974,16	0,00	Program "Czyste Powietrze"
22.	Gmina Stary Brus	Montaż czujników jakości powietrza	8 118,00	0,00	Program "Czyste Powietrze"
23.	Gmina Stoczek Łukowski	Montaż tablicy informacyjnej o stanie powietrza	3 300,00	0,00	budżet gminy
24.	Gmina Tomaszów Lubelski	Montaż czujników jakości powietrza	1 771,20	1 771,20	budżet gminy
25.	Gmina Werbkowice	Utrzymanie czujników jakości powietrza	1 760,00	1 760,00	budżet gminy
26.	Gmina Wojcieszków	Montaż czujników jakości powietrza	816,00	816,00	budżet gminy
27.	Gmina Żółkiewka	Montaż czujników jakości powietrza	1 080,00	1 080,00	budżet gminy

Źródło: Opracowanie na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.1.5. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych (MPZP, SUIKZP) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń

OKJP.1.6. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (MPZP, plan ogólny gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń*

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią akty prawa miejscowego, dlatego powinno wprowadzać się do nich zapisy, które będą prowadzić do obniżenia wielkości emisji. Takimi zapisami mogą być np. wymóg stosowania w nowych budynkach niskoemisyjnych technologii ogrzewania lub obowiązku podłączenia do sieci ciepłowniczej na obszarach, gdzie jest ona dostępna. W MPZP warto uwzględnić odpowiednie kształtowanie i ochronę korytarzy przewietrzania oraz obszarów zieleni. W nowo uchwalanych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUIKZP), miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP) i warunkach zabudowy (WZ) podczas planowania i lokalizowania nowej zabudowy należy uwzględniać zapisy mówiące o zachowaniu korytarzy przewietrzania w tym klinów nawietrzających. Aktualne kliny lub specjalnie projektowane—obszary wolne od zabudowy mają na celu poprawę przepływu powietrza przez gęsto zabudowane tereny miast. Natomiast tereny zieleni w miastach służą poprawie jakości powietrza, pozwalają na odizolowanie terenów przemysłowych oraz wzmożonego ruchu komunikacyjnego od terenów zamieszkałych. Pochłaniają również niektóre zanieczyszczenia powietrza. Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinny dokładnie wskazywać jakie gatunki roślin są szczególnie pożądane dla efektywnego ograniczenia zanieczyszczenia powietrza (np. różowate, klonowate i wierzbowate).³

W Raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego opracowanym w 2022 roku przeanalizowano i oceniono np. aktualność ustaleń PZPWL w zakresie zrównoważonego wykorzystania i ochrony komponentów i zasobów środowiska przyrodniczego. Wyniki analizy stanu zagospodarowania przestrzennego województwa, obserwowanych trendów i potrzeb rozwojowych, stopnia aktualności ustaleń PZPWL, a także obowiązujących uwarunkowań prawnych regulujących procesy planowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania wskazują, że obecnie obowiązujący PZPWL może, w najbliższej perspektywie stanowić podstawę prowadzenia regionalnej polityki rozwoju przestrzennego w województwie lubelskim.

Ze względu na określoną funkcję koordynacyjno–regulacyjną PZPWL, kluczowe znaczenie dla osiągnięcia rozwoju przestrzennego ma realizacja jego ustaleń na poziomie lokalnym, w tym przede wszystkim w zakresie poprawy warunków aerosanitarnych, hydrosanitarnych, poprawy klimatu akustycznego i ograniczania oddziaływania pól elektromagnetycznych. W regionalnej polityce rozwoju przestrzennego, kluczowy dla poprawy warunków aerosanitarnych jest rozwój scentralizowanych systemów ciepłowniczych. W celu poprawy warunków hydrosanitarnych w PZPWL wskazuje się działania:

- Realizacja systemów oczyszczania ścieków;
- Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających zanieczyszczenia pochodzące z funkcjonujących i nieczynnych składowisk;
- Zakładanie buforów biologicznych ograniczających spływ zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego;

³ Źródło: https://umwl.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/pop-strefa-lubelska.pdf?utm_source

- Ograniczenie odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych do wód gruntowych.
- Kluczowe dla poprawy warunków akustycznych i ochrony przed polami elektromagnetycznymi są działania obejmujące:
- Realizację obwodnic miejscowości z przekroczonymi normami hałasu;
- Stosowania rozwiązań biologicznych i technicznych ograniczających uciążliwość hałasu;
- Stosowanie rozwiązań przestrzennych zapobiegających oddziaływaniu pól elektromagnetycznych.

W raportowanym okresie wiele gmin województwa lubelskiego podejmowało działania z zakresu planowania przestrzennego, uwzględniając aspekty ochrony środowiska, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, adaptacji do zmian klimatu oraz zapewnienia ładunku przestrzennego.

Do gmin, które realizowały tego rodzaju działania, należą: Chełm (miasto), Chełm (gmina), Opole Lubelskie, Cyców, Janowiec, Jeziorzany, Mełgiew, Niemce, Parczew (miasto), Poniatowa (miasto), Sosnówka, Stoczek Łukowski (gmina), Strzyżewice, Wilkołaz, Wojcieszków, Zamość (miasto). Gminy te opracowywały lub aktualizowały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) i studia uwarunkowań, wprowadzając zapisy dotyczące m.in.:

- ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza – poprzez wskazywanie źródeł niskoemisyjnych jako preferowanych w zaopatrzeniu w ciepło, ograniczanie intensywnej zabudowy w newralgicznych lokalizacjach oraz kształtowanie struktury przestrzennej sprzyjającej poprawie jakości powietrza;
- ochrony przed hałasem i zanieczyszczeniami komunikacyjnymi – poprzez możliwość zastosowania ekranów akustycznych, zieleni izolacyjnej oraz niekolizyjne rozmieszczenie funkcji przestrzennych;
- ochrony środowiska i krajobrazu – wprowadzano ustalenia mające na celu zapobieganie ponadnormatywnym oddziaływaniom inwestycji na środowisko, zarówno w zakresie emisji hałasu, jak i zanieczyszczeń;
- wyznaczania obszarów pod odnawialne źródła energii (OZE) – wskazywano tereny przeznaczone pod instalacje fotowoltaiczne, uwzględniając zasady kształtowania krajobrazu i ochrony przyrody;
- ograniczania ryzyk środowiskowych – w dokumentach planistycznych uwzględniano zakazy lokalizacji zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz zapisy mające na celu minimalizację oddziaływań inwestycji poza granicami działek inwestora;
- identyfikacji potencjalnych skutków środowiskowych – w prognozach oddziaływania na środowisko wskazywano konieczność wczesnego rozpoznawania negatywnych skutków zmian w użytkowaniu terenu oraz podejmowania działań zapobiegających ich wystąpieniu.

OKJP.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych

OKJP.1.7. Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej*

Dzięki realizacji działań polegających na edukacji ekologicznej uzyskuje się efekty, które obejmują przede wszystkim:

- Przybliżenie mieszkańcom informacji na temat niskiej emisji;
- Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat uchwały antysmogowej;
- Uświadomienie społeczeństwu zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska, wynikającego z użytkowania przestarzałych kotłów węglowych oraz spalania złych jakościowo paliw oraz odpadów;
- Promocja rozwiązań wpływających na poprawę jakości powietrza i docelowo na zdrowie mieszkańców, w tym dzieci;
- Zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw oraz działań naprawczych służących poprawie jakości powietrza oraz zmiany przyzwyczajeń poprzez ukazanie realnych korzyści ich działań;
- Promowanie programów mających na celu poprawę jakości powietrza np. „Czyste Powietrze”, a także innych, które mogą wspomóc mieszkańców w dbaniu o jakość powietrza (korzystanie z dofinansowań).

W latach 2023-2024 podmiotami zaangażowanymi w edukację ekologiczną w zakresie jakości powietrza były m.in.: UMWL, jednostki samorządu terytorialnego, placówki oświatowe.

W 2023 roku zorganizowany został wojewódzki konkurs plastyczny dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas I-III szkół podstawowych z województwa lubelskiego pt. „Razem dbajmy o czyste powietrze”. Wartość działania wyniosła 21 043,14 zł i została dofinansowana z WFOŚiGW w Lublinie.

Od 2022 roku w województwie lubelskim organizowany jest konkurs pn. „Plenery edukacyjne” dla organizacji pozarządowych, które działają w sferze edukacji ekologicznej. Kwota przeznaczonych dotacji na konkursy, które odbywały się w latach 2023 - 2024 wynosiła 400 000,00 zł na każdą edycję, a minimalny wkład własny oferenta wynosił 10% wartości zadania.

W 2023 roku Zarząd Województwa Lubelskiego udzielił dotacji o łącznej wysokości 362 900,00 zł. Kwota ta pozwoliła dwunastu organizacjom pozarządowym zorganizować edukacyjne warsztaty przyrodnicze dla ponad 950 młodych mieszkańców regionu.

W latach 2022–2025 realizowany był Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej, którego celem było: podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, upowszechnienie wiedzy, aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa (w tym dzieci i młodzieży) w zakresie tematyki: przeciwdziałania emisjom, odnawialnych źródeł energii i niskoemisyjnego transportu, zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Budżet NFOŚiGW na realizację celu Programu wyniósł 130 500 000,00 zł dla bezzwrotnych form dofinansowania.

W 2023 roku UMWL przeprowadził kampanię informacyjno-promocyjną w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego–koszt 248 000,00 zł, finansowanie ze środków POLiŚ. Kampania obejmowała produkcję spotu oraz emisję spotów w radiach oraz telewizji, udział w mediach społecznościowych, opracowanie, przygotowanie, wydruk ulotek i plakatów promujących spotkania dla mieszkańców miast i gmin z terenu województwa lubelskiego, dot. możliwości dofinansowania inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i OZE.

Liczba osób objętych działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi–1807 osób, w tym:

- 1359 osoby w ramach 123 spotkań w gminach województwa lubelskiego z Programów Priorytetowych: „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd 5.0”, „Moje Ciepło”, „Agroenergia” oraz „Energia dla wsi” w ramach projektu Doradztwa Energetycznego–koszty delegacji służbowych, finansowanie ze środków POLiŚ;
- 382 osoby w ramach Punktu Konsultacyjnego w zakresie programu „Czyste Powietrze” w ramach projektu Doradztwa Energetycznego–nie było kosztów, finansowanie ze środków POLiŚ;
- 66 osób w ramach konkursu wiedzy o OZE dla uczniów 2 szkół podstawowych położonych na terenie gminy Firlej w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego – koszt nagród dla laureatów konkursu – 3 800,00 zł, finansowanie ze środków POLiŚ;
- Ochrona powietrza w województwie lubelskim – realizacja – konferencja dla gmin – 90 uczestników;
- Antysmogowa kampania informacyjno-edukacyjna, spoty radiowe 20 sekund/20 emisji/10 dni audycja telewizyjna 30 sekund/1 emisja/10 dni;
- Konkurs plastyczny dla dzieci z terenu województwa lubelskiego pn. „Razem dbajmy o czyste powietrze”. Objęte zostały wszystkie szkoły województwa lubelskiego.

W latach 2023-2024 gminy, powiaty oraz placówki oświatowe województwa lubelskiego prowadziły szereg działań związanych z ochroną powietrza. Wiele z tych inicjatyw realizowano w ramach funkcjonowania punktów „Czyste Powietrze”, które służyły mieszkańcom pomocą i edukacją na temat ograniczania emisji zanieczyszczeń.

Organizowano różnorodne konkursy oraz programy edukacyjne w szkołach, takie jak „Dlaczego musimy zadbać o czyste powietrze?”, „Czym jest smog?”, „Ogólnopolska Olimpiada Antysmogowa ESA 2024”, „Światowy dzień roweru – rower jako ekologiczny środek transportu” czy zajęcia poświęcone ekologicznym i odnawialnym źródłom energii.

Ponadto, prowadzono kampanie informacyjne, podczas których rozdawano ulotki i materiały edukacyjne, organizowano spotkania, konferencje oraz akcje szkolne, mające na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat ochrony powietrza i przeciwdziałania zanieczyszczeniom. Dzięki tym działaniom wzrastała świadomość ekologiczna społeczności lokalnych oraz promowane były proekologiczne postawy i nawyki.

W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane działania podejmowane w ramach edukacji ekologicznej, mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Działania te realizowano głównie ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego. Jednak przy realizacji niektórych zadań skorzystano ze środków placówek oświatowych, WFOŚiGW w Lublinie oraz środków unijnych.

Tabela 12. Wybrane działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie edukacji ekologicznej

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Powiat Biłgorajski	Organizacja akcji szkolnych oraz kampanii edukacyjnych	3 689,02	0,00
2.	Powiat Chełmski	Organizacja akcji: "Sprzątanie świata 2023", "Dzień Ziemi" dla uczniów i szkół ponadpodstawowych i dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych	0,00	180 000,00
3.	Powiat Łęczyński	Kompleksowe działania doradczo-edukacyjne na rzecz neutralności klimatycznej–kampania, konsultacje, mobilne punkty doradcze	0,00	130 463,79
4.	Powiat Rycki	Realizacja projektu "Z ekologią na ty"	8 000,00	0,00
5.	Powiat Radzyński	Udzielenie doradztwa klimatycznego	0,00	198 559,00
6.	Miasto Bychawa	Prowadzono akcje związane z edukacją ekologiczną z zakresu ochrony powietrza.	0,00	0,00
7.	Miasto Chełm	Edukacja ekologiczna w ramach Programu "Czyste Powietrze"	4 174,48	18 469,19
8.	Miasto Czemierniki	Prowadzona była kampania edukacyjna na temat szkodliwości smogu, organizowano akcje proekologiczne w szkołach.	1 686,10	3 065,15
9.	Miasto Józefów	Prowadzono działania związane z edukacją ekologiczną na terenie placówek oświatowych.	0,00	0,00
10.	Miasto Kamionka	Prowadzono edukację ekologiczną dla mieszkańców i dla uczniów szkół.	162 447,98	600,10
11.	Miasto Kurów	Prowadzono akcje informacyjne oraz akcje edukacyjne w szkołach.	0,00	0,00
12.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Organizacja kampanii edukacyjnej z plakatami i spektaklami ekologicznymi promującymi ochronę powietrza i zrównoważone postawy	0,00	8 000,00
13.	Miasto Puławy	Organizacja kampanii ekologicznej w ramach Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu, akcji sprzątania Puław	68 000,00	84 000,00
14.	Miasto Rejowiec	Organizacja spotkań informacyjnych, spektakli ekologicznych dla dzieci szkół podstawowych gminy.	1 297,65	1 107,00
15.	Miasto Świdnik	Prowadzono lekcje w szkołach odnośnie ochrony powietrza.	0,00	3 099,61
16.	Gmina Chełm	Prowadzenie szeroko zakrojonych działań edukacyjnych w placówkach oświatowych, obejmujące programy „Dbamy o planetę”, „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, „Czyste powietrze”, lekcje klimatyczne oraz kampanie informacyjne dotyczące ochrony środowiska i segregacji odpadów	0,00	0,00
17.	Gmina Karczmiska	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczące jakości powietrza i szkodliwości spalania odpadów, przeprowadzenie 1 akcji szkolnej i 18 konferencji	12 368,62	9 154,56
18.	Gmina Łopiennik Górny	Organizacja akcji szkolnych, konferencji i działań informacyjnych	1 000,00	25 560,33

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
19.	Gmina Niedrzwica Duża	Organizacja konferencji dot. Programu "Czyste Powietrze", akcji sprzątania świata, konkursów wiedzy	5 058,93	47 572,28
20.	Gmina Rossosz	Dystrybucja materiałów informacyjnych dot. Programu "Czyste Powietrze" oraz konkursu plastycznego "Czyste powietrze wokół nas"	5 114,55	2 886,20
21.	Gmina Serniki	Organizacja spotkań informacyjnych, dystrybucja materiałów edukacyjnych, organizacja akcji "Sprzątanie Świata"	15 796,42	13 758,96
22.	Gmina Skierbieszów	Prowadzenie szkoleń z zakresu OZE	0,00	19 000,00
23.	Gmina Strzyżewice	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących ochrony powietrza i skutków spalania odpadów, publikacja informacji o uchwale antysmogowej i programie „Czyste Powietrze” organizacja 19 spotkań informacyjnych oraz działań w szkołach podstawowych	0,00	1 107,00
24.	Gmina Wilków	Organizacja kampanii i konferencji dotyczących Programu "Czyste Powietrze" i segregacji odpadów	0,00	22 509,00
25.	Gmina Wola Mysłowska	Organizacja kampanii edukacyjnych promujących stosowanie alternatywnych źródeł energii, promowaniem działań ograniczających zużycie energii elektrycznej, organizacją działań zmierzających do likwidacji nieefektywnych źródeł ciepła	3 542,40	0,00
26.	Gmina Żółkiewka	Dystrybucja broszur Programu "Czyste Powietrze", organizacja spotkań szkoleniowych	1 599,00	4 612,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.1.7.Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła

OKJP.1.8. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła*

W latach 2023–2024 wszystkie gminy województwa lubelskiego prowadziły kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w indywidualnych źródłach ciepła. Ich celem było wykrywanie przypadków spalania niedozwolonych materiałów w piecach domowych, co jest niezgodne z przepisami prawa i stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska. Kontrole przeprowadzane były w ramach obowiązków służbowych pracowników urzędu oraz przez Straż Miejską.

Działania kontrolne realizowano na podstawie art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.). Do przeprowadzania kontroli uprawnieni są: marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, a także upoważnieni przez nich pracownicy starostw powiatowych, urzędów gmin, miast oraz funkcjonariusze straży gminnych (miejskich). W ramach prowadzonych działań możliwa była także współpraca z Policją oraz inspektorami Inspekcji Ochrony Środowiska.

Ponadto, Miasto Biłgoraj zakupiło kamerę termowizyjną umożliwiającą przeprowadzenie kontroli. Koszt działania w 2023 roku wyniósł 4 649,00 zł. Natomiast Miasto Poniatowa zakupiło dron na potrzeby identyfikacji punktowych zanieczyszczeń. Koszt w 2024 r. wyniósł 24 788,35 zł i został sfinansowany przez WFOŚiGW w Lublinie.

Regularne kontrole przyczyniły się do wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości spalania odpadów i przestrzegania przepisów antysmogowych.

OKJP.2. Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła

OKJP.2. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej*

OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)

OKJP.2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”)*

W województwie lubelskim w latach 2023–2024 kontynuowano realizację Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, we współpracy z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Lublinie. Dofinansowanie obejmowało przedsięwzięcia zmierzające m.in. do zmniejszenia energochłonności budynków, wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii oraz rozwoju transportu ekologicznego.

Na terenie Miasta Bychawa w raportowanym okresie prowadzone były działania związane z wymianą źródeł ciepła i poprawą efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. W 2023 roku Gmina otrzymała 41 825,00 zł dofinansowania, a w 2024 roku 36 563,03 zł. Dofinansowanie pochodziło z NFOŚiGW.

W 2023 roku WFOŚiGW w Lublinie zawarł 18 umów dotacyjnych o wartości 695 000,00 zł (głównie dla jednostek kościelnych i stowarzyszeń). Na wsparcie działań proekologicznych przeznaczono w formie dotacji 636 845,00 zł. Dodatkowo podpisano 4 umowy z państwowymi jednostkami budżetowymi (PJB) na kwotę 819 296,00 zł, w tym 319 296,00 zł przeznaczono na termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. Udzielono także dofinansowania w wysokości 250 000,00 zł na modernizację instalacji c.o. i budowę instalacji fotowoltaicznych dla Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie.⁴

W 2024 roku WFOŚiGW w Lublinie zawarł 23 umowy obejmujące 7 pożyczek o łącznej wartości 4 355 820,00 zł, 12 dotacji na kwotę 331 100,00 zł oraz 4 umowy z PJB na sumę 1 091 550,00 zł. Najwięcej środków (2 843 920,00 zł w formie pożyczek) przeznaczono na budowę i modernizację sieci ciepłowniczych m.in. dla PEC Biała Podlaska oraz Krasnostawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Pozostałe środki (751 274,00 zł) inwestowano w termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła.

⁴Źródło:

https://www.wfos.lublin.pl/materialy/_upload/sprawozdanie/Sprawozdanie_z_dzialalnosci_za_2023_rok.pdf

W sektorze mieszkalnym, w strefie PL0602, zlikwidowano 9 793 nieefektywnych źródeł ciepła, obejmując powierzchnię 1 372 430 m². W 2 389 budynkach przeprowadzono termomodernizację z wymianą źródła ciepła (454 190 m²), a w 1 558 budynkach – termomodernizację bez zmiany źródła (389 928 m²). Ponadto, w 2 671 budynkach zainstalowano kolektory solarne (384 575 m²), a 3 052 nowe obiekty mieszkalne wyposażono w nisko-lub zeroemisyjne źródła ciepła.

Ogólna wartość kosztów poniesionych w ramach programu wyniosła 231 672 565,15 zł. W skali całego programu „Czyste Powietrze” WFOŚiGW w Lublinie przeznaczył na dofinansowanie: 17 462 281,00 zł w 2023 r. i 8 500 094,00 zł w 2024 r.

Działania obejmowały likwidację starych źródeł ciepła, modernizację systemów grzewczych i termomodernizację, a także kampanie edukacyjne, nabór wniosków oraz kontrole realizacji inwestycji. Dzięki tym działaniom obserwowano redukcję emisji zanieczyszczeń, wzrost efektywności energetycznej budynków oraz rosnącą świadomość ekologiczną społeczeństwa.

W latach 2023–2024 działania związane z modernizacją oraz wymianą nieekologicznych źródeł ciepła na nowoczesne, niskoemisyjne systemy grzewcze były realizowane również przez powiaty i gminy województwa lubelskiego. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane inicjatywy podjęte w tym okresie, mające na celu poprawę jakości powietrza poprzez modernizację źródeł ogrzewania.

Tabela 13. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, miasta i gminy w ramach zadania OKJP.2.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Powiat Krasnostawski	Modernizacja kotłowni i instalacji c.o. W Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Krasnymstawie oraz w liceum ogólnokształcącym	634 835,34	0,00	budżet powiatu
2.	Powiat Kraśnicki	Utworzenie Środowiskowego Centrum Wsparcia poprzez rewitalizację terenu po byłej przychodni specjalistycznej	200 000,00	500 000,00	budżet powiatu
3.	Powiat Lubelski	Poprawa efektywności energetycznej budynku przy ul. Przemysłowej 44 w Bełżycach – przebudowa pomieszczeń wraz ze zmianą sposobu użytkowania na kotłownię gazową – etap I	0,00	0,00	0,00
4.	Powiat Łukowski	Modernizacja systemu grzewczego w Zespole Szkół w Adamowie	540 000,00	0,00	budżet powiatu
5.	Powiat Rycki	Montaż pomp ciepła oraz ogrzewania gazowego w budynkach użyteczności publicznej	0,00	3 327 706,98	budżet powiatu

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
6.	Miasto Annopol	W ramach zadania realizowanego przez NFOŚiGW z dofinansowania skorzystało 17 wnioskodawców	115 000,00	98 000,00	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie
7.	Miasto Bełżyce	Prowadzono punkt informacyjno-konsultacyjny, zapewniano materiały informacyjne oraz pomagano w wypełnianiu wniosków. Zakupiono i zamontowano klimatyzatory i pompy ciepła	37 970,23	30 000,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
8.	Miasto Chełm	Realizacja Programów "Czyste Powietrze" oraz "Ciepłe Mieszkanie" w ramach, których wymienione zostały źródła ciepła	40 529 792,06	6 016 598,18	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
9.	Miasto Czemierniki	Wymieniono kopciuchy na ogrzewanie niskoemisyjne	126 067,00	390 000,00	budżet gminy, środki własne właścicieli
10.	Miasto Dęblin	Likwidacja starych nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jedno i wielorodzinnych	52 623,08	14 484,90	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
11.	Miasto Józefów	Wspierano mieszkańców w wymianie źródeł ogrzewania na niskoemisyjne	598 035,25	851 850,95	WFOŚiGW w Lublinie
12.	Miasto Krasnostaw	Realizacja działań w ramach Programu "Czyste Powietrze", w tym modernizacja źródeł ciepła	852 880,91	1 317 272,62	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
13.	Miasto Lubartów	Udzielenie dotacji mieszkańcom do wymiany źródeł ciepła	45 000,00	48 061,75	budżet gminy
14.	Miasto Łuków	Realizacja działań w ramach Programu "Czyste Powietrze", w tym modernizacja źródeł ciepła	1 009 894,19	1 880 315,42	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy, zarządcy budynków
15.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Zmiana sposobu ogrzewania w budynkach komunalnych wielorodzinnych i jednorodzinnych	0,00	2 749 385,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy, mieszkańcy
16.	Miasto Nałęczów	Wymiana 123 szt. źródeł ciepła	4 611 000,00	407 404,68	WFOŚiGW w Lublinie, mieszkańcy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
17.	Miasto Ostrów Lubelski	Wymiana kotła c.o. w Urzędzie Miejskim	58 886,25	0,00	budżet gminy
18.	Miasto Ostrów Lubelski	Wymiana 37 szt. źródeł ciepła w ramach Programu "Czyste Powietrze"	Brak danych odnośnie poniesionych kosztów	Brak danych odnośnie poniesionych kosztów	NFOŚiGW
19.	Miasto Piaski	Modernizacja kotłowni gazowej w ZS w Bystrzejowicach	344 400,00	0,00	budżet gminy
20.	Miasto Poniatowa	Modernizacja kotłowni w Szkole Podstawowej w Kowali Drugiej	0,00	72 570,00	budżet gminy
21.	Miasto Rejowiec	Wymiana nieefektywnego źródła ciepła w budynku użyteczności publicznej	32 000,00	54 975,00	budżet gminy
22.	Miasto Szczepleszy n	Modernizacja źródeł ciepła w ramach Programu „Czyste Powietrze”	920 258,40	406 675,94	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy, mieszkańcy
23.	Miasto Świdnik	Realizowano działania w ramach Programu "Czyste Powietrze".	249 672,04	283 708,96	NFOŚiGW
24.	Miasto Tomaszów Lubelski	Realizacja inwestycji pn.: „Trwała zmiana sposobu ogrzewania opartego na paliwie stałym, gazowym, elektrycznym, pompie ciepła lub typu pellet”	64 607,00	81 320,30	budżet gminy
25.	Gmina Abramów	Zmiana sposobu ogrzewania, mająca na celu ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następowało spalanie paliw stałych	0,00	94 658,00	budżet gminy
26.	Gmina Adamów (powiat zamojski)	Montaż elektrycznego kotła dwufunkcyjnego ze sterowaniem pogodowym do współpracującego z instalacją fotowoltaiczną	0,00	24 000,00	budżet gminy
27.	Gmina Bełżec	Udzielenie dotacji na wymianę nie ekologicznych źródeł ciepła na nowoczesne urządzenia	653 200,00	2 742 800,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
28.	Gmina Biłgoraj	Udzielenie dotacji w ramach Programu "Czyste Powietrze" na modernizację źródeł ciepła	1 579 031,22	822 114,11	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
29.	Gmina Borki	Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na kotły zgazowujące drewno, kotły	397 426,31	0,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		na pellet drzewny, ogrzewanie elektryczne, pompy ciepła			
30.	Gmina Cyców	Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	293 068,00	129 149,45	budżet gminy
31.	Gmina Chełm	Montaż: kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, instalacji pomp ciepła w budynkach mieszkańców	11 540 527,84	0,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
32.	Gmina Dorohusk	Wymiana źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej na pompy ciepła, kotły na biomasę	0,00	7 528 977,26	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
33.	Gmina Fajstów	Realizacja Programu "Czyste Powietrze", w tym modernizacja źródeł ciepła	0,00	449 847,25	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
34.	Gmina Garbów	Likwidacja nieefektywnych źródeł ciepła	1 600 513,89	1 317 763,00	budżet gminy
35.	Gmina Gościeradów	Wymiana 27 źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych	646 596,17	547 945,43	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
36.	Gmina Grabowiec	Wymiana kotłów do spalania biomasy oraz modernizacja ciepłowni gminnej	1 300 000,00	0,00	budżet gminy
37.	Gmina Hańsk	Udzielenie dotacji do wymiany starych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych, montaż ogrzewania gazowego w budynku Urzędu Gminy, szkoły podstawowej oraz przedszkola	138 357,26	485 473,78	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
38.	Gmina Hrubieszów	Wymiana pieców w 43 budynkach mieszkalnych	391 320,00	635 224,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
39.	Gmina Jarczów	Organizacja spotkania informacyjnego w ramach Programu „Czyste Powietrze”	0,00	0,00	0,00
40.	Gmina Karczmiska	Wymiana źródeł ciepła w 27 budynkach	420 291,44	543 946,38	budżet gminy
41.	Gmina Kamień	Modernizacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła	339 911,56	378 148,09	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
42.	Gmina Kąkolewnica	Modernizacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła	864 102,74	787 194,92	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
43.	Gmina Kłoczew	Wymiana źródeł ciepła w 12 gospodarstwach domowych	277 530,40	152 423,90	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
44.	Gmina Krasiczyn	Modernizacja źródeł ciepła oraz ocieplenie budynków	13 938 496,00	109 316,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
45.	Gmina Kraśnik	Wymiana niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz termomodernizacja budynków	360655,49	1 025 376,97	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
46.	Gmina Księżpol	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania	1 510 410,75	4 203 545,31	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
47.	Gmina Komarów - Osada	Wymiana źródeł ciepła i termomodernizacja budynków mieszkalnych w ramach Programu "Czyste Powietrze"	584 854,66	1 230 244,41	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
48.	Gmina Trawniki	Realizacja programu „Wsparcie dla klimatu w Gminie Trawniki III– dostawa i montaż kotłów na biomasę Etap II” – dostawa i montaż w budynkach prywatnych 44 szt. kotłów na biomasę	26 895,17	0,00	RPO WL
49.	Muzeum Regionalne w Łukowie	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania	53 500,00	0,00	środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

W latach 2023–2024 na terenie województwa lubelskiego gminy aktywnie uczestniczyły w realizacji rządowego Programu „Czyste Powietrze” poprzez prowadzenie lokalnych punktów konsultacyjno-informacyjnych. Punkty te umożliwiały mieszkańcom uzyskanie kompleksowego wsparcia w zakresie składania wniosków o dofinansowanie, wyboru odpowiednich rozwiązań technicznych oraz formalno-prawnych aspektów inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. Działalność punktów miała na celu zwiększenie dostępności programu, promowanie proekologicznych postaw oraz poprawę jakości powietrza w regionie.

Na utworzenie i prowadzenie punktu gminy i miasta takie jak: m. Piaski, m. Poniatowa, m. Rejowiec Fabryczny, m. Ryki, m. Stoczek Łukowski, Głusk, Jabłonna, Jarczów, Leśniowice, Potok Górny, Wojcieszków, łącznie w latach 2023-2024 przeznaczyły kwotę 1 578 393,07zł.

OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i rozbudowa lokalnych kotłowni

OKJP.2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni*

W latach 2023–2024 na terenie województwa lubelskiego, obserwowano działania w zakresie przebudowy, modernizacji i rozbudowy lokalnych kotłowni. Inwestycje te były jednymi z elementów regionalnej polityki energetycznej i środowiskowej, mającej na celu poprawę jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej. Działania te wpisywały się w szerszy kontekst krajowych i unijnych strategii redukcji emisji, dążąc do unowocześnienia infrastruktury grzewczej i promowania bardziej zrównoważonych źródeł ciepła w regionie.

W 2023 roku NFOŚiGW podpisał umowę z Okręgowym Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. na modernizację kotłowni w Opolu Lubelskim. Fundusz przekazał 875 520,00 zł dotacji oraz 1 404 480,00 zł pożyczki. Zadanie pt. „Ograniczenie emisji zanieczyszczeń poprzez modernizację kotłowni w Opolu Lubelskim” zostało zrealizowane w ramach programu „5,9 Ciepłownictwo powiatowe – II nabór”.

PGE Energia Ciepła Oddział Elektrociepłownia w Lublinie Wrotków w 2022 roku rozpoczęła budowę kotłowni rezerwowo–szczytowej w Elektrociepłowni PGE Energia Ciepła w Lublinie Wrotków. Budowa miała na celu utrzymanie zdolności produkcyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu dbałości o środowisko. Inwestycja zakończyła się w 2024 roku.

W Szpitalu w Poniatowej została zmodernizowana kotłownia. Zainstalowane zostały trzy kotły kondensacyjne. Inwestycja kosztowała ponad 500 000,00 zł i została sfinansowana z Budżetu Województwa Lubelskiego. Modernizacja przyczynia się do oszczędności gazu o około 30% rocznie. Remont kotłowni zwiększył także bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne dzięki systemowi dezynfekcji CWU.

Modernizacja źródeł ciepła, optymalizacja procesów produkcji oraz zmiana struktury paliw przyniosły wymierne efekty w postaci ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń:

- dwutlenek węgla (CO₂): spadek o 44%,
- dwutlenek siarki (SO₂): spadek o 86%,
- pyły ze spalania paliw: spadek o 90%,
- tlenki azotu (NO_x) przeliczone na NO₂: spadek o 56%.

W raportowanym okresie zadanie realizowane było przez gminy i miasta na terenie województwa lubelskiego:

- Miasto Bełżyce prowadziło działania związane z przebudową kotłowni, instalacji gazowej oraz montażem instalacji fotowoltaicznej na terenie placówek oświatowych w Bełżycach. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 6 672 424,82 zł, a w 2024 roku 4 080 458,61 zł.
- Gmina Garbów - przebudowana została kotłownia w budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie, wymieniono kocioł węglowy na kocioł na pellet. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 317 846,30 zł.
- Gmina Jeziorzany w ramach realizacji zadania w latach 2023–2024 w budynkach użyteczności publicznej wymienione zostało źródło ciepła. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 30 000,00 zł.

- Gmina Mełgiew prowadziła działania związane z dostawą i montażem 2 kotłów na biomasę w ramach projektu OZE w Gminie Mełgiew. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 50 976,00 zł.
- Gmina Ulhówek podjęła się modernizacji kotłowni osiedlowej w miejscowości Ulhówek. Całkowity koszt zadania wyniósł 2 490 000,00 zł. Zadanie zostało sfinansowane z Budżetu Państwa oraz Gminy.
- Gmina Wilkołaz prowadziła działania związane z realizacją zadań ujętych w Programie „Czyste Powietrze”. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 22 200,00 zł, a w 2024 roku 43 981,48 zł.

PEC Sp. z o.o. w Lubartowie prowadziło działania związane z remontem urządzeń odpylających za kotłem WR-5 nr 4 w Przedsiębiorstwie Elektryki Ciepłej Sp. z o.o. w Lubartowie. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 53 138,25 zł (środki własne Spółki). Prowadzono również prace związane z modernizacją części ciśnieniowej kotła WR-5 nr 3 wraz z montażem odbijaków do czyszczenia kotła. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 1 071 290,00 zł (środki własne Przedsiębiorstwa).

Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Puławach w raportowanym okresie prowadziło działania związane z modernizacją sieci ciepłej na terenie Miasta Puławy. W 2023 i 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł po 2 000 000,00 zł (środki własne).

W 2024 roku Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Lubartowie Sp. z o.o. realizowało zadania polegające na dostosowaniu kotła do spalania pelletów drzewnych. Koszt zadania wyniósł 215 021,22 zł w ramach projektu realizowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021.

Kolejnym działaniem realizowanym w 2024 roku była modernizacja kotła biomasowego przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej. Działania polegały na modernizacji automatyki kotła, montażu filtra workowego, kryzy pomiarowej oraz przepływomierzy powietrza do spalania. Koszt zadania w 2024 roku wyniósł 1 634 312,87 zł.

OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych

OKJP.2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych*

Termomodernizacja budynku obejmuje działania, które pozwalają na ograniczenie strat ciepła do minimum oraz zapewniają bardziej ekonomiczne i energooszczędne ogrzewanie wnętrza, a także wody użytkowej.

W poniższej tabeli przedstawiono działania termomodernizacyjne realizowane w latach 2023-2024.

Tabela 14. Działania podejmowane przez powiaty, gminy i inne jednostki województwa lubelskiego w ramach realizacji zadania

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Puławach	Kompleksowa termomodernizacja budynków Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Puławach. Zadanie dofinansowane z NFOŚiGW	0,00	22 182 775,07
2.	Powiat Hrubieszowski	Kompleksowa termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Kryłowie wraz z wymianą starego pieca na ekogroszek na pompę ciepła z instalacją gazową oraz fotowoltaiczną. Przebudowany został parking wraz z wykonaniem miejsc dla osób niepełnosprawnych. Przeprowadzono również remont szamba	0,00	2 469 120,00
3.	Powiat Krasnostawski	Poprawa efektywności energetycznej budynków oraz warunków bytowych mieszkańców DPS w Bończy oraz budynku Starostwa Powiatowego	209 731,90	72 294,48
4.	Powiat Lubartowski	Modernizacja obiektu sportowego ZS nr 2 oraz termomodernizacja ZS w Ostrowie Lubelskim	14 233 269,56	3 055 101,89
5.	Powiat Lubelski	Rozbudowa i modernizacja obiektu sportowego wraz z zapleczem technicznym	0,00	2 159 976,00
6.	Powiat Łęczyński	Przebudowa, rozbudowa i termomodernizacja budynku po centrum telekomunikacyjnym w Łęcznej na potrzeby utworzenia Powiatowego Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej z bursą szkolną, obejmowała: docieplenie ścian fundamentowych i ścian piwnic, docieplenie ścian zewnętrznych wraz z wymianą istniejących rynien i rur spustowych, docieplenie stropodachu, montaż nowej stolarki okiennej i drzwiowej zgodnie z obowiązującymi Warunkami Technicznymi oraz wymogami przeciwpożarowymi, wymienienie istniejącego pokrycia dachowego, montaż odnawialnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych na dachu budynku wraz z wykonaniem nowej instalacji odgromowej	0,00	589 423,53
7.	Powiat Łęczyński	Termomodernizacja budynku szkoły ZS w Ludwinie wraz z izolacją stropu wełną, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, wykonaniem izolacji piwnic	0,00	2 426 252,57
8.	Powiat Łęczyński	Poprawa efektywności energetycznej w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Podgłęboku, dotyczyła budynku Szkoły Podstawowej Specjalnej, Branżowej Szkoły I Stopnia Specjalnej	0,00	2 116 662,11

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
9.	Powiat Łęczyński	Utworzenie Centrum Działań Społecznych: docieplenie ścian i stropodachu, izolacja fundamentów, nowe pokrycie dachu, renowacja kominów, nowa stolarka okienna i drzwiowa zgodna z WT i przepisami PPOŻ	0,00	1 296 772,80
10.	Powiat Łęczyński	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Nr 2 im. Simona Bolívara w Milejowie	2 160 000,00	0,00
11.	Powiat Łukowski	Przebudowa budynków Zespołu Szkół Nr 1 w Łukowie w ramach projektu: Utworzenie i wsparcie funkcjonowania Branżowego Centrum Umiejętności w Łukowie	5 001 072,42	0,00
12.	Powiat Opolski	Modernizacja pokrycia dachowego budynku administracyjnego przy ul. Przemysłowej 4a w Opolu Lubelskim	0,00	93 999,06
		Modernizacja budynków szkolnych Zespołu Szkół w Poniatowej	0,00	418 945,52
13.	Powiat Rycki	„Przebudowa i poprawa efektywności energetycznej budynku Szpitala Powiatowego w Rykach” – wykonano termomodernizację wraz z modernizacją instalacji c.o., wymieniono oprawy świetlne wraz ze źródłem światła, wykonano instalację fotowoltaiczną	3 406 800,37	0,00
14.	Powiat Krasnostawski	Modernizacja budynku Starostwa Powiatowego poprzez wykonanie okien w pomieszczeniach przylegających do szybu windowego	26 865,11	0,00
		Wykonanie dokumentacji na modernizację i termomodernizację budynku internatu	0,00	306 995,00
15.	Powiat Tomaszowski	Termomodernizacja budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Lubelskim	0,00	1 227 193,48
16.	Miasto Bełżyce	Przeprowadzono termomodernizację budynków OSP z terenu gminy	49 400,00	165 904,60
17.	Miasto Biała Podlaska	Termomodernizacja budynku Urzędu Stanu Cywilnego, poprzez wykonanie renowacji elewacji wraz ze stolarką okienną	304 284,05	0,00
18.	Miasto Biała Podlaska	Opracowanie dokumentacji projektowych oraz wykonanie termomodernizacji budynków oświatowych	707 331,56	195 928,85
19.	Miasto Biłgoraj	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Biłgoraju	154 123,43	0,00
20.	Miasto Bychawa	Przeprowadzona została termomodernizacja budynków OSP z terenu gminy	58 000,00	0,00
21.	Miasto Chełm	Remont budynku po byłej Kaplicy przy ul. Św. Mikołaja w Chełmie wraz z wykonaniem zewnętrznych instalacji kanalizacji sanitarnej i deszczowej, utwardzono i ogrodzono teren, wykonano przyłącza, przeprowadzono remont wnętrza budynku	4 347 274,46 (EFRR, RFIL, budżet państwa, wkład własny)	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
22.	Miasto Czemierniki	Przeprowadzono termomodernizację budynków mieszkalnych	180 000,00	650 000,00
23.	Miasto Dęblin	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Dęblinie	540 071,20	545 408,96
24.	Miasto Józefów	Docieplenie budynków, w których nie wymieniono źródeł ciepła. Przeprowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej	227 597,78	255 389,54
25.	Miasto Józefów nad Wisłą	Docieplenie stropów, dachów oraz ocieplenie ściany budynków	210 882,00	0,00
26.	Miasto Józefów nad Wisłą	Wykonanie dachu oraz ocieplenie stropu na świetlicy.	0,00	69 328,00
27.	Miasto Modliborzycze	Termomodernizacja szkół w Modliborzycach i w Stojeszynie Pierwszym	0,00	102 693,00
28.	Miasto Kamionka	Prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych	186 641,34	1 456 731,96
29.	Miasto Krasnystaw	Nadbudowa istniejącego Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Krasnymstawie wraz z termomodernizacją oraz montażem paneli fotowoltaicznych	19,00	3 766 967,02
30.	Miasto Kraśnik	Opracowano dokumentację projektową oraz wykonano termomodernizację budynku przy ul. Sikorskiego 11	90 000,00	0,00
31.	Miasto Lubartów	Termomodernizacja II Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Firleja w Lubartowie	1 373 202,54 (budżet gminy, Polski Ład)	8 120 194,96 (budżet gminy Polski Ład)
32.	Miasto Łęczna	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 4 w Łęcznej	8 069 717,00	0,00
33.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Termomodernizacja budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta	0,00	72 078,00
34.	Miasto Nałęczów	Termomodernizacja budynku przedszkola w Nałęczowie oraz świetlicy w Czesławicach.	0,00	2 960 432,33
35.	Miasto Ostrów Lubelski	Wykonanie dokumentacji projektowej na termomodernizację szkół w gminie oraz przeprowadzenie prac budowlanych	0,00	185 000,00
36.	Miasto Rejowiec	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	0,00	92 010,68
37.	Miasto Stoczek Łukowski, właściciele budynków	Termomodernizacja budynków i ich rozliczenie w Ramach Programu „Czyste Powietrze”	48 898,10	40 000,00
38.	Miasto Tarnogród	Utworzenie przedszkola przy szkole wraz z termomodernizacją i przebudową wnętrza.	5 210 331,24	0,00
39.	Miasto Tarnogród	Termomodernizacja obiektów oświatowych (Szkoła Podstawowa w m. Wola Różaniecka i Luchów Dolny), montaż instalacji fotowoltaicznych, zakup wyposażenia na	0,00	7 984 341,19

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		potrzeby funkcjonowania placówek oświatowych		
40.	Miasto Wąwolnica	Termomodernizacja budynków szkolnych i przedszkolnych wraz z montażem kotłów gazowych i paneli fotowoltaicznych	5 088 995,00	786 503,00
41.	Miasto Zamość	Termomodernizacja budynków OSIR w Zamościu	18 347 423,53	0,00
42.	Gmina Aleksandrów	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Aleksandrów wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej o mocy 38,5 kW i instalacją pompy ciepła o mocy 23 kW	0,00	1 229 092,79
43.	Gmina Biłgoraj	Termomodernizacja budynku szkoły w Soli oraz budynku szkoły w Ciosach	0,00	7 377 924,56
44.	Gmina Biszczka	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	950 834,31	1 688 255,89
45.	Gmina Cyców	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy wraz z wymianą źródła ciepła	269 094,45	197 083,85
46.	Gmina Dorohusk	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej. Liczba obiektów objętych termomodernizacją w 2023 roku wyniosła 2 szt.	1 959 628,55	0,00
47.	Gmina Fajslawice	Termomodernizacja budynków szkół w gminie Fajslawice, modernizacja świetlicy wiejskiej w Marysinie, termomodernizacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Fajslawice	4 999 658,76	201 882,00
48.	Gmina Firlej	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w m. Przypisówka	115 016,00	0,00
49.	Gmina Garbów	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	99 817,93	1 687 913,78
50.	Gmina Hańsk	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Hańsku Pierwszym	0,00	383 680,56
51.	Gmina Hrubieszów	Przeprowadzona została termomodernizacja czterech budynków gminnych szkół podstawowych	5 465 755,28	0,00
52.	Gmina Hrubieszów	Przebudowa oraz termomodernizacja budynku starej szkoły w Koble wraz z wymianą źródła ciepła oraz zamontowaniem pompy ciepła	0,00	788 146,75
53.	Gmina Hrubieszów	W ramach Programu „Czyste Powietrze” w latach 2023–2024 przeprowadzona została termomodernizacja 16 budynków mieszkalnych	329 515,71	635 224,40
54.	Gmina Janowiec	Ocieplenie poddasza budynku świetlicy wiejskiej w m. Oblasy	0,00	65 047,60
55.	Gmina Jarczów, Szkoła w Jarczowie	Prowadzenie punktu Programu „Czyste Powietrze”, rozbudowa budynku na przedszkole w Jarczowie, termomodernizacja świetlic w Łubczach i	4 647 924,00	56 749,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		Szkatynie, modernizacja budynku Urzędu Gminy wraz z dokumentacją, modernizacja świetlic w Gródku, Gródku-Kolonii, Wierszyczycy, Przewłocze i Chodywańcach		
56.	Gmina Kamień	Prace termomodernizacyjne związane z realizacją zadania „Rozbudowa, nadbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku użyteczności publicznej z Ośrodka Zdrowia na Gminne Centrum Kultury w Kamieniu”	0,00	653 007,00
57.	Gmina Kłoczew	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Goździe	53 620,30	2 875 738,84
58.	Gmina Konstantynów	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Konstantynów	0,00	293 310,00
		Termomodernizacja Gminnego Centrum Kultury w Konstantynowie	0,00	465 855,12
59.	Gmina Końskowola	Docieplenie budynku świetlicy wiejskiej w Lesie Stockim w ramach funduszu sołeckiego wraz z audytem energetycznym budynku OSP Chrzążów oraz termomodernizacja budynku OSP Skowieszyn	25 953,00	66 138,31
60.	Gmina Krasnystaw	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: Budynek Szkoły Podstawowej w Małochwieju Dużym, Budynek (siedziba) Urzędu Gminy Krasnystaw w Krasnymstawie	0,00	56 580,00
61.	Gmina Krynice	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Krynice	3 242 663,23	0,00
62.	Gmina Krzczonów	Termomodernizacja w ramach Programu „Czyste Powietrze”	659 213,84	760 372,27
63.	Gmina Księżpol	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: OSP w Księżpolu, Remizy w Majdanie Starym, budynku gminnego w Majdanie Nowym	534 243,55	0,00
64.	Gmina Leśniowice	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	915 406,84	3 775 849,91
65.	Gmina Lublin	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	147 682,56	7 956 632,61
66.	Zarządcy budynków znajdujących się na terenie Gminy Łabunie	Modernizacja 14 budynków mieszkalnych osób fizycznych	471 268,00	286 074,00
67.	Gmina Łaziska	Termomodernizacja 5 budynków mieszkalnych	201 838,00	136 000,00
68.	Gmina Mełgiew	Termomodernizacja budynków mieszkalnych beneficjentów Programu „Czyste Powietrze”	317 445,31	566 276,74

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
69.	Gmina Miączyn	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na Gminne Centrum Kultury	0,00	2 828 998,77
70.	Gmina Międzyrzec Podlaski	Termomodernizacja Publicznej Szkoły Podstawowej w Halsach, Publicznej Szkoły Podstawowej w Rzeczy, Publicznej Szkoły Podstawowej w Misiach, świetlico-remizy OSP w Maniach	4 887 676,90	0,00
71.	Gmina Niedzwica Duża	Przebudowa budynku przedszkola w m. Niedzwica Kościelna	0,00	5 563 535,98
72.	Gmina Nielisz	Termomodernizacją budynków mieszkalnych w ramach Programu „Czyste Powietrze” oraz obiektach użyteczności publicznej	188 896,08	636 255,35
73.	Gmina Opole Lubelskie	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Zadolu	225 000,00	0,00
74.	Gmina Ostrówek	Termomodernizacja budynku biblioteki i budynku w Dębicy oraz szkoły w Leszkowicach i Urzędu Gminy	9 579 423,00	0,00
75.	Gmina Gorzków	Przebudowany został budynek mienia gminnego na świetlicę wiejską w miejscowości Orchowiec	2 000 239,22	0,00
76.	Gmina Gorzków	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Gorzkowie	1 781 845,80	0,00
77.	Gmina Gorzków	Przebudowano i zaadaptowano budynek remizy OSP oraz wykonano przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne	0,00	2 131 800,00
78.	Gmina Jastków	Wykonanie projektów na termomodernizację budynków oświatowych	102 410,00	0,00
79.	Gmina Kodeń	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej	5 257 791,50	0,00
80.	Gmina Kodeń	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej. Zamontowano pompę ciepła oraz instalację fotowoltaiczną	1 717 080,00	0,00
81.	Gmina Kodeń	Termomodernizacja budynku UG i GOPS w Kodniu–wymieniono instalację grzewczą	0,00	73 800,00
82.	Gmina Leśna Podlaska	Remont i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Zaberbeczu	251 524,63	0,00
83.	Gmina Milejów	Termomodernizacja Gminnego Ośrodka Zdrowia w Milejowie wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej	b.d.	b.d.
84.	Mieszkańcy Gminy Potok Wielki	Termomodernizacja budynków mieszkalnych z Programu „Czyste Powietrze”	116 062,00	141 747,00
85.	Gmina Potok Wielki	Termomodernizacja w budynkach Ochotniczych Straży Pożarnych	29 249,49	17 998,92
86.	Gmina Rachanie	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	0,00	426 027,41

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
87.	Gmina Radecznica	Termomodernizacja budynku remizo-światlicy Gorajec Zagroble oraz termomodernizacja budynku remizo-światlicy Zaburze	195 233,77	0,00
88.	Gmina Rossosz	Termomodernizacja 1 budynku mieszkalnego	6 105,08	23 695,15
89.	Gmina Rybczewice	Termomodernizacja Świetlic Wiejskich w Wygnanowicach i Izdebnie	0,00	36 900,00
90.	Gmina Serniki	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w miejscowości Czerniejów (światlica wiejska, Woli Sernickiej Kolonii (światlica wiejska), Brzostówce, Nowej Wsi (światlica wiejska) i Nowej Woli (OSP)	595 131,21	4 860 868,79
91.	Gmina Serokomla	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Serokomla (budynek Urzędu Gminy, Szkoła Podstawowa w Krzyżówce i Zespół Szkół w Serokomli)	0,00	5 794 550,00
92.	Gmina Skierbieszów	Przebudowa budynku użyteczności publicznej (światlico-remizy) Hajowniki i Kolonia Skierbieszów	1 836 000,00	0,00
93.	Gmina Spiczyn	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Spiczynie	1 927 499,01	1 825 726,84
94.	Gmina Stary Brus	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Starym Brusie	0,00	30 000,00
95.	Gmina Stary Zamość	Wymiana okien w budynku Szkoły Podstawowej	0,00	922 338,06
96.	Gmina Susiec	Termomodernizacja budynków: Niepublicznej Szkoły Podstawowej, Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Majdanie Sopotkim, Zespołu Szkół Publicznych w Suścu	11 637 190,74	0,00
97.	Gmina Szastarka	Kompleksowa termomodernizacja budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Polichnie	3 438 356,16	0,00
98.	Gmina Tarnawatka	Modernizacja świetlicy wiejskiej w m.: Kłocówka, Niemirówek-Kolonia i Wieprzów Tarnawacki. Wykonano również remont w pomieszczeniach straży pożarnej w m. Tarnawatka.	92 538,36	1 672 140,54
99.	Gmina Telatyna	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – remizo-światlicy w Marysinie, świetlicy wiejskiej w Kryszynie, remizo-światlicy w Posadowie, świetlicy wiejskiej w Telatynie. Przeprowadzona została termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia w Telatynie	0,00	3 330 369,76
100.	Gmina Terespol	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	1 829 201,76	0,00
101.	Gmina Trawniki	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej poprzez	5 276 693,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		termomodernizację, wymianę oświetlenia, modernizację kotłowni		
102.	Gmina Trzebieszów, właściciele nieruchomości	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych oraz obiektów gminnych	1 524 884,50	5 424 884,81
103.	Gmina Uchanie	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Uchaniach z instalacją paneli fotowoltaicznych	1 129 837,55	0,00
104.	Gmina Uchanie	Termomodernizacja świetlic wiejskich Rozkoszówka, Wysokie, Miedniki, Chyżowice, Gliniska, Białowody, Teratyn, Drohiczany	891 391,98	270 076,95
105.	Gmina Uchanie	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Teratynie	0,00	1 903 667,46
106.	Gmina Ułęż	Modernizacja części budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Ułężu	0,00	0,00
107.	Gmina Wilkołaz	Termomodernizacja budynku OSP w Zalesiu	0,00	636 082,63
108.	Gmina Wilków	Termomodernizacja 7 świetlic wiejskich na terenie gminy Wilków	0,00	3 995 417,84
109.	Gmina Wohyń	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wohyniu	1 046 159,34	0,00
110.	Gmina Wojcieszków	Termomodernizacja budynków szkół podstawowych	0,00	5 142 025,19
111.	Gmina Wola Mysłowska, właściciele budynków	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	236 081,41	236 081,41
112.	Gmina Wola Uhruska	Termomodernizacja 12 budynków na terenie m. Bytyń i Wola Uhruska	150 000,00	1 341 377,06
113.	Gmina Zalesie	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: remont świetlicy Horbów Kolonie i Lechówka Duża, remont świetlico-remizy w Kijowcu, zmodernizowano budynek świetlicy wiejskiej w miejscowości Dobryń Mały, zmodernizowano budynek świetlicy wiejskiej w m. Dobryń Kolonia	349 570,52	784 467,57
114.	Gmina Żółkiewka	Termomodernizacja budynku OSP, budynku Urzędu Gminy, dworca, Szkoły Podstawowej	1 288 692,00	202 048,00
115.	Gmina Żyrzyn	Termomodernizacja budynków oświatowych w Żyrzynie	3 713 047,26	0,00
116.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Bazylany” (Miasto Chełm)	Wykonano docieplenie ścian oraz wymieniono stolarkę okienną	68 250,51	107 903,50
117.	Wspólnota Mieszkaniowa	Dokonano wymiany okien w 16 lokalach mieszkaniowych	0,00	71 420,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
	Nieruchomości nr 5 w Chemicie			
118.	Chelmska Wspólnota Mieszkaniowa	Wykonano wymianę stolarki okiennej, drzwiowej oraz docieplenie ścian zewnętrznych	1 648 951,49	1 414 100,12
119.	Górnica Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chemicie	Wykonano docieplenie części ścian oraz termomodernizację części budynku	172 439,58	570 240,00
120.	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości nr 1 w Chelmie	W 2023 roku wykonana została modernizacja dachu	59 800,00	0,00
121.	PUM Sp. z o.o. w Chelmie	Termomodernizacja budynku przy ul. Pocztowej 28 oraz ściany wschodniej budynku przy ul. Mickiewicza 23	0,00	295 674,35 zł. (środki PUM)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci w celu przyłączenia większej ilości budynków istniejących oraz nowo budowanych do sieci gazowej i ciepłowniczej

OKJP.2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu podłączenia większej ilości użytkowników*

Zadanie ma na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z budynków mieszkalnych poprzez budowę i modernizację sieci ciepłowniczych i gazowych oraz przyłączy do nowych odbiorców.

W ramach programu inwestycyjnego Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. wybudowało 36 km nowych rurociągów ciepłowniczych, a 23 km kompleksowo zmodernizowano, zlikwidowano 10 przestarzałych węzłów grupowych, a w ich miejscu wybudowano 178 węzłów indywidualnych. Łączna wartość wyniosła 207 mln zł, dofinansowanie z UE wyniosło prawie 73,5 mln zł.

Projekt „Rozbudowa efektywnego systemu ciepłowniczego na terenie miasta Lublin” obejmował budowę 24 km nowych sieci ciepłowniczych w dzielnicach: Wrotków, Czechów Północny, Ponikwoda, Felin, Kośminek, Bronowice, Węglin Południowy, Dziesiąta, Śródmieście. Zasadniczym celem projektu było pokrycie dodatkowego zapotrzebowania na ciepło użytkowe na terenie Lublina za pomocą energii cieplnej powstałej w procesie wysokosprawnej kogeneracji i tym samym uniknięcie nadmiernego zużycia energii pierwotnej oraz emisji gazów cieplarnianych. W 2023 roku dostawę ciepła uruchomiono w 65 nowych budynkach, o łącznej mocy zamówionej wynoszącej 23,5 MW i powierzchni ponad 270 tys. m².

W latach 2023–2024 Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. kontynuowało intensywny rozwój infrastruktury ciepłowniczej, realizując liczne inwestycje i modernizacje.

W 2023 roku wybudowano, zmodernizowano i przebudowano łącznie ponad 10 km sieci ciepłowniczych oraz instalacji odbiorczych. Przebudowano 3 komory ciepłownicze, uruchomiono 67 nowych węzłów ciepłych i 2 grupowe, a także zmodernizowano system

monitoringu i zamontowano nowe urządzenia pomiarowe. Dostawę ciepła uruchomiono w 65 nowych budynkach o mocy 23,5 MW i powierzchni ponad 270 tys. m² – to najwyższy wynik od 30 lat. Wydano także 117 warunków przyłączeniowych.

W 2024 roku wykonano ponad 5 km nowych i zmodernizowanych sieci oraz instalacji, wybudowano 1 komorę ciepłowniczą i 23 nowe węzły cieplne, zrealizowano modernizacje węzłów grupowych oraz rozdzielni elektrycznej. W ramach projektu ISC opracowano projekt przebudowy serwerowni i przeprowadzono audyt systemu telemetrii. Dostarczanie ciepła uruchomiono w 31 nowych budynkach (11,88 MW, ponad 132 tys. m²), a dla kolejnych 134 wydano 80 warunków przyłączeniowych. Całkowity koszt zadania w 2023 roku wyniósł 31 852 962,64 zł, a w 2024 roku – 21 967 836,02 zł. Środki te zostały sfinansowane w ramach POLiŚ oraz środków własnych.

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej (MPEC) Sp. z o.o. w Chełmie konsekwentnie realizuje działania ukierunkowane na utrzymanie wysokiej niezawodności i bezpieczeństwa dostaw ciepła. Jednym z głównych priorytetów Spółki jest przeciwdziałanie procesowi starzenia się infrastruktury ciepłowniczej, dlatego duży nacisk kładzie się na jej modernizację, remonty oraz rozwój sieci.

Prowadzona przez Spółkę rozbudowa systemu ciepłowniczego umożliwia przyłączanie nowych odbiorców, co pozwala na zasilenie energią ciepłą zarówno nowo powstających osiedli mieszkaniowych, jak i obiektów handlowo-usługowych.

Kluczowym celem strategicznym Spółki jest także uzyskanie statusu podmiotu efektywnego energetycznie. W związku z obowiązującymi przepisami, Spółka dąży do transformacji modelu wytwarzania ciepła – z systemu opartego na wysokoemisyjnym węglu, na rozwiązania nisko- i zeroemisyjne. Realizacja tego celu odbywa się m.in. poprzez stopniowe ograniczanie emisji zanieczyszczeń i wprowadzanie rozwiązań opartych na kogeneracji, wykorzystaniu energii z odnawialnych źródeł lub ciepła odpadowego.

W 2023 roku, w ramach działań na rzecz ograniczania emisji, MPEC Sp. z o.o. w Chełmie przyłączyło do miejskiej sieci ciepłowniczej łącznie 16 budynków – w tym 14 już istniejących oraz 2 nowo wybudowane. W związku z tym wykonano 692 metrów sieci ciepłowniczej.

W 2024 roku proces ten był kontynuowany – do sieci przyłączono kolejne 7 budynków (4 istniejące i 3 nowe), realizując łącznie 360 metrów nowej sieci ciepłowniczej w technologii rur preizolowanych. Działania te realizowane są ze środków własnych przedsiębiorstwa.

W latach 2023–2024 Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Łukowie Sp. z o.o. prowadziło szereg działań inwestycyjnych i modernizacyjnych w zakresie infrastruktury ciepłowniczej na terenie miasta Łuków.

Zakres zrealizowanych prac obejmował:

- Budowę nowych przyłączy oraz odcinków sieci ciepłowniczej;
- Remont i modernizację istniejących odcinków sieci;
- Budowę węzłów cieplnych w budynkach odbiorców;
- Wdrożenie systemu telemetrycznego OCS control w węzłach cieplnych; umożliwiającego zdalny monitoring i optymalizację pracy systemu.

Działania te przyczyniają się do poprawy efektywności energetycznej miejskiej sieci ciepłowniczej, zwiększenia niezawodności dostaw ciepła oraz ograniczenia strat przesyłowych. Całkowity koszt realizowanych działań wyniósł 1 186 611,75 zł w 2023 roku oraz 914 901,06 zł w 2024 roku.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie wykonało prace polegające na budowie sieci ciepłowniczych wraz z przyłączami oraz montażem węzłów grzewczych we Włodawie. Na realizację tych działań przeznaczono środki własne przedsiębiorstwa w wysokości 235 575,55 zł w 2023 roku oraz 502 342,58 zł w 2024 roku.

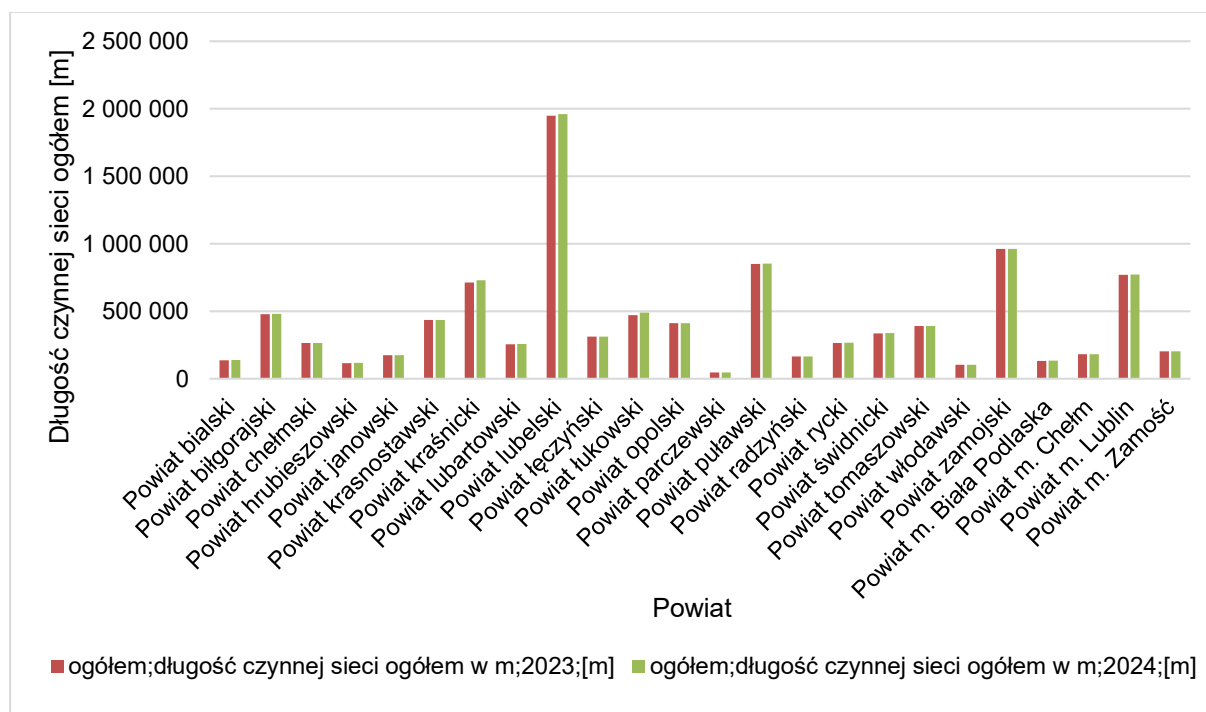
Prace obejmujące budowę osiedlowej sieci ciepłej podejmowane były również w latach 2023-2024 przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Lubartowie Sp. z o.o. Budowa ta realizowana była w ramach projektu finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 w ramach Programu Operacyjnego: „Środowisko, Energia, Zmiany Klimatu” pn.: „Modernizacja źródła wytwarzania ciepła z zastosowaniem wysokosprawnej kogeneracji i OZE w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Lubartowie Sp. z o.o.”. Koszt zadania wyniósł 1 278 788,27 zł.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej realizowało budowę sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami. Całkowity koszt zadania wyniósł 3 839 454,65 zł w 2023 roku oraz 2 863 936,29 zł w 2024 roku.

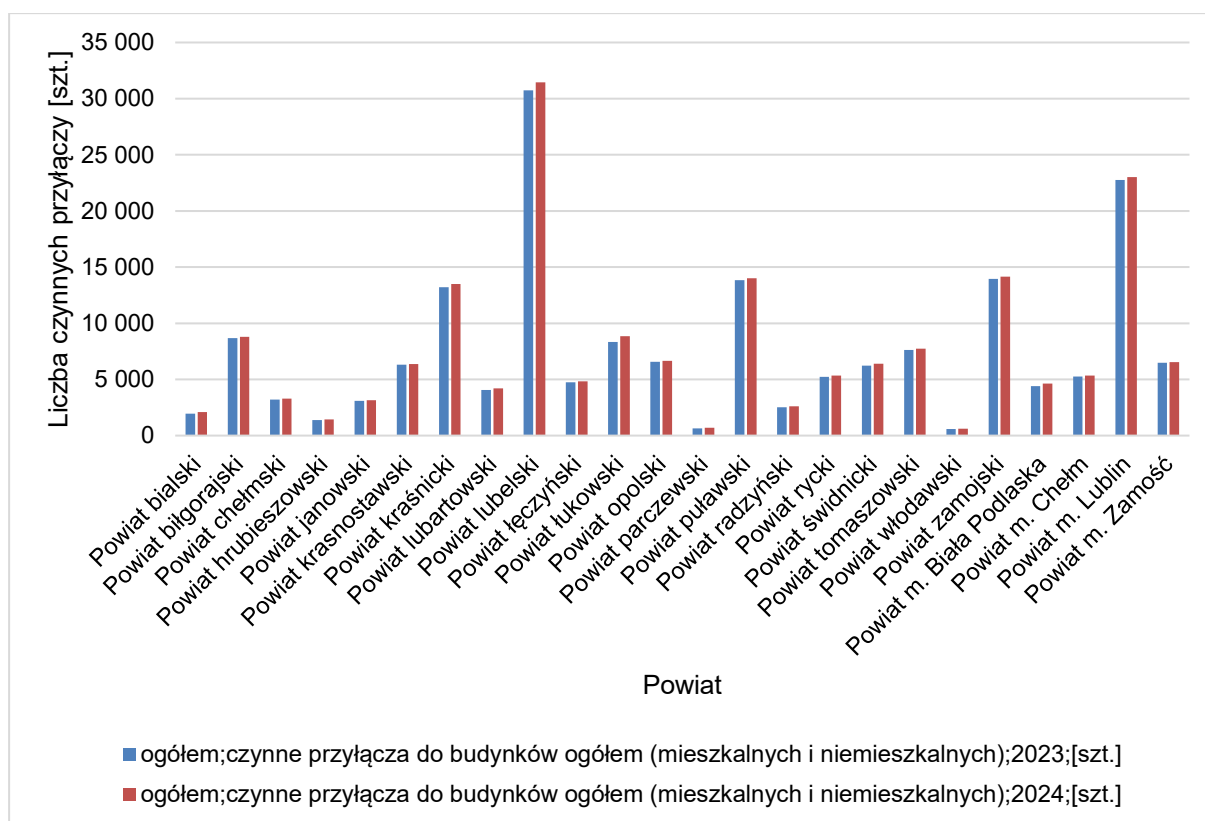
W latach 2023–2024 GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Tarnowie prowadził działania inwestycyjne i remontowe w zakresie rozbudowy oraz modernizacji sieci gazowej, obejmujące m.in. gazociągi oraz infrastrukturę towarzyszącą–takie jak stacje redukcyjno-pomiarowe, stacje pomiarowe i węzły gazowe.

W 2023 roku na realizację tych zadań przeznaczono łącznie 8 141 056,71 zł, natomiast w 2024 roku nakłady wzrosły do 11 587 627,42 zł.

Na poniższych wykresach przedstawiono dane charakteryzujące infrastrukturę gazową na terenie województwa lubelskiego w latach 2023-2024.

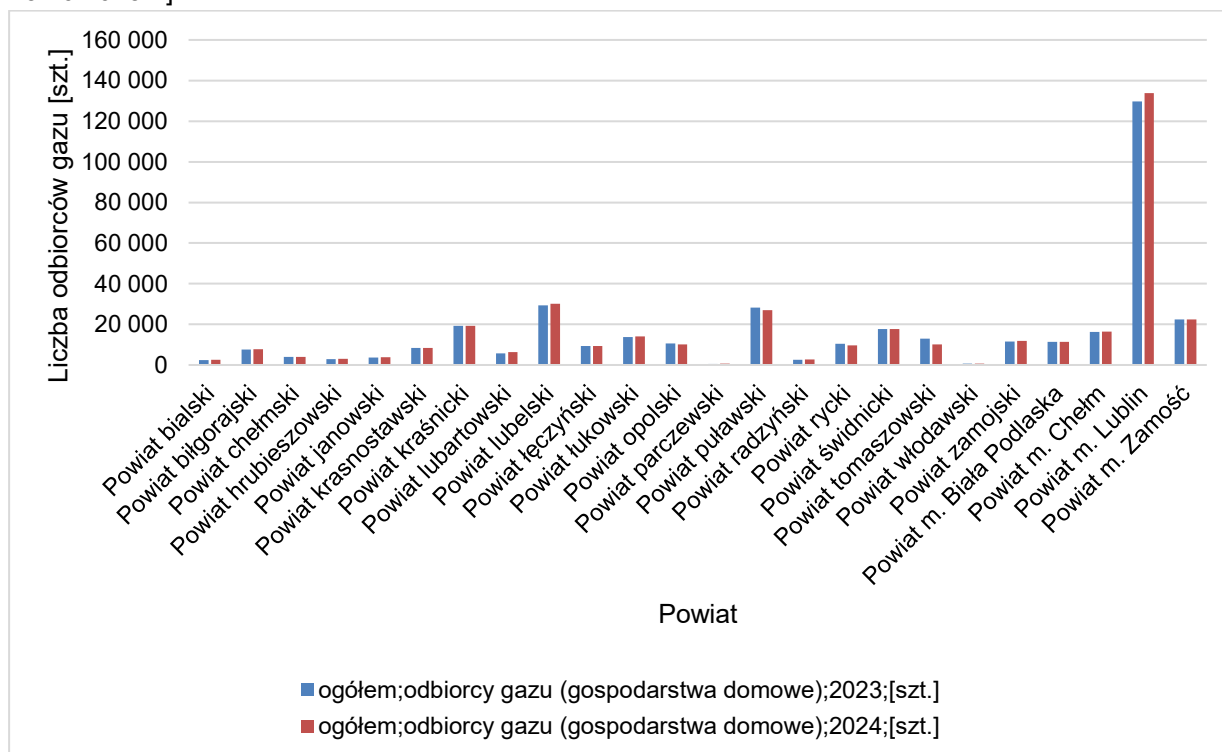

Rysunek 11. Długość czynnej sieci gazowej: ogółem w powiatach województwa lubelskiego
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu 13.10.2025 r.]

Rysunek 12. Liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w powiatach województwa lubelskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu 13.10.2025 r.]

Rysunek 13. Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) ogółem w powiatach województwa lubelskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu 13.10.2025 r.]

W latach 2023-2024 działania w zakresie rozbudowy sieci gazowej prowadzone były również przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Lublinie.

Działanie te były związane z:

- Rok 2023:
  - Budowę sieci gazowej (146 763,42 m),
  - Budowę przyłączy gazowych (40 079,45 m), (4 253 szt.),
  - Modernizacją sieci gazowej (5 218,20 m),
  - Modernizacją przyłączy gazowych (891,40 m), (56 szt.).
- Rok 2024:
  - Budowę sieci gazowej (123 115,21 m),
  - Budowę przyłączy gazowych (442 025,36 m), (4 311 szt.),
  - Modernizacją sieci gazowej (8 230,07 m),
  - Modernizacją przyłączy gazowych (4 193,67 m), (253 szt.).

Informacje dotyczące kosztów poniesionych podczas realizacji zadań w 2023 i 2024 roku podlegają szczególnej ochronie.

OKJP.2.5. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych

Analiza położenia geograficznego województwa lubelskiego ujawnia kilka kluczowych czynników, które mają znaczenie dla przyszłej transformacji energetycznej regionu, zwłaszcza w kontekście zwiększonego wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Główne wnioski to:

- różnorodność krajobrazowa i klimatyczna,
- mała lesistość i rolniczy charakter,
- warunki wietrzne,
- wyzwania związane z rozbudową infrastruktury,
- edukacja i współpraca regionalna.

W listopadzie 2023 roku Zarząd Województwa Lubelskiego uchwałą nr DXXIV/9208/2023 w sprawie zatwierdzenia wyników oceny projektów na etapie oceny formalnej w ramach naboru nr FELU.04.01-IŻ.001/23, Działania 4.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach (typ projektu 1,2), Priorytetu IV Efektywne wykorzystanie energii programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027, zatwierdził listę projektów zakwalifikowanych do etapu oceny merytorycznej.

W latach 2023–2024 wiele gmin, miast i powiatów podejmowało intensywne działania na rzecz wykorzystania odnawialnych źródeł energii. W tym okresie powstały liczne instalacje fotowoltaiczne oraz zamontowano wiele pomp ciepła. Jednostki samorządu terytorialnego aktywnie wspierały również rozwój świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, m.in. poprzez działania edukacyjne i informacyjne promujące korzyści płynące z OZE.

W 2023 roku realizowany był projekt pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, współfinansowany w 100% ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, oś priorytetowa I: „Zmniejszenie emisyjności gospodarki”.

W ramach projektu zrealizowano szereg działań informacyjno-edukacyjnych i doradczych, mających na celu promocję odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej, w tym:

- Organizację konkursu wiedzy o OZE dla uczniów dwóch szkół podstawowych (Zespoły Szkolno-Przedszkolne w Firleju i Woli Skromowskiej, gmina Firlej). W konkursie, zrealizowanym w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego, udział wzięło wielu uczniów, wyłoniono 46 laureatów. Koszt zadania wyniósł 3 800,00 zł;
- Przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej w mediach społecznościowych oraz za pośrednictwem lokalnych rozgłośni radiowych i telewizyjnych. Działania obejmowały również zakup materiałów promocyjnych i elementów identyfikacji wizualnej projektu. Łączny koszt kampanii wyniósł 248 000,00 zł;
- Realizację konsultacji eksperckich z zakresu OZE – 7 doradców energetycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego udzieliło łącznie 1 595 konsultacji oraz 628 indywidualnych porad dla mieszkańców, jednostek samorządowych i przedsiębiorców.

Dodatkowo, w ramach działań projektowych rozpoczęto realizację projektów międzynarodowych w ramach programów Interreg Europa oraz Interreg Europa Środkowa 2021–2027, ukierunkowanych na rozwój OZE i wspólnot energetycznych:

- Projekt UNIFHY (kwiecień 2024–czerwiec 2028) – skoncentrowany na wspieraniu rozwoju rynku zielonego wodoru, jego konkurencyjności oraz budowie odpowiedniej infrastruktury przesyłowej;
- Projekt REC4EU (marzec 2023–maj 2027) – mający na celu wspieranie powstawania obywatelskich wspólnot energetycznych w zakresie produkcji, dystrybucji i wspólnej konsumpcji energii ze źródeł odnawialnych, we współpracy z władzami publicznymi i MŚP;
- Projekt HERCULES-CE (czerwiec 2024–listopad 2026) – wspierający rozwój społeczności energetycznych oraz działania na rzecz ograniczania ubóstwa energetycznego.

Łączne wydatki w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego w 2023 roku wyniosły 251 800,00 zł.

W 2023 roku Zespół Szkół Nr im. Simona Bolívara w Milejowicach otrzymał dofinansowanie na realizację projektu „Ekopracownia – Zielone Serce Szkoły. Projekt budowy nowoczesnych ekopracowni w szkołach realizowany był przez WFOŚiGW w Lublinie w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej. Ekopracownia OZE pozyskana w ramach programu to nowoczesna pracownia wyposażona w mobilne zestawy edukacyjne do prowadzenia eksperymentów związanych z energią odnawialną. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 92 155,30 zł.

Wybrane działania realizowane w latach 2023–2024 w zakresie OZE przedstawiono w poniższej tabeli. Tematyka odnawialnych źródeł energii została również uwzględniona w zadaniach OKJP 2.1. oraz OKJP 2.3. – szczególnie przy modernizacji źródeł ciepła i realizacji prac termomodernizacyjnych, gdzie technologie OZE były również elementem inwestycji.

Tabela 15. Działania realizowane w latach 2023-2024 w województwie lubelskim dotyczące stosowania OZE

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Powiat Lubartowski	Montaż instalacji fotowoltaicznej oraz pomp ciepła w ramach projektu pn.: „Zielony Ostrów Lubelski”	3 160 946,51	0,00	budżet państwa, budżet powiatu
2.	Miasto Annopol	W celu zmniejszenia kosztów energii na budynkach publicznych zamontowano instalacje OZE	356 530,15	20 000,00	budżet gminy
3.	Miasto Krasnystaw	Dostawa i montaż mikroinstalacji OZE na terenie miasta	6 104 716,20	0,00	budżet gminy
4.	Miasto Ostrów Lubelski	Budowa instalacji fotowoltaicznej na potrzeby oczyszczalni ścieków	0,00	74 400,00	budżet gminy
5.	Miasto Piaski	Montaż 3 instalacji PV o łącznej mocy 79,33 kWp	316 054,00	0,00	budżet gminy, subwencja ogólna
6.	Miasto Ryki	Montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków „Fregata” w Rykach	167 895,00	0,00	RPO WL, budżet gminy
7.	Gmina Adamów	Montaż instalacji fotowoltaicznych, wymiana wewnętrznej instalacji elektrycznej wraz z oprawami oświetleniowymi w technologii LED	0,00	2 157 995,00	budżet gminy
8.	Gmina Dorohusk	Montaż instalacji fotowoltaicznej w 7 budynkach użyteczności publicznej	2 447 531,31	0,00	budżet gminy
9.	Gmina Jarczów	Montaż instalacji fotowoltaicznych i solarnych na terenie gminy	2 453 342,88	0,00	budżet gminy
10.	Gmina Kamień	Montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 40 kWp	201 906,01	0,00	budżet gminy
11.	Gmina Kąkolewnica	Montaż 72 modułów na gruncie o mocy 39,6 kW na SUW w Kąkolewnicy	0,00	126 150,00	budżet gminy
12.	Gmina Krzczonów	Wykonanie instalacji fotowoltaicznych, kotłów na biomasę oraz kolektorów słonecznych	0,00	36 900,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
13.	Gmina Krzywda	Budowa 6 instalacji fotowoltaicznych na terenie gminy	2 091 000,00	0,00	budżet państwa
14.	Gmina Lubartów	Montaż 362 sztuk instalacji OZE	5 646 195,28	0,00	RPO WL
15.	Gmina Lublin	Wytworzono około 309 MWh energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	Brak danych dot. poniesionych kosztów	Brak danych dot. poniesionych kosztów	brak danych dot. poniesionych kosztów
16.	Gmina Łabunie	Montaż 114 instalacji fotowoltaicznych i 137 instalacji kolektorów słonecznych	3 050 500,00	0,00	budżet gminy
17.	Gmina Łukowa	Montaż 146 szt. zestawów fotowoltaicznych o mocy 3,1 kW na terenie gminy Łukowa	2 056 588,92	0,00	budżet gminy
18.	Gmina Mełgiew	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych w ramach projektu OZE w Gminie Mełgiew	2 907 909,20	0,00	budżet gminy
19.	Gmina Milanów	Budowa instalacji fotowoltaicznej na SUW w m. Milanów i Rudno	196 999,26	0,00	budżet gminy
20.	Gmina Mircze	Realizacja projektu „Odnawialne Źródła Energii w Gminie Mircze”	3 957 373,23	0,00	RPO WL
21.	Gmina Opole Lubelskie	Montaż paneli fotowoltaicznych na świetlicy wiejskiej	225 000,00	0,00	budżet gminy
22.	Gmina Sitno	Montaż 300 instalacji fotowoltaicznych w indywidualnych budynkach mieszkalnych oraz na 15 budynkach użyteczności publicznej	4 615 558,80	0,00	budżet państwa, budżet gminy
23.	Gmina Terespol	Udzielenie dotacji do instalacji OZE	28 000,00	24 000,00	budżet gminy
24.	Gmina Trawniki	Montaż instalacji fotowoltaicznych na ujęciach wody oraz montaż pomp ciepła	0,00	432 602,10	budżet gminy
25.	Gmina Trzebieszów	Montaż ogniw fotowoltaicznych	2 831 053,74	0,00	budżet gminy
26.	Gmina Trzeszczany	Instalacja OZE w gospodarstwach domowych na terenie gminy	3 435 812,01	0,00	budżet gminy
27.	Gmina Ulan-Majorat	Montaż instalacji fotowoltaicznej na SUW	0,00	367 155,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		w m. Stok i Paskudy oraz na oczyszczalni ścieków w Zarzecu Ulańskim			
28.	Gmina Urszulin	Dostawa i montaż kolektorów słonecznych, instalacji paneli fotowoltaicznych i kotłów na biomasę na terenie gminy Urszulin	2 536 285,54	0,00	budżet gminy
29.	Gmina Wilkołaz	Budowa instalacji fotowoltaicznej przy ujęciu wody w Zalesiu	241 033,00	0,00	budżet gminy
30.	Gmina Wohyń	Udzielenie dotacji na budowę OZE na terenie gminy. Wybudowanych zostało 143 szt. instalacji PV oraz 142 szt. kolektorów słonecznych	3 708 457,36	0,00	budżet gminy
31.	Gmina Zalesie	Instalacja i montaż urządzeń fotowoltaicznych i paneli słonecznych na terenach nieruchomości osób fizycznych	4 191 274,52	1 843 867,73	budżet gminy
32.	Miejski Zakład Komunikacji – Puławy Sp. z o.o.	Montaż instalacji fotowoltaicznej na dachu budynku Stacji Paliw o mocy 4,68 kWp.	49 011,12	0,00	środki unijne, budżet przedsiębiorstwa
33.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 49,56 kWp na oczyszczalni ścieków	243 356,00	0,00	budżet przedsiębiorstwa
34.	Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.	Budowa instalacji fotowoltaicznej na 13 budynkach technicznych LPEC, w których znajdują się węzły ciepłownicze dostarczające ciepło i ciepłą wodę do budynków mieszkalnych w Lublinie	1 295 000,00	0,00	RPO WL, budżet przedsiębiorstwa
35.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Chełmie	Budowa instalacji fotowoltaicznej o łącznej mocy 50 kWp	0,00	0,00	0,00
36.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Lubartowie Sp. z o.o.	Budowa wysokosprawnej kogeneracji gazowej	23 657 020,99	1 457 321,22	budżet przedsiębiorstwa

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
37.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie	Budowa instalacji fotowoltaicznej na terenie oczyszczalni ścieków w Hrubieszowie	2 138 116,38	0,00	RPO WL
38.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łączna Sp. z o. o	Budowa farmy fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Łęcznej	42 398,66	676,29	WFOŚiGW w Lublinie, budżet przedsiębiorstwa
39.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju	Montaż mikro-instalacji fotowoltaicznej na swoim terenie	192 126,00	0,00	0,00
40.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krasnymstawie	Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 209,7 kWp wraz z infrastrukturą towarzyszącą produkującą energię elektryczną z wykorzystaniem energii odnawialnej na potrzeby technologiczne Oczyszczalni Ścieków w Krasnymstawie oraz budowę systemu fotowoltaicznego o mocy 49,83 kWp na gruncie i przyłączenie go do instalacji wewnętrznej budynku przy ul. Piekarskiego 3 w Krasnymstawie	1 182 368,00	17 460,00	budżet gminy
41.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim	Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy 413,4 kW przy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Lubelskim	2 974 190,00	0,00	LAWP w Lublinie, budżet przedsiębiorstwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.2.6. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne

Audyt energetyczny to kluczowy dokument, który analizuje zużycie energii w budynku i wskazuje możliwość jego optymalizacji, zarówno w budynkach nowo powstałych, jak i istniejących. Audyt energetyczny pozwala na dokładne określenie zużycia energii przez budynek oraz identyfikację obszarów, które wymagają modernizacji. Raport z audytu zawiera również zalecenia dotyczące poprawy efektywności energetycznej, co może prowadzić do znacznych oszczędności i zmniejszenia emisji CO₂. Od 28 kwietnia 2023 roku obowiązują nowe przepisy dotyczące charakterystyki energetycznej budynków. Przepisy te wprowadzają obowiązek posiadania świadectwa charakterystyki energetycznej (EKB) nie tylko dla nowych budynków, ale także dla budynków istniejących, które są sprzedawane lub wynajmowane. Ocena efektywności energetycznej jest zbiorem właściwości budynku wpływających na zużycie energii niezbędnej do jego użytkowania. Obejmuje m.in. ocenę izolacyjności cieplnej przegród budynku oraz sprawności zastosowanych w nim instalacji i urządzeń. Dokonuje się jej w postaci świadectwa charakterystyki energetycznej.

W 2023 roku przeprowadzono audyty energetyczne dla odbiorców końcowych w ramach projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”.

Miasto Końskowola prowadziło działania związane ze sporządzeniem audytu energetycznego do termomodernizacji budynku Domu Ludowego Sielce w ramach funduszu sołeckiego. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 4 920,00 zł.

Miasto Krasnystaw w raportowanym okresie wykonał audyt energetyczny dla Przedszkola Nr 1 im. Słoneczna Jedynecka w Krasnymstawie. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 3 075,00 zł.

Miasto Lublin prowadziło działania związane z poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 98 144 690,63 zł, a w 2024 roku 26 107 392,56 zł.

Gmina Bełżec przeprowadziła audyt energetyczny związany z termomodernizacją budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bełżcu. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 8 610,00 zł.

W 2023 roku Gmina Jarczów również opracowała audyt energetyczny dla Szkoły Podstawowej w Jarczowie. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 13 800,00 zł.

Gmina Księżpol w 2024 roku wykonała audyt energetyczny budynków użyteczności publicznej: budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu oraz budynku Szkoły Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym. Wykonana została dokumentacja projektowa w zakresie modernizacji energetycznej budynku Szkoły Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 63 284,00 zł.

Gmina Obsza w latach 2023-2024 prowadziła działania związane z opracowaniem audytu energetycznego dla zadania pn.: „Termomodernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Obszy”. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 4 000,00 zł.

Działania związane z poprawą efektywności energetycznej budynków poprzez wykonanie termomodernizacji zostały opisane w zadaniu OKJP.2.3.

OKJP.3. Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego

OKJP.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń za źródeł komunikacyjnych*

OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych

OKJP.3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych*

W 2023 roku Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego rozpoczął realizację zadań inwestycyjnych dotyczących 15 odcinków dróg wojewódzkich. Wykonano opracowania dokumentacji projektowej dla planowanych inwestycji.

W raportowanych latach UMWL realizował działania związane z remontem oraz bieżącym utrzymaniem dróg wojewódzkich. Udzielił również dotacji dla gmin na bieżące utrzymanie dróg wojewódzkich.

W 2024 roku działania Samorządu Województwa Lubelskiego obejmowały:

- realizację zadań wynikających z Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Lubelskiego do roku 2030 (z perspektywą do 2040 roku), w tym:
  - Przebudowę, rozbudowę i modernizację odcinków 27 dróg wojewódzkich o łącznej długości ok. 241 km, przy czym w trakcie realizacji w 2024 r. pozostawały inwestycje na drogach nr: 741, 828, 830, 833, 835, 844, 860;
  - Poprawę bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu poprzez budowę chodników i dróg rowerowych na 30 odcinkach dróg o łącznej długości ok. 42 km;
  - Budowę, rozbudowę i przebudowę 6 obiektów mostowych (na rz. Wieprz w m. Dęblin w ciągu DW 801, na rz. Siennica w m. Kasjan w ciągu DW 812, na rz. Włodawa w m. Włodawa w ciągu DW 812, na rz. Sierotka w m. Piaski w ciągu DW 836, na rz. Wieprz w m. Trawniki w ciągu DW 838 oraz na rz. Wiśle w m. Puławy w ciągu DW 874);
- bieżące zadania w zakresie:
  - Udziału w procesie przygotowywania rozwiązań funkcjonalnych dla inwestycji drogowych poprzez opiniowanie projektów ZRID, w tym w odniesieniu do dróg krajowych (w 2024 r. w ramach projektu ZRID wydano 3 opinie dla dróg krajowych oraz 270 opinii dla pozostałych dróg publicznych);
  - Organizacji publicznego transportu autobusowego, w tym uruchomienie w 2024 r. 4 linii o charakterze użyteczności publicznej.

W 2023 roku wydatki na zadania związane z rozwojem infrastruktury drogowej wyniosły 360 030 600,00 zł. W 2024 roku całkowity koszt realizowanych zadań wyniósł 214 598 814,00 zł. Działania te dofinansowane były ze środków Budżetu Państwa, Województwa oraz jednostek samorządu terytorialnego.

W raportowanych latach JST województwa lubelskiego zrealizowały szereg działań związanych z budową nowych odcinków dróg oraz przebudową modernizacją oraz remontem istniejących dróg. Działania te zostały zrealizowane w ramach środków pochodzących z:

- Środków unijnych,
- Budżetu Państwa, RFRD,

- Budżetu Województwa,
- Budżetu powiatów,
- Budżetu miast i gmin,
- PROW,
- FOGR,
- Lasów Państwowych.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane inwestycje w ramach zadania pn.: „Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych.

Tabela 16. Inwestycje, na które przeznaczone zostały największe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 w ramach zadania pn.: "Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych"

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	GDDKiA Oddział w Lublinie	Wybudowano rondo w m. Krasnystaw, na skrzyżowaniu D17 z drogą wojewódzką nr 812.	3 595 513,00	5 217 602,00
2.	GDDKiA Oddział w Lublinie	Rozbudowa drogi DK 17 na odc. granica m. Zamość–Łabunie.	0,00	63 093 456,00
3.	Powiat Biłgorajski	Przebudowa dróg powiatowych nr: 2931L, 2934L, 2944L, 3011L.	16 642 924,55	7 334 235,15
4.	Powiat Chełmski	Budowa, rozbudowa oraz przebudowa dróg powiatowych: nr. 1824L, 1805L, 1815L, 1832L, 1859L, 3129L, 1850L, 1851L, 1855L, 1859L, 1853L, 1837L (etap I), 3152L, 1837L (etap IV) 1813L, 1837L (etap III), 1837L (etap II).	44 721 255,30	47 319 513,21
5.	Powiat Hrubieszowski	Budowa, przebudowa i rozbudowa dróg powiatowych nr: 3403L, 3415L, 3278L, 3430L, 3413L, 3414L, 3230L, 3407L, 3435L, 3230L, 3420L, 1856L, 3434L, 3441L. Dokumentacja projektowa wykonana została dla dróg powiatowych nr: 3468L, 3474L, 3409L, 3420L, 3462L, 3431L, 3421L, 3422L, 3441L, 3434L, 3436L, 3432L, 3287L, 3412L, 3401L, 3465L oraz dla skrzyżowania dróg Teratyn–Horodło i Matcze–Hrubieszów w miejscowości Kopytów.	18 844 254,75	11 698 314,80
6.	Powiat Kraśnicki	Przebudowa dróg powiatowych.	26 970 365,02	20 327 263,66
7.	Powiat Lubartowski	Modernizacja dróg powiatowych (31 724 mb), budowa oraz rozbudowa ciągów pieszych i rowerowych, budowa parkingów.	28 706 794,00	31 753 436,14
8.	Powiat Lubelski	Rozbudowa dróg powiatowych nr 2290L, 2264L, 2301L, 2243L, 2269L, 2276L, 2123L	35 235 614,19	41 589 806,59

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
9.	Powiat Łęczyński	Remont drogi powiatowej Nr 1625L w miejscowości Nadrybie Dwór oraz mostu na kanale Wieprz-Krzna oraz przebudowa dróg powiatowych.	5 852 148,75	26 669 509,07
10.	Powiat Łukowski	Przebudowa, modernizacja i remont odcinków wybranych dróg powiatowych na terenie powiatu łukowskiego.	39 224 504,42	55 129 084,16
11.	Powiat Opolski	Przebudowa 21 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 57,73 km.	37 453 500,24	24 275 817,72
12.	Powiat Parczewski	Odnowienie nawierzchni dróg powiatowych oraz przebudowa licznych odcinków dróg i chodników (m.in. w Parczewie, Jasionce, Podedwórz, Uhninie, Jabłoni, Zienkach, Stępkowie, Siemieniu).	2 507 608,52	62 175 016,22
13.	Powiat Radzyński	Przebudowa dróg powiatowych nr: 1240L, 1238L, 1231L, 1203L.	2 987 554,14	18 055 658,25
14.	Powiat Rycki	Przebudowa infrastruktury drogowej na terenie powiatu ryckiego.	0,00	16 803 552,49
15.	Powiat Tomaszowski	Przebudowa oraz modernizacja dróg powiatowych.	34 980 045,41	63 562 651,02
16.	Powiat Tomaszowski	Przebudowa obiektu mostowego na rzece Szyszła.	40 304 487,87	36 645 197,52
17.	Gmina Szczepieszyn	Wykonanie nawierzchni bitumicznej na drogach gminnych.	23 051 850,00	0,00
18.	Miasto Annopol	Zmodernizowano i przebudowano drogi gminne.	1 866 075,40	8 281 355,30
19.	Miasto Bełżyce	Przebudowano drogi gminne.	170 0008,58	7 980 482,49
20.	Miasto Biała Podlaska	Opracowanie dokumentacji projektowej, budowa nowych dróg oraz modernizacja istniejących dróg osiedlowych, w tym budowa chodników.	18 558 390,69	71 379 903,10
21.	Miasto Bychawa	Prowadzono działania związane z budową i modernizacją dróg.	17 725 361,68	16 116 570,24
22.	Miasto Chełm	Przebudowa dróg gminnych, wojewódzkich oraz budowa obwodnicy miasta Chełm.	282 095 425,21	18 219 473,90
23.	Miasto Czemierniki	Przebudowano i wybudowano drogi gminnej.	5 093 899,10	7 885 352,56
24.	Miasto Dęblin	Budowa ul. J. Matejki i ul. M. Reja w os. Wiślana-Żwica w Dęblinie oraz remonty częściowe dróg gminnych.	2 340 081,40	106 819,15
25.	Miasto i Gmina Izbica	Budowa dróg gminnych nr: 109904L, 109935L, 109899L, 109896L i 109931L.	9 962 394,01	0,00
26.	Miasto Janów Lubelski	Przebudowa dróg gminnych i powiatowych.	9 572 478,81	8 603 549,60

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
27.	Miasto Józefów	Wybudowano i zmodernizowano drogi na terenie gminy.	3 217 584,79	5 303 450,22
28.	Miasto Józefów nad Wisłą	Przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych oraz dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	685 431,03	1 018 573,47
29.	Miasto Kamionka	Dokonano rozbudowy, przebudowy i remontu dróg gminnych.	3 383 058,81	5 788 052,24
30.	Miasto Kock	Budowa, rozbudowa oraz modernizacja dróg gminnych, w tym dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	4 280 598,88	2 767 292,37
31.	Miasto Kurów	Przebudowane zostały drogi gminne.	2 502 326,21	5 408 283,69
32.	Miasto Łaszczów	Budowa i przebudowa dróg w m. Ratyczów, Pukarzów i Nadolce, Dobużek, Łaszczów.	2 064 396,74	1 330 048,61
33.	Miasto Łęczna	Budowa i przebudowa dróg gminnych.	695 574,00	11 207 778,96
34.	Miasto Ostrów Lubelski	Budowa i przebudowa 11,13 km dróg gminnych.	4 154 131,29	14 755 113,51
35.	Miasto Parczew	Budowa, rozbudowa oraz modernizacja dróg gminnych.	14 507 901,40	16 787 910,60
36.	Miasto Piaski	Rozbudowa i przebudowa dróg gminnych.	445 000,00	13 092 665,00
37.	Miasto Ryki	Budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych.	22 680 025,24	20 511 843,11
38.	Miasto Szczepieszyn	Przebudowa dróg gminnych	6 789 318,79	20 842 391,86
39.	Gmina Końskowola	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Witowice oraz przebudowa dróg gminnych.	703 473,81	10 416 819,54
40.	Miasto Krasnystaw	Przebudowa oraz rozbudowa dróg gminnych.	1 611 799,50	6 440 814,47
41.	Miasto Kraśnik	Prowadzono działania związane z budową oraz modernizacją infrastruktury drogowej na terenie miasta Kraśnik.	10 294 313,85	143 471,00
42.	Miasto Kazimierz Dolny	Przeprowadzona została modernizacja, rozbudowa i budowa dróg.	4 563 075,00	12 942 137,79
43.	Miasto Lubartów	Budowa oraz przebudowa dróg na terenie miasta.	6 791 822,47	3 620 505,98
44.	Miasto Łuków	Budowa i przebudowa dróg gminnych.	3 811 883,80	32 893 325,56
45.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Przebudowa dróg gminnych oraz budowa ulic bocznych.	9 837 978,40	32 269 680,64
46.	Miasto Modliborzyce	Budowa oraz rozbudowa dróg.	952 219,93	4 280 598,88
47.	Miasto Piszczac	Przebudowano drogi powiatowe nr1068L i nr1051L oraz	11 189 482,00	7 425 503,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		zmodernizowano drogi na terenie miasta.		
48.	Miasto Poniatowa	Przebudowa, modernizacja dróg gminnych.	598 277,97	1 778 835,50
49.	Miasto Puławy	Budowa drogi dojazdowej do Hospicjum, przebudowa oraz remont dróg gminnych nr 107618L, 107607L, 107620L.	19 514 552,54	22 905 009,85
50.	Miasto Radzyń Podlaski	Prowadzono działania związane z budową i przebudową dróg.	1 778 711,91	4 691 023,57
51.	Miasto Rejowiec	Przebudowa dróg gminnych.	3 467 184,06	2 398 657,74
52.	Miasto Rejowiec Fabryczny	Budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg.	2 926 483,61	5 313 481,70
53.	Miasto Świdnik	Budowa, przebudowa, remont oraz modernizacja dróg gminnych.	16 293 551,62	10 795 878,68
54.	Miasto Terespol	Budowa chodników, zjazdów, przebudowa ulic, przebudowa zjazdów.	3 347 225,71	0,00
55.	Miasto Tomaszów Lubelski	Budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych.	181 751,64	14 321 503,58
56.	Miasto Tyszowce	Budowa, rozbudowa dróg gminnych.	2 919 130,47	2 575 410,17
57.	Gmina Opole Lubelskie	Przebudowa dróg gminnych.	49 998,53	6 224 057,80
58.	Miasto Siedliszcz	Przebudowa dróg powiatowych oraz gminnych.	16 711 290,48	668 308,05
59.	Miasto Stoczek Łukowski	Remont i przebudowa dróg gminnych.	0,00	1 233 435,50
60.	Miasto Tarnogród	Roboty ziemne, rozbiórkowe, remont przepustów, wykonanie nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy, odwodnienie powierzchniowe, oznakowanie pionowe, zamontowano urządzenia bezpieczeństwa ruchu.	1 374 708,57	0,00
61.	Miasto Włodawa	Wykonanie nowej konstrukcji dróg, nowej nawierzchni, nowych krawężników, chodników, budowa dodatkowych elementów istniejącej kanalizacji deszczowej na wybranych ulicach.	10 360 330,78	5 948 909,29
62.	Miasto Wąwolnica	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 830 w zakresie budowy chodnika i oświetlenia drogowego pomiędzy Wąwolnicą i Nałęczowem, przebudowa dróg powiatowych, gminnych oraz modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	5 259 328,00	719 184,00
63.	Gmina Adamów	Budowa oraz remont dróg gminnych.	3 738 064,65	1 625 000,00
64.	Gmina Aleksandrów	Budowa dróg gminnych.	0,00	4 654 267,50

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
65.	Gmina Batorz	Budowa i remont nawierzchni dróg gminnych w celu polepszenia ruchu drogowego.	3 320 591,67	262 154,70
66.	Gmina Bełżec	Przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych.	14 279 399,00	1 976 196,77
67.	Gmina Bełżec	Odbudowa dróg zdegradowanych w wyniku działalności rolniczej Państwowego Gospodarstwa Rolnego (PGR) na terenie gminy Bełżec.	2 449 421,00	1 564 458,40
68.	Gmina Białopole	Przebudowę i remont dróg gminnych na odcinku 16,400 km.	6 569 898,52	0,00
69.	Urząd Gminy Biłgoraj	Budowa drogi gminnej w miejscowości Ruda Solska i Hedwiżyn.	0,00	6 509 465,41
70.	Gmina Biszczka	Przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych, w tym dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	5 639 798,09	0,00
71.	Gmina Borzechów	Bieżące remonty dróg gminnych	472 947,30	0,00
72.	Gmina Chełm	Przebudowa dróg gminnych nr: 105055L, 104535, 122216 L, 122219L, 122215 L, 104646L oraz drogi wewnętrznej.	4 516 338,51	5 542 029,88
73.	Gmina Dołhobyczów	Przebudowa dróg gminnych.	3 059 681,83	0,00
74.	Gmina Dorohusk	Przebudowa dróg gminnych w miejscowości: Dorohusk, Wólka Okopska, Okopy, Świerże, Turka, Husynne, Brzeźno, Dorohusk Osada, Wólka Okopska.	6 015 209,04	2 931 200,50
75.	Gmina Dzierzkowice	Udzielenie dotacji dla powiatu kraśnickiego na realizację inwestycji „Przebudowa drogi powiatowej nr 2639L Józefów-Dzierzkowice oraz nr 2702L Dzierzkowice-Kraśnik.	2 249 046,87	75 000,00
76.	Gmina Dzierzkowice	Przebudowa dróg powiatowych oraz gminnych.	2 001 559,95	2 797 170,72
77.	Gmina Fajstów	Modernizacja dróg na terenie gminy Fajstów.	3 983 484,49	3 698 019,62
78.	Gmina Firlej	Poprawa komfortu korzystania z dróg gminnych, ograniczenie emisji spalin i zapylenia powietrza, budowa/przebudowa dróg – 3,88 km.	2 130 000,00	2 714 307,00
79.	Gmina Garbów	Budowa i przebudowa dróg.	2 609 845,76	4 959 292,90
80.	Gmina Głusk	Modernizacja dróg gminnych.	7 474 885,22	5 573 565,39

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
81.	Gmina Godziszów	Przebudowa oraz modernizacje dróg gminnych.	872 246,9	0,00
82.	Gmina Gościeradów	Przebudowa dróg gminnych nr: 108575L, 108577L, 10577L, 108576L, 108575L, 108531L, 108570L.	1 083 039,60	2 034 503,48
83.	Gmina Hańsk	Budowa dróg gminnych nr 104381L, 104383L oraz przebudowa dróg gminnych nr: 1728L, 1728L i drogi powiatowej nr 1624L Hańsk – Urszulin.	0,00	14 838 736,25
84.	Gmina Hrubieszów	Przebudowa dróg gminnych nr 111100L, 111095L, 111113L.	0,00	3 595 623,00
85.	Gmina Komarów-Osada	Modernizacja (przebudowa) dróg gminnych oraz dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	235 191,47	3 643 317,47
86.	Gmina Jabłonna	Przebudowa dróg gminnych.	15 995 196,36	5 477 088,26
87.	Gmina Baranów	Przebudowa dróg gminnych na obszarze gminy Baranów.	152 943,74	14 057 755,67
88.	Gmina Janowiec	Modernizacja oraz budowa dróg gminnych oraz chodników.	3 902 519,93	3 091 373,54
89.	Gmina Jarczów	Przebudowa dróg gminnych nr 111941L, 3531L, 3531L, 111925L, 111928L, 111930L oraz budowa drogi gminnej nr 111950L.	2 303 440,59	4 426 646,44 (RFRD)
90.	Gmina Jeziorzany	Budowa dróg gminnych w m. Krępa i Stoczek Kocki.	149 000,00	0,00
91.	Gmina Kamień	Przebudowa i budowa dróg gminnych.	4 896 010,63	2 430 067,89
92.	Gmina Karczmiska	Przebudowa dróg gminnych.	1 032 451,79	9 557 492,74
93.	Gmina Kąkolewnica	Przebudowa dróg gminnych oraz powiatowych wraz z budową chodników, wykonaniem oznakowań dróg.	13 929 255,58	1 280 713,32
94.	Gmina Kraśnik	Remont drogi gminnej nr 108377L w m. Stróża – Kolonia, przebudowa dróg gminnych oraz wewnętrznych.	5 360 570,86	1 987 500,76
95.	Gmina Krasnystaw	Budowa, przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych wraz z opracowaniem dokumentacji środowiskowych.	3 665 272,93	9 906 325,14
96.	Gmina Krynice	Przebudowa sieci dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy Krynice.	9 100 126,43	1 382 567,16
97.	Gmina Krzczonów	Budowa oraz przebudowa dróg na terenie gminy.	668 984,49	7 562 478,88

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
98.	Gmina Księżpol	Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Nowy Lipowiec, Zynie, Gliny, Nowy Lipowiec, Księżpol o łącznej dł. 4,7 km.	2 440 215,04	3 215 378,26
99.	Gmina Leśniowice	Przebudowa dróg gminnych.	9 121 436,19	1 705 730,95
100.	Gmina Łabunie	Modernizacja dróg: nr 110884L Łabuńki Drugie, 110892L Łabuńki Drugie, 110892L Mocówka, 110908L Łabuńki Pierwsze. 110900L Ruszów-Kolonia, 1109000L Ruszów, 110887L Łabunie, 110897L Wólka Łabuńska. Przebudowa dróg gminnych nr 110886L, 110911L, 110904L.	4 164 002,25	222 827,50
101.	Gmina Łaziska	Przebudowa drogi gminnej na odcinku 0,53 km.	0,00	371 024,00
102.	Gmina Łopiennik Górny	Realizacja zadania pn.: „Rozbudowa drogi gminnej w m. Borowica wraz z budową mostu na rzece Rejka” oraz „Rozbudowa dróg gminnych na terenie Gminy Łopiennik Górny”.	2 031 981,18	1 996 435,44
103.	Gmina Mełgiew	Rozbudowa drogi gminnej nr 105531L w m. Nowy Krępiec oraz 105542L w m. Mełgiew, przebudowa dróg gminnych nr 105521L, 123029L, 123029L, 15527L oraz w m. Nowy Krępiec.	15 538 865,93	4 465 659,83
104.	Gmina Miączyn	Remont i budowa dróg gminnych (nr 110729L, 110750L, 110755L, 110757L, 110761L, 110742L, 110745L, 110739L, 110743L) w miejscowościach Horyszów, Kotlice, Gdeszyn-Kolonia, Zawałów-Kolonia, Frankamionka, Świdniki, Poddąbrowa i Żuków; wykonanie zjazdów, rowów i przepustów.	0,00	27 067 492,72
105.	Gmina Michów	Remont i budowa dróg gminnych nr 103193L i 103199L w m. Elżbietów i Aleksandrówka; modernizacja dróg: Mejznerzyn–Chudowola–Wólka Michałowska (5,9 km) oraz we wsi Gołąb (2,4 km).	9 248 705,92	2 688 343,21
106.	Gmina Międzyrzec Podlaski	Przebudowa mostów na rzece Krzna Płd. oraz dróg gminnych nr G101522L, G101476L, G101496L, G101495L, G101531L, G101524L, G101527L, G101528L; budowa i przebudowa dróg wewnętrznych w m. Wysokie, Rzeczyca, Misie, Przychody, Strzakły, Tulików, Tłuściec.	0,00	22 774 123,63

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
107.	Gmina Milanów	Przebudowa drogi powiatowej nr 1601L, dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych.	3 019 536,22	12 331 481,64
108.	Gmina Niedrzwica Duża	Przebudowa dróg gminnych nr 107075L, 107070L oraz modernizacja drogi gminnej nr 107048L.	2 055 927,00	2 167 486,80
109.	Gmina Nielisz	Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Nielisz.	4 000 000,00	5 587 616,84
110.	Gmina Obsza	Budowa drogi gminnej nr 109553L w m. Obsza, przebudowa drogi powiatowej nr 2954L Obsza – Zamch oraz modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Obsza.	927 997,54	5 979 858,63 (Polski Ład)
111.	Gmina Ostrówek	Przebudowa i budowa dróg gminnych w m. Antoniówka, Jeleń, Zawada, Leszkowice, Dębica; budowa drogi Luszawa–Leszkowice; remonty dróg: Babczyzna–Tarkawica oraz Jeleń–Zawada.	7 780 594,03	2 106 409,67
112.	Gmina Biała Podlaska	Modernizacja oraz budowa dróg na terenie gminy.	13 815 181,35	1 934 139,78
113.	Gmina Dębowa Kłoda	Przebudowa dróg gminnych nr 104059L w m. Kodeniec w oraz 104046L w m. Nietiahy.	0,00	3 297 630,51
114.	Gmina Gorzków	Budowa oraz przebudowa dróg gminnych.	863 462,33	1 689 715,77
115.	Gmina Hanna	Modernizacja dróg gminnych na terenie gminy.	5 931 612,98	5 764 780,24
116.	Gmina Jastków	Przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych oraz dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	2 356 938,23	1 358 542,09
117.	Gmina Konopnica, Powiat Lubelski	Budowa i przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych w miejscowościach Stasin, Motycz, Zemborzyce Dolne, Sporniak, Radawiec Duży, Lipniak, Konopnica, Kozubszczyzna (łącznie 18,8 km); rozbudowa drogi powiatowej Lublin–Zemborzyce Tereszyńskie oraz budowa ciągów pieszo-rowerowych i przejść dla zwierząt.	13 072 822,00 (środki z budżetu gminy, RFRD, Polski Ład)	14 405 054,00 (środki z budżetu gminy, RFRD)
118.	Gmina Komarówka Podlaska	Budowa i modernizacja dróg gminnych o łącznej długości 15,79 km.	9 471 569,31	0,00
119.	Gmina Krzywda	Przebudowa oraz modernizacja dróg gminnych, w tym budowa chodników.	4 096 489,96	7 896 982,31
120.	Gmina Leśna Podlaska	Przebudowa oraz modernizacja dróg powiatowych.	7 926 867,25	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
121.	Gmina Lubartów	Budowa oraz remont dróg gminnych.	4 035 822,26	8 961 458,10
122.	Gmina Łukowa	Przebudowa dróg gminnych nr 109563L, 109564L w m. Osuchy, nr 114983L, 114986L, 109478L w m. Łukowa, nr 109481L w m. Chmielek oraz drogi powiatowej nr 2956L w m. Szarajówka.	1 151 293,16	2 942 932,25
123.	Gmina Markuszów	Przebudowa dróg gminnych.	5 225 500,00	2 063 574,39
124.	Gmina Mircze	Modernizacja oraz przebudowa drogi gminnej nr 111338 L w m. Stara Wieś, nr 111453L w m. Mołożów, nr 111343L w m. Łasków.	2 079 167,69	3 338 964,10
125.	Gmina Podedwórze	Budowa dróg gminnych nr 103809L i 103815L w m. Piechy i Niecielin (2,47 km); przebudowa drogi powiatowej nr 1095L; utwardzenie ciągów komunikacyjnych, budowa oświetlenia solarne i miejsc postojowych w m. Nowe Mosty.	3 227 413,77	2 425 827,68
126.	Gmina Potok Górny	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Potok Górny; budowa drogi gminnej nr 109369L Lipiny Górne–Lewki–Jedlinki z nawierzchnią bitumiczną, ścieżką rowerową, chodnikami i zjazdami.	5 247 208,12	804 703,34 zł
127.	Gmina Potok Wielki	Budowa i przebudowa dróg gminnych.	4 676 711,00	0,00
128.	Gmina Puchaczów	Remont oraz przebudowa dróg gminnych.	2 307 127,16	588 230,52
129.	Gmina Rachanie	Przebudowa dróg gminnych.	0,00	8 019 705,49
130.	Gmina Radecznica	Modernizacja dróg gminnych w m. Zaburze, Gorajec-Zastawie, Łatyczyn, Podborcze, Zakłodzie, Mokrelipie (bitumiczna nawierzchnia); budowa drogi Czarnystok–Trzesiny; remont dróg nr 110105L i 110116L; przebudowa drogi powiatowej nr 3201L Radecznica–Sułowiec–DW 848.	7 718 860,02	7 669 778,64
131.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Przebudowa dróg gminnych o łącznej dł. 10,9 km w miejscowościach: Kanie-Stacja, Krasne, Wólka Kańska(-Kolonia), Liszno, Liszno-Kolonia, Zalesie Kańskie, Pawłów, Leszczanka, Gołąb, Krzywowola; wykonano nowe nawierzchnie bitumiczne, oznakowanie oraz oświetlenie hybrydowe.	8 759 261,87	6 807 193,46

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
132.	Gmina Rossosz	Przebudowa mostu na rzece Zielawa, przebudowa drogi gminnej nr 01235L w m. Romaszki oraz drogi powiatowej nr 1102L w m. Kożanówka.	0,00	11 419 697,59
133.	Gmina Rybczewice	Przebudowa dróg gminnych nr: 105759L, 105788L, 105761L, 105784L, 105789L.	0,00	13 568 700,86
134.	Gmina Sawin	Przebudowa dróg gminnych nr 122209L w Krobonoszu (1,318 km); remont dróg w Sawinie (1,531 m), Bukowej Wielkiej i Radzanowie (1,100 m); remont drogi nr 104521L w Sajczycach (1,590 m).	4 314 222,92	2 084 942,62
135.	Gmina Serniki	Budowa i przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Wola Sernicka, Wólka Zabłocka, Nowa Wola, Serniki, Serniki Kolonia, Brzostówka (m.in. drogi nr 103563L, 103525L, 103541L, 103556L, 103679L, 103545L).	756 873,92	4 996 536,25
136.	Gmina Serokomla	Przebudowa i modernizacja dróg publicznych.	361 161,46	0,00
137.	Gmina Siennica Różana	Remont oraz przebudowa dróg gminnych.	2 500 000,00	1 246 915,35
138.	Gmina Sitno	Przebudowa dróg gminnych nr 116278L, 116287L, 110705L, 110703L, 110702L, 110701L, 110717L, 112200L, 110708L, 110701L.	6 670 980,21	1 932 788,92
139.	Gmina Sosnowica	Udzielenie dotacji celowej dla Powiatu Parczewskiego na budowę drogi powiatowej 1625L.	19 000,00	0,00
140.	Gmina Sosnówka	Remont i przebudowa odcinka drogi powiatowej w m. Romanów – Czepotka – Motwica – Rozwadówka oraz remont dróg gminnych.	4 897 253,34	4 750 000,00
141.	Gmina Spiczyn	Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Zawieprzycze-Kolonia, Jawidz, Stoczek, Charleż (drogi nr 105107L, 105115L, 105100L, 105121L).	1 526 919,19	3 121 980,33
142.	Gmina Stanin	Przebudowa dróg gminnych nr 114363L, nr 114364L, nr 114409L oraz nr 102649L w miejscowościach Stanin, Borowina, Józefów i Jeleniec.	3 020 386,65	1 699 046,85
143.	Gmina Stanin	Remont dróg gminnych nr 102638L, 102640L oraz 102641L.	1 160 434,57	639 095,58
144.	Gmina Stary Brus	Budowa i remont dróg gminnych w m. Marianka, Kołacz, Wołoskowola, Lubowierz, Dominiczyn, Wielki Łan i Skorodnica (w tym droga nr 104343L	5 776 286,72	982 950,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		z oświetleniem, odcinek Kołacz – 0,5 km).		
145.	Gmina Stężyca	Remont i modernizacja dróg gminnych i dojazdowych w m. Brzeźce, Stężyca (ul. Leśna), Drachalica, Pawłowice (w tym droga nr 102954L, 102958L, 102961L).	659 293,29	495 564,54
146.	Gmina Strzyżewice	Przebudowa i remont dróg gminnych w m. Pawłów, Kiełczewice (Górne, Pierwsze, Dolne), Osmolice Drugie, Strzyżewice, Dębszczyzna i Żabia Wola (łącznie 5,67 km).	4 561 681,64	4 649 810,28
147.	Gmina Susiec	Modernizacja oraz budowa dróg gminnych	12 346 000,00	751 544,70
148.	Gmina Szastarka	Przebudowa dróg gminnych.	11 252 879,33	0,00
149.	Gmina Tarnawatka	Modernizacja dróg gminnych w m.: Dąbrowa Tarnawacka, Tarnawatka–Tartak, Pańków, Niemirówek-Kolonia.	4 127 725,79	1 525 597,11
150.	Gmina Telatyn	Przebudowa systemu dróg gminnych i dojazdowych w m. Nowosiółki, Poturzyn, Posadów, Wasylów, Łachowce, Telatyn, Dutrów, Żulice, Radków, Kryszyn i Radków Kolonia (m.in. drogi nr 111708L, 111663L, 111696L, 111701L, 111704L i inne).	6 265 644,50	9 684 514,42
151.	Gmina Terespol	Budowa dróg gminnych.	8 230 040,00	9 010 556,97
152.	Gmina Terespol	Wykonanie projektów budowlanych na przebudowę dróg oraz wykonanie przebudowy oraz modernizacji dróg gminnych na terenie Gminy Terespol.	179 230,22	12 508 306,05
153.	Gmina Trawniki	Modernizacja dróg powiatowych, gminnych, wewnętrznych, w tym naprawa mostów.	6 936 005,35	10 128 078,16
154.	Gmina Trzebieszów	Budowa i przebudowa dróg gminnych.	12 593 916,25	176 345,94
155.	Gmina Tucznia	Przebudowa oraz modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych.	25 658 019,33	14 463 764,36
156.	Gmina Ulan-Majorat	Przebudowa i remont dróg gminnych w m. Sobole, Domaszewnica, Gąsior, Sętki, i Ulan o łącznej dł. 5,5 km.	528 072,45	8 526 661,11
157.	Urząd Gminy Uścimów	Przebudowa i budowa dróg gminnych w m. Stary Uścimów, Nowy Uścimów, Drozdówka (Bobry), Rudka Starościańska i Nowy Uścimów–Krasne (m.in. drogi nr 103642L, 103634L).	6 827 737,39	7 114 382,95

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
158.	Gmina Werbkowice	Budowa: ul. Wojska Polskiego w m. Werbkowice, drogi gminnej nr 111278L w m. Podhorce, drogi gminnej nr 111309L w m. Turkowice, drogi gminnej nr 111322L w m. Turkowice.	4 542 680,00	6 806 051,91
159.	Gmina Wilkołaz	Przebudowa i remont dróg gminnych w m. Zdrapy, Wilkołaz Trzeci, Rudnik Szlachecki, Obroki, Oborki, Zalesie, Wilkołaz Pierwszy oraz budowa skrzyżowania z drogą wojewódzką.	56 508,11	3 392 819,39
160.	Gmina Wilków	Przebudowa dróg w miejscowościach po PGR: Polanówka, Wilków Kolonia, Szczekarków Kolonia. Przebudowa dróg gminnych obejmowała wykonanie projektów, montaż oświetlenia, luster i tablic informacyjnych, ułożenie płyt betonowych i tłucznia, remont poboczy, oczyszczenie dróg oraz montaż barier energochłonnych.	324 482,89	1 584 413,86
161.	Gmina Wisznice	Przebudowa dróg gminnych nr: 101246L, 101235L, 101256L.	5 089 590,00	5 186 835,67
162.	Gmina Wisznice	Przebudowa drogi powiatowej nr 1101L Dubica Dolna- Polubicze Dworskie.	1 369 652,92	7 677 518,02
163.	Gmina Wisznice	Dotacja Powiatowi Bialskiemu na wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1098 L Komarówka - Brzozowy Kąt - Polubicze – Horodyszcze odc. Polubicze Wiejskie – Horodyszcze.	1 740 174,50	0,00
164.	Gmina Wohyń	Budowa i przebudowa dróg gminnych. Łącznie przebudowano 13,2 km dróg.	9 585 066,56	1 908 063,63
165.	Gmina Wojciechów	Przebudowa dróg wewnętrznych, gminnych oraz powiatowych.	4 297 799,71	11 930 216,59
166.	Gmina Wojsławice	Poprawa warunków technicznych dróg gminnych.	0,00	8 000 000,00
167.	Gmina Wola Uhruska	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Macoszynie Dużym. Budowa dróg gminnych w Woli Uhruskiej: ul. Dolna, Klonowa, Piaskowa, Leśna. Modernizacja ul. Odrodzenia, Parkowej i Sportowej. Budowa dróg nr 104391L i 104394L w Mszanie-Kolonii. Pomoc finansowa dla powiatu włodawskiego na przebudowę drogi powiatowej nr 1729L w Pisakach.	3 715 836,19	1 886 981,46

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
168.	Gmina Wyrki	Poprawa jakości dojazdu do gospodarstw rolnych na terenie gminy oraz przebudowa drogi gminnej w miejscowościach, w których funkcjonowały PGR.	0,00	7 761 702,02
169.	Gmina Zalesie	Remont dróg gminnych i wewnętrznych w m. Malowa Góra, Dobryń Duży, Horbów Kolonia, Wólka Dobryńska, Berezówka oraz przebudowa dróg powiatowych i gminnych.	6 960 057,61	7 715 614,65
170.	Gmina Zakrzew	Budowa przebudowa oraz remont dróg gminnych wraz z modernizacją dróg dojazdowych do gruntów rolnych.	2 320 551,72	324 177,55
171.	Gmina Zakrzówek	Przebudowa dróg gminnych nr 108353L, 108697L, 108352L, 108359L, 108357L, 108687L, budowa drogi gminnej nr 108358 L w miejscowości Sulów oraz przebudowa dróg wewnętrznych.	17 832 125,71	11 125 997,46
172.	Gmina Zakrzówek	Udzielenie dotacji przez Gminę na przebudowę drogi powiatowej Wilkołaz-Zakrzówek.	740 803,55	610 810,02
173.	Gmina Żółkiewka	Przebudowa 5 km dróg gminnych oraz przygotowanie dokumentacji do przebudowy innych dróg gminnych. Przekazanie dofinansowania powiatowi na przebudowę dróg powiatowych.	8 133 988,00	5 767 272,00
174.	Gmina Żmudź	Przebudowa, modernizacja sieci dróg na terenie gminy oraz opracowanie dokumentacji technicznej na przebudowę dróg gminnych.	0,00	8 608 272,65
175.	Gmina Żyrzyn	Budowa oraz modernizacja dróg gminnych.	1 142 619,95	2 849 598,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przesłanych odpowiedzi

OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wypożyczalnie rowerów)

OKJP.3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i infrastruktury rowerowej (w tym m.in. ciągów pieszo-rowerowych, dróg dla pieszych i rowerów wraz z infrastrukturą towarzyszącą np. wypożyczalnie rowerów)*

Budowa oraz modernizacja dróg rowerowych są niezwykle ważnym działaniem, który przyczynia się do ochrony środowiska. Działania te prowadzą do ograniczenia ruchu pojazdów, a tym samym zmniejsza zanieczyszczenie powietrza.

Uwzględniając potrzeby rozwojowe województwa oraz długofalowy charakter prowadzonych inwestycji, w latach 2023–2024 działania Samorządu Województwa Lubelskiego obejmowały

m.in. poprawę bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego poprzez budowę chodników i dróg rowerowych na odcinkach dróg.

Działania jakie były realizowane przez UMWL w 2023 roku w ramach wykonania podanego wyżej zadania obejmowały następujące działania:

- Współpraca z influencerami podczas promocji atrakcji turystycznych województwa lubelskiego w mediach społecznościowych – relacja z przejazdu rowerowego przez lubelskie, koszty poniesione - 35 670,00 zł (środki BWL);
- Organizacja 2 szkoleń instruktorów turystyki rowerowej, koszty poniesione 28 000,00 zł – (środki BWL);
- Organizacja I Lubelskiego Samorządowego Forum Rowerowego, poniesione koszty - 9 130,95 zł (środki BWL);
- Serwis stacji rowerowych na Roztoczu, koszty - 12 500,00 zł (środki BWL);
- Podpisanie przez Województwo Lubelskie porozumienia o partnerstwie na rzecz wspólnego przygotowania i realizacji projektu w ramach Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej 2021-2027 pod roboczą nazwą: „Blue Valley – Wiślanym Szlakiem” z Województwem Podkarpackim, Województwem Mazowieckim oraz Województwem Świętokrzyskim.

W 2024 roku w ramach zadania wykonywano działania:

- Realizacja zadań wynikających z Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Lubelskiego do roku 2030 (z perspektywą o 2040 roku), w tym poprawę bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu poprzez budowę chodników i dróg rowerowych na 30 odcinkach dróg o łącznej długości ok. 42 km;
- Współpraca z influencerami podczas promocji atrakcji turystycznych województwa lubelskiego w mediach społecznościowych – m.in. relacje z przejazdu rowerowego przez lubelskie. Koszty zostały poniesione w ramach całości promocyjnego cyklu (koszt ogółem 115 360,00 zł, środki BWL);
- Organizacja 2 szkoleń instruktorów turystyki rowerowej oraz Organizacja II Lubelskiego Samorządowego Forum Rowerowego. Koszty jakie zostały poniesione wyniosły 38 445,00 zł z BWL;
- Serwis stacji rowerowych na Roztoczu oraz wymiana baterii w punktach mierzenia ruchu rowerowego – 4 lokalizacje. Punkty wykonane w ramach projektu „RoweLove Roztocze – razem pomimo granic” i bieżąca konserwacja punktów. Koszty jakie zostały poniesione to 43 612,67 zł z BWL;
- Studium wykonalności inwestycji dla projektu pn. „Blue Valley – Wiślanym Szlakiem” oraz przygotowanie Prognozy oddziaływania na środowisko oraz oceny zgodności z DNSH. Poniesione koszty to 105 150,00 zł z BWL.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie prowadziła działania związane z budową ciągu pieszo–rowerowego przy DK74 w m. Zofianka Górna.

Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 3 463 669,69 zł.

W latach 2023–2024 w powiecie biłgorajskim wybudowano drogi dla pieszych i dla rowerów w pasie drogi powiatowej nr 2964L ul. Bagienna w Biłgoraju. Wybudowany odcinek miał długość 623 mb. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 1 458 780,00 zł. Natomiast w 2024 roku nie zostały poniesione żadne koszty.

Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim w ramach realizacji zadania realizował zadanie inwestycyjne Rowerowe – Roztocze. Drogi pieszo – rowerowe na obszarze

wiejskim”. Zadanie jest w trakcie realizacji. Koszt jaki został poniesiony podczas realizacji zadania w 2023 oku wyniósł 4 920,00 zł.

Zarząd Dróg Powiatowych w Łukowie w ramach realizacji zadania realizował zadanie „Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych”. Koszty poniesione na realizację zadania wyniosły w 2024 roku 1 915 627,49 zł.

W raportowanym okresie zadanie realizowane było w następujących gminach:

- Miasto Biała Podlaska w 2023 roku zrealizowało inwestycje polegające na budowie dróg dla rowerów oraz pieszych. Koszt zrealizowanych działań wyniósł 730 922,75 zł i został sfinansowany z budżetu gminy oraz państwa.
- Miasto Chełm w raportowanym okresie:
  - Prowadziło działania związane z „Zarządzaniem Systemem Roweru Miejskiego i Gminnego w Chełmskim Obszarze Funkcjonalnym”. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 396 675,00 zł, a w 2024 roku 744 568,20 zł. - (środki własne, budżet obywatelski);
  - Wybudowano stacje napraw rowerów i hulajnóg. W raportowanym okresie koszt realizacji zadania wyniósł 51 660,00 zł. - (środki własne, budżet obywatelski);
  - Zamontowane zostały stojaki rowerowe. W raportowanym okresie koszt realizacji zadania wyniósł 112 914,00 zł. - (środki własne, budżet obywatelski);
  - Wybudowany został zadaszony parking dla rowerów i hulajnóg przy Szkole Podstawowej nr 3. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 30 552,82 zł. - (środki własne);
  - Wybudowana została droga dla pieszych, droga dla rowerów, przejście dla pieszych oraz perony przystankowe w ramach przebudowy drogi nr 105078L – ul. Synów Pułku w Chemie. W raportowanym okresie koszt realizacji zadania wyniósł 1 435 675,67 zł. - (środki własne, RFRD).
- Miasto Kraśnik w ramach realizacji zadania zakupiło stację napraw rowerów wraz z dostawą, montażem i przygotowaniem podłoża. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 14 814,12 zł (budżet gminy). W ramach realizacji zadania „Rowerowe Roztocze” prowadzono działania związane z budową ciągów pieszo-rowerowych. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 4 465,00 zł, a w 2024 roku 50 813,33 zł (środki własne).
- Miasto Lublin wprowadziło w raportowanym okresie system Lubelski Rower Miejski, polegający na współdzieleniu infrastruktury. System jest alternatywą dla samochodów osobowych. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 2 745 069,11 zł, a w 2024 r. 1 753 938,18 zł.
- Miasto Łuków prowadziło działania związane z budową ciągu pieszo-rowerowego na ul. Żelechowskiej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 807 w m. Łuków. W 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 16 741,11 zł (RFRD, budżet gminy).
- Miasto Piaski wybudowało ciąg pieszo-rowerowy w ramach zadania pn.: „Rozbudowa ul. Armii Krajowej w Piaskach”. Koszt zadania w 2024 roku wyniósł 925 616,07 zł.
- Miasto Radzyń Podlaski prowadził działania związane z budową drogi dla pieszych i dla rowerów. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 999 999,99 zł.
- Gmina Miejska Świdnik w raportowanym okresie prowadziła działania związane z budową ścieżki rowerowej przy ul. Fabrycznej w Świdniku, powierzchnia wykonanej ścieżki rowerowej wyniosła około 150m². Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 177 291,03 zł (budżet gminy).

- Miasto Terespol przy współpracy z Zarządem Dróg Wojewódzkich realizowało przedsięwzięcie związane z budową ścieżki pieszo-rowerowej. W 2023 roku nie poniesiono kosztów, natomiast w 2024 roku koszty związane z realizacją zadania wyniosły 2 400,00 zł.
- Miasto Tomaszów Lubelski organizowało akcje pn. „Rowerowe Roztocze”. Prowadzono również działania związane z budową drogi pieszo-rowerowej. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 12 163,33 zł.
- Gmina Chełm wybudowała w raportowanym okresie ścieżkę rowerową w Depułtyczach Królewskich (DW nr 843), pomoc finansowa dla Województwa Lubelskiego. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 783 087,00 zł.
- Gmina Miączyn w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z zagospodarowaniem turystycznym terenu – ścieżka rowerowa, miejsca wypoczynku i rekreacji na terenie gminy. Zgodnie z projektem wytyczono, wybudowano, oznakowano i przystosowano 46 km tras rowerowych, wybudowano 3 punkty wypoczynkowo–rekreacyjne w formie zadaszonych altan z utwardzeniem i grillem murowanym wraz z zagospodarowaniem terenu, zainstalowaniem śmietników oraz stojaków i stacji serwisowych dla rowerów. W jednym z miejsc wypoczynkowo–rekreacyjnych, znajdującym się na najwyższym poziomie terenu (Czartoria), wybudowano punkt widokowy. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 3 339 609,00 zł.
- Gmina Sawin w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z budową ścieżki rowerowej na trasie szlaku turystycznego Chełm – Włodawa przy drodze wojewódzkiej nr 812 na terenie Gminy Sawin – odcinek w m. Sawin o dł. 1,44 km i odc. Sajczyce – Czulczyce Duże – Czulczyce Kol. – Jagodne – odcinek o dł. 3,19 km. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 2 616 678,52 zł.
- W 2024 Gmina Stanin otrzymała od Województwa Lubelskiego dofinansowanie na budowę ścieżki pieszo-rowerowej w miejscowości Jarczówek. Wykonano ścieżkę pieszo-rowerową asfaltową o długości 410 m i szerokości 3 m. Całkowity koszt zadania to 427 466,21 zł.
- Gmina Zalesie prowadziła działania związane z: budową drogi dojazdowej do kładki pieszo-rowerowej, zakupiono i dostarczono fabrycznie nowe rowery i akcesoria dla uczniów z terenu gminy, utworzono szlak rowerowy „Sportowa Gmina Zalesie I” – opracowano dokumentację. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 1 035 075,32 zł.

Tabela poniżej przedstawia parametry opisujące rozwój transportu rowerowego w województwie lubelskim od 2022 roku do 2024 roku.

Tabela 17. Parametry określające rozwój transportu rowerowego w latach 2022-2024 w województwie lubelskim

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość dróg dla rowerów ogółem	km	1 159,4	1 229,0	1 309,4
Ilość systemów rowerów publicznych	szt.	6	5	5
Ilość stacji rowerowych	szt.	147	149	152
Ilość rowerów ogółem	szt.	945	870	869

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Ilość rowerów zwykłych	szt.	861	783	773
Wypożyczenia rowerów	szt.	154 118	170 232	195 960

Źródło: GUS BDL, stan na dzień 31.12.2024 rok [data dostępu: 10.10.2025 r.]

Analizując wyniki zawarte w tabeli zauważa się wzrost długości dróg rowerowych na przestrzeni lat 2022-2024. Wzrosła również liczba wypożyczenia rowerów w województwie lubelskim, a także ilość stacji rowerowych.

OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego

OKJP.3.3. Rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa, w szczególności kolei aglomeracyjnej na terenie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego*

Na stan dostępności kolejowej regionu wpływa długość i gęstość linii kolejowych, ich stan techniczny (w tym elektryfikacja linii), a także organizacja kierunków połączeń oraz lokalizacja miejsc przesiadkowych.

W poniższej tabeli przedstawiono parametry charakteryzujące rozwój połączeń kolejowych na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024.

Tabela 18. Parametry określające rozwój transportu kolejowego w latach 2022-2024 w województwie lubelskim

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Liczba dworców kolejowych ogółem	szt.	b.d.	16	15
Udział długości zelektryfikowanych eksploatowanych linii kolejowych w łącznej długości eksploatowanych linii	%	44,8	45,6	43,8
Długość linii kolejowych eksploatowanych	km	1 097	1 091	1 100
Długość linii normalnotorowych zelektryfikowanych	km	491	497	482

Źródło: GUS BDL, stan na dzień 31.12.2024 rok [data dostępu: 10.10.2025 r.]

Stan ilościowy oraz parametry techniczne linii kolejowych w województwie lubelskim na przestrzeni 2022–2024 roku uległy niewielkim zmianom i przedstawiają się następująco:

- Nastąpił wzrost długości eksploatowanych linii z 1097 km w 2022 roku do 1100 km w 2024 roku;
- Nastąpił spadek długości linii zelektryfikowanych z 491 km w 2022 roku do 482 km w 2024 roku.

Samorząd Województwa Lubelskiego w 2023 roku realizował następujące działania:

- Organizował przewozy kolejowe o charakterze użyteczności publicznej na 10 liniach kolejowych (n. 2, 7, 26, 30, 68, 69, 72, 81 101 i 581);
- Monitorował procesy w zakresie m.in. przygotowania dokumentacji oraz realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze kolei, realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., CPK Sp. z o.o., PKP S.A.;

- Współpracował z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach realizacji działań obejmujących infrastrukturę kolejową w województwie lubelskim. W 2022 r. zawarto 5 umów na realizację projektów zgłoszonych przez Województwo Lubelskie.

Wydatki: 126 820 200,00 zł ogółem, z tego:

- 119 945 200,00 zł BWL,
- 6 875 000,00 zł Fundusz Kolejowy.

Samorząd Województwa Lubelskiego w 2024 roku realizował następujące działania:

- Organizował przewozy kolejowe o charakterze użyteczności publicznej na 10 liniach kolejowych (nr 2, 7, 26, 30, 68, 69, 72, 81, 101 i 581),
- Monitorował procesy w zakresie m.in. przygotowania dokumentacji oraz realizacji zadań inwestycyjnych w obszarze kolei, realizowanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., CPK Sp. z o.o., PKP S.A.

Poniesione koszty: 131 504 200,00 zł ogółem, z tego:

- 124 629 200,00 zł BWL,
- 6 875 000,00 zł Fundusz Kolejowy.

Współpracował z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach realizacji projektów zgłoszonych przez Województwo Lubelskie do Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+.

Inwestycje w obszarze infrastruktury kolejowej obejmowały m.in. realizację projektów zgłoszonych przez Województwo Lubelskie do Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2029 roku. Koszty jakie zostały poniesione podczas realizacji tego przedsięwzięcia wyniosły 523 900,07 zł.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centrala Biuro Ochrony Środowiska w raportowanym okresie utworzyło połączenie kolejowe Lublin – Łęczna/LW Bogdanka. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 1 235 000,00 zł. Zrewitalizowano połączenia Chełm – Włodawa wraz z poprawą dostępności transportu kolejowego w m. Włodawa. Na realizację zadania w 2024 roku przeznaczono 1 169 346,00 zł.

OKJP.3.4. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej
---

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej to dokument strategiczny, którego celem jest poprawa jakości przemieszczania się i dostępności do transportu publicznego oraz osiągnięcie zmian w zakresie klimatu i energii.

Miasto Chełm w 2020 roku sporządziło strategię rozwoju elektromobilności Miasta Chełm na lata 2020–2029. W raportowanym okresie prowadzono działania mające na celu poprawę stanu jakości powietrza w mieście, ograniczenia niskiej emisyjności oraz racjonalne i efektywne wykorzystanie istniejących zasobów środowiska naturalnego.

Miasto Kamionka należy do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego i jest jednym z podmiotów Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 (z perspektywą 2040).

Miasto Krasnystaw prowadziło działania związane przygotowaniem Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krasnegostawu.

Miasto Puławy opracowało Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Miasta Puławy. Celem było wyznaczenie kierunków zmierzających do wspierania zrównoważonej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.

Miasto Ryki opracowało „Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla MOF Ryk 2030 z perspektywą do 2040”. Koszt zadania w 2023 roku wyniósł 12 300,00 zł, a w 2024 r. - 147 219,67 zł.

W czerwcu 2024 roku Gmina Głusk_złożyła wniosek w ramach ogłoszonego naboru o objęcie przedsięwzięcia wsparciem w ramach Krajowego Planu Odbudowy oraz Zwiększenia Odporności Komponent E: Zielona, inteligentna mobilność Inwestycja: E1.1.2 Zero- i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy) [pozamiejski].

W ramach realizacji projektu na trasie Majdan Kawęczyński – Wilczopole wymieniony został tabor w ilości 2 sztuk oraz na trasie Nowin – Majdan Mętowski w ilości 1 sztuka. Celem projektu jest zrównoważony rozwój niskoemisyjnej mobilności autobusowej. Wartość całkowita przedsięwzięcia wyniosła 3 407 100,00 zł, natomiast kwota wydatków kwalifikowanych wyniosła 2 770 000,00 zł.

Gmina Głusk w grudniu 2024 roku, w ramach prowadzonego naboru wniosków w związku z działaniem 5.1 Niskoemisyjny transport miejski Priorytetu V Zrównoważona mobilność miejska programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027, złożyła wniosek aplikacyjny. Zakres prac obejmował rozbudowę drogi gminnej nr 107108L, nr 106636L, nr 106529L – planowany ciąg pieszy jednostronny wraz z oświetleniem, nr 112440L – ciąg pieszo-rowerowy wraz z oświetleniem, przebudowę drogi dojazdowej w m. Żabia Wola, budowę chodnika w m. Wólka Abramowicka, budowę ciągu pieszego wraz z odwodnieniem w m. Ćmiłów, budowę chodników wraz z oświetleniem w m. Dominów, budowę ciągu pieszego przy drodze gminnej nr 112440L w Kalinówce, rozbudowę drogi gminnej nr 107102L w m. Kazimierzówka (budowa pętli nawrotowej wraz z oświetleniem i monitoringiem), budowa chodnika przy drodze gminnej nr 112596L w m. Kalinówka, zakup i wymianę wiat przystankowych, w celu poprawy bezpieczeństwa pasażerów komunikacji miejskiej, poprawę bezpieczeństwa niechronionych uczestników dróg poprzez wykonanie monitoringu na pętli w miejscowości Wilczopole oraz zakup samoobsługowych stacji naprawy rowerów w Bike & Ride w m. Wilczopole i Kazimierzówka, początek budowy miejsca uspokojenia ruchu na terenie gminy, poprzez ustawienie w wybranych lokalizacjach radarowych wyświetlaczy prędkości, organizowanie działań edukacyjnych, promujących korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, rowerowego i niezmotoryzowanego m.in. poprzez nagranie spotu promocyjnego oraz organizację pikników edukacyjnych w szkołach podstawowych na terenie gminy. Koszt realizacji zadania wyniósł 16 972 317,36 zł.

Stowarzyszenie LOM z terenu Gminy Mełgiew prowadził działania związane z opracowaniem Planu zrównoważonej mobilności miejskiej LOM do 2030 roku.

OKJP.3.5. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej miast do obsługi samochodów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)

OKJP.3.4. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru)*

Rozwój elektromobilności powoduje, że potrzebna jest coraz większa ilość punktów ładowania. W Lublinie obecnie dostępnych jest 51 stacji ładowania (stan na 06.07.2025 r.). W sumie w mieście we wszystkich stacjach dostępnych jest 65 punktów, które zawierają 129 pojedynczych gniazd.

Miasto Chełm w raportowany okresie prowadziło działania związane z opracowaniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej przebudowy stacji serwisowej na potrzeby obsługi autobusów wodorowych. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 669 300,00 zł (środki własne).

Miejski Zakład Komunikacji – Puławy Spółka z o.o. zakupił i zamontował trzy dwustanowiskowe stacje ładowania autobusów o mocy nie mniejszej niż 120 kW każda. W ramach zadania na terenie zajezdni Miejskiego Zakładu Komunikacji – Puławy Sp. z o.o. powstała infrastruktura ładowania.

Zarząd Dróg Miejskich w Puławach w ramach przetargu wyłonił operatora odpowiedzialnego za uruchomienie i obsługę 10 stacji ładowania pojazdów zlokalizowanych na terenie Puław. Koszt realizacji zadania został poniesiony przez firmę realizującą inwestycję.

Fundacja Santander Bank Polska S.A i Santander Leasing S.A prowadził na terenie miasta Krasnostaw działania związane z budową stacji ładowania samochodów elektrycznych w ramach programu grantowego dla samorządów „Razem dla eko – zmiany”. Grant przeznaczony był na pokrycie kosztów serwisu i obsługi stacji ładowania pojazdów elektrycznych AC o mocy 2x11kW. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 28 031,55 zł.

OKJP.3.6. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności

Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz.U. 2018 poz.317) nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek uwzględnienia pojazdów elektrycznych w zamówieniach publicznych.

W raportowanych latach Miasto Biała Podlaska, w ramach rozwoju zintegrowanego systemu zrównoważonej mobilności na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska, kontynuowało realizację szeroko zakrojonego projektu transportowego.

W jego ramach zrealizowano m.in.:

- Zakup bezemisyjnego taboru autobusowego;
- Budowę infrastruktury do ładowania i obsługi autobusów elektrycznych;
- Budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury transportu zbiorowego oraz tras pieszych i rowerowych na terenie miasta i gminy Biała Podlaska;
- Przebudowę pętli autobusowej przy dworcu kolejowym i przekształcenie jej w nowoczesne centrum przesiadkowe;
- Organizację strefy płatnego parkowania w centrum miasta.

Projekt ten ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń w mieście i jego otoczeniu. Koszt zrealizowanych prac w 2024 roku wyniósł 359 237,90 zł i został sfinansowany w ramach budżetu gminy oraz środków unijnych.

Miasto Nałęczów w raportowanych latach kontynuowało działania trwające od 2021 roku polegające na organizowaniu transportu zbiorowego za pomocą pojazdu elektrycznego. Koszt działania w 2024 roku wyniósł 64 060,66 zł.

Miasto Świdnik w ramach realizacji zadania zakupiło zeroemisyjne autobusy wodorowe dla Gminy Miejskiej Świdnik. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 8 854 998,00 zł (NFOŚiGW, budżet gminy, Państwowy Fundusz Rozwoju S.A.).

W postępowaniu przetargowym dot. odbioru i transportu odpadów komunalnych odbywającym się na terenie Gminy Głusk uwzględniono wymogi dotyczące wykorzystania pojazdów niskoemisyjnych, w tym przede wszystkim pojazdów elektrycznych. W dokumentacji przetargowej określono minimalny udział pojazdów z napędem alternatywnym (elektrycznym lub gazowym) w ogólnej flocie, która będzie wykorzystywana do realizacji usługi na terenie gminy.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Kraśniku w ramach realizacji zadania prowadziło działania związane z poprawą jakości usług w komunikacji miejskiej i jakości powietrza w mieście Kraśnik poprzez wymianę taboru autobusowego. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 9 242 835,00 zł (NFOŚiGW, środki własne).

Miejski Zakład Komunikacji – Puławy Sp. z o.o. zakupił w raportowanym okresie 6 szt. autobusów elektrycznych.

W raportowanych latach Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o. w Zamościu zakupił miejskie autobusy elektryczne. Została również wykonana budowa niezbędnej infrastruktury dla obsługi zielonego transportu publicznego w mieście Zamościu oraz gminach ościennych. Koszt zadania w 2024 roku wyniósł 48 739 906,20 zł i został sfinansowany ze środków własnych oraz NFOŚiGW.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Kraśniku w 2024 roku zakupiło cztery zeroemisyjne autobusy elektryczne. Na ten cel przeznaczono środki Urzędu Miasta Kraśnik oraz NFOŚiGW wysokości łącznie 9 527 457,00 zł.

W raportowanych latach Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie zakupił autobus zasilany wodorem. Wodór jest czystym źródłem energii, a jedynymi produktami ubocznymi reakcji chemicznej zachodzącej w ogniwie wodorowym są ciepło oraz para wodna. Pierwiastek jest przechowywany w postaci gazowej w umieszczonych na dachu zbiornikach. Na ten cel przeznaczono środki własne oraz środki unijne łącznie w wysokości 3 640 431,00 zł.

OKJP.3.7. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.

OKJP.3.6. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.*

Działania na rzecz poprawy systemu komunikacji publicznej służą nie tylko zwiększeniu dostępności i bezpieczeństwa transportu, ale również ochronie środowiska. Inwestycje takie jak budowa i przebudowę chodników, zatok autobusowych, centrów przesiadkowych oraz parkingów Park&Ride sprzyjają ograniczeniu emisji spalin, zmniejszeniu natężenia ruchu samochodowego i promują wybór niskoemisyjnych form transportu.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane inwestycje realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego przez różnego rodzaju podmioty.

Tabela 19. Wybrane inwestycje, na które przeznaczono najwyższe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Powiat Biłgorajski	Wybudowanie dróg dla pieszych w pasie dróg powiatowych nr 2937L i 2913L.	859 770,00	0,00	budżet powiatu
2.	Powiat Chełmski	Budowa chodników w ciągu dróg powiatowych.	0,00	4 012 127,00	budżet powiatu
3.	Powiat Kraśnicki	Budowa chodników w ciągu dróg powiatowych.	0,00	4 218 627,04	budżet powiatu
4.	Powiat Lubelski	Przebudowa dróg powiatowych w zakresie budowy chodników.	2 508 542,00	7 776 516,27	budżet powiatu
5.	Powiat Radzyński	Budowa chodników w ciągu dróg powiatowych nr 1231L, 1229L, 1212L. 1240L.	0,00	3 953 063,76	budżet powiatu
6.	Powiat Tomaszowski	Budowa chodników w ciągu dróg powiatowych nr 3285L, 3557L, 3564L oraz przebudowa dróg dla pieszych.	0,00	2 679 407,11	budżet powiatu
7.	Miasto Annopol	Zmodernizowano system komunikacji publicznej.	388 570,00	199 722,59	budżet gminy
8.	Miasto Bychawa	Wybudowano dworzec komunikacji publicznej, stanowiska z zadaszeniem, plac postojowy, wykonano przyłącza, ciągi pieszo-rowerowe.	909 176,82	1 297 463,01	Polski Ład, budżet gminy
9.	Miasto Chełm	Podpisanie umowy na dostawę 26 autobusów wodorowych.	0,00	96 995 340,00	NFOŚiGW

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
10.	Miasto Chełm	Przebudowa parkingów oraz placu Dr Edwarda Łuczковского.	10 549 539,63	9 873 540,04	RFIL, budżet państwa, budżet gminy
11.	Miasto Chełm	Remont chodników, zatok parkingowych oraz nawierzchni.	403 755,75	0,00	budżet gminy, budżet obywatelski
12.	Miasto Chełm	Przebudowa zajezdni autobusowych na potrzeby obsługi autobusów wodorowych.	29 345 529,36	0,00	Środki unijne, budżet gminy
13.	Miasto Chełm	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budowy pętli autobusowych w Chełmie, w ramach inwestycji „Przygotowanie dokumentacji projektowej w rozwoju nisko-emisyjnej mobilności miejskiej”.	258 300,00	0,00	Środki unijne, budżet gminy
14.	Miasto Chełm	Budowa peronów przystankowych, przebudowa zatoki autobusowych.	0,00	59 626,22	budżet obywatelski
15.	Miasto i Gmina Izbica	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej na budowę dworca autobusowego wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych oraz modernizacja mostów.	0,00	267 599,99	środki unijne
16.	Miasto Józefów	Wykonano i zmodernizowano wiaty przystankowe na terenie gminy.	144 708,60	236 628,99	UE, budżet gminy
17.	Miasto Końskowola	Budowa chodników dla pieszych.	0,00	49 020,00	budżet gminy
18.	Miasto Kraśnik	Budowa ciągu pieszo-rowerowego.	60 000,00	0,00	budżet gminy
19.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Budowa chodników.	0,00	202 962,30	RFRD, budżet gminy
20.	Miasto Nałęczów	Budowa chodników wzdłuż dróg gminnych.	0,00	639 017,50	budżet państwa, budżet gminy
21.	Miasto Parczew	Przebudowa dróg gminnych w zakresie budowy chodników dla pieszych.	125 823,10	28 438,34	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
22.	Miasto Rejowiec	Budowa chodników dla pieszych na terenie gminy.	37 442,00	0,00	budżet gminy
23.	Miasto Tomaszów Lubelski	Budowa oraz przebudowa dróg dla pieszych przy drogach powiatowych.	18 769,40	80 075,11	budżet gminy
24.	Miasto Tyszowce	Remont chodników w m. Tyszowce.	36 868,41	0,00	budżet gminy
25.	Gmina Biłgoraj	Budowa drogi dla pieszych w pasie drogi gminnej nr 109229L w m. Nowy Bidaczów.	0,00	534 581,97	budżet gminy
26.	Gmina Fajslawice	Zakup i montaż wiaty przystankowej w Fajslawicach.	1 750 254,51	1 734 922,53	budżet gminy
27.	Gmina Kamień	Budowa chodników w m. Strachosław i Andrzejów.	45 999,54	135 007,06	budżet gminy
28.	Gmina Kąkolewnica	Przebudowa dróg w zakresie wykonania dróg dla pieszych.	0,00	332 837,81	budżet gminy
29.	Gmina Kraśnik	Budowa chodników.	78 640,89	0,00	budżet gminy
30.	Gmina Księżpol	Budowa chodników w m. Markowicze, Rogale, Korchów Drugi, Cegielnia Markowice, Stary Lipowiec o łącznej dł. Ok. 1,6 km.	436 870,00	843 679,92	budżet gminy
31.	Gmina Miączyn	Budowa chodników przy drodze gminnej nr 110737L oraz 110734L.	0,00	1 178 954,33	budżet gminy
32.	Gmina Puchaczów	Realizacja inwestycji pn. "Budowa chodnika przy drodze krajowej nr 82 Brzeziny – Wesołówka" oraz „Budowa zatoki przystankowej w m. Albertów wraz z dojściem przy drodze krajowej nr 82”.	487 073,85	407 725,34	budżet gminy
33.	Gmina Rossosz	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 812 Biała Podlaska – Wisznice – Chełm – Rejowiec – Krasnystaw w zakresie budowy drogi dla pieszych oraz drogi powiatowej nr 1103L.	350 089,96	0,00	budżet gminy
34.	Gmina Skierbieszów	Budowa chodnika przy DW nr 843.	0,00	347 000,00	budżet gminy
35.	Gmina Spiczyn	Budowa chodnika przy drodze gminnej nr 105101L.	0,00	197 029,64	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
36.	Gmina Strzyżewice	Przebudowa dróg wraz z budową chodników oraz parkingów.	0,00	44 414,35	budżet gminy
37.	Gmina Sułów	Budowa chodników.	1 622 052,55	635 910,00	budżet gminy
38.	Gmina Trzebieszów	Budowa, przebudowa chodników i zatok autobusowych.	60 000,00	0,00	budżet gminy
39.	Gmina Uchanie	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 846 w zakresie budowy dróg dla pieszych w m. Uchanie.	0,00	1 536 885,00	budżet województw, budżet gminy
40.	Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie	Zakup nowoczesnych autobusów elektrycznych i wodorowych, modernizacja sieci przystanków, węzłów przesiadkowych oraz infrastruktury rowerowej oraz wdrożenie systemów elektronicznego biletu aglomeracyjnego.	130 406 371,00	801 528,00	RPO WL, budżet państwa, budżet Zarządu
41.	Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie	Organizacja transportu zbiorowego na terenie Lublina i gmin sąsiednich.	11 613 679,02	14 509 221,35	budżet zarządu
42.	Przedsiębiorstw o Komunikacji Samochodowej w Łukowie	Zakup niskoemisyjnych autobusów.	0,00	2 566 002,00	budżet przedsiębiorstwa
43.	Przedsiębiorstw o Komunikacji Samochodowej w Rykach	Uruchomienie połączeń autobusowych na terenie powiatu.	390 259,40	393 305,50	budżet przedsiębiorstwa, budżet powiatu
44.	Przedsiębiorstw o Komunikacji Samochodowej w Radzynie Podlaskim S.A.	Uruchomienie nowych połączeń autobusowych na terenach wiejskich.	596 836,00	949 642,00	budżet województwa, budżet powiatu

Źródło: Opracowanie na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.3.7. Ograniczenie emisji pyłów z powierzchni komunikacyjnych i budowlanych poprzez wprowadzenia ich zraszania*

W ramach realizacji zadania w województwie lubelskim realizowane były przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości powietrza na terenie województwa lubelskiego.

Zarząd Dróg Powiatowych w Łukowie w ramach realizacji zadania wprowadził ograniczenia prędkości na pyłących nawierzchniach. Na realizację przedsięwzięcia przeznaczono 1 500,00 zł.

OKJP.3.8. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 320) nakłada na zarządcę drogi obowiązek utrzymania nawierzchni jezdni i dróg w stanie zapewniającym bezpieczeństwo użytkowników ruchu drogowego. W raportowanym okresie zadanie było realizowane na terenie województwa poprzez mycie ulic na mokro oraz zmiatanie ulic i poboczy na sucho. Dzięki tym działaniom usunięte zostawały m. in. śmieci, piasek, błoto, sól po zimie, co skutkowało obniżeniem emisji pyłu unoszonego z powierzchni jezdni w czasie ruchu pojazdów, w szczególności pyłu PM10.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane inwestycje realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego przez różnego rodzaju podmioty. Działania te są realizowane w ramach środków własnych JST i są działaniami ciągłymi.

Tabela 20. Inwestycje, na które przeznaczone zostały największe nakłady finansowe w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w ramach realizacji zadania OKJP.3.8.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Powiat Biłgorajski	Utrzymanie czystości w pasach dróg powiatowych na odcinku dł. 44,7 km.	60 000,00	60 000,00
2.	Powiat Chełmski	Czyszczenie na sucho dróg powiatowych na terenie gmin.	145 000,00	85 500,00
3.	Powiat Lubartowski	Zmiatanie powierzchni jezdni na terenie wszystkich gmin Powiatu Lubartowskiego.	52 824,69	50 307,00
4.	Powiat Lubelski	Pozimowe czyszczenie dróg.	0,00	220 000,00
5.	Powiat Opolski	Czyszczenie dróg powiatowych.	64 039,29	69 839,11
6.	Powiat Włodawski	Czyszczenie powierzchni jezdni.	0,00	99 000,00
7.	Miasto Dęblin	Mechaniczne oczyszczanie dróg gminnych.	27 000,00	34 452,00
8.	Miasto Kraśnik	Czyszczenie powierzchni jezdni oraz pozimowe zmiatanie dróg, zatok autobusowych i parkingów.	62 162,05	1620784,60
9.	Miasto Lubartów	Zmiatanie nawierzchni ulic dróg miejskich.	106586,00	365 365,65

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
10.	Miasto Nałęczów	Czyszczenie powierzchni jezdni oraz pozimowe zamykanie dróg, zatok autobusowych i parkingów.	1 133 565,00	1 409 ,64
11.	Miasto Parczew	Odpiaszczanie dróg gminnych oraz wojewódzkich w granicach miasta Parczew.	0,00	0,00
12.	Miasto Rejowiec Fabryczny	Letnie i zimowe utrzymanie czystości na drogach i chodnikach miejskich.	323 948,16	184 680,00
13.	Miasto Świdnik	Oczyszczanie terenów w pasach drogowych Gminy Miejskiej Świdnik.	2 159 878,73	2 626 500,00
14.	Gmina Kodeń	Zamykanie ulic na drogach gminnych oraz sprzątanie drogi wojewódzkiej 816 po okresie zimowym.	40 000,00	42 000,00
15.	Gmina Radecznica	Zamykanie zamykaniem ciągnikowymi dróg po okresie zimowym oraz w okresie bezdeszczowym.	6 000,00	6 000,00
16.	Gmina Terespol	Utrzymanie infrastruktury drogowej.	0,00	227 446,20
17.	Gmina Zalesie	Czyszczenie dróg gminnych.	15 000,00	15 000,00
18.	Opolskie Przedsiębiorstwo Komunalne	Czyszczenie powierzchni jezdni po okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych w miastach powiatowych.	31 998,24	27 820,80
19.	Zarząd Dróg Miejskich w Łukowie	Czyszczenie powierzchni jezdni dróg gminnych.	110 000,00	110 000,00
20.	Zarząd Dróg Miejskich w Puławach	Czyszczenie jezdni, chodników, ciągów pieszych, parkingów i zatok parkingowych znajdujących się na terenie Gminy Miasta Puławy.	443 814,27	517 535,38
21.	Miejski Zarząd Dróg w Tomaszowie Lubelskim	Utrzymanie dróg gminnych.	76 985,70	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

OKJP.4. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła

OKJP.4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, energetyki zawodowej oraz produkcji ciepła*

OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej

OKJP.4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej*

W okresie od sierpnia do listopada 2023 roku Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Radzynie Podlaskim zrealizowało zadanie polegające na remoncie instalacji odpylania spalin kotła wodnego.

Działanie to przyczyniło się do ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery, poprawiając tym samym jakość powietrza w regionie. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 600 240,00 zł.

W 2024 roku Przedsiębiorstwo kontynuowało działania prośrodowiskowe, podejmując się modernizacji instalacji odpylania spalin kotłów wodnych. Dzięki zastosowaniu nowocześniejszych rozwiązań technologicznych, zwiększono skuteczność oczyszczania spalin. Koszt realizacji tego zadania wyniósł 1 356 690,00 zł.

OKJP.5. Dalszy wzrost wykorzystania OZE w celu zapewnienia stabilności produkcji i dystrybucji energii*

OKJP.5.3. Montaż urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej*

W raportowanych latach na terenie województwa lubelskiego zrealizowano szereg inwestycji związanych z montażem urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane inwestycje związane z montażem OZE na budynkach użyteczności publicznej w latach 2023-2024.

Tabela 21. Wybrane inwestycje polegające na montażu OZE w budynkach użyteczności publicznej w latach 2023-2024, na które przeznaczono największe nakłady finansowe

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Powiat Biłgorajski	Montaż instalacji fotowoltaicznej i solarnej podczas przebudowy krytej pływalni w Biłgoraju.	1 298 761,54	41 703,00	budżet państwa
2.	Miasto Annopol	Zamontowano instalację fotowoltaiczną na budynku UM Annopol.	34 138,25	0,00	budżet gminy
3.	Miasto Biała Podlaska	Wyposażenie w OZE i systemy zarządzania energią budynków użyteczności publicznej.	126 000,00	0,00	środki unijne

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
4.	Miasto Biłgoraj	Montaż instalacji PV w trakcie budowy Centrum Rehabilitacyjno-Sportowego przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Biłgoraju.	312 223,53	0,00	budżet gminy
5.	Miasto Czemierniki	Zamontowano instalacje fotowoltaiczne w budynkach użyteczności publicznej.	304 000,00	203 000,00	budżet gminy
6.	Miasto i Gmina Izbica	Montażem pompy ciepła w Centrum Turystyczno-Edukacyjno-Kulturalnym w Izbicy, instalacji fotowoltaicznej w Centrum Turystyczno-Edukacyjno-Kulturalnym i w Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej.	1 079 672,00	0,00	budżet gminy
7.	Miasto Józefów	Zamontowano instalacje fotowoltaiczne w celu poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.	10 967 665,36	58 470,00	UE, budżet gminy
8.	Miasto Józefów nad Wisłą	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach 2 świetlic wiejskich oraz szkoły podstawowej.	0,00	98 277,00	budżet gminy
9.	Miasto Kamionka	Zamontowano kolektory słoneczne, pompy ciepła, instalacje fotowoltaiczne.	0,00	48 640,10	FELU, Program Inwestycji Strategicznych, budżet gminy
10.	Miasto Kock	Montaż instalacji fotowoltaicznej w Zakładzie Aktywności Zawodowej.	101 815,44	0,00	budżet gminy
11.	Miasto Łęczna	Montaż urządzeń OZE na budynku Urzędu Miejskiego.	642 020,61	0,00	budżet gminy
12.	Miasto Międzyrzecz Podlaski	Montaż pompy ciepła w Pałacu Potockich w Międzyrzecu Podlaskim w ramach Projektu „Rewitalizacja i adaptacja na cele kulturalne dawnego Pałacu Potockich w Międzyrzecu Podlaskim”.	60 000,00	0,00	RPO WP, budżet gminy
13.	Miasto Modliborzyce	Montaż instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła na potrzeby	0,00	4 097 692,25	budżet państwa

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		funkcjonowania budynku szkół.			
14.	Miasto Piszczac	Zamontowano odnawialne źródła energii na terenie gminy.	5 130 898,50	0,00	UE, budżet gminy
15.	Miasto Radzyń Podlaski	Zamontowane zostały panele fotowoltaiczne.	551 040,00	0,00	budżet gminy
16.	Miasto Rejowiec	Montaż instalacji OZE w obiektach użyteczności publicznej.	0,00	6 177 734,97	budżet państwa, budżet gminy
17.	Miasto Stoczek Łukowski	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynku Żłobka Miejskiego.	0,00	30 842,25	budżet gminy
18.	Miasto Tomaszów Lubelski	Budowa odnawialnych źródeł energii na terenie Tomaszowskiego Klastera Energii.	0,00	61 500,00	budżet gminy
19.	Miasto Włodawa	Montaż instalacji fotowoltaicznej na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Urzędu Miejskiego.	250 559,00	112 570,83	budżet gminy
20.	Gmina Adamów	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku biblioteki gminnej, Centrum Integracji Społecznej z siedzibą w Jacni.	87 000,00	110 500,00	budżet gminy
21.	Gmina Baranów	Adaptacja zabytkowego budynku starej plebanii w Baranowie na cele kulturalne i turystyczne poprzez montaż pompy ciepła.	145 167,77	0,00	budżet gminy
22.	Gmina Biłgoraj	Montaż instalacji PV oraz kotła na biomasę w remizo-świetlicy w Korytkowie Dużym, montaż instalacji PV w Szkole Podstawowej w Soli oraz montaż kotła na biomasę w Szkole Podstawowej w Ciosmy.	356 029,91	0,00	budżet gminy
23.	Gmina Cyców	Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku świetlicy wiejskiej w Malinówce oraz zakup instalacji fotowoltaicznej na budynek świetlicy wiejskiej w Janowicy.	53 530,00	0,00	budżet gminy
24.	Gmina Dołhobyczów	Opracowanie dokumentacji projektowej	0,00	0,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		na realizację zadania pn. „Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej”.			
25.	Gmina Fajslawice	Montaż instalacji OZE na terenie Gminy Fajslawice.	4 001 399,07	0,00	budżet gminy
26.	Gmina Firlej	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej – świetlice wiejskie, budynek administracyjny urzędu gminy, montaż instalacji fotowoltaicznych w m. Firlej, Czerwonka Gozdów, Łukówiec, Sułoszyn.	98 000,00	272 927,00	budżet gminy
27.	Gmina Gościeradów	Montaż instalacji fotowoltaicznych.	97 662,00	0,00	budżet gminy
28.	Gmina Jabłonna	Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej instalacji fotowoltaicznej dla budynków użyteczności publicznej.	37 207,50	0,00	budżet gminy
29.	Gmina Karczmiska	Budowa instalacji fotowoltaicznej dla budynku Urzędu Gminy.	82 415,00	0,00	budżet gminy
30.	Gmina Kłoczew	Montaż 9 instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej, tj. GOPS, SP Gózd, SP Kłoczew, Przedszkole, SUW Kłoczew, UG, Hala Sportowa, Oczyszczalnia Ścieków Kłoczew.	1 055 210,00	0,00	budżet gminy
31.	Gmina Konopnica	Montaż 2 instalacji fotowoltaicznych na budynkach urzędu gminy. Dofinansowanie montażu instalacji fotowoltaicznych na budynkach OSP Uniszowice i OSP Radawiec Duży. Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku świetlicy wiejskiej w Szerokim.	485 948,00	49 200,00	budżet gminy
32.	Gmina Konstantynów	Wykonanie instalacji PV na terenie Gminnej Oczyszczalni Ścieków, budynku Świetlicy wiejskiej w m. Gnojno, na obiekcie Świetlicy wiejskiej w m. Antolin oraz na budynku	233 700,00	59 231,04	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		Gminnego Centrum Kultury w Konstantynowie.			
33.	Gmina Kraśnik	Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej na ujęciu wody w Stróży – Kolonii oraz na budynku Urzędu Gminy Kraśnik.	0,00	84 551,18	budżet gminy
34.	Gmina Krzczonów	Montaż urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej.	0,00	36 900,00	budżet gminy
35.	Gmina Leśniowice	Zaprojektowanie i wybudowanie systemu modułów fotowoltaicznych wytwarzających energię elektryczną dla budynków użyteczności publicznej oraz ujęć wody.	0,00	1 383 504,00	budżet gminy
36.	Gmina Łaziska	Montaż paneli fotowoltaicznych na sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej w Braciejowicach.	0,00	113 684,29	budżet gminy
37.	Gmina Międzyrzec Podlaski	Montaż 505 szt. zestawów solarnych, 50szt. kotłów na biomasę oraz instalacji fotowoltaicznej o mocy 0,0037 MW na budynku Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wysokim.	7 779 106,92	0,00	budżet gminy
38.	Gmina Michów	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach świetlicy wiejskiej w Węgielcach.	0,00	34 351,83	budżet gminy
39.	Gmina Mircze	Opracowanie dokumentacji projektowej na wykonanie instalacji odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Mircze: dla potrzeb Urzędu Gminy w Mirczu, Gminnego Ośrodka Kultury w Mirczu, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Mirczu, Gminnej Biblioteki Publicznej w Mirczu.	44 280,00	0,00	budżet gminy
40.	Gmina Nielisz	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynkach: Domu Ludowego w m. Złojec, OSP Krzak Dworek w m. Staw Noakowski, świetlicy	367 936,91	48 583,48	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		wiejskiej w Stawie Noakowskim, Centrum Opiekuńczo Mieszkalnym w Ujazdowie.			
41.	Gmina Potok Górny	Montaż 674 zestawów instalacji fotowoltaicznych.	0,00	6 211 361,00	budżet gminy
42.	Gmina Potok Wielki	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej: Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe, Przedszkole, dworek, GOK, Lokalne Centrum Kultury, remizy OSP, hydrofornie.	1 048 541,79	0,00	budżet gminy
43.	Gmina Puchaczów	Montaż paneli fotowoltaicznych na obiektach: Dzienny Dom „Senior+” w Bogdance, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ostrówku, Przedszkole w Ciechankach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Nadrybiu, Żłobek Samorządowy „Bajkolandia” w Wesołowce, Gminny Ośrodek Zdrowia w Puchaczowie, budynek wielofunkcyjny w Albertowie, oczyszczalnia ścieków w Puchaczowie, ujęcia wody w Jasieńcu i w Puchaczowie.	1 387 680,00	0,00	budżet gminy
44.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Montaż systemów fotowoltaicznych na obiektach ujęcia wody w Pawłowie, w Lisznie, w Wólce Kańskiej – Kolonii oraz na Szkole Podstawowej w Lisznie i obiekcie PSZOK w Pawłowie.	0,00	601 442,56	budżet gminy
45.	Gmina Sosnowica	Realizacja projektu pn. „Odnawialne źródła energii-czyste powietrze w gminie Sosnowica”.	440 938,71	0,00	RPO WL
46.	Gmina Wilków	Montaż instalacji fotowoltaicznej na: Hydroforni Lubomirka, Hydroforni Rogów, budynku Urzędu Gminy Wilków.	476 871,00	0,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
47.	Gmina Wisznice	Dostawa i montaż instalacji solarnych, fotowoltaicznych, kotłów w ramach projektu „Energia dla przyszłości-odnawialne źródła energii w Gminie Wisznice”.	2 492 123,34	0,00	RPO WL
48.	Gmina Wojciechów	Budowa instalacji fotowoltaicznej na terenie Szkół Podstawowych w Wojciechowie, w Palikijach, w Miłocinie.	39 210,00	0,00	RPO WL, budżet gminy
49.	Gmina Wola Uhruska	Montaż systemu elektrowni fotowoltaicznej w Gminnym Centrum Ratownictwa w Woli Uhruskiej.	0,00	37 043,21	budżet gminy
50.	Gmina Żółkiewka	Instalacja paneli fotowoltaicznych na budynku Urzędu Gminy oraz na Szkole Podstawowej.	0,00	377 290,00	budżet gminy
51.	Zarząd Dróg Miejskich w Łukowie	Instalacja pompy ciepła w budynku Zarządu Dróg Miejskich w Łukowie.	99 100,00	0,00	budżet gminy
52.	DPS w Krasnymstawie	Wykonanie dokumentacji i budowa instalacji fotowoltaicznej w filii w Stężycy Nadwieprzańskiej.	58 305,00	0,00	budżet instytucji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie otrzymanych odpowiedzi

OKJP.5.4. Prowadzenie dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców*

W województwie lubelskim w latach 2023-2024 prowadzono dofinansowania do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców. Programy te obejmowały pożyczki 0% na instalacje fotowoltaiczne, alternatywne źródła ciepła, usuwanie azbestu oraz magazyny energii. Dodatkowo, istniała możliwość uzyskania bezzwrotnej dotacji do 61,75% wartości inwestycji na zakup magazynu energii i usuwanie azbestu.

Pożyczkę OZE dla mieszkańców przeznaczyć można na sfinansowanie budowy i rozbudowy instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), w tym z zapewnieniem możliwości usuwania wyrobów zawierających azbest przed dokonaniem montażu instalacji; budowy i rozbudowy instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE).

W tabeli poniżej przedstawiono przedsięwzięcia realizowane w ramach zadania „Prowadzenie dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców” w latach 2023-2024.

Tabela 22. Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach prowadzenia dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców województwa lubelskiego

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	WFOŚiGW w Lublinie	W raportowanym okresie realizowano program „Agroenergia – Część 1”, którego celem było wsparcie rolników w inwestycjach w OZE – mikroinstalacje, pompy ciepła i magazyny energii. Program był skierowany do osób fizycznych i prawnych posiadających 1–300 ha gruntów rolnych i prowadzących działalność rolniczą przez co najmniej rok przed złożeniem wniosku.	421 513,02	169 320,00
2.	Miasto Chełm	Dofinansowanie do montażu urządzeń OZE w ramach realizacji projektów „Odnawialne źródła energii w Mieście Chełm – Wniosek I” oraz „Odnawialne źródła energii w Mieście Chełm – Wniosek II”.	5 465 013,78 (RPO WL)	0,00
3.	Gmina i Miasto Izbica	W 2023 roku przygotowano i przekazano łącznie 13 wniosków o dofinansowanie oraz 6 wniosków o płatność. Taka sama liczba wniosków została sporządzona i przekazana również w roku 2024 – 13 dotyczących dofinansowania i 6 dotyczących płatności.	Koszty były pokrywane w zależności od progów dochodowych mieszkańców – od 40% do 100% wartości inwestycji. Maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych wynosiła 135 000,00 zł.	Koszty były pokrywane w zależności od progów dochodowych mieszkańców – od 40% do 100% wartości inwestycji. Maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych wynosiła 135 000,00 zł.
4.	Gmina Brzechów	Udzielenie dotacji na zakup i montaż proekologicznych źródeł ciepła i urządzeń OZE.	0,00	0,00
5.	Gmina Cyców	Przyjęcie uchwały Rady Gminy nr VIII/48/2024 z dnia 3 października 2024 r. w sprawie zasad udzielania oraz rozliczania dotacji celowej z budżetu gminy Cyców na dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska w budynkach położonych na terenie Gminy Cyców, w której określono zadania, na które można uzyskać dofinansowania z budżetu gminy. Dotacje są przyznawane jednorazowo, na podstawie umowy i pokrywają do 50% kosztów kwalifikowanych potwierdzonych fakturami lub rachunkami.	279 881,31	222 779,49
6.	Gmina Konopnica	Montaż urządzeń fotowoltaicznych na budynkach mieszkańców gminy.	13 741 507,18	0,00
7.	Gmina Puchaczów	Udzielenie dotacji celowych 48 osobom na zakup i montaż paneli fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych.	173 165,22	144 872,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
8.	Gmina Sosnówka	Dostawa i montaż 46 instalacji fotowoltaicznych dla mieszkańców gminy Sosnówka.	972 695,28	0,00
9.	Gmina Trzebieszów	Montaż solarów Gminie Trzebieszów.	1 942 783,50	0,00
10.	Gmina Wilkołaz	Przyjmowanie wniosków związanych z OZE w ramach Programu „Czyste Powietrze”.	35 700,00	28 703,70
11.	Gminy Wojsławice	Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”.	35 000,00	28 000,00
12.	Gmina Żółkiewka	Instalacja paneli fotowoltaicznych dla 230 mieszkańców.	3 733 949,00	0,00

Źródło: Opracowanie na podstawie udzielonych odpowiedzi

OKJP. Zadania dodatkowe

W latach 2023–2024 jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały szereg działań na rzecz ochrony środowiska.

Poniższa tabela przedstawia wybrane inwestycje związane z budową oraz modernizacją ekologicznego oświetlenia ulicznego. W tym okresie wiele gmin wymieniło stare oprawy na nowoczesne, energooszczędne lampy, w tym również zasilane energią ze źródeł odnawialnych.

Tabela 23. Inwestycje realizowane w latach 2023-2024 w zakresie budowy i modernizacji oświetlenia ulicznego

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Miasto Biała Podlaska	Wykonanie projektów budowlanych wraz z budową energooszczędnego oświetlenia ulicznego.	2 513 509,10	0,00	budżet gminy, państwa, środki unijne
2.	Miasto Chełm	Montaż 10 latarni LED.	0,00	89 900,00	budżet obywatelski
3.	Miasto Janów Lubelski	Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia	5 576 263,30	0,00	budżet gminy, państwa
4.	Miasto Kraśnik	Modernizacją oświetlenia na terenie miasta Kraśnik.	1 999 000,01	0,00	środki unijne, budżet państwa
5.	Miasto Lubartów	Modernizacja oświetlenia na boisku przy Szkole Podstawowej nr 1.	0,00	48 708,00	budżet państwa, budżet gminy
6.	Miasto Nałęczów	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Nałęczów.	4 402 642,34	0,00	EFRR

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
7.	Miasto Siedliszcz	Wymiana nieenergooszczędnych opraw oświetlenia ulic dróg i placów na oprawy typu LED.	747 840,00	694 833,60	budżet gminy, państwa
8.	Miasto Tomaszów Lubelski	Modernizacją oświetlenia na terenie miasta.	0,00	5 480 950,49	budżet państwa
9.	Miasto Włodawa	Opracowanie dokumentacji projektowej oraz wykonanie robót budowlanych polegających na budowie sieci elektroenergetycznej – oświetlenia drogowego.	2 377 701,76	0,00	budżet gmin, państwa
10.	Gmina Głusk	Wymiana opraw oświetleniowych wyładowczych na oprawy energooszczędne typu LED.	530 000,00	524 330,25	budżet gminy
11.	Gmina Godziszów	Budowa oświetlenia drogowego oraz jego modernizacja.	868 920,36	339 215,64	budżet gminy
12.	Gmina Jastków	Budowa oświetlenia drogowego.	223 690,00	96 432,00	budżet gminy
13.	Gmina Komarówka Podlaska	Wymiana 583 sztuk opraw oświetlenia dróg, ulic, placów i miejsc publicznych w Gminie Komarówka Podlaska, na nowe oprawy.	1 107 700,00	0,00	budżet państwa, budżet gminy
14.	Gmina Krzywda	Montaż lamp solarnych.	81 433,46	0,00	budżet gminy
15.	Gmina Lubartów	Budowa energooszczędnego oświetlenia LED.	0,00	48 708,00	budżet gminy
16.	Gmina Radecznica	Wymiana energooszczędnego oświetlenia na nowe typu LED w budynkach użyteczności publicznej oraz oświetlenia drogowego.	1 907 825,82	0,00	budżet państwa, budżet gminy
17.	Gmina Serokomla	Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystując OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	35 760,00	35 760,00	budżet gminy
18.	Gmina Siennica Różana	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy.	0,00	40 857,28	budżet gminy
19.	Gmina Sitno	Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego LED.	1 269 702,24	150 728,21	budżet państwa, budżet gminy
20.	Gmina Susiec	Wymiana opraw nieenergooszczędnych	1 368 000,00	35 000,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		znajdujących się na terenie Gminy Susiec.			
21.	Gmina Trawniki	Wykonanie oświetlenia przy drogach gminnych nr: 105744L oraz 105810L.	257 675,85	276 480,00	budżet gminy
22.	Gmina Trzebieszów	Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego.	50 421,42	39 827,50	budżet gminy
23.	Gmina Uścimów	Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego.	1 151 194,00	0,00	budżet gminy
24.	Gmina Wilków	Budowa nowych punktów oświetlenia ulicznego w 9 lokalizacjach na terenie gminy.	0,00	1 183 998,00	budżet gminy
25.	Gmina Wojciechów	Budowa oświetlenia ulicznego.	398 520,00	729 749,74	budżet gminy
26.	Gmina Wojsławice	Montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego.	0,00	50 000,00	budżet gminy
27.	Gmina Zakrzew	Wymiana opraw oświetlenia ulicznego.	272080,00	0,00	budżet gminy, państwa
28.	Gmina Żmudź	Modernizacja świetlenia ulicznego.	0,00	319 487,56	budżet gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Kolejnym działaniem realizowanym w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego było udzielenie wsparcia w pokrywaniu kosztów ogrzewania domów jednorodzinnych.

W związku ze wzrostem kosztów energii i paliw grzewczych w ostatnich latach, gminy w całym kraju realizują programy wsparcia dla mieszkańców, mające na celu złagodzenie obciążeń finansowych związanych z ogrzewaniem domów. Pomoc ta obejmuje m.in. dodatki do różnych źródeł ogrzewania oraz możliwość ubiegania się o refundację części poniesionych kosztów.

W 2023 roku Gmina Głusk realizowała szereg działań mających na celu wsparcie mieszkańców w pokrywaniu kosztów ogrzewania domów jednorodzinnych i mieszkań.

W ramach pomocy przyznawano dodatki dla gospodarstw domowych, w których głównym źródłem ciepła były urządzenia zasilane paliwem stałym, takie jak:

- kocioł na paliwo stałe,
- kominek,
- koza,
- ogrzewacz powietrza,
- trzon kuchenny,
- piecokuchnia,
- piec kaflowy na paliwo stałe.

Urządzenia te musiały być zasilane pelletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, a także – w przypadku innych źródeł – kotłem gazowym zasilanym skroplonym gazem LPG lub kotłem olejowym. Warunkiem otrzymania dodatku było zgłoszenie lub wpisanie danego źródła ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Na realizację tego zadania w 2023 roku przeznaczono 5 100,00 zł.

Dodatkowo, dla gospodarstw domowych, w których głównym źródłem ogrzewania była energia elektryczna, Gmina Głusk przyznała jednorazowy dodatek elektryczny. Koszt realizacji tego zadania w 2023 roku wyniósł 24 480,00 zł.

Mieszkańcy, których urządzenia grzewcze były zasilane paliwem gazowym, mogli ubiegać się o refundację podatku VAT zapłaconego za zużyte paliwo gazowe.

Ponadto, Urząd Gminy Głusk prowadził działania związane z przyznawaniem dodatku węglowego, przysługującego gospodarstwom domowym, w których głównym źródłem ogrzewania był kocioł na paliwo stałe, kominek lub inne urządzenie zasilane węglem lub paliwem węglowodopochodnym. Również w tym przypadku warunkiem było zgłoszenie lub wpisanie źródła ciepła do CEEB. Koszt realizacji dodatku węglowego w 2023 roku wyniósł 85 680,00 zł.

2.2. Zagrożenia hałasem (ZH)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 10 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie,
- ZH.1. Poprawa klimatu akustycznego*,
- ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego w województwie,
- ZH.3. Ograniczenie hałasu przemysłowego.

Tabela 24. Kierunki interwencji i zadania w ramach następujących celów – Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelski; Ochrona przed hałasem*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie					
Kierunek interwencji: ZH.1. Poprawa klimatu akustycznego*					
ZH.1.1. Sporządzenie strategicznych map hałasu, map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem	Starostowie, zarządcy dróg, linii kolejowych, lotnisk, prezydenci miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzający głównymi drogami, zarządzający głównymi liniami kolejowymi	96 616,50	96 616,50	środki własne	↓
ZH.1.3. Sporządzanie strategicznych map hałasu*					
ZH.1.2. Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	UMWL	0,00	333 330,00	budżet województwa	↑
ZH.1.1. Opracowanie i przyjęcie "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZH.1.2. Monitoring realizacji "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"					
ZH.1.3. Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego	GIOŚ-RWMS	brak danych	brak danych	środki własne	↑ →
ZH.1.4. Monitoring hałasu*					
ZH.1.4. Wprowadzenie do MPZP informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania, elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych oraz zapisów dotyczących ochrony przed hałasem	Miasta, Gminy	15 682,50	135 142,50	budżet gmin	→
ZH.1.5. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed hałasem*					
ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz możliwości ograniczenia hałasu poprzez promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, Placówki oświatowe	63 650,00	37 700,00	budżet gmin, budżet instytucji	↑ →
ZH.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu*					
ZH.1.8. Modernizacja infrastruktury kolejowej (poprawa stanu technicznego torowisk i taboru kolejowego)*	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	277 869,00	1 338 634,00	budżet województwa, budżet przedsiębiorstwa	↑
ZH.1.10. Modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej, w szczególności cichych nawierzchni*	Miasta, Gminy, GDDKiA Oddział w Lublinie	54 926 832,73	16 295 295,13	budżet gmin	→

Nazwa zadnia	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego					
ZH.2.1. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przykryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)	Powiaty, GDDKiA Oddział w Lublinie	90 131,60	2 721 826,41	budżet powiatów, budżet podmiotu	↑ →
ZH.1.7. Stosowanie rozwiązań minimalizujących nadmierne narażenie na hałas (np. ekrany dźwiękochłonne)*					
ZH.2.2. Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz integralnego sterowania ruchem	Powiaty, Miasta	10 000,00	10 000,00	budżet powiatów, budżet gmin	↑ →
ZH.2.3. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej w tym dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich – uruchomienie połączeń transportu zbiorowego	Powiaty, Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa komunikacyjne	20 340 503,83	24 721 033,60	budżet powiatów, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw	↑ →
ZH.1.9. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej*					
Kierunek interwencji: ZH.3. Ograniczenie hałasu przemysłowego					
ZH.3.1. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Przedsiębiorstwa	0,00	0,00	nie dotyczy	↓

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

ZH.1. Zarządzanie jakością klimatu akustycznego w województwie

ZH.1. Poprawa klimatu akustycznego*

ZH.1.1. Sporządzenie strategicznych map hałasu, map akustycznych dla terenów objętych obowiązkiem

ZH.1.3. Sporządzanie strategicznych map hałasu*

Za sporządzanie strategicznych map hałasu odpowiedzialni są zarządzający drogami, liniami kolejowymi i portem lotniczym oraz prezydenci miast powyżej 100 tys. mieszkańców. Strategiczne mapy hałasu sporządzane są raz na 5 lat.

Port Lotniczy Lublin S.A. w ramach realizacji zadania prowadził pomiary hałasu. Pomiary prowadzone były w ramach umowy z podmiotem zewnętrznym. Do wykonywania pomiarów hałasu lotniczego wykorzystywane są 2 stacje ciągłego monitorowania hałasu w środowisku. Koszt realizacji zadania w 2023 roku i 2024 roku wyniósł po 96 616,50 zł.

ZH.1.2. Opracowanie, wdrożenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem

ZH.1.1. Opracowanie i przyjęcie "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"

ZH.1.2. Monitoring realizacji "Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego"

Opracowany został „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego”, który w dniu 19 czerwca 2024 r. został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego uchwałą nr III/44/2024.

Zadanie realizowane w 2024 roku. Koszt realizacji zadania to 333 330,00 zł.

ZH.1.3. Monitoring hałasu na terenie województwa lubelskiego

ZH.1.4. Monitoring hałasu*

Badania hałasu drogowego prowadzone przez GIOŚ zgodnie z Programem PMŚ na rok 2023 zrealizowano w 19 punktach pomiarowych, w tym dla 3 punktów badania prowadzono w celu wyznaczenia wskaźników długookresowych.

W tabeli poniżej przedstawiono wyniki pomiarów hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku.

Tabela 25. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku

Numer pkt. pomiarowego	Lokalizacja punktów pomiarowych	L _{Aeq} [dB]*	L _{Aeq} [dB]*	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Raciborowice 37 powiat chełmski/gm. Białopole	63,0	59,0	97	108	26	26
2	Lublin ul. Wyścigowa 9	65,2	58,1	538	51	33	8
3	Lublin ul. Wyścigowa 29	55,2	49,4	538	51	33	8
4	Lublin ul. Wyścigowa 11	61,8	54,8	538	51	33	8
5	Lublin ul. Wyścigowa 16	57,7	52,7	538	51	33	8
6	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	51,3	49,4	83	10	14	3
7	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	59,9	55,3	335	45	142	38
8	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	52,9	49,5	397	100	78	41
9	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	53,5	49,4	102	20	14	4
10	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	53,2	49,7	101	17	14	4
11	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	54,9	50,6	423	53	167	42
12	Kopce/powiat janowski/gm. Janów Lubelski	60,8	56,9	511	21	35	6

*L_{Aeq} – równoważny poziom dźwięku A – poziomy hałasu zaznaczone pogrubieniem wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Pomiarami objęto dwa powiaty województwa lubelskiego: powiat lubelski oraz powiat opolski.

Pomiary krótkookresowe:

Wyniki pomiarów w poszczególnych punktach pomiarowych na wyznaczonych obszarach w 2023 roku przedstawiono poniżej w tabeli oraz na wykresach.

Tabela 26. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie powiatu lubelskiego w 2023 roku

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja punktów pomiarowych	L _{Aeq} [dB]*	L _{Aeq} [dB]*	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Bełżyce, ul. Lubelska 49, DW 834	62,6	55,0	343	38	13	1
2	Bełżyce, ul. Kościuszki 54, 2423L	65,0	56,4	135	160	13	8
3	Bychawa, ul. Partyzantów 5, DW 834	60,7	53,2	338	36	29	5
4	Kozubszczyzna 177, 2229L	62,1	55,7	378	13	2	1
5	Rudka Kozłowiecka 45A, DW 828	61,7	53,3	133	16	11	1
6	Tomaszowice Kolonia 4a, DW 830	68,4	60,2	438	47	35	5

*L_{Aeq} – równoważny poziom dźwięku A – poziom hałasu określone pogrubioną czcionką wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Tabela 27. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w punktach pomiarowych na terenie powiatu opolskiego w 2023 roku

Nr pkt. pomiar	Lokalizacja punktów pomiarowych	L _{Aeq} [dB]*	L _{Aeq} [dB]*	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Józefów nad Wisłą, ul. Opolska 8B, DW 824	63,2	53,5	181	15	22	2
2	Józefów nad Wisłą, ul. Urzędowska 38, 2637L	60,4	53,2	69	3	8	1

Nr pkt. pomiar	Lokalizacja punktów pomiarowych	L _{Aeq} [dB]*	L _{Aeq} [dB]*	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie ruchu pojazdów ciężarowych [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
3	Opole Lubelskie, ul. Fabryczna 21, 113477L	61,2	54,5	346	41	13	2
4	Opole Lubelskie, ul. Fabryczna 118, 113477L	58,3	48,4	177	14	14	1
5	Opole Lubelskie, ul. Józefowska 24, DW 824	65,1	57,1	469	43	46	8
6	Opole Lubelskie, ul. Przemysłowa 40, 2622L	57,8	54,8	78	20	2	3
7	Opole Lubelskie, ul. Południowa 40, DW 824	65,5	58,2	318	38	33	5
8	Elżbieta 30, DW 824	65,3	58,0	378	35	10	1
9	Niezdów 156, 113477L	59,5	49,7	105	7	9	1
10	Wólka Kolczyńska 77, DW 824	61,1	56,8	228	27	2	1

*poziomy hałasu określone pogrubioną czcionką wskazują przekroczenia poziomu dopuszczalnego
 Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

W powiecie lubelskim pomiary krótkoterminowe prowadzone były w 6 punktach zlokalizowanych przy odcinkach dróg wojewódzkich DW834, DW830, DW828 oraz dróg powiatowych 2220L i 2423L. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu odnotowano w miejscowościach: Bełżyce, Bychawa, Kozubszczyzna i Tomaszowice Kolonia.

Najwyższe przekroczenie odnotowano dla terenu zabudowy zagrodowej, na terenie miejscowości Tomaszowice Kolonia przy drodze wojewódzkiej DW830, które osiągnęły wartości 3,4 dB w dzień i 4,2 dB w nocy.

W miejscowości Kozubszczyzna, w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy drodze powiatowej 2229L, przekroczenie o 1,1 dB odnotowano jedynie w porze dziennej. Niewielkie przekroczenie w porze nocnej, wynoszące 0,4 dB wystąpiło w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy drodze powiatowej 2423L w Bełżycach przy ul. Kościuszki 54.

W 2023 roku w powiecie opolskim pomiary krótkookresowe prowadzono w 10 punktach zlokalizowanych przy odcinkach drogi wojewódzkiej DW824 oraz dróg powiatowych: 2622L, 2637L i 113477L.

Pomiary wykazały najwyższe przekroczenie poziomów dopuszczalnych hałasu w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy ul. Południowej 40 w Opolu Lubelskim, dla terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, sięgające 4,5 dB w dzień i 2,2 dB nocą. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu wystąpiły również w miejscowości Elżbieta, dla terenu zabudowy zagrodowej, wynoszące 2 dB w nocy i niewielkie w dzień o wartości 0,3 dB. Niewielkie przekroczenie w porze nocnej wynoszące 0,8 dB odnotowano również dla terenu zabudowy zagrodowej w punkcie pomiarowym Wólka Kolczyńska 77.

Pomiary długookresowe:

W 2023 roku badania w celu określenia wskaźników długookresowych prowadzono w 3 punktach pomiarowych zlokalizowanych w Bychawie w powiecie lubelskim, w Józefowie na Wisłą i Opolu Lubelskim w powiecie opolskim. Badania w każdym z punktów prowadzono po 2 doby w dni powszednie oraz po 1 dobę podczas weekendu w okresie wiosennym i jesienno-zimowym, natomiast w okresie letnim – 1 dobę w dzień powszedni i 1 dobę podczas weekendu.

Wyniki uzyskane w czasie trwania pomiarów przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 28. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu w 2023 roku w porze dnia

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja pkt. pomiarowych	Równoważny poziom hałasu L_{Aeqn} / L_{Aeqn} [dB]	Równoważny poziom hałasu L_{Aeqn} / L_{Aeqn} [dB]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h]
		dzień powszedni	weekend	dzień powszedni	weekend	dzień powszedni	weekend
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	64,4	63,8	430	430	12	12
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	63,1	63,8	332	430	8	12
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	65,8	64,1	687	547	104	34
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	64,2	63,7	356	535	60	30
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	64,0	63,7	605	535	63	30II
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	62,8	60,3	101	98	9	5
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	62,1	60,3	117	98	19	5
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	62,6	60,1	115	108	20	4
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	63,9	60,5	168	33	18	3
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	63,5	60,5	168	33	16	3
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	65,2	65,3	301	286	27	18
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	66,0	65,3	395	286	39	18
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	66,1	65,0	196	183	28	13
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	65,6	65,1	372	321	50	27
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	63,5	65,1	217	321	31	27

* poziomy hałas zaznaczone pogrubieniem wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Tabela 29. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu w 2023 roku w porze nocnej

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja pkt. pomiarowych	Równoważny poziom hałasu L_{Aeqn} / L_{Aeqn} [dB]	Równoważny poziom hałasu L_{Aeqn} / L_{Aeqn} [dB]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h]	Natężenie pojazdów ciężarowych [poj/h]
		dzień powszedni	weekend	dzień powszedni	weekend	dzień powszedni	weekend
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	58,4	57,7	61	61	2	2
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	58,4	57,7	53	61	6	2
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	60,2	59,9	94	114	10	7
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	57,7	58,5	205	88	33	3
I	p. opolski / Opole Lubelskie ul. Lubelska 33 DW 824	58,9	58,5	85	88	6	3
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	53,4	55,5	17	13	2	4
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	53,3	55,5	11	13	1	4
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	54,9	55,8	17	20	4	3
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	57,1	55,6	76	71	16	4
II	p. opolski / Józefów nad Wisłą ul. Powstańców 22 DW 824	56,9	55,6	80	71	14	4
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	56,9	58,2	33	41	4	1
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	58,0	58,2	42	41	3	1
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	58,9	59,0	239	179	20	9
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	58,3	58,3	138	53	6	2
III	p. lubelski / Bychawa ul. 11 listopada 82 DW 834	58,3	58,3	258	53	30	2

* poziomy hałasu zaznaczone pogrubieniem wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego
Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Tabela 30. Wyniki długookresowych pomiarów hałasu drogowego – wskaźniki długookresowe L_{DWN} i L_N na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku

Numer pkt. pomiarowego	Lokalizacja punktów pomiarowych	L_{DWN}^* [dB]	L_N^* [dB]
powiat lubelski			
I	Bychawa, ul. 11 listopada 82 DW 834	67,4	58,3
powiat opolski			
II	Józefów nad Wisłą, ul. Powstańców 22 DW 824	64,2	55,5
III	Opole Lubelskie, ul. Lubelska 33 DW 824	67,4	58,8

* poziomy hałasu zaznaczone pogrubieniem wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Na obszarze województwa lubelskiego w roku 2023 wykonany został pomiar hałasu szynowego w jednym punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Motycz, gmina Konopnica w powiecie lubelskim. Hałas kolejowy pochodził od linii nr 7. Badania przeprowadzone na terenie zabudowy zagrodowej wykazały przekroczenie wartości dopuszczalnej hałasu o 4,1 dB w porze nocnej.

Wyniki pomiarów zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 31. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego w województwie lubelskim w miejscowości Motycz w powiecie lubelskim, w gminie Konopnica w 2023 roku

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja punktów pomiarowych	L_{Aeq}^* [dB]	L_{Aeq}^* [dB]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Motycz - powiat lubelski gm. Konopnica	62,9	60,1	4	3

* poziomy hałasu zaznaczone pogrubieniem wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

W roku 2023 pomiary hałasu kolejowego prowadzono w ramach analizy poreanalizacyjnej na obszarze miasta Biała Podlaska i powiatu bialskiego. Hałas emitowany przez linię kolejową nr E20 na odcinku Biała Podlaska–Terespol badano w sześciu punktach pomiarowych. Przeprowadzone pomiary nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu.

Wyniki pomiarów hałasu kolejowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego na obszarze miasta Biała Podlaska oraz powiatu bialskiego w 2023 r.

Nr pkt. pomiar.	Lokalizacja punktów pomiarowych	L _{Aeq} * [dB]	L _{Aeq} * [dB]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]	Natężenie ruchu ogółem [poj/h]
		Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
2	Biała Podlaska ul. Gruntowa 31	43,6	41,1	b.d.	b.d.
3	Biała Podlaska ul. Młyńska 90	58,7	52,8	b.d.	b.d.
4	Biała Podlaska ul. Kościelna 1	53,2	51,1	b.d.	b.d.
5	Terespol ul. Błotków 134	49,3	47,7	b.d.	b.d.
6	Terespol ul. Orzeszkowej 2	48,1	46,5	b.d.	b.d.
7	Małaszewicze ul. Kolejarzy Południa	56,9	55,6	b.d.	b.d.

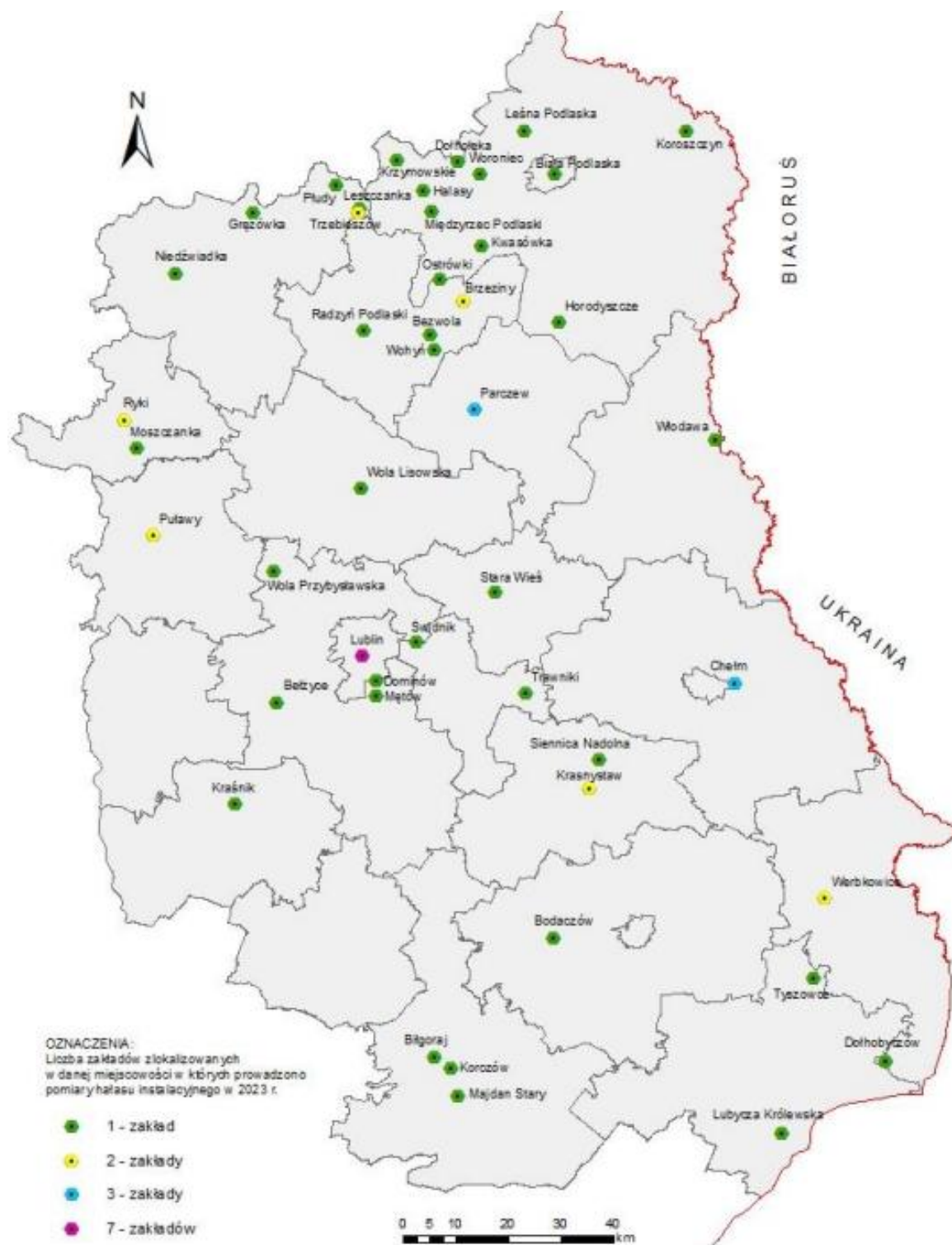
Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

Na terenie województwa lubelskiego większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą powoduje uciążliwą emisję hałasu tylko dla najbliższego otoczenia. Analizując uzyskane wyniki w punktach pomiarowych można zaobserwować, że tylko nieliczne zakłady powodują uciążliwość hałasową dla otaczającego środowiska.

Większość uzyskanych wyników dla pory dnia (63 pomiary) nie przekracza 50 dB.

Dla pory nocy wyniki z 55 pomiarów nie przekroczyły 50 dB. Stwierdzono przekroczenie poziomu hałasu przy 6 zakładach, z czego w 4 w porze nocnej.

Poniżej przedstawiono lokalizację podmiotów, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku.

Rysunek 14. Lokalizacja podmiotów zarejestrowanych w bazie EHALLAS-P, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2023

ZH.1.4. Wprowadzanie do mpzp informacji z map akustycznych, zapisów dotyczących klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowanie zasad strefowania, elementów uspokojenia ruchu w centrach miast i na terenach mieszkaniowych oraz zapisów dotyczących ochrony przed hałasem

ZH.1.5. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed hałasem*

Hałas jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń, które wpływa na zdrowie ludzi. Wprowadzenie do dokumentów planistycznych, takich jak Polityka Zagospodarowania Przestrzennego (PZP) czy Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP), zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem stanowi ważny krok w kierunku kształtowania przestrzeni przyjaznej i bezpiecznej dla mieszkańców.

Tabela 33. Działania związane z realizacją w/w zadania w miastach i gminach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania
1.	Miasto Kamionka	Wprowadzano zmiany w SUIKZP i w MPZP. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 15 682,50 zł, a w 2024 roku 135 142,50 zł.
2.	Miasto Krasnystaw	W raportowanym okresie wprowadzone zostały zmiany MPZP dla terenu położonego przy ul. Okrzei, Polewanej, Kościuszki, Poniatowskiego i Granicznej w Krasnymstawie. Koszt realizacji zadania wyniósł 36 400,00 zł.
3.	Miasto Łukowa	Wprowadzono do MPZP informacje zawarte w mapach akustycznych, dot. klasyfikacji terenów pod względem akustycznym, stosowania zasad strefowania, elementów uspokojenia ruchu oraz zapisów dot. ochrony przed hałasem.
4.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Podjęta została uchwała w sprawie zmiany MPZP dla miasta Międzyrzec Podlaski.
5.	Miasto Parczew	Ustalenia akustyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miasta Parczewa.
6.	Miasto Poniatowa	Wprowadzenie zmian MPZP Gminy Poniatowa.
7.	Miasto Zamość	Wprowadzano zmiany przy sporządzaniu MPZP dla Miasta Zamość.
8.	Gmina Cyców	Posiada dokumenty planistyczne, zawierające zapisy dot. Klasyfikacji terenów pod względem akustycznym.
9.	Gmina Łuków	Określone zostały dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów o różnych funkcjach, wyznaczono linie zabudowy od DK i linii kolejowych dla budynków przeznaczonych na pobyt ludzi. Wskazano również, iż przy realizacji inwestycji należy zastosować rozwiązania techniczne zabezpieczające przed hałasem.
10.	Gmina Opole Lubelskie	Sporządzone zostały dokumenty planistyczne.
11.	Gmina Janowiec	Zaprojektowana została inwestycja z zakresu budownictwa mieszkalnego i usługowego, które nie będzie stanowić emisji hałasu i wpływać na zmiany klimatu akustycznego.
12.	Gmina Mełgiew	W trosce o ograniczenie hałasu w mpzp dla m. Jacków, Krępiec, Nowy Krępiec, Franciszków przyjęto uchwałami dopuszczalne poziomy hałasu. Dla terenów MN – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, MNU – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowo - usługowej, RM – jak dla terenów zabudowy zagrodowej, a dla pozostałych terenów nie ustalono.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania
13.	Gmina Niemce	Do MPZP wprowadzone zostały zapisy mówiące o minimalizowaniu hałasu drogowego, lokalizacji nowych obiektów w miejscach najmniej narażonych na hałas oraz stosowaniu zabezpieczeń akustycznych w obszarach narażonych na hałas zgodnie z przepisami.
14.	Gmina Wilkołaz	Wprowadzane zostały zmiany w zapisach mpzp mówiące o projektowaniu i budowie w sposób zapewniający spełnienie podstawowych wymagań, dot. ochrony przed hałasem i drganiami.
15.	Gmina Wojsławice	Do MPZP wprowadzone zostały zapisy dot. emisji hałasu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZH.1.5. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz możliwości ograniczenia hałasu poprzez promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego

ZH.1.6. Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu*

Miasto Końskowola prowadziło działania związane z promowaniem ruchu pieszego poprzez odtworzenie oznakowani szlaków nordic walking. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 2 500,00 zł.

Miasto Łukowa prowadziło działania związane z promowaniem jazdy na rowerze poprzez organizację Bezpiecznego Peletonu z okazji Dnia Bez Samochodu. W 2023 i 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł po 5 000,00 zł (budżet gminy).

W ramach realizacji zadania na terenie Gminy Miasta Terespol w raportowanym okresie rozmieszczano informacje na tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta oraz na stronie internetowej Urzędu.

Gmina Komarów–Osada prowadziła akcję „Jazda na rowerze”. W ramach akcji na terenie gminy organizowane były rajdy rowerowe: „Rowerowe wakacje”, „Święto Roweru”. Rozdawane były nagrody dla najaktywniejszych rowerzystów. Koszty zostały poniesione w ramach działalności statutowej.

Gmina Stoczek Łukowski w ramach realizacji zadania zorganizowała maraton rowerowy. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 63 650,00 zł, a w 2024 roku 35 200,00 zł.

Na terenie gminy Wola Mysłowska placówki oświatowe prowadziły działania edukacyjne poświęcone szkodliwości hałasu na zdrowie oraz promujące zachowania ograniczające powstawanie hałasu poprzez stosowanie sprawnego technicznie sprzętu rolniczego, budowlanego, promowano również ruch pieszego i rowerowy.

W gminie Wilkołaz Szkoła Podstawowa w Ostrowie w 2023 roku prowadziła działania związane z promocją Rajdu Rowerowego „Tour de Lubelskie”. W 2024 roku rajdy rowerowe organizowane lub współorganizowane były przez Gminny Ośrodek Kultury w Wilkołazie. Zorganizowano również rajd rowerowy w ramach promocji jazdy na rowerze jako alternatywy dla samochodów – zadanie realizowane było przez Szkołę Podstawową w Ostrowie.

Gminna Biblioteka i Dom Kultury w Karczmiskach w latach 2023 i 2024 zorganizowała rajdy rowerowe dla dzieci i mieszkańców z terenu gminy Karczmiska.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 11 w Krasnymstawie prowadziła edukację młodzieży szkolnej w zakresie szkodliwości hałasu oraz możliwościami jego ograniczania.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Krasnymstawie w latach 2023–2024 prowadziła akcję „Dzień Bez samochodu – spacerem lub rowerem do szkoły. Prowadzono działania związane z zachęcaniem dzieci i rodziców do przyjsia do szkoły pieszo lub na rowerze. Rajd rowerowy - promowanie zdrowego stylu życia, aktywnych form wypoczynku i korzystania z ekologicznych środków transportu.

ZH.1.8. Modernizacja infrastruktury kolejowej (poprawa stanu technicznego torowisk i taboru kolejowego)*

W celu sprawnej i komfortowej obsługi podróżnych zakładana jest modernizacja istniejących i budowa nowych przystanków kolejowych. Perony zostały dostosowane do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania. Obok przystanków umożliwiono tworzenie węzłów przesiadkowych – integracja kolei z innymi środkami transportu publicznego. Opracowanie koncepcji odbyło się w latach 2020-2021, koszty szacowane to około 400 000,00. zł.

Województwo Lubelskie zobowiązało się pokryć połowę kosztów opracowania, a pozostałą część sfinansuje PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., które zajmą się też m.in. przeprowadzeniem przetargu na wybór wykonawcy koncepcji oraz będą sprawowały nadzór nad jej przygotowaniem. Realizacja robót budowlanych w ramach Lubelskiej Kolei Aglomeracyjnej zaplanowano w perspektywie finansowej na lata 2021–2027.

W raportowanym okresie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centralne Biuro Ochrony Środowiska prowadziło działania związane z zaprojektowaniem i budową ekranu akustycznego na stacji Łuków w ramach projektu Modernizacja linii kolejowej E 20/C-E 20 na odcinku Siedlce – Terespol. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 277 869,00 zł. Prowadzono również działania związane z elektryfikacją linii kolejowej nr 30 Łuków – Lublin. Zadanie jest w trakcie realizacji. Natomiast w 2024 roku na jego realizację przeznaczona została kwota w wysokości 1 338 634,00 zł.

ZH.1.10. Modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej, w szczególności stosowanie cichych nawierzchni*

GDDKiA Oddział w Lublinie w ramach realizacji zadania prowadziła prace związane z wykonaniem cichej nawierzchni w ramach zadania pn.: „Budujemy obwodnicę Tomaszowa Lubelskiego w ciągu drogi S17 – od km 5+300 do km 6+000”. Koszt realizacji zadania jaki został poniesiony w 2023 roku wyniósł 55 736,26 zł.

Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie podejmowało szereg działań obejmujących między innymi modernizację infrastruktury drogowej na terenie miasta Lublin. W roku 2023 wybudowano około 6 km dróg, wyremontowano ponad 14 km, natomiast w 2024 roku liczby te wynosiły 5 km i 13 km. W celu redukcji hałasu Miasto wymienia nawierzchnie drogowe na ciche. Ulice, na których dokonano zmian nawierzchni to Al. Racławickie czy ul. Krakowskie Przedmieście.

Miasto Biłgoraj prowadziło działania związane z rozbudową drogi gminnej (ul. Piłsudskiego), przebudowana została ul. Narutowicza, ul. Melchiora Wańkowicza. Wybudowana została droga gminna – ul. Spokojna w Biłgoraju. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku

29 068 457,42 zł. Wyremontowano drogi gminne: ul. Michała Pękalskiego, Wierzbowa, Borowa, Krótka w Biłgoraju. Wybudowana została ul. Spacerowa. Łączny koszt realizacji inwestycji wyniósł w 2024 r. 2 234 231,46 zł.

Miasto Międzyrzec Podlaski prowadziło remonty cząstkowe nawierzchni ulic w Międzyrzecu Podlaskim. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 110 510,18 zł (budżet gminy), a w 2024 roku 165 618,29 zł.

Gmina Cyców prowadziła działania związane z wykonaniem utwardzenia z kruszywa łamanego na drodze gminnej o nr ew. 581 w m. Cyców, podbudowy na drodze gminnej o nr 671 w m. Cyców, powierzchniowego utwardzenia rogi gminnej nr 113 i 34 w m. Bekiesza, utwardzeniu działki drogowej nr 299 w m. Wólka Cycowska. Wykonano powierzchniowe utrwalenie na drodze gminnej nr 300 i 377 w m. Wólka Cycowska, powierzchniowego utwardzenia drogi nr 494 w Nowym Stręczynie, nr 79 i 78 w Zosinie, nr 249 w Adamowie, powierzchniowego utwardzenia emulsją i grysem (na podbudowie z kruszywa) na drodze gminnej nr ew. 117, 106, 65, 59 w Wólce Cycowskiej, poszerzeniu pobocza przy drodze gminnej nr 33 w m. Biesiadki. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 253 556,09 zł, a w 2024 roku 239 090,70 zł.

Gmina Kłoczew w 2023 roku zmodernizowała 26 odcinków dróg gminnych o łącznej długości 19,709 km. Natomiast w 2024 roku na terenie gminy zmodernizowano 5 odcinków dróg gminnych. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 13 393 659,78 zł. Natomiast koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 5 470 052,83 zł.

Gminy Łuków prowadziła działania związane z remontem i naprawą odcinków dróg i ulic. Celem zadania było dążenie do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie oraz utrzymanie wysokiego standardu nawierzchni. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 1 518,00 zł, natomiast w 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 1 463,00 zł.

Gmina Stary Zamość w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z przebudową i modernizacją dróg gminnych. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 876 358,19 zł, a w 2024 roku 5 974 875,08 zł.

Gmina Stężyca prowadziła działania związane z poprawą dostępności komunikacyjnej gminy Stężyca, poprzez przebudowę dróg gminnych o łącznej dł. 5,5 km, w m. Zielonka-Budki, Stężyca, Paprotnia. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 4 432 273,43 zł.

Gmina Stoczek Łukowski w 2023 roku przeprowadziła modernizację 15,630 km dróg, a w 2024 roku 3,26 km dróg. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 6 011 350,31 zł, a 2024 roku 1 129 448,13 zł.

Gmina Ułęż prowadziła działania związane z przebudową i modernizacją drogi dojazdowej do gruntów rolnych na dz. nr ew. 213/1 w m. Ułęż. Wykonana została dokumentacja projektowa, map do celów projektowych i innych. Przebudowano 610 m drogi gminnej nr 103049L w m. Kolonia Miłosze. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 74 032,47 zł, a w 2024 roku 431 135,64 zł.

Gmina Wola Mysłowska prowadziła działania związane z modernizacją nawierzchni dróg publicznych w celu poprawy płynności ruchu i ograniczenia natężenia hałasu. Koszt realizacji zadania w 2023 i 2024 roku po 649 380,00 zł.

ZH.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego

ZH.2.1. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (np. ekranów dźwiękochłonnych, przykryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów)

ZH.1.7. Stosowanie rozwiązań minimalizujących nadmierne narażenie na hałas (np. ekrany dźwiękochłonne)*

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowy i Autostrad Oddział w Lublinie w raportowanym okresie prowadziła działania związane z budową ekranów akustycznych o dł. 53 mb w ramach zadania pn.: „Budowa obwodnicy Tomaszowa Lubelskiego w ciągu drogi S17.

Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 90 131,60 zł. Wybudowane zostały ekrany przeciwhałasowe przy drodze ekspresowej S17 na odcinku Lublin Felin – Piaski.

Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 2 109 327,00 zł.

Powiat Łukowski w ramach realizacji zadania wymienił okna oraz stolarkę drzwiową na dźwiękoszczelne w budynkach Starostwa Powiatowego, remont budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Łukowie przy ul. Czerwonego Krzyża. Koszt jaki został poniesiony podczas realizacji zadania w 2024 roku wyniósł po 612 499,41 zł.

ZH.2.2. Uspokojenie ruchu na terenach miejskich, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz integralnego sterowania ruchem

Uspokojenie ruchu w miastach, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości oraz integralne sterowanie ruchem, ma na celu poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Działania te obejmują różnorodne metody, takie jak fizyczne przeszkody (progi zwalniające, zwężenia dróg), zmiany w organizacji ruchu (ronda, skrzyżowania równorzędne) oraz wprowadzenie stref ograniczonej prędkości (np. strefy 30). Celem jest zmiana zachowań kierowców, aby jeździli wolniej i bardziej rozważnie, co przekłada się na mniejszą liczbę wypadków i kolizji oraz poprawę jakości środowiska.

Powiat Chełmski w ramach realizacji zadania w roku 2023 wprowadził ograniczenia prędkości na drogach. Zadanie przeprowadzone było bezkosztowo.

Miasto Poniatowa również wprowadziło ograniczenie prędkości na drogach gminnych poprzez zamontowanie spowalniaczy. Koszt w 2023 r. wyniósł 10 000,00 zł, natomiast w 2024 r. 5 000,00 zł.

Miasto Rejowiec Fabryczny w 2024 roku w ramach realizacji zadania prowadziło działania związane z montażem 2 progów zwalniających na ulicach miasta. Koszt realizacji zadania wyniósł 5 000,00 zł (budżet gminy).

ZH.2.3. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej w tym dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich – uruchomienie połączeń transportu zbiorowego

ZH.1.9. Rozwój i poprawa komunikacji publicznej*

Powiat Biłgorajski wydawał zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym. Za realizację zadania w raportowanym okresie nie zostały poniesione żadne koszty.

Powiat Lubartowski prowadził dofinansowanie do 11 linii komunikacyjnych realizujących połączenia komunikacyjne na terenie powiatu. W 2023 roku koszty realizacji zadania wyniosły 739 910,49 zł. W roku 2024 w ramach realizacji zadania koszty poniesione były równe 841 646,44 zł.

Powiat Tomaszowski w raportowanym okresie realizował przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej na trzech liniach:

- Tomaszów Lubelski – Żerniki – Telatyn – Nowosiółki – Radków – Ulhówek - Tomaszów Lubelski;
- Tomaszów Lubelski – Górno – Podhorce – Grodysławice – Rachanie – Tomaszów Lubelski;
- Tomaszów Lubelski – Chyże - Maziły – Tomaszów Lubelski. Zadanie jest nadal kontynuowane. W 2023 roku na jego realizację przeznaczono 107 416,07 zł.

Natomiast w 2024 roku koszt realizacji zadania był równy 115 257,20 zł.

Miasto Kamionka uruchomiło linie komunikacyjne w obrębie gminy, w celu dowożenia dzieci do szkół. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 i 2024 roku po 5 937,45 zł.

Miasto Łukowa i PKS S.A. w ramach realizacji zadania prowadzili organizację zbiorowego transportu publicznego. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 895 858,00 zł (budżet gminy), a w 2024 roku 1 011 676,96 zł.

Miasto Nałęczów od 2021 roku realizuje działania mające na celu poprawę komunikacji publicznej poprzez organizację komunikacji zbiorowej obejmującej tereny wiejskie. Koszt w 2023 roku wyniósł 656 958,22 zł, a w 2024 roku 64 060,66 zł.

Gmina Chełm uruchomiła w 2024 roku 8 linii autobusowych w ramach transportu publicznego. Zwiększona została dostępność komunikacyjna na terenach wiejskich.

W 2024 na realizację zadania przeznaczono 1 306 546,48 zł.

Gmina Mełgiew w 2015 roku zawarła porozumienie z Gminą Lublin w celu zaspokojenia potrzeb przewozowych mieszkańców w zakresie lokalnego transportu zbiorowego. Zadanie jest realizowane od 2015 roku. Koszt partycypacji Gminy w 2023 roku wyniósł 315 085,05 zł, natomiast w 2024 roku wyniósł 366 713,46 zł.

Gmina Strzyżewice uruchomiła 6 linii komunikacyjnych użyteczności publicznej na terenie gminy Strzyżewice w porozumieniu z Powiatem Lubelskim oraz Zarządem Transportu Miejskiego w Lublinie. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 377 617,73 zł.

Gmina Wilkołaz w 2023 roku uruchomiła 2 trasy dojazdu do szkół:

- Ewunin – Wilkołaz Pierwszy – Zalesie;
- Ostrów-Kolonia – Wilkołaz Pierwszy – Zdrapy.

Zakupiono również 5 wiat przystankowych w miejscowościach Zdrapy i Marianówka. W 2024 roku prowadzono działania związane z funkcjonowaniem tras dojazdowych do szkół. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 33 217,38 zł.

Gmina Wola Uhruska prowadziła działania związane z pomocą finansową na okazjonalne przewozy pasażerskie dla powiatu włodawskiego. Koszt realizacji zadania wyniósł 14 972,30 zł, a w 2024 roku 19 860,87 zł.

Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Rykach w ramach realizacji zadania uruchomiło 7 linii autobusowych na terenie powiatu, w ramach rozwoju przewozów autobusowych. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 1 217 450,31 zł.

Powiatowo–Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej w raportowanym okresie realizował transport zbiorowy obejmujący teren miasta Kraśnik, gminy Kraśnik, Dzierzkowice i Urzędów, prowadzono prace eksploatacyjne, sprzedawane były bilety jednorazowe, miesięczne oraz bilety okresowe. Zadanie jest nadal realizowane. W 2023 roku na realizację przedsięwzięcia przeznaczona została kwota w wysokości 5 511 896,94 zł (Funduszu rozwoju przewozów autobusowych, środki własne Związku), a w 2024 roku 6 902 269,89 zł (Funduszu rozwoju przewozów autobusowych, środki własne Związku).

Miejski Zakład Komunikacji – Puławy Sp. z o.o. w raportowanym okresie uruchomił dodatkowe połączenia dostosowane z zapotrzebowanie mieszkańców z gmin ościennych. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 8 723,40 zł, a w 2024 roku 41 871,25 zł (rekompensata gmin, przychody ze sprzedaży biletów).

Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie organizował transport publiczny na terenie Lublina oraz na terenie gmin sąsiadujących. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 11 613 679,02 zł, a w 2024 roku 14 509 221,35 zł.

ZH.3. Ograniczenie hałasu przemysłowego

ZH.3.1. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)

Zadanie polegało na stosowaniu rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. poprzez stosowanie obudowy dźwiękochłonnej, tłumików dźwięku oraz izolacji akustycznych).

ZH. Zadania dodatkowe

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w raportowanym okresie w ramach realizacji zadania pn.: „Opracowywanie przeglądów ekologicznych i analiza porealizacyjnych” Spółka zleciła opracowanie 2 analiz porealizacyjnych tj. „Analiza porealizacyjna w zakresie oddziaływania akustycznego dla przedsięwzięcia pn. Elektryfikacja linii kolejowej nr 71 relacji Ocice – Rzeszów”.

2.3. Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 5 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- PEM.1. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- PEM.1. Utrzymanie niskich wartości PEM nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych*.

Tabela 34. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; Monitorowanie i utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: PEM.1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych					
Kierunek interwencji: PEM.1. Utrzymanie niskich wartości PEM nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych*					
PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego	GIOŚ-RWMŚ	brak danych	brak danych	środki własne	↑ →
PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego*					
PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. Ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Miasta, Gminy	brak danych	brak danych	budżet gmin	→
PEM.1.3. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi*					
PEM.1.2. Nadzór lokalizacyjny nad infrastrukturą telekomunikacyjną*	Powiaty, Gminy	4 292,59	5 859,66	budżet powiatów, budżet gmin	→

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

PEM.1. Ograniczenia oddziaływania pól elektromagnetycznych

PEM.1. Utrzymanie niskich wartości PEM nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych*

PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu zagospodarowania pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego

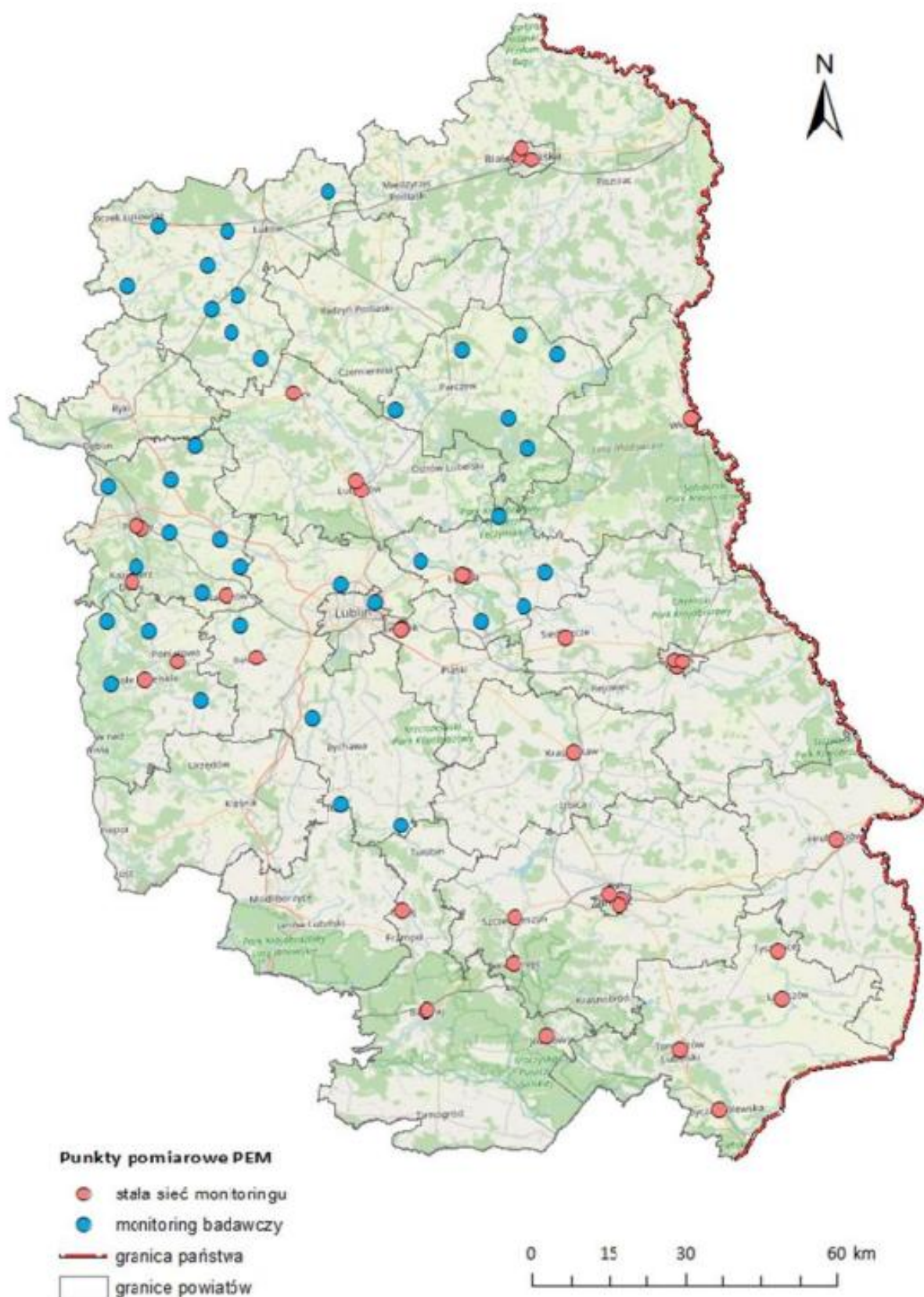
PEM.1.1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego*

Badania poziomów pól elektromagnetycznych w ramach monitoringu PEM prowadzone były na terenie województwa lubelskiego w 2023 r. zgodnie z „Wykonawczym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na rok 2023–Monitoring Pól Elektromagnetycznych”.

Punkty pomiarowe w ramach stałej sieci monitoringu określone są dla dwuletniego cyklu pomiarowego, przy zachowaniu równomiernego rozkładu ilości pomiarów w każdym roku prowadzonych badań.

Do badań realizowanych na terenie woj. lubelskiego w 2023 r. w ramach stałej sieci monitoringu wyznaczono 37 punktów pomiarowych. Lokalizacja punktów stałej sieci monitoringu prowadzonego w 2023 r. jest powtórzeniem i tym samym kontynuacją badań w lokalizacjach z 2021 r. z wyjątkiem pkt. L_2023_E_18.

Punkt ten został wytypowany do badań w związku ze zmianami administracyjnymi, które spowodowały, że miejscowość Goraj ponownie uzyskała status miasta. W związku z zaistniałą reorganizacją na terenie miasta Goraj ulokowany został punkt wytypowany do badań w 2023 r.

Rysunek 15. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM na terenie województwa lubelskiego w 2023 r.
Źródło: Ocena poziomów PEM w środowisku w roku 2023 w woj. lubelskim

Tabela 35. Wyniki pomiarów stałych sieci monitoringu w 2023 roku na terenie województwa lubelskiego

Nazwa punktu pomiarowego	Miejscowość	Ulica (jeśli dotyczy)	Wynik 0,5 godz. Pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności - E max [V/m]	Stwierdzenie zgodności - Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności - Wartość wskaźnika WM _E
Miasta w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców							
L_2021_C_1	Biała Podlaska	ul. Stefana Wyszyńskiego 62	0,5	0,4	0,9	0,7	0,06
L_2021_C_2	Biała Podlaska	ul. Piękna 2	*		0,9	0,7	0,06
L_2021_C_3	Biała Podlaska	ul. Jana III Sobieskiego	0,5	0,4	0,9	0,7	0,06
L_2021_C_4	Chełm	ul. Połaniecka 12	0,9	0,7	1,3	1,0	0,08
L_2021_C_5	Chełm	ul. Reformacka 37	0,8	0,6	1,0	0,7	0,06
L_2021_C_6	Chełm	ul. Katedralna 3	1,1	0,8	1,5	1,1	0,09
L_2021_C_7	Zamość	ul. Jana Zamoyskiego 64	*		1,0	0,7	0,06
L_2021_C_8	Zamość	ul. Gminna 32	1,5	1,1	1,6	1,2	0,1
L_2021_C_9	Zamość	ul. Wspólna 8	*		0,6	0,4	0,04
Miasta w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców							
L_2021_D_1	Biłgoraj	Plac Wolności 3	0,5	0,4	0,8	0,6	0,05
L_2021_D_2	Biłgoraj	ul. Zamojska 6	0,6	0,4	0,9	0,7	0,06
L_2021_D_3	Lubartów	ul. Farna 4	*		1,0	0,7	0,06
L_2021_D_4	Lubartów	ul. Kosmonautów 9	0,5	0,4	0,7	0,5	0,04
L_2021_D_5	Łęczna	ul. Staszica	0,8	0,6	1,1	0,8	0,07
L_2021_D_6	Łęczna	ul. Marszałka Piłsudskiego 10	0,8	0,6	1,3	1,0	0,08
L_2021_D_7	Puławy	ul. Legionu Puławskiego 8	0,4	0,4	0,8	0,6	0,05
L_021_D_8	Puławy	ul. Polna 18	0,4	0,4	1,0	0,7	0,06
L_2021_D_9	Świdnik	ul. Mikołaja Kopernika 9	*		0,6	0,4	0,04
L_2021_D_10	Świdnik	ul. Jarzębinowa 4	0,4	0,4	0,7	0,5	0,04

Nazwa punktu pomiarowego	Miejscowość	Ulica (jeśli dotyczy)	Wynik 0,5 godz. Pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności - E max [V/m]	Stwierdzenie zgodności - Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności - Wartość wskaźnika WM _E
Miasta poniżej 20 000 mieszkańców							
L_2021_E_1	Józefów	ul. Źródłana 8	0,9	0,7	1,1	0,8	0,07
L_2021_E_2	Siedliszcze	ul. Słoneczna	*		0,6	0,4	0,04
L_2021_E_3	Hrubieszów	ul. Leśmiana 26	1,1	0,8	1,3	1,0	0,08
L_2021_E_4	Krasnystaw	ul. Matysiaka 7	0,5	0,4	1,0	0,7	0,06
L_2021_E_5	Kock	ul. Biskupów Płockich 17	0,5	0,4	1,0	0,7	0,06
L_2021_E_6	Bełżec	ul. Lubelska 92	*		0,9	0,7	0,06
L_2021_E_7	Poniatowa	ul. Fabryczna 16	*		1,0	0,7	0,06
L_2021_E_8	Opole Lubelskie	ul. Fabryczna 26	*				
L_2021_E_9	Kazimierz Dolny	ul. Lubelska 10	0,5	0,4	1,0	0,7	0,06
L_2021_E_10	Nałęczów	ul. Kolejowa 12	*				
L_2021_E_11	Lubycza Królewska	ul. Zamojska 4	*				
L_2021_E_12	Łaszczów	ul. Lwowska 23	0,7	0,5	0,8	0,6	0,05
L_2021_E_13	Tomaszów Lubelski	ul. Kopernika 2	1,3	1,0	1,4	1,0	0,09
L_2021_E_14	Tyszowce	ul. Kościelna 94	*		0,7	0,5	0,04
L_2021_E_15	Włodawa	Al. J. Piłsudskiego 103	0,5	0,4	0,6	0,4	0,04
L_2021_E_16	Szczebrzeszyn	ul. Szkolna 17	0,7	0,5	1,0	0,7	0,06
L_2021_E_17	Zwierzyniec	ul. Armii Krajowej 18	*				
L_2021_E_18	Goraj	Rynek 600 – lecia 19	*		0,7	0,5	0,04

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie lubelskim

PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi

PEM.1.3. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi*

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP) istotne jest uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi (PEM). Te zapisy mają na celu minimalizowanie negatywnego wpływu PEM na zdrowie i środowisko. MPZP precyzują m.in. dopuszczalne poziomy natężenia pola elektromagnetycznego w różnych strefach oraz wymagania dotyczące lokalizacji i budowy instalacji emitujących PEM.

PZPWL w ramach sformułowanych ustaleń określa działania właściwe do uwzględnienia w lokalnych dokumentach planistycznych. W przedmiotowym zakresie plan wskazuje na stosowanie rozwiązań przestrzennych zapobiegających oddziaływaniu pól elektromagnetycznych.

Miasto Łuków prowadziło działania związane z wprowadzaniem do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi.

Miasto Parczew w 2024 roku przyjęło uchwałę nr V/35/2024, która dotyczy ograniczenia oddziaływań środowiskowych (hałas, wibracje, zanieczyszczenia itp.) na obszarze południowo-wschodniej części Parczewa. Koszt zadania w 2024 r. wyniósł 86 100,00 zł.

Gmina Łuków w ramach realizacji zadania wprowadziła do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łuków zapisy dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Brak wyszczególnionej kwoty na realizację przedsięwzięcia. Koszt wchodzi w skład całej kwoty za wykonanie miejscowego planu.

Gmina Opole Lubelskie w ramach realizacji zadania wprowadziła do planów zagospodarowania przestrzennego zapisy odnoszące się do stref oddziaływania linii energetycznej. Na realizację zadania nie przeznaczono kosztów.

Gmina Chełm w raportowanym okresie wprowadziła w mpzp zapisy dotyczące ochrony przed polem elektromagnetycznym poprzez ustalenie stref wolnych od zabudowy od linii elektromagnetycznych. Koszt realizacji zadania został poniesiony w ramach nakładów bieżących na opracowanie MPZP.

Gmina Cyców prowadziła działania związane z wprowadzaniem zapisów dot. ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Uwzględnianie tych zapisów miało na celu ograniczenie negatywnego wpływu promieniowania na zdrowie mieszkańców oraz zapewnianie bezpieczeństwa użytkowania przestrzeni publicznej.

MPZP Gminy Janowiec opracowywany był na podstawie SUIKZP, który nie przewiduje budowy GPZ-u oraz nie wskazuje tras przebiegu linii elektromagnetycznych. Określenie wpływu na klimat elektromagnetyczny środowiska jest możliwy o określenia na etapie planistycznym – na etapie planu miejscowego oraz uzyskania decyzji środowiskowej i pozwolenia na budowę.

Gmina Niemce (referat planowania przestrzennego i gospodarki nieruchomościami) do MPZP wprowadziła zapisy: „Na obszarze objętym planem w zakresie zasad obsługi infrastruktury technicznej wyznacza się pas technologiczny linii elektromagnetycznej o szerokości:

- 40 m – po 20 m od osi linii po obu stronach dla istniejącej linii elektromagnetycznej 110 kV;
- 15 m – po 7,5 m od osi linii po obu stronach dla istniejącej linii elektromagnetycznej S_n .

W granicach pasa technologicznego linii elektromagnetycznej, o którym mowa w ust. 1 obowiązuje zakaz nasadzeń drzew i zieleni wysokiej oraz lokalizowania pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi”.

Gmina Wilkołaz w raportowanym okresie prowadziła działania związane z informowaniem o zmianach planu o strefach ochronnych wokół urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW.

Gmina Wojsławice w zmianach MPZP zastosowała zapisy dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi.

PEM.1.2. Nadzór lokalizacyjny nad infrastrukturą telekomunikacyjną*

Nadzór lokalizacyjny nad infrastrukturą telekomunikacyjną to proces ciągłego monitorowania, zarządzania i dokumentowania precyzyjnego położenia geograficznego wszystkich elementów sieci telekomunikacyjnej. Celem jest zapewnienie dokładnych informacji o lokalizacji fizycznej infrastruktury, co jest kluczowe dla jej efektywnego zarządzania, utrzymania, rozbudowy oraz bezpieczeństwa.

W latach 2023–2024 przyjmowane były zgłoszenia instalacji emitujących PEM. Zadanie zrealizowane było w ramach działalności statutowej.

Powiat Biłgorajski w ramach realizacji zadania przyjmował zgłoszenia instalacji emitujących PEM. W 2024 roku w trakcie realizacji zadania nie zostały poniesione żadne koszty.

Powiat Chełmski w ramach realizacji zadania w 2023 roku zarejestrował zgłoszenia rozpoczęcia eksploatacji 3 stacji bazowych telefonii komórkowej nr: CHE4413A w miejscowości Rejowiec Fabryczny, CHE5541A zlokalizowanej w miejscowości Ochoża–Kolonia, BT14916_DUBIENKA BIS, która zlokalizowana jest w miejscowości Dubienka. Złożono również informacje o zakończeniu eksploatacji instalacji wytwarzającej pole elektromagnetyczne–stacji bazowej telefonii komórkowej RAJOWIEC FABRYCZNY nr (84988) zlokalizowanej w miejscowości Rejowiec Fabryczny. Złożono również 22 informacje o zmianie parametrów funkcjonowania stacji bazowych telefonii komórkowej. W 2024 roku zarejestrowano zgłoszenia eksploatacji 3 stacji bazowych telefonii komórkowej nr: CHE4403A, która zlokalizowana jest w miejscowości Dorohusk, BT14950_KAMIEŃ BIS zlokalizowanej w miejscowości Kamień, CHE3314A zlokalizowanej w miejscowości Srebrzyszcze. Złożono także informację o zakończeniu eksploatacji instalacji wytwarzającej pole elektromagnetyczne–stacji bazowej telefonii komórkowej nr WMB0080B, zlokalizowanej w miejscowości Dorohusk. Zarejestrowano również zgłoszenie eksploatacji Stacji Elektroenergetycznej 400/200/110 kV Chełm, która zlokalizowana jest pod adresem: Horodyszcz 83A, 22–151 Staw. Złożono również 31 informacji o zmianie parametrów funkcjonowania stacji bazowych telefonii komórkowej. Zadanie realizowane było bez kosztowo w 2023 i 2024 roku.

Powiat Opolski w 2023 roku przeprowadził analizę 14 zgłoszeń instalacji stacji bazowych telefonii komórkowej wraz ze sprawozdaniami z emisji pól elektromagnetycznych. Koszt realizacji zadania poniesiony był w ramach prac bieżących, a środki pochodziły z budżetu powiatu. W 2024 roku przeprowadzono analizę 15 zgłoszeń instalacji stacji bazowych telefonii komórkowej wraz ze sprawozdaniami z emisji pól elektromagnetycznych. Koszt realizacji zadania poniesiony był w ramach prac bieżących, a środki pochodziły z budżetu powiatu opolskiego.

Powiat Radzyński przyjmował zgłoszenia instalacji emitujących pola elektromagnetyczne. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 4 292,59 zł. Natomiast w roku 2024 koszty wyniosły 5 859,66 zł.

Powiat Rycki przyjmował zgłoszenia stacji bazowych telefonii komórkowej. Zadanie zostało nałożone na Starostę ustawą POŚ. W raportowanym okresie na realizację zadania nie przeznaczono żadnych kosztów.

Gmina Wojsławice prowadziła działania związane z uwzględnianiem lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej.

2.4. Gospodarowanie wodami (GW)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 18 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych,
- GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych*,
- GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych,
- GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych*,
- GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego,
- GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego*,
- GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne,
- GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniając zmiany klimatyczne*.

Tabela 36. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych; Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych					
Kierunek interwencji: GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych*					
GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie	Gminy	0,00	0,00	brak danych	→
GW.1.1. Monitorowanie jakości wód powierzchniowych*	GIOŚ–RWMS, PIG–PIB	0,00	0,00	środki własne	↑ →
GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	Gminy, ARiMR w Lublinie, LODR w Końskowoli	1 000,00	1 298,00	budżet gmin, budżet instytucji	↑ →
GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody powierzchniowe poprzez edukację ekologiczną*					
GW.1.3. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi*	WIOŚ w Lublinie, RZGW w Lublinie	0,00	0,00	środki własne	↑
Kierunek interwencji: GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych					
Kierunek interwencji: GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych*					
GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych	RZGW w Lublinie	0,00	0,00	brak danych	↓
GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych*					
GW.2.2. Identyfikacja przyczyn przekroczeń wybranych wskaźników jakości wód podziemnych w punktach monitoringowych	GIOŚ–RWMS	0,00	0,00	brak danych	↓

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GW.2.2. Monitorowanie jakości wód podziemnych*	PIG-PIB, GIOŚ-RWMŚ	0,00	0,00	środki własne	↑ →
Kierunek interwencji: GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego					
Kierunek interwencji: GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego*					
GW.3.1. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Miasta, Gminy	153 750,00	0,00	budżet gmin	→
GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami*					
GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych	Miasto, Gmina	42 753,01	3 209 049,19	NFOŚiGW, budżet gmin	↔
GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych*					
GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych infrastruktury towarzyszącej	RZGW w Lublinie, RZGW w Warszawie, RZGW w Rzeszowie, Zarządy Zlewni	14 838 641,67	5 322 995,37	budżet instytucji	↑
GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej*					
GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód\	RZGW w Warszawie, Rzeszowie i Lublinie, Gminy, Miejska Służba Drogoraj w Biłgoraju	17 702 075,15	18 142 146,99	budżet instytucji	→
GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GW.3.5. Zapobieganie podtopieniom na obszarach zurbanizowanych poprzez stosowanie błękitno – zielonej infrastruktury*	Gminy	0,00	126 604,00	budżet gmin	→
Kierunek interwencji: GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne					
Kierunek interwencji: GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniając zmiany klimatyczne*					
GW.4.1. Działania inwestycyjne i utrzymanie związane z melioracjami wodnymi (szczegółowymi)	RZGW w Lublinie i Warszawie, Miasta, Gminy	173 231,37	18 069 774,40	budżet gmin, budżet instytucji	→
GW.4.2. Rozwój form małej retencji wody, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych w małej retencji	RZGW w Lublinie, Gminy	0,00	3 609 073,72	budżet gmin, budżet instytucji	→
GW.4.2. Budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji*					
GW.4.3. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji	RZGW w Lublinie	592 640,30	696 524,02	budżet instytucji	→
GW.4.1. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji*					
GW.4.4. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	Miasta, Zakłady komunalne	500,00	453 772,51	środki unijne, budżet przedsiębiorstw	→
GW.4.4. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskiem suszy*	IUNG–PIB, PIG–PIB, IMGW–PIB	0,00	0,00	brak danych	↓
GW.4.5. Przyjęcie i realizacja Planów Przeciwdziałania Skutkom Suszy w regionach wodnych oraz realizacja zadań wyznaczonych w tych Planach	RZGW w Warszawie	0,00	0,00	brak danych	↓
GW.4.3. Realizacja zadań wyznaczonych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy*					
GW. Zadania dodatkowe	RZGW w Rzeszowie, ARiMR w Lublinie	6 559 051,50	15 272 965,19	budżet instytucji.	↑

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych
GW.1. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych*

GW.1.1. Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie

Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju i efektywnego wykorzystania zasobów. Stosowanie nowoczesnych technologii, takich jak nawadnianie kropelkowe i uprawa konserwująca, oraz dbanie o retencję wody, w tym budowa zbiorników retencyjnych i sadzenie zadrzewień śródpolnych, są skutecznymi sposobami na oszczędzanie wody w rolnictwie.

Gmin Cyców wydawała komunikaty do mieszkańców terenu gminy dot. oszczędzania wody i niepodlewania ogrodów, trawników i posesji.

Gmina Wojślawice prowadziła działania związane z promowaniem działań zmierzających do gromadzenia wody deszczowej.

GW.1.1. Monitorowanie jakości wód powierzchniowych*

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki monitoringu wód powierzchniowych, który przeprowadzony został w latach 2023-2024.

Tabela 37. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP

Stan/Potencjał Ekologiczny JCWP	Ilość JCWP (szt.)	Ilość JCWP (%)
Zły	53 szt.	23,6 %
Umiarkowany	89 szt.	39,6 %
Słaby	76 szt.	33,7 %
Dobry	7 szt.	3,1 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568> (Tabela z wynikami oceny i klasyfikacji rzek i zbiorników zaporowych) [data dostępu: 14.10.2025 r.]

GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)

GW.1.2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody powierzchniowe poprzez edukację ekologiczną*

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało projekt aktualizacji zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej, mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Gmina Chodel w raportowanym okresie prowadziła spotkania z Sołtysami i przedstawicielami LODR, ARMiR. Na spotkaniach przedstawiane były informacje z tego zakresu. W ramach realizacji zadania nie zostały poniesione koszty.

Gmina Cyców organizowała na terenie gminy szkolenia m.in.: z zakresu chemizacji, obowiązków rolnika w świetle ustawy Prawo Wodne, zasad płatności w ramach ekosystemów oraz Wspólnej Polityki Rolnej, zakwaszania i wapnowania gleb, Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Gmina Kraśnik przy współpracy z LODR prowadziła działania mające na celu upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie prawidłowego stosowania i przechowywania środków ochrony roślin we współpracy z LODR oraz w rozmowach z mieszkańcami podczas m.in. spotkań wiejskich informowano o ograniczeniu złego wpływu środków ochrony roślin na wody powierzchniowe i podziemne. Prowadzona była również edukacja ekologiczna w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

Urząd Gminy Wilkołaz w 2023 i 2024 roku prowadził działania związane z badaniem próbek gleb dla rolników. W 2023 roku na realizację przedsięwzięcia przeznaczono 1 000,00 zł, a w 2024 roku 1 298,88 zł.

GW.1.3. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi*

Kontrola przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, w tym zgodności z pozwoleniami wodnoprawnymi, jest zadaniem Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) i Wód Polskich. IOŚ kontroluje przestrzeganie przepisów i decyzji dotyczących wprowadzania ścieków, a także zakres i sposób pomiarów emisji. Wody Polskie kontrolują m.in. korzystanie z wód, przestrzeganie warunków pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych, oraz utrzymanie wód i urządzeń wodnych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie w latach 2023–2024 prowadził kontrole terenowe i dokumentacyjne oczyszczalni ścieków w zakresie spełniania wymogów obowiązujących przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi. Wg ewidencji WIOŚ w Lublinie na terenie województwa lubelskiego w latach 2023 i 2024 funkcjonowało łącznie 410 oczyszczalni ścieków (bytowych, komunalnych i przemysłowych).

Na terenie województwa lubelskiego znajdują się 53 zakłady będące Potencjalnymi Sprawcami Poważnej Awarii Przemysłowej (PSPAP). WIOŚ w Lublinie prowadził rejestr poważnych awarii przemysłowych i zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych w bazie Poważne Awarie.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie w ramach realizacji zadania prowadził kontrole przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi. W raportowanym okresie przeprowadzono łącznie 13 kontroli.

W raportowanym okresie RZGW Rzeszów oraz RZGW Warszawa nie prowadziły tego typu działań.

GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód podziemnych

GW.2. Poprawa stanu jakościowego wód powierzchniowych*

GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych

GW.2.1. Objęcie ochroną głównych zbiorników wód podziemnych*

Obszar miasta Lublin zlokalizowany jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 406 – Niecka Lubelska.

Zwierciadło wód podziemnych obniża się od ok 195 m n.p.m. w południowo-wschodnich rejonach Lublina do 163 m n.p.m. w dolinie Bystrzycy, która stanowi główną oś drenażu.

Na obszarze metropolitalnym Lublina wytypowano trzy rejony, w obrębie których możliwe byłoby wybudowanie awaryjnych ujęć wód na wypadek zdarzenia ekstremalnego. Należą do nich: ujęcie „Turka” położone między miejscowościami Turka i Łuszczów, „Strzeszkowice” w dolinie lewostronnego dopływu Bystrzycy, rzeki Krężniczanka (lokalna nazwa górnego biegu rzeki Ciemięga) oraz „Piaski-Gardzienice” w zlewni rzeki Giełczew, której zasoby wód podziemnych w przeciwieństwie do zlewni Bystrzycy mają znaczne rezerwy.

GW.2.2. Monitorowanie jakości wód podziemnych*

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMŚ). Monitoring wód podziemnych jest w Polsce prowadzony w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

W latach 2023–2024 w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG – PIB) na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na terenie województwa lubelskiego nie pobrano żadnych próbek z punktów pomiarowych, ponieważ na terenie województwa nie ma JCWPd uznanych za zagrożone niespełnieniem wyznaczonych dla nich celów środowiskowych, a jedynie takie JCWPd są objęte badaniami podczas monitoringu operacyjnego. W ramach realizacji zadania nie zostały poniesione koszty.

GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego

GW.3. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego*

GW.3.1. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami

GW.3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami*

W dokumentach planistycznych, takich jak miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, należy uwzględniać mapy zagrożenia powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny zagrożone podtopieniami. Dokumenty te pomagają w identyfikacji obszarów narażonych na powódzie i podtopienia, co jest kluczowe dla podejmowania decyzji dotyczących zagospodarowania terenu i ochrony ludności.

W tabeli przedstawione zostały Gminy, które prowadziły działania związane z realizacją zadania.

Tabela 38. Działania realizowane przez Gminy i Miasta w latach 2023-2024 w ramach realizacji zadania GW.3.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania
1.	Miasto Łuków	W dokumentach planistycznych uwzględnione zostały mapy zagrożenia powodziowego obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami.
2.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Podjęta została uchwała w sprawie zmiany MPZP miasta Międzyrzec Podlaski.
3.	Miasto Parczew	Wprowadzone zostały zmiany w SUIKZP gminy Parczew dla stref dolin Tyśmienicy i Piwonii – ochrona przeciwpowodziowa, walory krajobrazowe i funkcje rekreacyjne.
4.	Miasto Stoczek Łukowski	W MPZP miasta wyznaczony został obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi o prawdopodobieństwie wynoszącym 1%. Działania w tym zakresie mają charakter ciągły.
5.	Gmina Chełm	W dokumentach planistycznych uwzględnione zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią o 1% prawdopodobieństwa wystąpienia. Obszary te zostały wyłączone spod zabudowy i przeznaczone zostały do pełnienia funkcji otwartej.
6.	Gmina Cyców	Do MPZP wprowadzano informacje o terenach szczególnego zagrożenia powodzią oraz o terenach zagrożonych podtopieniami. Informacje te służyły do odpowiedniego lokowania zabudowy oraz do planowania inwestycji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i ochrony przed skutkami powodzi.
7.	Gmina Dorohusk	W SUIKZP gminy uwzględnione zostały mapy zagrożenia powodziowego. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 79 950,00 zł - budżet gminy.
8.	Gmina Kąkolewnica	W 2023 roku do MPZP uwzględniono zagrożenia powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny zagrożone podtopieniami, których zagospodarowanie podlega zasadom określonym w odrębnych przepisach. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 73 800,00 zł.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania
9.	Gmina Łuków	Do MPZP gminy wprowadzono mapy zagrożenia przeciwpowodziowego, mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny zagrożone podtopieniami.
10.	Gmina Niemce	Do SUIKZP gminy wprowadzone zostały zapisy, które mówiły o występowaniu na terenie gminy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Minina, których zasięg został oznaczony na rysunku studium. Na rysunku wskazano również granice obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie. Na obszarach tych występuje zakaz zabudowy, zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych oraz substancji i materiałów, które mogą zanieczyścić wody.
11.	Gmina Stoczek Łukowski	W planie ogólnym gminy uwzględniono mapy zagrożenia powodzią, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami.
12.	Gmina Wierzbica	W SUIKZP uwzględnione zostały mapy zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami.
13.	Gmina Wilkołaz	Do MPZP gminy wprowadzony został zapis dot. ustaleń granic i sposobów zagospodarowania (...) obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie zostały zidentyfikowane obszary zagrożone powodzią.
14.	Gmina Wojślawice	W MPZP wprowadzane były stosowne zapisy związane z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenami zagrożonymi podtopieniami.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych
GW.3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych*

Miasto Końskowola prowadziło działania związane z przebudową stawu w m. Skowieszyn. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 24 753,01 zł. Wykonano dokumentację wzmocnień obrzeży stawu w m. Stara Wieś. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 51 660,00 zł.

Miasto Siedliszcze przygotowało dokumentację projektową oraz podpisało umowę na dofinansowanie budowy zbiornika retencyjnego. Działanie realizowane było w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa - objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020”.

Gmina Cyców prowadziła działania związane z opracowaniem planu budowy zbiornika służącego kształtowaniu zasobów wodnych i korzystania z nich w m. Stawek.

Gmina Jastków zakończyła realizację rozpoczętej w 2022 roku inwestycji związanej z budową nowych urządzeń wodnych oraz przebudową istniejących urządzeń melioracyjnych na stawach zlokalizowanych na terenie Zespołu pałacowo-parkowego w Jastkowie. Koszt realizacji zadania wyniósł 2 001 210,00 zł.

Gmina Tucznawo wybudowała zbiornik retencyjny w m. Tucznawo. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 1 149 379,19 zł.

Gmina Ulhówek w 2024 roku rozpoczęła przebudowę zbiorników retencyjnych. Podpisano umowę na dotację oraz ogłoszono procedurę przetargową. Koszt realizacji zadania wyniósł 6 800,00 zł.

Gmina Wojślawice prowadziła działania związane z budową zbiornika małej retencji. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 18 000,00 zł.

GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej

GW.3.3. Budowa, rozbudowa oraz utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej*

W raportowanym okresie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie w ramach realizacji zadania pn.: „Koszenie wałów przeciwpowodziowych na terenie Zarządu Zlewni w Radomiu w latach 2023–2024” prowadził prace mające na celu poprawę zadarnienia wałów przeciwpowodziowych, usunięcie roślin niepożądanych, poprawę bezpieczeństwa podczas ewentualnych akcji powodziowych. Zadanie realizowane było poprzez wykoszenie skarp wału, korony, pasów eksploatacyjnych, rowów przywałowych, miejscowe usunięcie zakrzaczeń na wałach. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 611 000,00 zł, a w 2024 roku 622 000,00 zł. Zarząd Zlewni w Radomiu realizował zadanie pn.: „Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w Dolinie Stężyckiej, obiekt 5 odbudowa dna starorzecza rzeki Wisły na długości około 9,9 km (na odcinku od Młynek do Prażmowa)”, które obejmowało wykonanie następujących robót:

- Wydobycie namułu i piasku o kubaturze 127 980,00 m³;
- Wykonanie przepustu rurowego bez piętrzenia o średnicy 140 cm i dł. 8 m;
- Rozbiórkę istniejącego przepustu o średnicy 1,0 m;
- Umocnienie korony drogi płytami MON 300x100x15 na odcinku 120 m;
- Prace pielęgnacyjne;
- Nasadzenia drzew w ilości 2 799 szt.

Zadanie realizowane było od września do grudnia 2023 roku, a koszt jego realizacji wyniósł 9 211 802,61 zł.

Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie w 2023 roku prowadziło działania związane z:

- Koszeniem wałów przeciwpowodziowych na terenie Nadzorów Wodnych: Kozienice, Kraśnik, Opole Lubelskie, Puławy, Zwoleń;
- Obsługą wałów przeciwpowodziowych wraz z urządzeniami towarzyszącymi na terenie Nadzorów Wodnych: Kozienice, Kraśnik, Lipsk, Opole Lubelskie, Puławy;
- Obsługą pompowni oraz wałów przeciwpowodziowych wraz z urządzeniami towarzyszącymi na terenie Nadzoru Wodnego w Zwoleniu.

W 2024 roku prowadzono działania związane z:

- Koszeniem wałów przeciwpowodziowych na terenie Nadzorów Wodnych: Kozienice, Kraśnik, Opole Lubelskie, Puławy, Zwoleń;
- Obsługą przepompowni i wałów przeciwpowodziowych wraz z urządzeniami towarzyszącymi na terenie Nadzorów Wodnych: Kozienice, Kraśnik, Lipsko, Opole Lubelskie, Puławy, Zwoleń;
- Remontem budynku przepompowni Janowiec;

- Wykonaniem bariery zapachowej na wałach przeciwpowodziowych rzeki Wisły;
- Opracowaniem projektu wykonawczego remontu wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 0+000 - 6+990 w m. Janowiec;
- Naprawą drogi przywałowej przy wale powodziowym Dorotka – Ostrów w km 2+500–11+650;
- Gwarancyjnym przeglądem pomp w pompowni w m. Prażmów gm. Stężycza;
- Robotami remontowymi elementów wału przeciwpowodziowego Kazimierz.

Koszt realizacji zadań w 2023 roku wyniósł 2 223 074,53 zł, zaś koszt realizacji zadań realizowanych w 2024 roku wyniósł 3 161 478,38 zł.

Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w latach 2023-2024 prowadziło szereg działań, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 39. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez RZGW w Rzeszowie na terenie województwa lubelskiego w zakresie zadania GW.3.3.

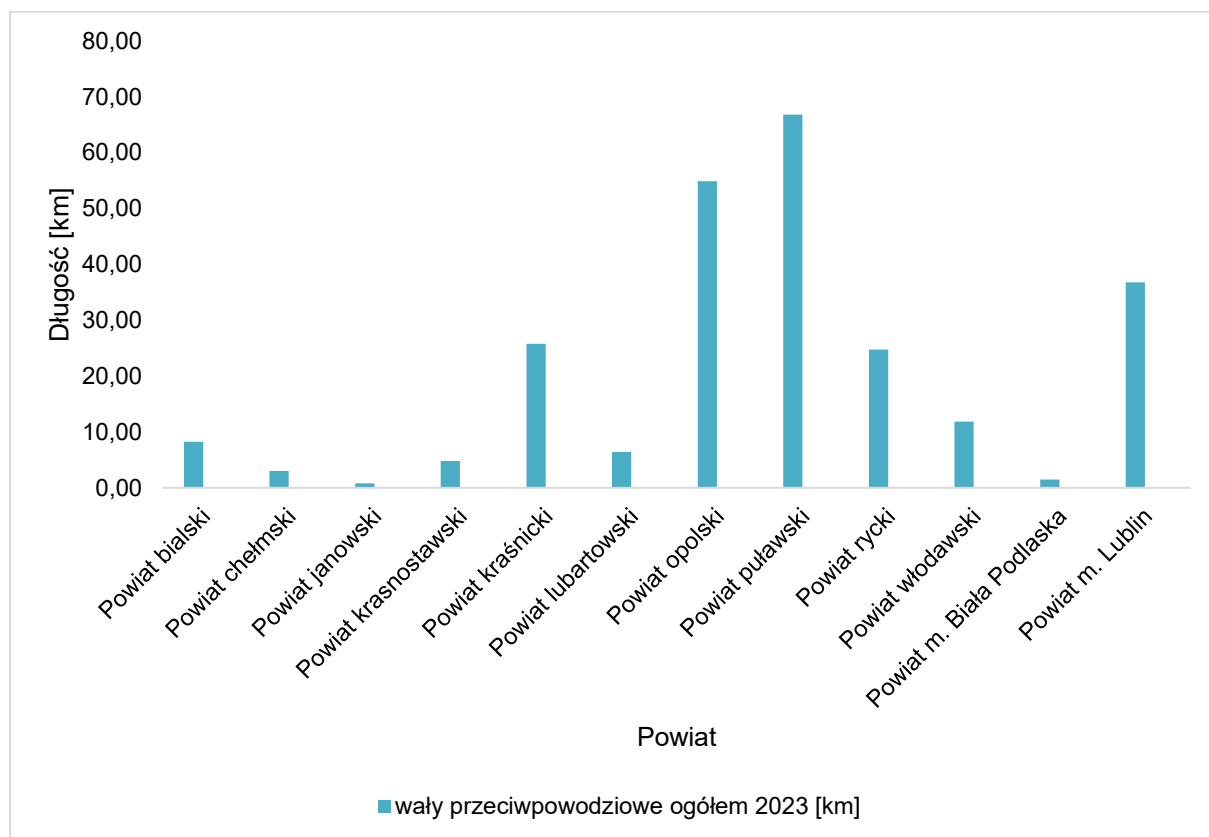
Lp.	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Koszenie lewego wału wstecznego rzeki Sanna oraz prawego wału Doliny Janiszowskiej w m. Opoka w gm. Annapol. Prowadzono działania remontowe i naprawcze na przepompowni Opoka – Bobrów.	41 804,68	42 675,28
2.	Utrzymanie jazu na zbiorniku wodnym w m. Majdan Sopocki w gm. Susiec. Podpisana została umowa na utrzymanie i obsługę budowli piętrzących. Prowadzono działania związane z remontem i konserwacją ubezpieczeń i budowli regulacyjnych rzeki Czarna Łada	67 988,61	86 733,71
3.	Remont umocnień w obrębie stopnia betonowego na rzece Szum w m. Aleksandrów Pierwszy w gm. Aleksandrów.	67 128,48	0,00
4.	Remont i konserwacja ubezpieczeń i budowli regulacyjnych na rzece Łada w m. Biłgoraj.	216 783,94	0,00
5.	Remont i konserwacja budowli regulacyjnych na rzece Żytnówka w m. Janów Lubelski.	37 948,18	0,00
6.	Ocena stanu technicznego budowli piętrzących na rzece Rakowa w gm. Dzwola. Prowadzono działania remontowe i naprawcze.	143 941,99	0,00
7.	Opracowana została dokumentacja napraw i remontów obiektów piętrzących na zbiorniku wodnym w m. Majdan Sopocki.	50 430,00	0,00
8.	Wykonana została ekspertyza oraz dokumentacja techniczna napraw i remontów obiektów piętrzących wodę na terenie działania ZZ Stalowa Wola.	131 102,32	0,00
9.	Ocena okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych stale piętrzących wodę na terenie działalności ZZ Stalowa Wola. Prowadzono kontrole stanu technicznego i bezpieczeństwa obiektów wynikające z ustawy Prawo Wodne.	755 355,13	328 414,71
10.	Wykonana została dokumentacja techniczna z elementami ekspertyzy na remont rurociągów tłocznych przepompowni Dymitrów.	0,00	73 185,00

Lp.	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
11.	Prowadzono działania związane z zabudową wyrw w wale przeciwpowodziowym rzeki Biała w m. Janów Lubelski.	0,00	17 724,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie w raportowanym okresie prowadził działania związane z budową, rozbudową oraz utrzymaniem wałów przeciwpowodziowych i infrastruktury towarzyszącej. W mieście Lublin prowadzono działania związane z rozbudową i ubezpieczeniem obustronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Bystrzyca. Prowadzono również działania związane z poprawą bezpieczeństwa powodziowego w m. Dęblin. W 2023 roku na realizację przedsięwzięć przeznaczono 1 280 281,20 zł, a w 2024 roku 990 783,83 zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono długość budowli przeciwpowodziowych (wałów przeciwpowodziowych) w 2023 roku.

Rysunek 16. Długość wałów przeciwpowodziowych w powiatach województwa lubelskiego w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 18.07.2025 r.]

GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód

GW.3.4. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód*

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie w latach 2023–2024 w ramach realizacji zadania prowadziło działania związane z: utrzymaniem rzek na terenie Nadzorów Wodnych: Kozienice, Kraśnik, Opole Lubelskie. Działania były prowadzone w związku z utrzymaniem wód rzeki Okrzejka oraz rzeki Korytka, w tym naprawa umocnień jazu, utrzymaniem wód rzeki Przerytka oraz rzeki Pytlocha, utrzymaniem wód rzeki Świder, utrzymaniem wód rzeki Świder Południowy, usuwaniem szkód wyrządzonych przez bobry na groblach, rozbiórką tam bobrowych na terenie Nadzoru Wodnego Garwolin. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 368 469,78 zł, a w 2024 roku 278 363,35 zł.

Prowadzone były również działania na rzece Okrzejka związane z ręcznym ścinaniem i karczowaniem średniej gęstości krzaków i podszycia, rozbiórką przetamowań bobrowych, ręcznym wykaszaniem porostów, mechanicznym koszeniem porostów ze skarp i poboczy ciek, usuwaniem zatorów z powalonych drzew, wykaszaniem ręcznym porostów z dna ciek, oczyszczaniem z namułu i innych zanieczyszczeń przepustów, umocnień betonowych, wylotów drenarskich, itp. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 83 527,63 zł. Podobne działania prowadzone były również na rzece Przerytka. Koszt realizacji zadań na rzece Przerytka wyniósł w 2023 roku 42 622,05 zł.

RZGW w Warszawie w ramach realizacji zadania prowadził działania związane z utrzymaniem wód rzeki Okrzejka w km 32+000 - 42+000, 52+487 - 60+000 oraz rzeki Korytka w km 0+000 - 3+500. Prowadzono również naprawę umocnień jazu w km 0+257. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 98 298,60 zł.

RZGW w Lublinie w raportowanym okresie prowadził działania związane z zimowym i letnim utrzymaniem drożności wód. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 16 027 081,01 zł, zaś w 2024 r. 13 782 278,82 zł.

RZGW w Rzeszowie w raportowanym okresie prowadziło działania, które przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 40. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez RZGW w Rzeszowie w zakresie zadania GW.3.4.

Lp.	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Prace utrzymaniowe na rzece Łada w m. Biłgoraj, Gromada w gm. Biłgoraj.	46 171,84	64 744,43
2.	Zabudowa nor, likwidacją tam i zatorów na terenie działalności Nadzoru Wodnego Biłgoraj.	82 226,70	94 070,40
3.	Usuwanie drzew, krzewów i roślin oraz przeszkód naturalnych na rzece Trzebiesz w m. Zofianka Górna, Krzemień II, Zofianka Dolna w gm. Janów Lubelski i Dzwola oraz na rzece Borownica w m. Borownica w gm. Janów Lubelski.	16 727,15	0,00
4.	Na rzece Biała w m. Łążek Ordynacki, Pikule, Ruda, Janów Lubelski Biała I, Biała II, Kawęczyn, Rataj Ordynacki, Wólka Ratajska, Godziszów III, Godziszów II, Godziszów I, w gm. Janów Lubelski, Godziszów.	71 026,60	69 776,60

Lp.	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
	Prowadzono działania związane z wykaszaniem i usuwaniem drzew, krzewów i roślinności.		
5.	Na rzece Branew w m. Flisy, Krzemień Drugi, Krzemień Pierwszy, Branew w gm. Dzwola wykaszano i usuwano drzewa, krzewy i roślin oraz przeszkody naturalne	11 837,80	4 453,92
6.	Na rzece Rakowa w m. Zdzisławice, Kocudza III, Kocudza II, Kapronie, Władysławów, Frampol w gm. Dzwola, Frampol prowadzono roboty utrzymaniowe.	58 333,50	91 982,44
7.	Likwidacją tam i zatorów na terenie Nadzoru Wodnego Janów Lubelski.	118 695,00	118 695,00
8.	Likwidacją tam i zatorów na terenie Nadzoru Wodnego Leżajsk.	45 756,00	99 174,96
9.	Prace utrzymaniowe na rzece Sanna na terenie gm. Modliborzyce, na rzece Karasiówka na terenie gm. Zaklików i Trzydnik Duży oraz na rzece Tuczyn znajdującej się na terenie gmin: Annopol, Gościeradów i Trzydnik Duży.	334 378,00	253 353,64
10.	Prace ziemne i porządkowe na terenie Nadzoru Wodnego Stalowa Wola.	79 876,20	144 419,48
11.	Udrożnianie koryta rzeki Kurzynka w m. Huta Stara w gm. Harasiuki.	28 636,02	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Miasto Łuków w raportowanym okresie prowadziło działania związane z konserwacją rzeki Krzna w Łukowie. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 74 632,77 zł (budżet gminy), a w 2024 roku 81 950,41 zł (budżet gminy).

Gmina Mełgiew w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z odmulaniem rzeki Stawek – Stoki. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 44 280,00 zł.

GW.3.5. Zapobieganie podtopieniom na obszarach zurbanizowanych poprzez stosowanie błękitno-zielonej infrastruktury*

Błękitno-zielona infrastruktura (BZI) to kluczowe narzędzie w zapobieganiu podtopieniom na obszarach zurbanizowanych. Polega na integracji elementów wodnych i roślinnych, takich jak ogrody deszczowe, zielone dachy czy stawy retencyjne, z istniejącą infrastrukturą miejską. BZI umożliwia retencję, czyli zatrzymanie wody opadowej w miejscu jej powstawania, co odciąża systemy kanalizacyjne i redukuje ryzyko podtopień.

Miasto Lublin w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z budową ogrodu deszczowego oraz parku pod wiaduktem. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 126 604,00 zł.

GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne

GW.4. Gospodarowanie wodami uwzględniające zmiany klimatyczne*

GW.4.1. Działania inwestycyjne i utrzymanie związane z melioracjami wodnymi
(szczegółowymi)

W latach 2023–2027 RZGW w Lublinie i podległe mu Zarządy Zlewni realizowały oraz będą realizować m.in. następujące działania:

- Opracowanie programu poprawy retencji na terenach zurbanizowanych w zlewni jcwp;
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu retencji wód na terenach zurbanizowanych w zlewni jcwp;
- Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych;
- Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50);
- Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych;
- Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp;
- Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb;
- Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
- Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta;
- Renaturyzacja jcwp z uwzględnieniem celów środowiskowych jcwp;
- Opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej;
- Realizacja wybranego wariantu udroźnienia cieku – działanie inwestycyjne;
- Opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP 407).

RZGW w Lublinie w m. Szaniawy w gminie Trzebieszów prowadził działania związane z melioracjami użytków rolnych – etap I, obiekt I. Na terenie miejscowości prowadzono również działania na obiekcie II. Łącznie na realizację zadania w 2024 roku przeznaczono 17 333 251,94 zł.

Miasto Bychawa prowadziło działania związane z udrażnianiem i pogłębianiem rowów odprowadzających wodę z zalewu „Podzamcze” w Bychawie. W 2023 roku na realizację zadania wydano 91 000,00 zł.

Miasto Międzyrzec Podlaski w 2024 roku prowadziła działania związane z utrzymaniem rowów melioracyjnych. Koszt realizacji zadania wyniósł 10 929,60 zł (budżet gminy).

Gmina Adamów w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z konserwacją rowów melioracyjnych na terenie gminy. W 2023 roku na realizację przedsięwzięcia wydano 20 000,00 zł, w 2024 roku wydano 27 000,00 zł.

Gmina Komarów–Osada w ramach realizacji bieżących działalności wg. potrzeb prowadziła działania związane z koszeniem rowu melioracyjnego w m. Komarów–Osada. Koszt realizacji zadania został poniesiony w ramach działalności statutowej.

Gmina Księżpol prowadziła działania związane ze wspieraniem działalności Gminnej Spółki Wodnej poprzez wyznaczanie pracownika do pomocy w bieżącej obsłudze administracyjnej.

Gmina Radecznica w ramach realizacji przedsięwzięcia pn.: „Koszenie i konserwacja rowów melioracyjnych” prowadziła działania związane z koszeniem w miarę potrzeb rowów melioracyjnych będących w posiadaniu Gminy Radecznica. Koszty zostały poniesione w ramach działalności statutowej.

Gmina Serniki prowadziła działania związane z przebudową cieków wodnych w miejscowości Serniki–Kolonia. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 300,00 zł.

Gmina Wierzbica w raportowanym okresie prowadziła działania związane z pracami utrzymaniowymi na rowach melioracyjnych odprowadzających ścieki oczyszczone i wody popłuczne w ramach uzyskanych pozwoleń wodnoprawnych.

Spółka Wodna Gminy Trzebieszów prowadziła działania związane z utrzymaniem melioracji wodnych na terenie gminy. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku: 140 341,54 zł, a w 2024 roku: 174 190,29 zł.

Gmina Wola Mysłowska prowadziła działania związane z rozwojem, utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnych. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 20 856,96 zł.

Gmina Zalesie prowadziła działania związane z: utrzymaniem pasów zieleni, usuwaniem krzaków i drobnych zadrzewień oraz koszeniem poboczy. Na realizację zadania przeznaczono w 2023 i 2024 roku po 113 778,50 zł.

Miejska Służba Drogowa w Biłgoraju w ramach realizacji zadania utrzymywała drożność rowów melioracyjnych poprzez koszenie i oczyszczanie w okresie letnim oraz zimowym. Koszty realizacji zadania w 2023 i 2024 roku zostały poniesione we własnym zakresie.

GW.4.2. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych w małej retencji

GW.4.2. Budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji*

Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa i modernizacja urządzeń wodnych, ma na celu poprawę gospodarki wodnej na obszarach wiejskich i miejskich. Polega to na zatrzymaniu wody w mniejszych zbiornikach, rowach melioracyjnych, czy poprzez budowę małych polderów, co ma na celu spowolnienie odpływu wód i zwiększenie retencji w korytach rzecznych. Mała retencja to zbiór działań mających na celu zwiększenie naturalnej i sztucznej zdolności terenów do zatrzymania wody, co poprawia bilans wodny i przeciwdziała skutkom suszy i powodzi.

RZGW w Lublinie w raportowanym okresie prowadził działania związane z przebudową jazu na rzece Wieprz w km 287+040 w m. Krasnobród. Zwiększono zdolność retencyjną zlewni rzeki Mogielnica poprzez odbudowę budowli piętrzących. W raportowanym okresie wybudowano jaz na rz. Huczawa w m. Malice w gminie Werbkowice. W latach 2023 i 2024 na realizację zadania nie przeznaczono środków, zadanie jest nadal kontynuowane. RZGW w Lublinie prowadził działania związane z przebudową budowli piętrzącej zlokalizowanej na

terenie działania Nadzoru Wodnego Radzyń Podlaski, gm. Borki. Na terenie Nadzoru Wodnego Radzyń Podlaski również przeprowadzona została przebudowa budowli piętrzących w gm. Ulan-Majorat. W gminie Parczew przebudowane zostały zastawki. Koszt realizacji inwestycji w 2024 roku wyniósł 1 079 894,38 zł.

Gmina Głusk podpisała umowę na przyznanie pomocy w zakresie realizacji operacji pn. „Przebudowa stawu na zbiornik retencyjny w Gminie Głusk, obręb Dominów dz. nr 161, 661”. Inwestycja realizowała operację typu „Zarządzanie zasobami wodnymi”. Zakres prac obejmował oczyszczenie terenu, wykonanie pogłębienia w celu zwiększenia pojemności retencyjnej zbiornika o 4 100 m³ (planowana pojemność retencyjna 6 900 m³), uszczelnienie grobli oraz wykonanie nowych mnichów. Celem operacji była poprawa gospodarki wodnej poprzez przebudowę zbiornika retencyjnego. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 543 652,66 zł.

Gmina Tarnawatka prowadziła działania związane z odbudową infrastruktury towarzyszącej zbiornika wodnego w m. Wieprzów Tarnawacki. W ramach zadania wykonana została dokumentacja projektowa oraz wybudowany został zbiornik wodny o powierzchni czaszy zbiornika 46 038,00 m² wraz z groblą czołową, rowem odpływowym, dwiema wyspami, pomostem na jedną wyspę, chodnikiem na grobli oraz oświetleniem na pomoście i chodniku. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 1893 276,68 zł.

Gmina Trzebieszów prowadziła działania związane z rozwojem form małej retencji wodnej. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 92 250,00 zł.

GW.4.3. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtworzenia naturalnej retencji

GW.4.1. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji*

Realizacja przedsięwzięć mających na celu zwiększenie lub odtworzenie naturalnej retencji to działania zmierzające do poprawy zdolności zatrzymania wody w środowisku. Obejmuje to zarówno działania związane z małą retencją (np. budowa i odbudowa urządzeń piętrzących, które spowalniają odpływ wód, jak i retencję glebową (zatrzymanie wody w glebie). Dodatkowo, dąży się do odtwarzania naturalnych terenów podmokłych, które pełnią funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych.

RZGW w Lublinie w raportowanym okresie prowadziło działania związane z realizacją przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji. Zadanie realizowane było w ramach „Programu Kształtowania Zasobów Wodnych”. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 529 640,30 zł, a w 2024 roku 696 524,02 zł.

GW.4.4. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury

Przeciwdziałanie skutkom suszy i ulewnych deszczy w miastach można osiągnąć poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania te obejmują tworzenie parków, ogrodów deszczowych, zielonych dachów i fasad, a także zbiorników retencyjnych, które pomagają zatrzymać wodę i redukują ryzyko powodzi.

Miasto Lublin usuwało asfalt w celu zaaranżowania rabat z nasadzeniami roślin. Działanie to było realizowane w celu ograniczenia spływania wód opadowych do kanalizacji. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 391 797,11 zł.

Miasto Międzyrzec Podlaski w raportowanym okresie wyznaczyło tereny w mieście, na których trawa koszona jest rzadziej, co sprzyja retencjonowaniu wody w glebie, wychładzaniu miejskich wysp ciepła oraz zwiększaniu bioróżnorodności gatunkowej. W ramach działania ustawiono tabliczki z informacjami, że na tych terenach trawa koszona jest rzadziej. Opracowany i przyjęty został „Plan Adaptacji do zmian klimatu Miasta Międzyrzec Podlaski”, w ramach którego zorganizowano m.in. konkurs ekologiczny dla ludzi młodych i rodzin z dziećmi, szkolenia dla osób dorosłych w zakresie wybranych opcji adaptacyjnych, warsztaty z grupami przedstawicielskimi projektu planu. W 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 61 475,40 zł (środki z Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, Priorytetu III Ochrona zasobów środowiska i klimatu, Działania 3.2 Dostosowanie do zmian klimatu i zapobieganie powodziom i suszy, środki budżetu miasta).

GW.4.4. Prowadzenie systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania przed zjawiskami suszy*

PIG-PIB analizował i prognozował rozwój sytuacji hydrologicznej w kraju.

W latach 2023-2024 wydano 22 komunikaty hydrogeologiczne, w których przedstawiono opis analiz bieżącej sytuacji hydrogeologicznej w kraju, w tym także dla województwa lubelskiego. Według komunikatów w raportowanym okresie regionalna niżówka hydrogeologiczna w województwie lubelskim wystąpiła w miesiącach listopad i grudzień 2024 roku. Ponadto opublikowano 24 prognozy hydrogeologiczne, w których przedstawiono prognozowany rozwój sytuacji hydrogeologicznej, w tym również dla województwa lubelskiego. Wydano 17 ostrzeżeń hydrogeologicznego, z czego 5 dot. województwa lubelskiego. Ostrzeżenia związane były z prognozowaniem lub wystąpieniem niżówki hydrogeologicznej na zaznaczonych obszarach w obrębie województwa.

PIG-PIB w ramach monitoringu stanu ilościowego JCWPd w granicach województwa lubelskiego prowadził obserwacje. W 2023 roku w 129 punktach (w 92 punktach monitoringu stanu ilościowego, 36 punktach monitoringu badawczego LZW KWK Bogdanka i w 1 punkcie badawczym obszarze przygranicznego UA). Natomiast, w 2024 roku w 125 punktach (w 89 punktach monitoringu stanu ilościowego, w 35 punktach monitoringu badawczego LZW KWK Bogdanka i w 1 punkcie badawczym obszarze przygranicznego UA). Brak możliwości oszacowania kosztów, ze względu na złożony charakter wielu zadań.

IUNG–PIB na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadził System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR). System wskazuje obszary, na których wystąpiły straty spowodowane suszą w uprawach uwzględnionych w „ustawie o dopłatach do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w Polsce” z 7 lipca 2005 roku. Wynikiem SMSR są

mapy klimatycznego bilansu wodnego dla obszaru Polski, mapy zagrożenia suszą rolniczą dla poszczególnych upraw na poziomie kraju oraz tabela pokazująca zagrożenie suszą na poziomie gmin. Wszystkie wyniki z prowadzonego monitoringu są dostępne na stronie internetowej: <https://susza.iung.pulawy.pl/>. Koszty realizacji zadania obejmują prowadzenie działań na rzecz monitoringu suszy rolniczej dla całego kraju. Brak możliwości oszacowania kosztów dla województwa lubelskiego.

IMGW-PIB w raportowanym okresie prowadził działania związane z monitorowaniem, prognozowaniem i ostrzeganiem przed zjawiskami suszy hydrologicznej. Działania związane z zadaniem należą do kluczowych zadań realizowanych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy. Zadania wykonywano w ramach Państwowej Służby Hydrologiczno–Meteorologicznej (PSHM). Istotne regulacje zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 24 października 2023 roku, w sprawie ostrzeżeń, prognoz, komunikatów, biuletynów i roczników państwowej służby hydrologiczno–meteorologicznej i państwowej służby geologicznej (Dz.U. 2023 poz. 2430). W latach 2023–2024 ostrzeżenia, prognozy, komunikaty były przekazywane do podmiotów wskazanych w § 2 zgodnie z zasadami określonymi w § 3 pkt 1–2. Częstotliwość przekazywania informacji była zgodna z przepisami dotyczącymi ostrzeżeń meteorologicznych i hydrologicznych (§ 5), prognoz (§ 6), komunikatów (§ 7) oraz biuletynów (§ 8).

GW.4.5. Przyjęcie i realizacja Planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz realizacja zadań wyznaczonych w tych planach

GW.4.3. Realizacja zadań wyznaczonych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy*

Przyjęcie i realizacja planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz realizacja zadań z tych planów to kluczowe działania mające na celu minimalizowanie negatywnych skutków suszy. Plany te określają konkretne działania i inwestycje, które mają na celu zwiększenie retencji wody, poprawę zarządzania zasobami wodnymi oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat suszy i jej skutków. Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) jest dokumentem planistycznym rangi krajowej podlegającym aktualizacji co najmniej raz na 6 lat. Zawiera: analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych–gdzie i w jakiej ilości mamy dostępne zasoby wody; Propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych–jakie inwestycje są potrzebne, aby zwiększyć ilość zasobów wodnych; Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji–jakie działania techniczne i nietechniczne mogą zwiększyć zdolność zatrzymywania wody; Katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy - konkretne kierunki, działania i rozwiązania do realizacji ze wskazaniem ich lokalizacji, w podziale na fazy przygotowania i reagowania. Głównym celem PPSS jest wskazanie sposobów przeciwdziałania skutkom suszy poprzez:

- Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi – zwiększenie dostępnych zasobów wodnych,
- Zwiększenie retencyjności wód,
- Edukacja dot. zjawiska suszy i koordynacja działań w tym zakresie,
- Stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań.

W związku z realizacją zadania nie zostały poniesione koszty.

RZGW w Warszawie w ramach realizacji zadania prowadził działania związane z opracowaniem Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS). W związku z realizacją zadania nie zostały poniesione koszty.

GW Zadania dodatkowe

ARiMR LOR w raportowanym okresie realizował zadanie pn.: „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Poddziałanie: Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych. Działanie 4.1.2: Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”. Zakres wsparcia zadania obejmował:

- Zakup sprzętu do produkcji i zbioru roślin na trwałych użytkach zielonych, w tym urządzeń do usuwania drzew i krzewów oraz selektywnego usuwania chwastów i roślin inwazyjnych;
- Wyposażenie pastwisk;
- Budowa budynków inwentarskich i wyposażenia do produkcji zwierzęcej w celu rozwoju chowu zwierząt trawożernych, zapewniających racjonalne wykorzystanie użytków zielonych w gospodarstwie.

Kwoty i stawki wsparcia prezentowały się w sposób następujący:

- 60% kosztów kwalifikowanych operacji w przypadku młodych rolników;
- 50% kosztów kwalifikowanych w przypadku pozostałych producentów rolnych.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne nie mogła przekroczyć:

- 200 000,00 zł – na inwestycje niezwiązane z budową lub modernizacją budynków inwentarskich;
- 500 000,00 zł – jeśli operacja obejmuje budowę, modernizację budynków inwentarskich lub adaptację innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie.

W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 6 559 051,57 zł, a w 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 15 270 805,19 zł.

2.5. Gospodarka wodno–ściekowa (GWS)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 8 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno–ściekowej,
- GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno–ściekowej*,
- GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych,
- GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych*.

Tabela 41. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno–ściekowej

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno–ściekowej					
Kierunek interwencji: GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno–ściekowej*					
GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Komunalne	59 692 069,31	63 953 394,84	budżet państwa, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, WFOŚiGW w Lublinie, PROW	↑ →
GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej*					
GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	47 543 651,75	64 864 057,86	środki unijne, budżet państwa, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, PROW	↑ →
GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody*					
GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	114 063 475,15	177 312 149,78	budżet państwa, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, WFOŚiGW w Lublinie	↑ →

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków*					
GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Miasta, Gminy, WFOŚiGW w Lublinie	10 325 648,87	6 697 994,56	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gmin, środki mieszkańców	↑ →
GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie*					
GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowania osadów ściekowych	Miasta, Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	106 184 490,80	136 460 689,51	budżet państwa, budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, PROW	↑ →
GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych i zagospodarowywania osadów ściekowych*					
GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Wszystkie Miasta i Gminy, Straż Miejska	6 270,00	4 147,00	budżet gmin	→
GWS.2.3. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych					
Kierunek interwencji: GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych*					
GWS.2.1. Ograniczenie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody przemysłowych w zakładach	ZDR, ZZR, PPSPA, zakłady energetyczne, zarządzający instalacjami odpadowymi	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GWS.2.1. Podejmowanie działań zmierzających do racjonalizacji zużycia wody w budynkach użyteczności publicznej*	Gminy, zarządcy i właściciele nieruchomości	brak danych	brak danych	brak danych	↔
GWS.2.2. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	Miasta	96 000,00	36 000,00	budżet gmin	→
GWS.2.2. Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej w tym oszczędzanie wody w gospodarstwach domowych oraz prawidłowej eksploatacji zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni ścieków*	Miasta, Gminy, Zakłady komunalne, Placówki oświatowe	87 189,49	39 959,60	budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, budżet placówek oświatowych	↑ →
GWS Zadania dodatkowe	Gminy	18 664,12	30 994,82	budżet gmin	↑

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

GWS.1.Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej
GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej*

GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej*

W raportowanym okresie gminy, miasta oraz inne podmioty takie jak przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, zakłady komunalne zrealizowały szereg działań związanych z rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej na terenie województwa lubelskiego. Działania te finansowane były z budżetu JST, budżetu przedsiębiorstw oraz zakładów komunalnych, a także budżetu państwa czy WFOŚiGW w Lublinie.

Działania te zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 42. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie infrastruktury wodociągowej na terenie województwa lubelskiego

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Biała Podlaska	Wybudowano sieć wodociągową i kanalizacyjną na terenie miasta.	0,00	300 000,00
2.	Miasto Bychawa	Wybudowana została sieć wodociągowa w Bychawie.	100 000,00	0,00
3.	Miasto i Gmina Izbica	Wybudowana została sieć kanalizacji sanitarnej oraz przebudowana została sieć wodociągowa w m. Tarnogóra, podpisana została umowa na budowę sieci kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjno-tłocznym, budowę i remont nowej i istniejącej sieci wodociągowej.	0,00	6 628 286,60
4.	Miasto Józefów	Rozbudowana została sieć wodociągowa w m. Józefów, Samsonówka i Górecko Stare.	40 685,60	0,00
5.	Miasto Kurów	Wybudowano sieć wodociągową, kanalizacyjną, wymieniono hydranty, wybudowano SUW, zamontowano system zdalnego odczytu.	9 842 721,15	0,00
6.	Miasto Lubycza Królewska	Zmodernizowano sieć wodociągową.	0,00	21 525,00
7.	Miasto Parczew	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	143 475,81	164 858,01
8.	Miasto Piaski	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej.	120 508,70	0,00
9.	Miasto Piszczac	Wybudowana została sieć wodociągowa na terenie gminy.	0,00	81 489,00
10.	Miasto Poniatowa	Wybudowana została sieć wodociągowa na terenie gminy.	176 013,00	249 648,13
11.	Miasto Puławy	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową na terenie miasta Puławy.	2 441 656,12	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
12.	Miasto Radzyń Podlaski	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	878 794,75	1 074 871,71
13.	Miasto Ryki	Wybudowano sieć wodociągową w Rykach.	639 051,90	57 747 104,26
14.	Miasto Siedliszcze	Rozbudowano infrastrukturę wodociągową oraz wdrożono system inteligentnego odczytu wodomierzy rozliczania opłat za wodę.	3 786 237,64	0,00
15.	Miasto Szczepieszyń	Rozbudowa sieci wodociągowej w m. Niedzieliska, Szczepieszyń.	0,00	36 872,55
16.	Miasto Tyszowce	Wybudowano sieć wodociągową z przyłączami oraz przebudowę i remontem ujęcia wody.	0,00	4 261 600,00
17.	Miasto Urzędów	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	77 500,00	4 000,00
18.	Miasto Wąwolnica	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową w m. Zarzec.	376 410,00	171 935,00
19.	Gmina Aleksandrów	Rozbudowano i zmodernizowano 2 odcinki sieci wodociągowej w m. Aleksandrów Drugi.	0,00	27 875,18
20.	Gmina Biłgoraj	Wybudowano oraz rozbudowano sieć wodociągową w m. Okrągłe, Dereźni Majdańskiej, Korytowie Dużym oraz wybudowana została studnia redukcyjna w m. Dereźnia Zagrody.	234 402,48	0,00
21.	Gmina Chełm	Wybudowano sieć wodociągową o dł. 13,51 km.	2 650 000,00	142 000,00
22.	Gmina Cyców	Wybudowano odcinek sieci wodociągowej w m. Cyców, zmodernizowano układ automatyki w m. Kopinie.	0,00	77 191,06
23.	Gmina Dorohusk	Rozbudowano sieć wodociągową ma dł. 3,9 km.	2 190 929,00	0,00
24.	Gmina Drelów	Wybudowano sieć wodociągową na terenie gminy.	2 144 000,00	3 678 800,00
25.	Gmina Fajstów	Poprawiono funkcjonowanie sieci wodociągowej na terenie gminy.	0,00	40 294,80
26.	Gmina Godziszów	Kontynuowano rozbudowę sieci wodociągowej na terenie gminy.	365 892,00	0,00
27.	Gmina Hańsk	Wybudowana została sieć wodociągową w m. Dubeczno oraz w m. Hańsk Pierwszy.	600 001,60	0,00
28.	Gmina Jabłonna	Wybudowana została sieć wodociągową w m. Jabłonna - Majątek i w m. Tuszowie, w m. Jabłonna - Drugie, w m. Jabłonna - Maj, w m. Czerniejów, w m. Piotrków Pierwszy i Piotrków Kolonia.	22 000,00	1 102 457,75
29.	Gmina Jarczów	Wybudowano sieć kanalizacyjną w m. Jarczów Kolonia oraz rozbudowano system wodociągowo-kanalizacyjny na terenie gminy.	0,00	1 835 125,25

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
30.	Gmina Kamień	Wybudowano 2122,9 m sieci wodociągowej na terenie gminy.	0,00	899 726,46
31.	Gmina Komarów - Osada	Zmodernizowano sieć wodociągową na terenie gminy.	9 500,00	31 488,00
32.	Gmina Komarówka Podlaska	Wybudowano sieć wodociągową oraz przebudowano oczyszczalnię ścieków i zmodernizowano ujęcie wody.	1 583 933,00	0,00
33.	Gmina Konopnica	Wbudowano sieć wodociągową w m. Konopnica o dł. 1068 m.	0,00	250 600,00
34.	Gmina Konstantynów	Rozbudowano sieć wodociągową w m. Konstantynów o dł. ok. 800 m.	392 244,06	0,00
35.	Gmina Kraśnik	Wbudowano sieć wodociągową w m. Stróża w gm. Kraśnik.	0,00	26 918,70
36.	Gmina Krynice	Rozbudowano sieć wodociągową w m. Polanówka i w m. Antoniówka.	296 858,90	3 323 268,55
37.	Gmina Krasnystaw	Opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy w celu opracowania wielobranżowej dokumentacji projektowej, budowlanej i wykonawczej oraz robót w zakresie budowy sieci wodociągowej na terenie gminy. Wybudowano sieć wodociągową oraz zmodernizowano ujęcie wody w m. Krupiec – Krupe.	11 986,07	99 130,00
38.	Gmina Krzczonów	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową w m. Kosarzew Dolny, Krzczonów, Nowiny Żukowskie oraz Pustelnik.	0,00	1 918 800,00
39.	Gmina Księżpol	Wykonano dokumentację projektową budowy sieci wodociągowej w m. Zynie - Korchów - Zawadka, Księżpol - Stare Króle. Wybudowano sieć wodociągową w m. Księżpol - Stare Króle o dł. 378 m, w m. Korchów - Zawadka o dł. 2990,40 m. Wykonano dokumentację projektową budowy sieci wodociągowej w m. Majdan Nowy, Rogale.	64 000,00	494 975,59
40.	Gmina Łopiennik Górny	Wybudowano odcinek wodociągu w m. Łopiennik Nadrzeczny o dł. 219,20 m.	0,00	65 000,00
41.	Gmina Markuszów	Rozbudowano sieć wodociągową na terenie gminy.	567 333,38	142 091,21
42.	Gmina Mełgiew	Na terenie gminy wybudowano sieć wodociągową.	0,00	1 977 023,81
43.	Gmina Michałów	Wymieniono wodomierze, wdrożono system zdalnego odczytu wodomierzy oraz wybudowano sieć wodociągową Rudno – Rudzienko.	0,00	1 814 141,90
44.	Gmina Mircze	Wybudowano sieć wodociągową z przyłączami na terenie gminy.	2 766 270,00	0,00
45.	Gmina Szczepieszyn	Rozbudowano oraz wybudowano sieć wodociągową,	171 621,29	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
46.	Gmina Łomazy	Prowadzono działania związane z rozwojem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie.	0,00	585 185,33
47.	Gmina Łuków	Corocznie realizowano zadania związane z modernizacją sieci wodociągowej.	179 000,00	462 000,00
48.	Gmina Ostrówek	Wybudowano sieć wodociągową o dł. 2,6 km, wybudowano oczyszczalnię ścieków przy Szkole Podstawowej w Dębicy, wybudowano 105 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.	0,00	4 711 515,00
49.	Gmina Potok Wielki	Przebudowano i rozbudowano sieć wodociągową w m. Popielarnia, wybudowano również przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie gminy.	0,00	1 077 480,00
50.	Gmina Puchaczów	Wybudowany został odcinek sieci wodociągowej w ramach zasilania awaryjnego miejscowości: Bogdanka, Nadrybie Wieś, Nadrybie Dwór, Nadrybie Ukazowe.	4 69 859,52	0,00
51.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Wybudowano sieć wodociągową w m. Pawłów.	0,00	14 400,00
52.	Gmina Ruda – Huta	Wybudowana została sieć wodociągowa w m. Jazików, Miłostaw, Hniszów-Kolonia, Iłowa, Rudka i Rudka-Kolonia w celu dostarczenia wody o dobrej jakości.	0,00	339 124,97
53.	Gmina Serniki	Wybudowana została sieć wodociągowa w m. Brzostówka i Nowa Wieś.	138 878,00	603 584,92
54.	Gmina Siennica Różana	Wybudowano sieć wodociągową w m. Siennica Różana oraz kontynuowano prace w m. Zagroda - Żdżanne.	1 353,00	208 259,00
55.	Gmina Spiczyn	Wybudowano sieć wodociągową w m. Jawidz.	0,00	567 439,63
56.	Gmina Stary Brus	Rozbudowano ujęcie wody oraz rozbudowano sieć wodociągową w m. Stary Brus, Nowy Brus, Kołacz, Dominiczyn, Lubowierz.	1 443 277,40	0,00
57.	Gmina Stary Zamość	Wymieniono linię wodociągową w m. Wisłowiec.	0,00	94 760,00
58.	Gmina Stężyca	Wybudowana została sieć wod.-kan. w m. Stężyca, Brzeźce, Stara Rokitnia, Krukówka.	114 390,00	2 173 410,00
59.	Gmina Strzyżewice	Wybudowano sieć wodociągową w m. Żabia Wola, Piotrowice i Osmolice Drugie.	251 423,18	72 788,94
60.	Gmina Sulów	Zmodernizowano sieć wodociągową na terenie gminy.	0,00	1 050 209,87
61.	Gmina Susiec	Wybudowano sieć wodociągową.	1 699 833,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
62.	Gmina Szastarka	Wybudowana została sieć wodociągowa w m. Brzozówka - Kolonia.	24 600,00	0,00
63.	Gmina Tarnawatka	Wybudowano sieć wodociągową na terenie gminy.	424 865,52	0,00
64.	Gmina Trawniki	Rozbudowano sieć wodociągową w gminie.	0,00	1 299 797,90
65.	Gmina Uchanie	Wybudowano sieć wodociągową w m. Chyżowice.	2 562 425,40	1 900 286,27
66.	Gmina Ulan - Majorat	Wybudowano sieć wodociągowa w m. Ulan Duży, Ulan – Majorat.	336 547,00	0,00
67.	Gmina Ulhówek	Wybudowana została sieć wodociągowa oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.	2 682 495,00	0,00
68.	Gmina Ułęż	Wybudowano sieć wodociągową w m. Sobieszyn, Sarny, Ułęż. Zakupiono samochód asenizacyjny, służący m.in do czyszczenia rur metodą ciśnieniową.	5 302 616,75	133 937,25
69.	Gmina Uścimów	Rozbudowano sieć wodociągową w m. Nowa Jedlanka, Stara Jedlanka, Drozdówka. Zamontowano i uruchomiono wodomierze z funkcją zdalnego odczytu.	1 577 576,94	0,00
70.	Gmina Werbkowice	Wybudowano sieć wodociągowa w Sahryniu oraz w m. Malice, Konopie, Kotorów.	0,00	3 408 317,62
71.	Gmina Wojsławice	Wybudowano odcinek sieci wodociągowej na terenie gminy.	100 000,00	0,00
72.	Gmina Wola Uhruska	Rozbudowano sieć wodociągową w m. Wola Uhruska, Stulno oraz na odcinku Piaski – Bukowa Wielka.	4 625,00	1 181 635,67
73.	Gmina Wyrki	Wybudowano zasuwy sekcyjne na sieci wodociągowej.	0,00	215 719,93
74.	Bychawskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Przebudowana została sieć wodociągowa w Bychawie oraz wybudowano sieć wodociągową od m. Łęczna do m. Podzamcze.	187 909,00	481 154,52
75.	Opolskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Rozbudowano sieć wodociągowa w Opolu Lubelskim oraz w m. Zajączków.	0,00	230 476,03
76.	PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	686 400,00	216 849,00
77.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie	Wybudowano sieć wodociągową o dł. ok. 4,9 km wraz z uzbrojeniem, montażem węzłów oraz hydrantów nadziemnych.	402 421,00	1 311 898,16
78.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i	Wykonano prace projektowe i budowlane związane z budową sieci wodociągowej.	492,00	261 697,06

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
	Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie			
79.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Opracowano projekty sieci wodociągowej oraz zmodernizowano 3 węzły wodociągowe.	32 752,00	284 184,00
80.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Lubartowie	Wybudowano sieć wodociągową w Lubartowie.	47 695,84	0,00
81.	Przedsiębiorstwo Usług i Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie	Wybudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	264 486,61	1 386 789,01
82.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Międzyrzecu Podlaskim	Wybudowano oraz przebudowano sieć wodociągową na ulicach miasta.	180 952,97	182 956,96
83.	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nałęczowie	Wybudowano sieć wodociągową na terenie gminy.	12 592,00	11 137,00
84.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o. w Puławach	Wybudowano odcinki sieci wodociągowej o łącznej dł. ok. 26 m.	0,00	41 908,87
85.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową na terenie miasta Lublin.	5 831 060,00	5 740 453,00
86.	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Stoczku Łukowskim	Zmodernizowano sieć wodociągową w m. Michów.	102 062,32	2 465,01
87.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie	Rozbudowa sieci wodociągowej.	31 489,72	0,00
88.	MZGK w Zamościu	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową na terenie m. Zamość.	1 349 883,00	2 416 271,60

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszty realizacji w 2023 r. (zł)	Koszty realizacji w 2024 r. (zł)
89.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim	Wybudowano nowe sieci wodociągowe oraz rozbudowano istniejące sieci.	888 059,00	453 317,00
90.	Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Karczmiskach	Wykonane zostały przyłącza do budynków. Łącznie w 2023 i 2024 roku przyłączono 21 budynków.	68 200,00	64 500,00
91.	ZGK Sp. z o.o. w Puchaczowie	Zakupiono i zamontowano wodomierze z odczytem radiowym.	147 678,72	149 986,20
92.	ZGK w Trzebieszowie	Rozbudowano i zmodernizowano sieć wodociągową.	360 000,00	71 500,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody

GWS.1.2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody*

W latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego zrealizowanych zostało szereg działań związanych z modernizacją i rozbudową ujęć wody i stacji uzdatniania wody. Przedsięwzięcia te były finansowane przede wszystkim ze środków własnych JST, ale również budżetu państwa czy środków unijnych.

W poniższej tabeli przedstawiono zrealizowane inwestycje w raportowanych latach na terenie województwa.

Tabela 43. Wybrane działania realizowane z lat 2023-2024 w zakresie GWS.1.2. na terenie województwa lubelskiego

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Józefów	Opracowana została dokumentacja projektowa na modernizację ujęcia wody i stacji podnoszenia ciśnienia w Józefowie, Majdanie Nepryskim i Stanisławowie.	73 873,57	33 541,50
2.	Miasto Kamionka	Zmodernizowano ujęcie wody w Kamionce oraz wybudowano studnię głębinową na Stadionie Leśnym w Kamionce.	30 441,30	27 729,95
3.	Miasto Lubycza Królewska	Budowa SUW w Machnowie Nowym.	329 221,80	0,00
4.	Miasto Modliborzyce	Modernizacja ujęcia wody na terenie gminy.	0,00	339 861,48
5.	Miasto Nałęczów	Rozbudowano sieć wodociągową na terenie miasta.	0,00	420 753,95
6.	Miasto Parczew	Modernizacja SUW w Parczewie.	39 836,38	0,00
7.	Miasto Rejowiec	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody.	119 218,47	0,00

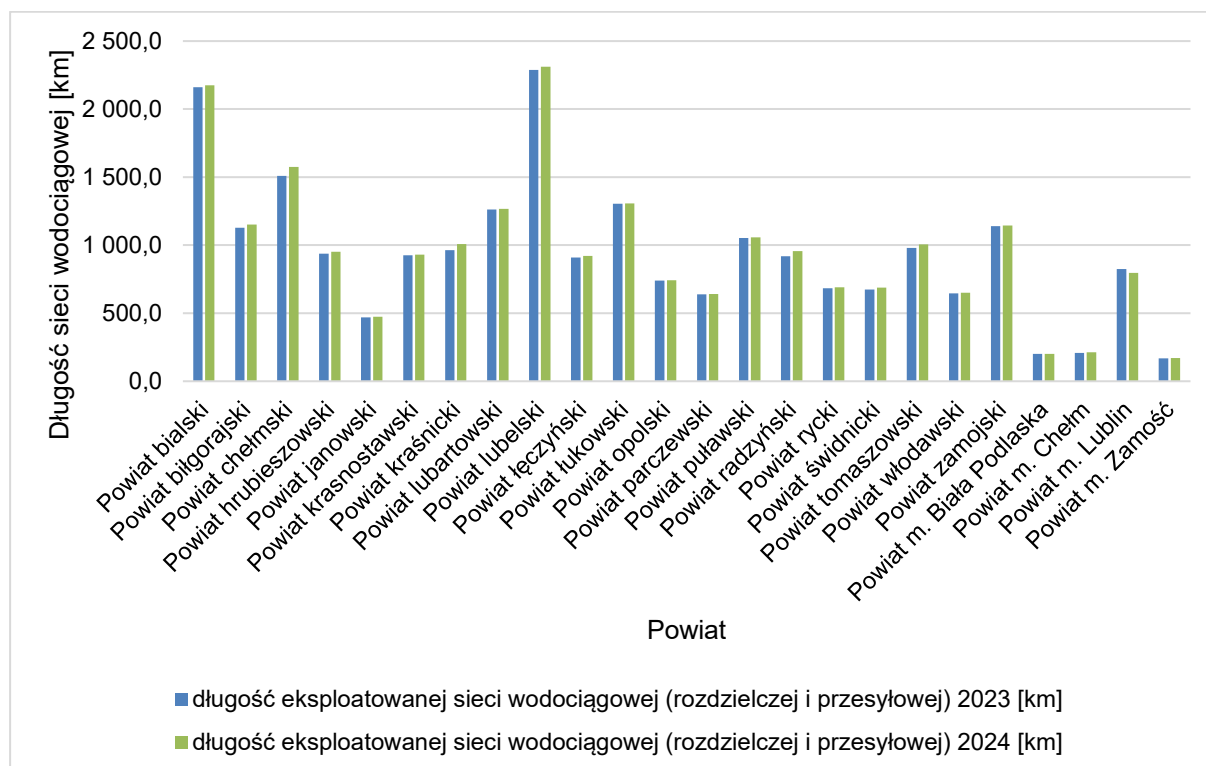
Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
8.	Miasto Ryki	Wymiana zbiorników wyrównawczych oraz modernizacja urządzeń do uzdatniania wody na SUW Spacerowa w Rykach oraz modernizacja systemu uzdatniania wody na SUW Rososz (wymiana filtrów).	161 182,89	52 239,58
9.	Miasto Wąwolnica	Przebudowa ujęcia i SUW w Karmanowicach.	1 214 006,00	0,00
10.	Gmina Batorz	Zainstalowano chloratory na hydroforniach oraz wymieniono uszkodzoną pompę głębinową.	49 513,20	4 464,90
11.	Gmina Borki	Budowa i rozbudowa SUW Wrzosów.	1 447 280,00	1 447 280,00
12.	Gmina Dołhobyczów	Przebudowa SUW w m. Żabcze oraz modernizacja SUW w Przewodowie wraz z modernizacją przepompowni w Oszczowie.	109 200,00	0,00
13.	Gmina Dubienka	Przebudowano infrastrukturę uzdatniania wody.	532 714,27	92 856,13
14.	Gmina Firlej	Przebudowa infrastruktury wodociągowej – studni, zbiorników retencyjnych, instalacji uzdatniania wody, zestawów hydroforowych w m. Firlej i Serock.	0,00	5 537 000,00
15.	Gmina Garbów	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Gutanowie i Piotrowicach Wielkich.	0,00	7 319 115,33
16.	Gmina Głusk	Budowa ujęć wody w m. Kazimierzówka i Mętów oraz oddanie do użytkowania zmodernizowanej stacji poboru i uzdatniania wody w Prawiednikach.	5 638 740,00	0,00
17.	Gmina Gościeradów	Modernizacja budynku hydroforni w Salominie.	0,00	4 926,58
18.	Gmina Jabłonna	Budowa zbiorników wyrównawczych na ujęciu wody w m. Jabłonie Majątek.	0,00	949 550,00
19.	Gmina Janów Podlaski	Modernizacja SUW, w tym montaż paneli fotowoltaicznych o mocy 26,16 KW.	79 950,00	0,00
20.	Gmina Jarczów	Rozbudowa oraz modernizacja ujęć wody wraz ze SUW, budowa sieci kanalizacyjnej, wykonanie badań ścieków na oczyszczalni ścieków.	3 869 315,45	150 000,00
21.	Gmina Kłoczew	Przebudowa SUW w m. Stare Zadybie, Wola Zadybska.	4 709 299,68	3 355 220,17
22.	Gmina Kodeń	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i SUW.	49 200,00	616 523,97
23.	Gmina Krasnystaw	Opracowaniem Programu Funkcjonalno-Użytkowego w celu opracowania dokumentacji projektowej, budowlanej i wykonawczej oraz realizacja robót budowlanych w zakresie budowy sieci wodociągowej, modernizacji ujęcia	0,00	111 986,07

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		wody oraz montażu wodomierzy i reduktorów ciśnienia na istniejących przyłączach wodociągowych.		
24.	Gmina Kraśnik	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz budowa hydroforni w Stróży – Kolonii.	464 131,30	75 618,70
25.	Gmina Krzczonów	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i SUW.	0,00	6 518 508,00
26.	Gmina Łabunie	Modernizacja ujęcia wody w Majdanie Ruszowskim.	490 000,00	0,00
27.	Gmina Łuków	Budowa, modernizacja, konserwacja oraz remont ujęć wody oraz SUW.	4 649,00	0,00
28.	Gmina Markuszów	Modernizacja infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę oraz oczyszczaniu ścieków na terenie gminy.	7 689,96	2 771 807,61
29.	Gmina Nowodwór	Kompleksowa modernizacja SUW w Zawitale.	3 600 000,00	1 842 631,11
30.	Gmina Obsza	Przebudowa SUW Babice – Dorbozy.	4 473 291,95	0,00
31.	Gmina Potok Wielki	Przebudowa ujęcia wody w m. Popielarnia w ramach operacji „Przebudowa systemu wodociągowego oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Potok Wielki”.	0,00	765 798,00
32.	Gmina Radecznica	Budowa 2 studni wraz z niezbędnymi instalacjami i sieciami elektrycznymi i wodociągowymi.	1 014 320,84	0,00
33.	Gmina Radzyń Podlaski	Budowa SUW w m. Białka oraz budowa indywidualnej oczyszczalni ścieków przy Szkole Podstawowej i Centrum Kultury i Rekreacji w m. Branica Radzyńska.	brak danych	brak danych
34.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Modernizacja infrastruktury wodnej w Wólce Kańskiej – Kolonii, w tym rozbudowa budynku ujęcia wody.	0,00	750 458,41
35.	Gmina Rybczewice	Modernizację infrastruktury wodociągowej na terenie gminy.	0,00	1 160 617,86
36.	Gmina Serniki	Modernizacja SUW Wólka Zawieprzyska.	0,00	82 287,71
37.	Gmina Serokomla	Modernizacja i rozbudowa stacji ASUW w Serokomli wraz z instalacją fotowoltaiczną.	0,00	2 380 000,00
38.	Gmina Skierbieszów	Montaż lamp UV na 3-ech ujęciach wody.	brak danych	brak danych
39.	Gmina Sosnówka	Przebudowa budynku, wymiana urządzeń i przebudowa zbiorników oraz budowa instalacji fotowoltaicznej na SUW.	3 560 791,06	0,00
40.	Gmina Stanin	Budowa kontenerowej stacji podnoszenia ciśnienia wraz ze zbiornikiem magazynowym wody.	1 282 311,57	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
41.	Gmina Stary Brus	Modernizacja i termomodernizacja SUW w Wołoskowoli.	952 828,74	790 170,94
42.	Gmina Stary Zamość	Modernizacja ujęć wody w m. Wierzbica i Krasne.	115 727,06	19 151,00
43.	Gmina Strzyżewice	Wykonanie studzienki na terenie ujęcia wód podziemnych w m. Żabia Wola.	327 097,92	0,00
44.	Gmina Szastarka	Przebudowa stacji wodociągowych w m.: Polichna Pierwsza, Szastarka, Majdan Obleszcze, Moczydła Stare, Blinów Pierwszy.	0,00	3 099 313,56
45.	Gmina Terespol	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i SUW.	641 500,00	0,00
46.	Gmina Trawniki	Przebudowa studni S1 i S2 na ujęciach wody w Trawnikach i Struży Kolonii.	0,00	487 053,17
47.	Gmina Trzeszczany	Modernizacja SUW i oczyszczalni ścieków w m. Leopoldów.	0,00	1 698 751,72
48.	Gmina Werbkowice	Budowa SUW wraz z siecią wodociągową o dł. 0,5 km w m. Sahryń.	3 016 700,00	4 160 072,02
49.	Gmina Wohyń	Przebudowa ujęcia wody w Wohyniu.	0,00	5 740 911,23
50.	Gmina Wola Mysłowska	Modernizacja SUW w Osinach.	1 353,00	0,00
51.	Gmina Żyrzyn	Wykonanie prac termomodernizacyjnych ujęć wody.	7 396 891,25	12 328 117,67
52.	Przedsiębiorstw o Gospodarki Komunalnej w Zamościu	Modernizacja instalacji zmiękczenia wody na SUW.	11 982,66	369 498,15
53.	Kraśnickie Przedsiębiorstw o Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Modernizacja węzłów wodociągowych na rurociągach tłocznych studni oraz zakup pompy głębinowej z osprzętem.	54 836,00	0,00
54.	MPGK Sp. z o.o. we Włodawie	Monitoring ujęcia wody we Włodawie.	10 911,41	0,00
55.	PGKiM Sp. z o.o. w Hrubieszowie	Wdrożenie systemu wizualizacji procesu technologicznego uzdatniania i dystrybucji wody na SUW w Hrubieszowie.	0,00	234 375,27
56.	Miejskie Przedsiębiorstw o Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.	Rozbudowano i zmodernizowano ujęcia wody.	288 711,00	1 599,00
57.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu-Zaorendzie	Modernizacja ujęcia wody w m. Lipowiec.	0,00	730 285,47

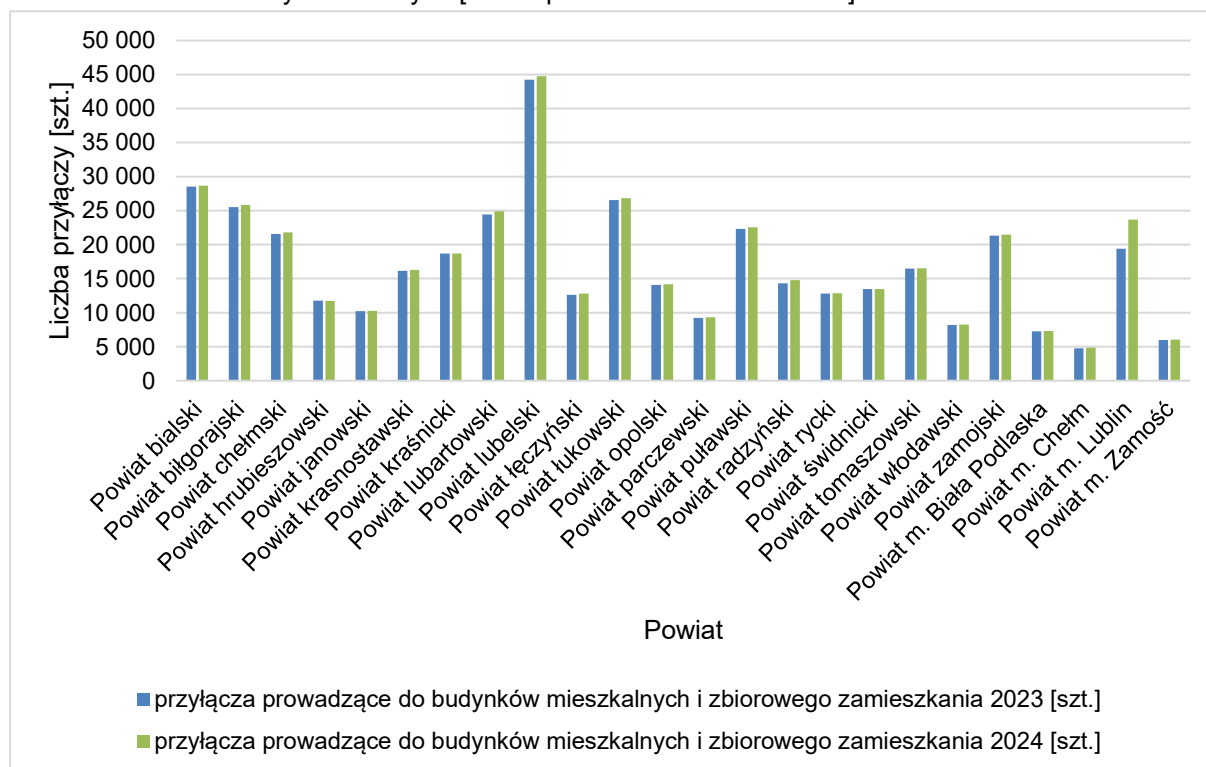
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Poniższe wykresy prezentują wybrane wskaźniki związane z funkcjonowaniem i rozwojem sieci wodociągowej na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023-2024.

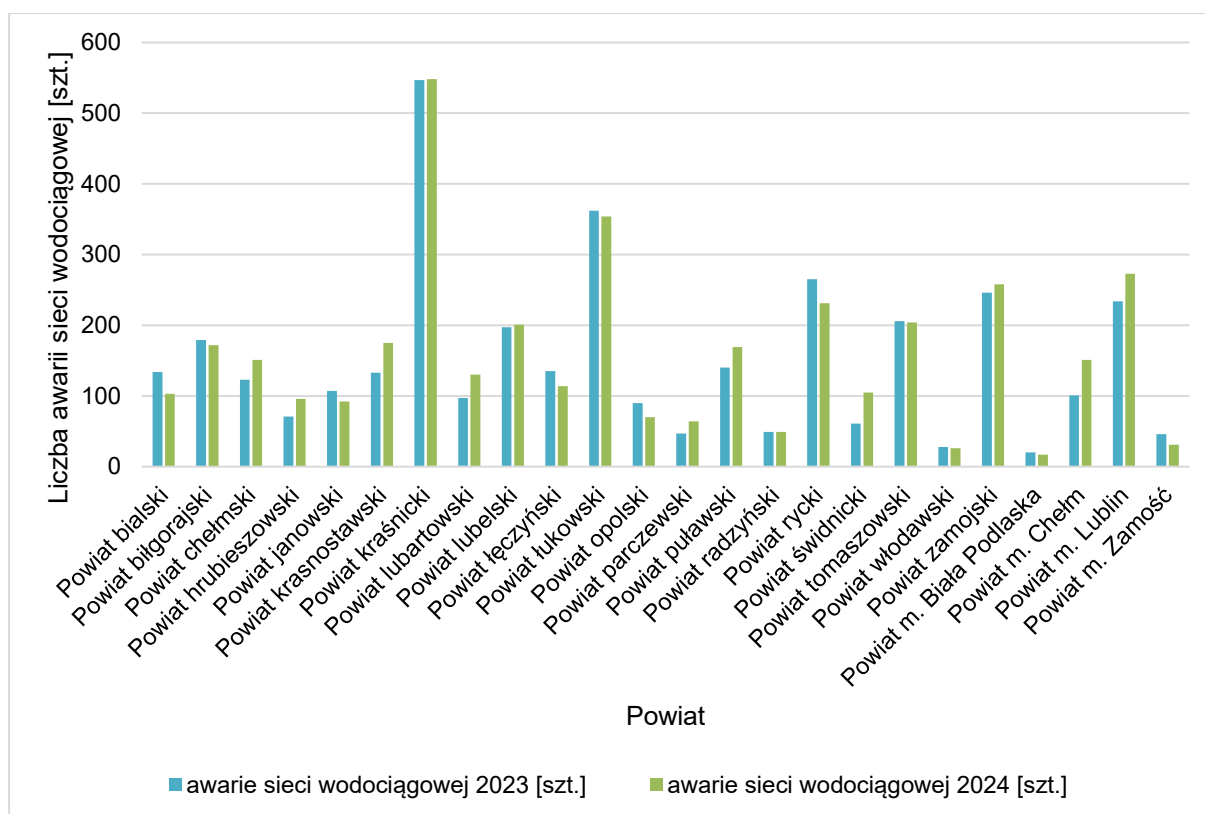
Rysunek 17. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [dane spisane dnia 17.07.2025 r.]

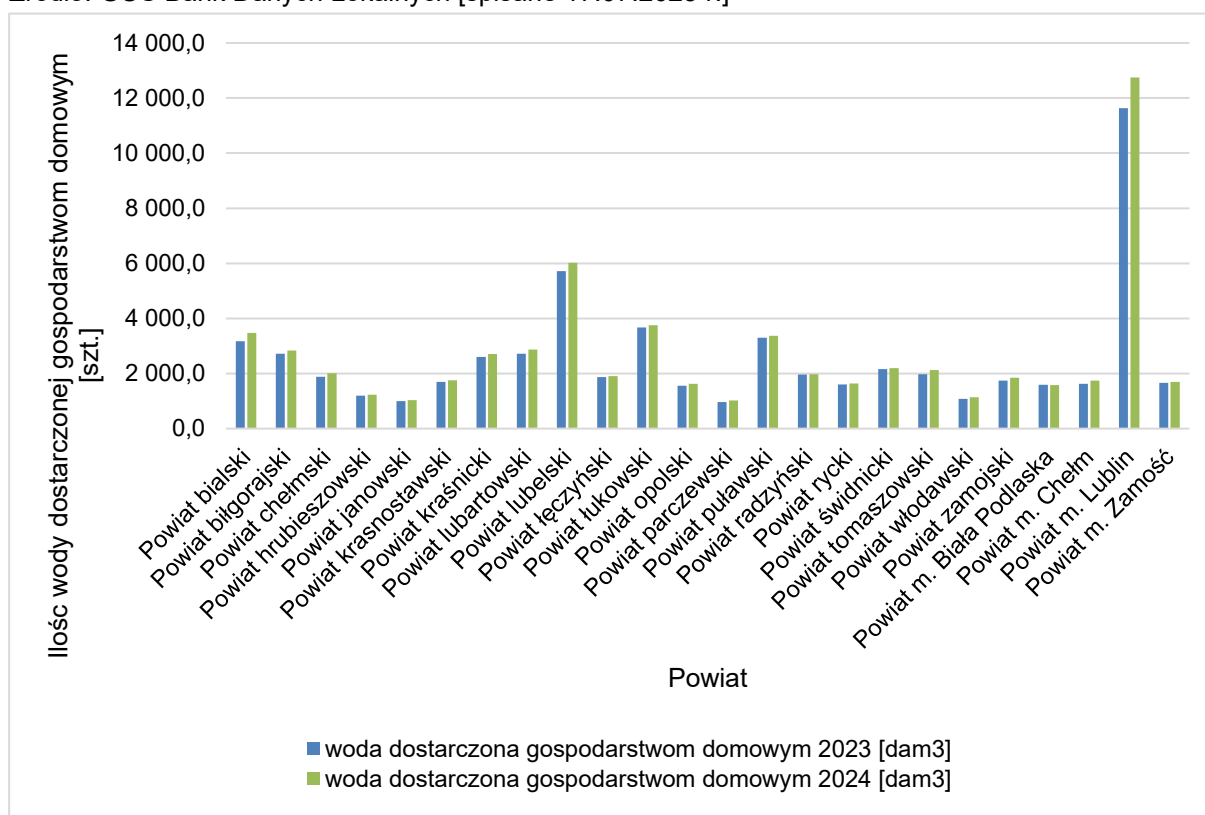
Rysunek 18. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w powiatach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [spisane 17.07.2025 r.]

Rysunek 19. Liczba awarii sieci wodociągowej w powiatach województwa lubelskiego w roku 2023 i 2024

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [spisane 17.07.2025 r.]

Rysunek 20. Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w powiatach województwa lubelskiego w latach 2023-2024

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [spisane 17.07.2025 r.]

GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków

GWS.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków*

Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz przepompowni ścieków, to proces, który ma na celu poprawę efektywności i niezawodności systemów odprowadzania ścieków. Obejmuje on zarówno rozbudowę istniejącej infrastruktury, jak i wdrażanie nowych rozwiązań, takich jak rozbudowa kanalizacji deszczowej oraz modernizacja przepompowni ścieków.

Poniższa tabela prezentuje wybrane przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2023–2024 na terenie województwa lubelskiego w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury ściekowej. Inwestycje te zostały sfinansowane ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego, budżetu państwa, a także z budżetów przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i zakładów komunalnych.

Tabela 44. Przedsięwzięcia realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury ściekowej

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Bychawa	Wybudowana została sieć kanalizacji sanitarnej w Bychawie.	1 511 400,00	0,00
2.	Miasto i Gmina Izbica	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	6 292 428,03
3.	Miasto Józefów	Wybudowana została sieć kanalizacji sanitarnej na terenie m. Siedliska i Józefów.	2 549 640,93	3 035 173,16
4.	Miasto Kamionka	Wybudowana została sieć kanalizacji sanitarnej w Kamionce, Siedliskach i Kozłowie.	0,00	6 107 812,25
5.	Miasto Kock	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	3 731 334,50	0,00
6.	Miasto Końskowola	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej o dł. 3,7 km.	0,00	9 496 374,00
7.	Miasto Końskowola	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Sielce o dł. 6,6 km.	4 055 139,45	0,00
8.	Miasto Lubartów	Budowa odcinka sieci kanalizacji deszczowej wraz z odtworzeniem nawierzchni oraz kanalizacji sanitarnej.	1 769 836,59	11 347 209,84
9.	Miasto Lubycza Królewska	Przebudowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami i wymianą studni.	0,00	553 500,00
10.	Miasto Modliborzyce	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	628 229,42
11.	Miasto Nałęczów	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	1 487 487,58
12.	Miasto Ostrów Lubelski	Budowa kanalizacji w Ostrowie Lubelskim o dł. 430 m	0,00	382 750,00
13.	Miasto Parczew	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej o dł. 1,06 km.	23 349,36	264 212,61

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
14.	Miasto Piszczac	Wybudowana została sieć kanalizacyjna na terenie gminy.	0,00	635 314,38
15.	Miasto Poniatowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	306 552,97
16.	Miasto Puławy	Rozbudowa, modernizacja oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Puławy.	2 318 392,82	0,00
17.	Miasto Radzyń Podlaski	Rozbudowano i zmodernizowano sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej.	1 434 174,36	1 975 024,38
18.	Miasto Ryki	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Rykach.	1 860 098,27	0,00
19.	Miasto Szczebrzeszyn	Modernizacja kanału burzowego w Szczebrzeszynie.	118 621,89	0,00
20.	Miasto Tarnogród	Budowa przyłącza kanalizacji sanitarnej o dł. 14,7 metra oraz dwóch studzienek kanalizacyjnych.	0,00	25 314,11
21.	Miasto Terespol	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, budowa przepompowni przydomowych, sieciowych, budowa kanalizacji deszczowej.	3 763 877,73	0,00
22.	Miasto Tyszowce	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.	0,00	40 146,71
23.	Miasto Zamość	Wybudowana została sieć kanalizacji sanitarnej na terenie m. Zamość.	1 512 714,53	0,00
24.	Gmina Aleksandrów	Budowa 3 odcinków sieci kanalizacyjnej o dł. 0,5 km.	55 805,75	0,00
25.	Gmina Baranów	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.	0,00	1 102 877,70
26.	Gmina Bełżec	Budowa odcinków sieci kanalizacji do budynków mieszkalnych oraz przebudowa przepompowni wody i budowa oczyszczalni ścieków.	111 225,67	1 427 150,00
27.	Gmina Biłgoraj	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Okrągłe i Korytków Duży o dł. 0,64 km.	181 847,17	0,00
28.	Gmina Chełm	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej o dł. 4,68 km.	0,00	3 900 000,00
29.	Gmina Dębowa Kłoda	Rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z przebudową sieci kanalizacji sanitarnej w m. Uhnin oraz budowa sieci w m. Białka.	0,00	7 823 439,08
30.	Gmina Dołhobyczów	Opracowanie dokumentacji projektowej oraz prowadzenie prac budowlanych dot. budowy sieci kanalizacji sanitarnej.	9 228 824,83	8 426 450,99
31.	Gmina Fajslawice	Przebudowa oczyszczalni ścieków wraz z modernizacją i rozbudową sieci kanalizacyjnej.	5 528 523,94	2 811 953,51
32.	Gmina Hańsk	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Dubeczno, Hańsk Pierwszy.	918 665,53	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
33.	Gmina Jabłoń	Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Kalinka, montaż wyposażenia przepompowni ścieków na sieci w m. Jabłoń, montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w m. Kalinka i Jabłoń oraz budowa sieć kanalizacyjnej i wodociągowej w m. Jabłoń.	941 257,50	1 718 944,73
34.	Gmina Jeziorzany	Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Przytoczno.	0,00	446 870,50
35.	Gmina Kamień	Budowa sieci kanalizacyjnej o dł. 655,1 m.	0,00	505 662,46
36.	Gmina Kłoczew	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Przykwa, Julianów, Kłoczew.	98 726,55	5 457 740,00
37.	Gmina Kodeń	Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Kostomłoty oraz przebudowa oczyszczalni ścieków.	9 952 823,79	0,00
38.	Gmina Konopnica	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Szerokie, Zemborzyce Podleśne, Konopnica, Stasin o dł. 6,1 km.	5 627 000,00	4 728 200,00
39.	Gmina Konstantynów	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej o dł. ok. 4,0 km oraz sieci deszczowej.	4 295 900,34	0,00
40.	Gmina Krasnystaw	Budowa kolektora kanalizacji sanitarnej.	70 110,00	0,00
41.	Gmina Kraśnik	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Słodków Drugi, Słodków Trzeci wraz z przyłączami i przepompowniami ścieków.	6 521 654,11	3 175 615,17
42.	Gmina Księżpol	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z pompowniami sieciowymi w m. Majdan Nowy i Majdan Stary o dł. 9,28 km.	0,00	6 62 213,60
43.	Gmina Lubartów	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Skrobów i Skrobów Kolonia oraz sieci wodociągowej na terenie gminy wraz z rozbudową ujęcia wody w m. Wandzin.	9 228 824,83	8 426 450,99
44.	Gmina Łabunie	Budowa 7,7 km sieci kanalizacyjnej.	0,00	3 440 000,00
45.	Gmina Łomazy	Modernizacja i budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Łomazy.	4 756 277,32	0,00
46.	Gmina Łuków	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.	1 582 000,00	679 000,00
47.	Gmina Miączyn	Przebudowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków na terenie osiedla po byłym PGR-ze	0,00	4 305 000,00
48.	Gmina Michów	Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Rudzienko i Rudzienko Kolonie	8 607 048,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		o dł. 8,05 km oraz 74 studni zaworowych.		
49.	Gmina Milanów	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Milanowie oraz budowa sieci kanalizacyjnej w m. Czeberaki, Kopina, Milanów o łącznej dł. 17,3 km wraz z przepompowniami, przykanalikami oraz przyłączami oraz budowa odcinka sieci wodociągowej w Milanowie o dł. 0,8 km wraz z przyłączami.	0,00	9 767 337,75
50.	Gmina Niedźwiada	Rozwój infrastruktury kanalizacji sanitarnej w m. Tarło i Tarło Kolonia.	996 060,16	0,00
51.	Gmina Obsza	Wykonanie dokumentacji technicznej oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na odcinku o dł. ok. 2,5 km w m. Babice.	613 591,80	741 681,17
52.	Gmina Ostrówek	Przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków w Ostrówku-Kolonii oraz budowa sieci kanalizacyjnej w m. Tarkawica.	0,00	12 606 270,00
53.	Gmina Potok Górny	Budowa kanalizacji sanitarnej o dł. 0,9 km.	438 124,88	0,00
54.	Gmina Puchaczów	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa kanalizacji deszczowej.	3 916 386,44	0,00
55.	Gmina Rachanie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	2 467 694,71
56.	Gmina Radecznica	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Radecznica – etap IV.	0,00	2 246 718,00
57.	Gmina Ruda-Huta	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Ruda – Huta, Ruda – Kolonia, Ruda – Opalin i Chromówka o dł. 11,15 km.	0,00	6 629 153,52
58.	Gmina Serniki	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w Wólce Zabłockiej, Nowej Wsi, Sernikach, w Czerniejowie, Nowej Woli.	0,00	5 132 058,00
59.	Gmina Sosnowica	Budowa sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej Górki-Zienki.	0,00	1 868 130,08
60.	Gmina Spiczyn	Budowa sieci kanalizacyjnej w m. Kijany.	293 970,00	0,00
61.	Gmina Stoczek Łukowski	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Starym Jamielniku, Chrustusach, części wsi Jedlanka, Jamielnik Kolonia, Szyszki i Toczyska.	0,00	3 469 456,11
62.	Gmina Susiec	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Paary etap I, II i III.	5 298 667,80	0,00
63.	Gmina Szczebrzeszyn	Rozbudowa i budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	17 266,64	0,00

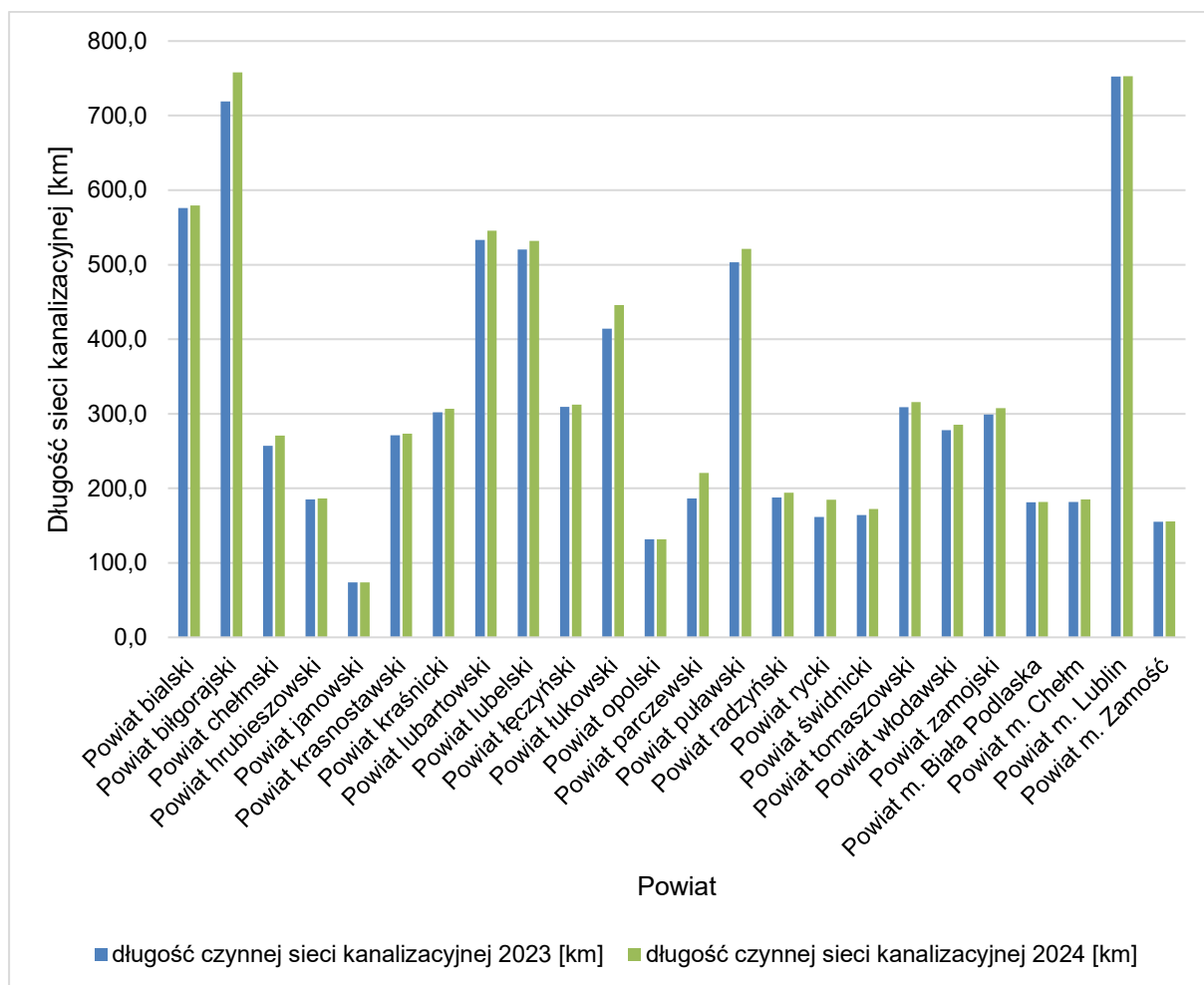
Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
64.	Gmina Tarnawatka	Budowa sieci kanalizacyjnej o dł. 1,22 km.	786 053,64	0,00
65.	Gmina Tereszków	Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej.	85 636,60	732 130,47
66.	Gmina Trawniki	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa biologicznej oczyszczalni ścieków w Pełczynie oraz w Ewopolu.	175 105,50	99 580,00
67.	Gmina Tucza	Budowa kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków.	6 900 000,00	7 182 891,39
68.	Gmina Ulan-Majorat	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.	1 239 721,74	2 479 443,45
69.	Gmina Uścimów	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Stara Jedlanka.	1 059 310,93	0,00
70.	Gmina Werbkowice	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	380 279,37
71.	Gmina Wierzbica	Uszczelnienie odcinka sieci kanalizacji.	0,00	396 675,00
72.	Gmina Wola Uhruska	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Stulno o dł. 2,91 km wraz z przepompownią.	267 757,29	1 500 802,90
73.	Gmina Wysokie	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.	0,00	861 000,00
74.	Gmina Zalesie	Opracowanie dokumentacji budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej: Zalesie, Kłoda Mała, Horbów Kolonia.	25 500,00	128 048,58
75.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.	Rozbudowano i zmodernizowano sieć kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Lublin.	10 739 482,00	8 254 058,00
76.	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Stoczku Łukowskim	Modernizacja sieci kanalizacyjnej.	12 002,59	10 533,14
77.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach	Budowa uzupełniająca odcinków sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej dł. około 72 m.	0,00	64 666,12
78.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Tomaszowie Lubelskim	Budowa nowych sieci kanalizacji sanitarnej wraz z obejściami przyłączy do granic działek odbiorców, przebudowa oraz renowacja starych awaryjnych sieci kanalizacji sanitarnej.	343 251,00	1 935 723,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
79.	Opolskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Zajączków.	0,00	41 511,30
80.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krasnymstawie	Renowacja kanalizacji sanitarnej na dł. 85 m.	0,00	92 140,00
81.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Międzyrzecu Podlaskim	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w ulicach miasta Międzyrzec Podlaski.	301 590,68	94 119,65
82.	Przedsiębiorstwo Usług i Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie	Budowa kanalizacji sanitarnej i przepompowni ścieków.	1 036 153,22	1 688 874,63
83.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tomaszowie Lubelskim	Budowa oraz modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Tomaszów Lubelski.	0,00	561 500,00
84.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zamościu	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie m. Zamość wraz z modernizacją przepompowni ścieków.	8 731 009,90	464 016,79
85.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Trzebieszowie	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.	4 405 486,05	0,00
86.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kraśniku	Wykonanie projektu sieci kanalizacji sanitarnej w Kraśniku.	264 905,00	0,00
87.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej o długości około 3,9 km.	3 652 854,00	0,00
88.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie	Budowa sieci kanalizacyjnej.	176 479,86	106 496,17
89.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp.	Budowa oraz przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej.	0,00	158 554,63

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
	Z o.o. w Hrubieszowie			
90.	Przedsiębiorstwo Gospodarki komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej.	649 440,00	127 703,52
91.	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Kurowie	Wybudowano awaryjny rurociąg tłoczny wraz z komorą rewizyjną i studnią z przepływomierzem do kanalizacji sanitarnej.	313 650,00	722 244,99

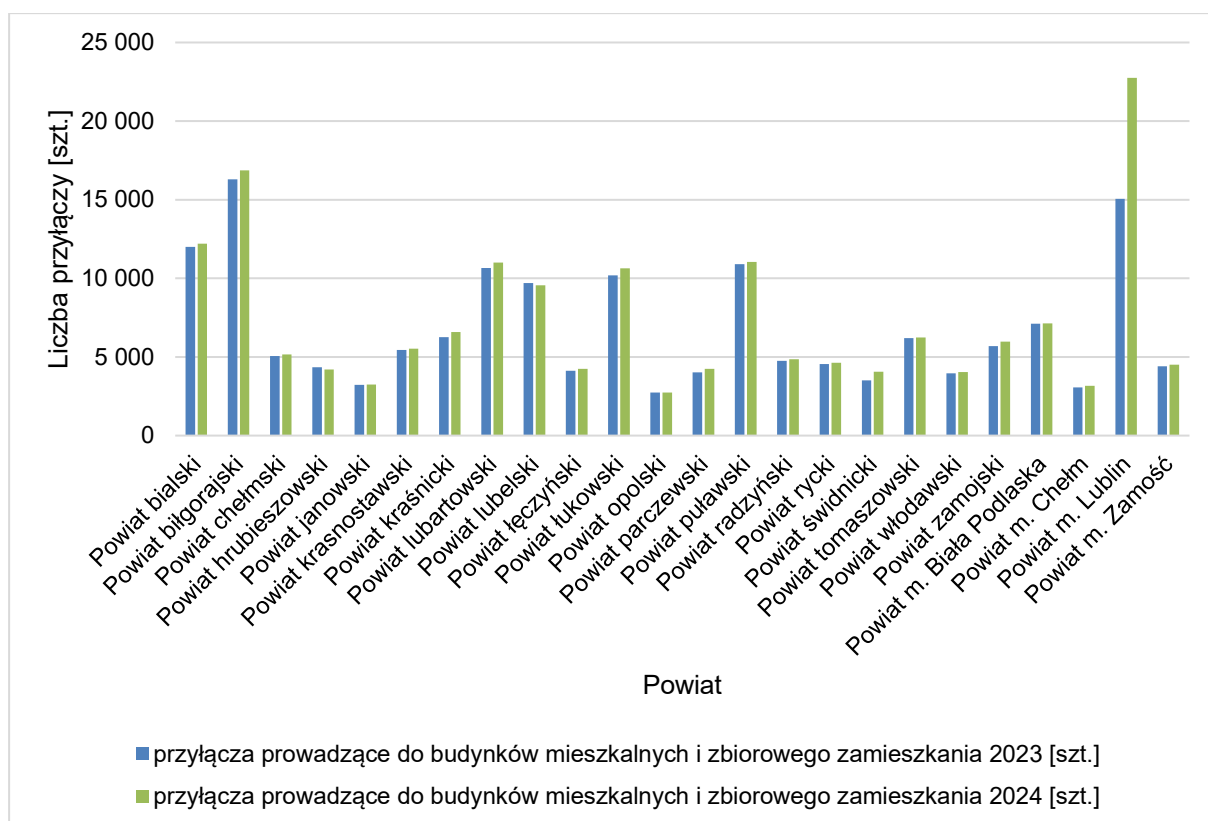
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Poniższe wykresy przedstawiają wybrane wskaźniki rozwoju sieci kanalizacyjnej w województwie lubelskim w latach 2023-2024.

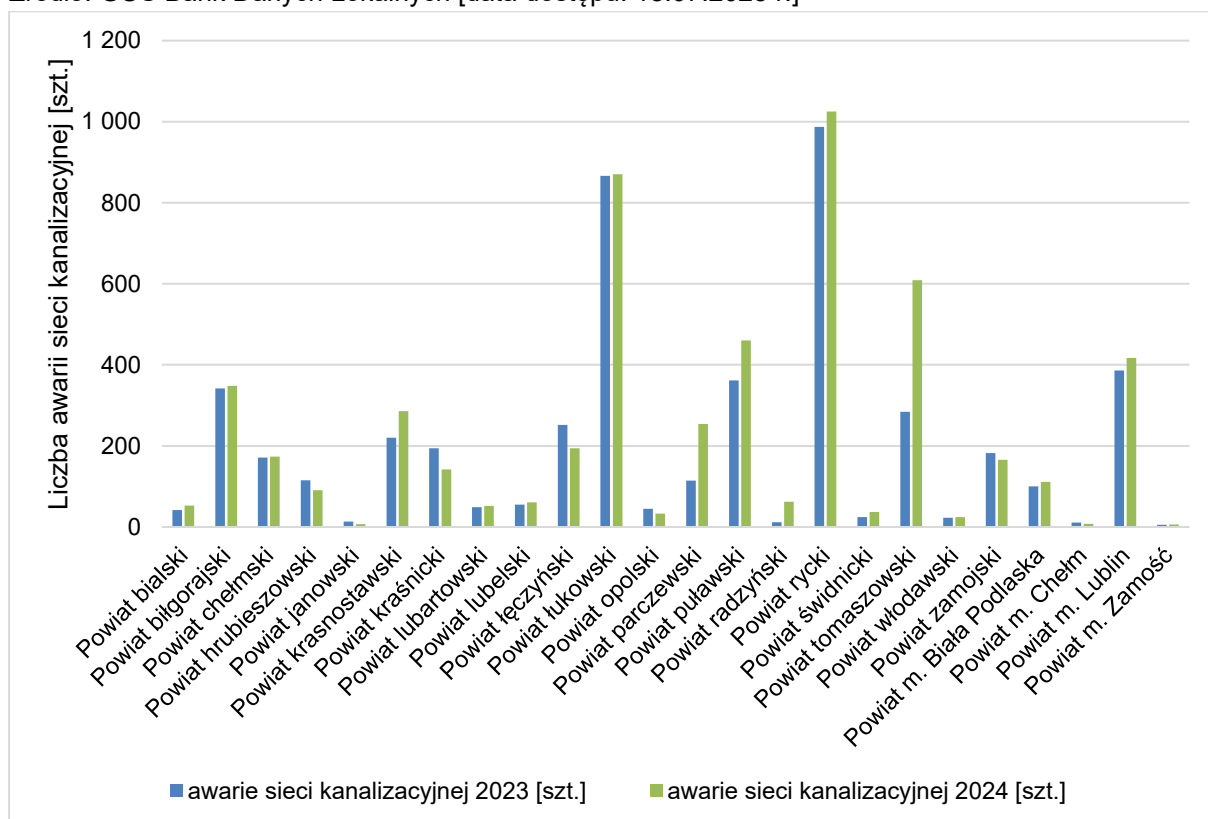
Rysunek 21. Długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubelskim w latach 2023-2024

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu 18.07.2025 r.]

Rysunek 22. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w województwie lubelskim w latach 2023-2024

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 18.07.2025 r.]

Rysunek 23. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w powiatach województwa lubelskiego w latach 2023-2024

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 18.07.2025 r.]

GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie

GWS.1.4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie*

Wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków jest możliwe, zwłaszcza w obszarach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna lub technicznie niemożliwa. W takich sytuacjach gminy mogą zalecać lub nawet wymagać instalacji przydomowych oczyszczalni. Dodatkowo, istnieją programy dofinansowania i preferencyjne pożyczki na ten cel, oferowane przez różne instytucje, np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Poniższa tabela przedstawia działania podejmowane w latach 2023–2024 w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz udzielania dofinansowania na realizację tego typu inwestycji. Udzielone dofinansowanie na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (poś) pochodziły ze środków własnych JST.

Tabela 45. Działania dotyczące budowy przydomowych oczyszczalni na terenie województwa lubelskiego w latach 2023-2024

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Bełżyce	Dofinansowanie budowy poś.	36 000,00	36 000,00
2.	Miasto Janów Lubelski	Dofinansowanie budowy poś.	12 500,00	12 500,00
3.	Miasto Józefów	Dofinansowanie do budowy poś.	0,00	3 000,00
4.	Miasto Piaski	Budowa 99 sztuk poś.	0,00	2 060 705,00
5.	Miasto Poniatowa	Dofinansowanie budowy poś.	60 000,00	64 000,00
6.	Miasto Rejowiec Fabryczny	Dofinansowanie budowy poś poza granicami aglomeracji.	12 000,00	8 000,00
7.	Gmina Adamów	Budowa 3 poś w m. Feliksówka, Kolonia Suchowska i Potoczek.	99 000,00	0,00
8.	Gmina Biłgoraj	Dofinansowanie budowy poś.	45 150,00	24 000,00
9.	Gmina Borzechów	Dofinansowanie budowy 101 poś.	0,00	0,00
10.	Gmina Cyców	Dofinansowanie budowy poś.	63 000,00	44 000,00
11.	Gmina Dorohusk	Budowa 5 poś.	110 259,93	0,00
12.	Gmina Hrubieszów	Budowa poś.	1 370 000,00	1 314 000,00
13.	Gmina Jabłonna	Dofinansowanie budowy poś.	0,00	1 715 025,90
14.	Gmina Kamień	Budowa 30 poś.	668 153,85	0,00
15.	Gmina Komarów-Osada	Dofinansowanie budowy 70 poś oraz budowę 1 poś przy obiekcie gminnym.	0,00	1 278 901,33
16.	Gmina Łukowa	Dofinansowanie budowy poś.	446 400,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
17.	Gmina Mełgiew	Dofinansowanie budowy lokalnej oczyszczalni ścieków dla SP Krzesimów oraz budynku świetlicy wiejskiej.	0,00	282 519,00
18.	Gmina Niedrzwica Duża	Budowa poś.	42 000,00	78 000,00
19.	Gmina Nielisz	Współfinansowanie budowy poś.	637 000,00	1 440 000,00
20.	Gmina Podedwórze	Dofinansowanie budowy 7 poś oraz budowa zbiornika wyrównawczego na SUW.	648 733,37	0,00
21.	Gmina Potok Wielki	Budowa poś.	0,00	44 188,00
22.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Dofinansowanie budowy poś oraz budowa biologicznej oczyszczalni ścieków do budynku świetlicy wiejskiej w Wólce Kańskiej-Kolonii.	50 200,00	80 670,00
23.	Gmina Rossosz	Dofinansowanie budowy 10 poś.	20 000,00	20 000,00
24.	Gmina Serniki	Dofinansowanie budowy poś.	0,00	5 535,00
25.	Gmina Szczeczeszyn	Dofinansowanie budowy 9 przydomowych oczyszczalni ścieków.	20 000,00	16 000,00
26.	Gmina Terespol	Dofinansowanie budowy poś oraz przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.	80 000,00	166 000,00
27.	Gmina Trawniki	Dofinansowanie budowy poś.	18 000,00	57 655,33
28.	Gmina Wojsławice	Dofinansowanie budowy poś.	97 000,00	53 000,00
29.	Gmina Zakrzew	Budowa poś oraz modernizacja ujęcia wody.	5 871 251,72	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowania osadów ściekowych

GWS.1.5. Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych i zagospodarowywania osadów ściekowych*

Budowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowania osadów ściekowych to proces, który obejmuje szereg etapów i technologii. Kluczowe jest efektywne usuwanie zanieczyszczeń ze ścieków, aby chronić środowisko i zdrowie publiczne, oraz bezpieczne i zrównoważone zagospodarowanie osadów, które powstają w procesie oczyszczania. Oczyszczanie ścieków komunalnych to proces, który ma na celu usunięcie zanieczyszczeń fizycznych, chemicznych i biologicznych ze ścieków dopływających do oczyszczalni.

W poniższej tabeli przedstawiono przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2023-2024 w zakresie budowy i modernizacji urządzeń służących do oczyszczania ścieków.

Tabela 46. Przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2023-2024 w zakresie budowy i modernizacji urządzeń służących do oczyszczania ścieków

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Kock	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Kocku wraz z budową infrastruktury komunalnej.	0,00	46 592,40
2.	Miasto Lubycza Królewska	Modernizacja zbiornika magazynu osadu na oczyszczalni ścieków poprzez wymianę instalacji rusztu napowietrzającego z dyfuzorami.	0,00	50 000,00
3.	Miasto Modliborzyce	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową PSZOK.	0,00	11 641 569,76
4.	Miasto Ryki	Modernizacja bloku biologicznego SBR na Oczyszczalni ścieków „Fregata” w Rykach.	103 691 043,36	0,00
5.	Miasto Siedliszcz	Modernizacja oczyszczalni ścieków.	0,00	194 800,00
6.	Miasto Urzędów	Rozbudowa oczyszczalni ścieków.	1 880 000,00	2 330 000,00
7.	Miasto Zwierzyniec	Kompleksowa modernizacja oraz rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Zwierzyniec.	13 995 516,53	4 137 349,66
8.	Gmina Adamów	Zakup i montaż automatycznej stacji poboru próbek oraz stacji dozowania chemikaliów.	0,00	527 000,00
9.	Gmina Baranów	Rozbudowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Baranowie oraz modernizacja istniejącej przepompowni.	0,00	2 363 100,00
10.	Gmina Biszcz	Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków typu stawowego w Biszczu wraz z obiektami towarzyszącymi.	0,00	5 665 934,25
11.	Gmina Dubienka	Przebudowa oczyszczalni ścieków.	191 147,44	0,00
12.	Gmina Firlej	Budowa oczyszczalni ścieków w Woli Skromowskiej.	0,00	386 000,00
13.	Gmina Garbów	Przebudowa oczyszczalni ścieków typu WGB w Leścach.	0,00	178 350,00
14.	Gmina Gościeradów	Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków Gościeradów Folwark.	0,00	2 663 201,96
15.	Gmina Janowiec	Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Janowiec.	3 922 832,00	0,00
16.	Gmina Karczmiska	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Karczmiska.	158 670,00	3 288 405,00
17.	Gmina Kąkolewnica	Rozbudowa oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.	0,00	504 142,08
18.	Gmina Konstantynów	Przebudowa i modernizacja urządzeń oczyszczalni ścieków.	4 891 710,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
19.	Gmina Leśna Podlaska	Przebudowa oczyszczalni ścieków, budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami oraz zakup zestawu asenizacyjnego.	4 103 580,89	0,00
20.	Gmina Lubartów	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Skrobowie-Kolonii.	13 944 000,01	0,00
21.	Gmina Mircze	Budowa oczyszczalni ścieków, stacji wodociągowej oraz sieci wodnokanalizacyjnej z przyłączami na terenie gminy Mircze.	13 628 400,00	0,00
22.	Gmina Niedzwica Duża	Rozbudowa oczyszczalni ścieków.	0,00	51 969 750,00
23.	Gmina Obsza	Kompleksowa modernizacja infrastruktury oczyszczalni ścieków oraz systemu monitoringu i przesyłu.	418 040,84	505 000,00
24.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Modernizacja oczyszczalni ścieków i budowa rurociągu odprowadzającego oczyszczone ścieki.	1 289 000,00	0,00
25.	Gmina Stanin	Budowa indywidualnej oczyszczalni ścieków przy Zespole Szkół w Tuchowiczu.	0,00	538 178,96
26.	Gmina Stary Brus	Remont i modernizacja oczyszczalni ścieków w Starym Brusie.	1 103 703,78	795 610,61
27.	Gmina Strzyżewice	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Piotrowicach oraz przebudowa przepompowni ścieków w Żabiej Woli.	829 404,11	584 921,00
28.	Gmina Telatyn	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu w Telatynie.	7 861 053,98	0,00
29.	Gmina Trawniki	Modernizacja sterowania oczyszczalni ścieków w Trawnikach oraz rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Trawnikach – Kolonii.	1 940 214,00	0,00
30.	Gmina Trzydnik Duży	Poprawa funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej.	0,00	1 863 881,63
31.	Gmina Uchanie	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Uchaniach.	1 416 923,00	1 016 253,50
32.	Gmina Ulan-Majorat	Budowa oczyszczalni ścieków na potrzeby Szkoły Podstawowej w m. Kolonia Domaszewska.	0,00	503 110,75
33.	Gmina Ułęż	Przygotowania do budowy oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w gminie Ułęż oraz modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Podlodów.	35 995,50	1 250 192,50
34.	Gmina Uścimów	Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Stary Uścimów.	5 179 975,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
35.	Gmina Werbkowice	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Werbkowicach.	30 000,00	0,00
36.	Gmina Wojsławice	Rozbudowa węzła na terenie oczyszczalni ścieków.	1 215 000,00	0,00
37.	Gmina Wola Mysłowska	Rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków w Jarczewie.	7 089 820,00	900 000,00
38.	Gmina Wola Uhruska	Budowa oczyszczalni ścieków - biologicznej ze złożem obrotowym w m. Stulno o wydajności 250 RLM.	0,00	812 736,42
39.	Gmina Wiryki	Budowa oczyszczalni ścieków i zasuw na wodociągach.	0,00	3 21 618,00
40.	Gmina Żmudź	Przebudowa oczyszczalni ścieków.	0,00	7 521 615,80
41.	Opolskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	Modernizacja obiektów oczyszczalni ścieków, w tym wymiana stacji zlewnej, sito-piaskownika, pomp i mieszadeł, remont zbiornika.	0,00	3 369 855,83
42.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krasnymstawie	Opracowanie dokumentacji technicznej oczyszczalni ścieków obejmującej: budowę fundamentów pod dmuchawy, budowę wiaty magazynowej, budowę i przebudowę, wyminę rurociągów technologicznych: ścieków, osadów, powietrza, PIX, wody technologicznej, budowę i przebudowę instalacji wewnętrznych: kanalizacji sanitarnej, energetycznej, centralnego ogrzewania, budowę dróg wewnętrznych, placów postojowych i manewrowych.	0,00	261 515,00
43.	Przedsiębiorstwo Usług i Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie	Modernizacja oczyszczalni ścieków z przetwarzaniem osadów ściekowych w Łukowie.	12 193 605,00	0,00
44.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Międzyrzecu Podlaskim	Modernizacja układu sterowania oczyszczalni ścieków w Międzyrzecu Podlaskim.	0,00	350 500,00
45.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zamościu	Wykonanie przyłączy wodnych i teletechnicznych, modernizacja kotłowni i sieci biogazu, zakup nowoczesnych dmuchaw powietrza, aparatury kontrolno-pomiarowej oraz pomp osadowych, wykonanie projektów technicznych z niezbędnymi pozwoleniami (m.in. hali separatora piasku i hermetyzacji placów magazynowych), modernizacja układów zasilania oraz doposażenie punktów zlewnych w	1 403 987,05	7 162 556,30

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		dodatkowe wyposażenie, w tym drugą stację zlewną i sito spiralne.		
46.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Wodociągi Puławskie" Sp. z o.o. w Puławach	Modernizacja poszczególnych obiektów na oczyszczalni ścieków.	5 556 894,00	5 813 705,70
47.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Trzebieszowie	Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Trzebieszowie Drugim.	0,00	2 611 190,00
48.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Wykonanie dokumentacji projektowej na remont i docieplenie budynku agregatu prądotwórczego na oczyszczalni ścieków oraz zakup pomp i sond pomiarowych.	120 321,00	68 770,00
49.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie	Modernizacja infrastruktury służącej do oczyszczania ścieków.	24 151,67	214 246,40
50.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju	Dostawa i montaż kraty mechanicznej do separacji i transportu skratek na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Biłgoraju.	0,00	168 510,00
51.	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.	Prowadzono działania na terenie Oczyszczalni Ścieków „HAJDÓW”.	1 263 545,00	12 377 426,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

GWS.2.3. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w tym kontrola częstotliwości ich opróżniania) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków*

Gminy mają ustawowy obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, a także przeprowadzania kontroli ich użytkowania nie rzadziej niż raz na dwa lata.

W latach objętych raportowaniem wszystkie gminy oraz miasta z terenu województwa lubelskiego realizowały ten obowiązek, prowadząc zarówno kontrole terenowe, jak i tzw. kontrole „zza biurka”. Dzięki regularnym działaniom kontrolnym możliwe było utrzymanie aktualnej ewidencji urządzeń służących do gromadzenia i oczyszczania ścieków bytowych.

Równocześnie, w trakcie realizowanych czynności urzędnicy prowadzili działania informacyjne i edukacyjne, zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie zagrożeń dla wód i gleb wynikających z niewłaściwego postępowania ze ściekami. Zadania te wykonywane były w ramach obowiązków służbowych pracowników urzędów.

GWS.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych

GWS.2. Ograniczenie zużycia wód oraz ochrona zasobów wód podziemnych*

GWS.2.1. Podejmowanie działań zmierzających do racjonalizacji zużycia wody w budynkach użyteczności publicznej*

Racjonalne gospodarowanie wodą w budynkach użyteczności publicznej opiera się na wdrażaniu rozwiązań umożliwiających efektywne i oszczędne wykorzystanie zasobów wodnych. Działania te obejmują zarówno aspekty techniczne, takie jak modernizacja instalacji wodnych, montaż urządzeń o niższym zużyciu wody czy systemów monitorujących zużycie, jak i działania miękkie związane ze zmianą postaw i nawyków użytkowników obiektów publicznych.

W raportowanym okresie jednostki samorządu terytorialnego województwa lubelskiego podejmowały szereg inicjatyw edukacyjnych promujących racjonalną gospodarkę wodno-ściekową, w tym także oszczędne zużycie wody w placówkach publicznych.

Szczegółowy opis działań informacyjnych i edukacyjnych prowadzonych w tym zakresie został przedstawiony w ramach zadania GWS.2.2., dotyczącego edukacji ekologicznej.

GWS.2.2. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia

Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia to proces polegający na wyszukaniu, ocenie i zatwierdzeniu dodatkowych lub zapasowych źródeł wody, które mogą być wykorzystane do celów konsumpcyjnych w przypadku awarii, zanieczyszczenia lub niedostępności głównego ujęcia wody.

Miasto Chełm w 2023 roku prowadziło działania związane z utrzymaniem szachtów studziennych oraz terenów zielonych stref ochrony bezpośredniej w 13 studniach zlokalizowanych na terenie miasta Chełm. Prowadzono również działania związane z dostawą i montażem urządzeń armatury hydraulicznej, orurowania oraz pomp.

W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 96 000,00 zł (środki własne).

W 2024 roku zadanie było kontynuowane, a koszt realizacji zadania wyniósł 36 000,00 zł (środki własne).

Gmina Kraśnik prowadziła działania związane z identyfikacją alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia. Takimi miejscami były: budynek Urzędu Gminy Kraśnik, placówki oświatowe oraz siedziby OSP na terenie gminy Kraśnik.

GWS.2.2. Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej w tym oszczędzania wody w gospodarstwach domowych oraz prawidłowej eksploatacji przydomowych zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni ścieków*

Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej to program działań informacyjnych i edukacyjnych, którego celem jest podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie efektywnego zarządzania zasobami wodnymi oraz prawidłowego postępowania ze ściekami.

W latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego realizowano szereg inicjatyw edukacyjnych i informacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w obszarze odpowiedzialnego korzystania z zasobów wodnych oraz właściwego zarządzania ściekami. Działania te podejmowane były przez jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwa komunalne oraz placówki oświatowe i miały charakter lokalny, dopasowany do potrzeb poszczególnych społeczności.

Poniżej przedstawiono zestawienie najważniejszych inicjatyw:

- Miasto Międzyrzec Podlaski prowadziło działania związane z opracowaniem i udostępnieniem w miejscach publicznych i szkołach z okazji Dnia Ziemi plakatu pod hasłem „Co możesz zrobić dla naszej planety?”, który propagował m.in. oszczędzanie wody w domu czy zbieranie deszczówki w ogrodzie.
- Miasto Stoczek Łukowski w latach 2023–2024 prowadziło działania informacyjne poprzez rozmieszczanie materiałów edukacyjnych na tablicach informacyjnych oraz dystrybucję ulotek w trakcie kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (poś).
- Gmina Miasto Terespol, we współpracy z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej, zamieszczała informacje i ulotki na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miasta, siedzibie Przedsiębiorstwa oraz na stronie internetowej Urzędu.
- Gmina Chełm realizowała w placówkach oświatowych szeroki program edukacyjny obejmujący wydarzenia takie jak „Światowy Dzień Wody”, „Dzień Ziemi” pod hasłem „Zmiana na krawędzi”, a także cykl działań „Dbamy o planetę” oraz lekcje w ramach projektu Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Działania są kontynuowane i finansowane w ramach bieżącej działalności jednostek.
- Gmina Kąkolewnica prowadziła działania edukacyjne podczas zebrań wiejskich oraz w trakcie kontroli zbiorników bezodpływowych.
- Gmina Komarów-Osada realizowała edukację ekologiczną poprzez publikację informacji na stronie internetowej Urzędu oraz rozpowszechnianie ulotek informujących o obowiązkach właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych.
- Gmina Kraśnik prowadziła edukację ekologiczną podczas zebrań wiejskich, rutynowych wizyt mieszkańców w Urzędzie oraz kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Gmina Księżpol realizowała działania informacyjno-edukacyjne poprzez publikację na stronie internetowej Urzędu oraz dystrybucję materiałów za pośrednictwem sołtysów. W szkołach przeprowadzono zajęcia tematyczne na temat racjonalnego gospodarowania wodą, ochrony zasobów wodnych i ograniczania zanieczyszczeń. Działania prowadzone były w ramach podstawy programowej oraz dodatkowych inicjatyw edukacyjnych.

- Gmina Ludwin przygotowywała materiały informacyjne dotyczące eksploatacji zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni ścieków, w tym informacji o zgłoszeniach i kontrolach.
- Gmina Potok Wielki prowadziła działania informacyjne dotyczące racjonalnej gospodarki wodnej oraz prawidłowej eksploatacji szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Informacje były publikowane na stronie internetowej oraz przekazywane mieszkańcom bezpośrednio.
- Gmina Wilkołaz zamieszczała ogłoszenia informacyjne na tablicach sołeckich oraz stronie internetowej Urzędu, dotyczące kontroli zbiorników bezodpływowych i eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Gmina Wola Mysłowska prowadziła działania edukacyjne w zakresie oszczędzania wody, racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi oraz zapobiegania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie w kontekście działalności rolniczej.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zamościu prowadziło kampanię promującą spożycie wody z kranu pod hasłem „Zamojska kranówka”. W 2023 roku wydatki wyniosły 12 308,15 zł, natomiast w 2024 roku przeznaczono na ten cel 34 029,15 zł.
- MPWiK „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o. w Puławach realizowało kampanię edukacyjną poprzez publikacje na stronie internetowej i w mediach społecznościowych oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych, takich jak książeczki „Woda, Planeta, Życie” i kolorowanki „Historia z Dropkiem”. Koszty wyniosły odpowiednio: 1 476,00 zł w 2023 r. oraz 5 430,45 zł w 2024 r.
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Spółka z o.o. prowadziło edukację ekologiczną skierowaną do dzieci i młodzieży oraz dla mieszkańców gminy.
- I Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły w Krasnymstawie przeprowadziło projekt edukacyjny pt. „Bez wody w wodzie. Woda jako cenne dobro na naszej planecie: od szczegółu do ogółu”. Koszty realizacji w 2023 r. wyniosły 29 087,67 zł.
- II Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida w Krasnymstawie również zrealizowało analogiczną akcję edukacyjną. Koszty realizacji w 2023 roku wyniosły 43 817,67 zł.
- Szkoły podstawowe w gminie Biłgoraj (5 placówek) realizowały szereg działań edukacyjnych: projekcje filmów, quizy, prace plastyczne, konkursy („EKO-świadomi na co dzień i od święta”, „Światowy Dzień Wody”, „Dzień Ziemi”), a także zajęcia poświęcone zanieczyszczeniom i oszczędzaniu wody.
- Szkoły z terenu gminy Tomaszów Lubelski prowadziły edukację dzieci i młodzieży w zakresie celów i metod oszczędnego korzystania z wody.
- Szkoły z terenu gminy Trzebieszów realizowały działania edukacyjne dotyczące racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej, oszczędzania wody i prawidłowej eksploatacji zbiorników oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Koszty zadania w 2023 i 2024 roku wyniosły po 500,00 zł.

GWS. Zadania dodatkowe

Mając na uwadze ochronę środowiska oraz konieczność stałego monitoringu gospodarki wodno–ściekowej, w latach 2023–2024 na terenie województwa lubelskiego prowadzone były działania obejmujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz kontrolę ścieków, w tym ścieków oczyszczonych odprowadzanych do środowiska. Działania te realizowane były m.in. przez Gminę Adamów oraz Gminę Radecznica. Gmina Adamów na przeprowadzenie badań wody i ścieków przeznaczyła 18 664,12 zł w 2023 roku oraz 30 994,82 zł w 2024 roku. Gmina Radecznica finansowała te działania w ramach działalności statutowej, nie wydzielając osobnych środków budżetowych na ten cel. Prowadzone badania mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańców oraz kontrolę efektywności działania systemów oczyszczania ścieków, co bezpośrednio przekłada się na poprawę stanu środowiska naturalnego i racjonalne zarządzanie zasobami wodnymi.

2.6. Zasoby geologiczne (ZG)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji zadań środowiskowych w ramach kierunku:

- ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin,
- ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin*.

Tabela 47. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin					
Kierunek interwencji: ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin*					
ZG.1.1 Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków	Minister Klimatu i Środowiska, Marszałek Województwa Lubelskiego, starostowie, Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie	Niepoliczalne	Niepoliczalne	budżet państwa, środki własne	↔
ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków*					
ZG.1.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	Zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	0,00	0,00	brak danych	↓
ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu	Powiaty, Zakłady wydobywcze	0,00	0,00	koszty poniesione przez przedsiębiorców prowadzących rekultywację	↔
ZG.1.2. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu*					

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

W przypadku Lubelskiego Zagłębia Węglowego przyjmuje się około 4 730 km² (dane na 2024 roku) jako obszar o zdefiniowanych perspektywach złożowych, natomiast obszar około 1 200 km² zajmują udokumentowane złoża. Jedyna czynna w LZW kopalnia węgla eksploatuje obecnie trzy złoża: Bogdankę, Lubelskie Zagłębie Węglowe – obszar K3 oraz Ostrów – eksploatację ze złoża Ostrów rozpoczęto w 2021 roku, przy czym w 2024 roku nie prowadzono wydobywania. Te trzy złoża mają łączną powierzchnię około 170 km², co stanowi około 14% obszaru całego zagłębia. W LWZ występują głównie węgle energetyczne (31-32), aż do węgla gazowo-koksowych typów 33-34. Zawartość popiołu w złożach LWZ wynosi średnio 6,15-20,71%, a średnie zawartości siarki całkowitej w poszczególnych złożach wynosi od 1,28% do 3,12%.

ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalni

ZG.1. Kontrola i monitoring eksploatacji kopalni*

ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków

ZG.1.1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków*

Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż leży w gestii Ministra Klimatu i Środowiska, Marszałka Województwa lub starostów w zależności od rodzaju kopaliny, powierzchni złoża i planowanego rocznego wydobywania. Kontrola realizacji warunków koncesji należy do organu, który ją wydał oraz do organu nadzoru górniczego.

Działania realizowane w 2023 roku:

- 27 decyzji o udzieleniu koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż i o ich zmianie;
- 5 planowanych kontroli w zakresie przestrzegania warunków koncesji i 2 kontrole doraźne.

Działania realizowane w roku 2024:

- 28 decyzji o udzieleniu koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż i o ich zmianie;
- 6 planowanych kontroli w zakresie przestrzegania warunków koncesji i 2 kontrole doraźne.

Ww. działania dotyczą zadań realizowanych przez Marszałka Województwa Lubelskiego. Koszty poniesione w ramach obowiązków służbowych pracowników.

Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie realizował zadanie pn.: „Kontrola realizacji warunków koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż”. W ramach realizacji prowadzono kontrole realizacji warunków koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż zgodnie ze swoją właściwością rzeczową wynikającą z zapisów ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze. Brak danych na temat kosztów poniesionych w 2023 i 2024 roku w związku z realizacją zadania.

W raportowanym okresie starostowie udzielali koncesji na wydobywanie kopalni. Ponadto, prowadzone były kontrole realizacji warunków ujętych w wydanych koncesjach.

ZG.1.3. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu

ZG.1.2. Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu*

Rekultywacja terenów po zakończonym wydobywaniu to proces przywracania zdegradowanym obszarom wartości użytkowej lub przyrodniczej. Polega na odtworzeniu lub ukształtowaniu terenu, poprawie właściwości gleby, uregulowaniu stosunków wodnych oraz odtworzeniu gleb. Celem rekultywacji jest przywrócenie terenowi stanu jak najbardziej zbliżonego do naturalnego lub nadanie mu nowej, użytecznej funkcji.

Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w ramach realizacji zadania prowadził działania związane z bieżącą rekultywacją obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (hałda) po zakończonym formowaniu skarp – 2,0 ha. Prace będą kontynuowane w kolejnych latach. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 331 485,00 zł.

W Powiecie Biłgorajskim powierzchnia całkowita terenów, poddanych rekultywacji w 2023 roku wyniosła 7,84 ha, natomiast w 2024 roku powierzchnia ta wyniosła 2,67 ha.

W Powiecie Chełmskim powierzchnia terenów poddana rekultywacji po zakończonym wydobywaniu w 2023 roku wyniosła 128,71 ha, tj.: 6,75 ha w miejscowości Toruń, gm. Rejowiec Fabryczny, 1,52 ha w miejscowości Petryłów, gm. Sawin, 42,73 ha w miejscowości Krasne, gm. Rejowiec Fabryczny, 77,16 ha w miejscowości Rejowiec Fabryczny Miasto, 0,5489 ha w miejscowości Czułe Kolonia w gm. Sawin. Powierzchnia terenów poddanych rekultywacji po zakończonym wydobywaniu w 2024 roku wyniosła 2,49 ha, tj. 0,885 ha w miejscowości Czułe Duże w gm. Sawin oraz 1,60 ha w miejscowości Syczyn w gm. Wierzbica.

Powiat Krasnostawski przeprowadzał rekultywację terenów po zakończonym wydobywaniu w kierunku rolnym. Koszty realizacji zadania w 2023 roku były po stronie inwestora.

Powierzchnia gruntów poeksploatacyjnych poddana rekultywacji w powiecie lubelskim w roku 2023 wynosiła 8,4 ha, a w roku 2024 wyniosła 0,75 ha. Prace rekultywacyjne podjęte i zakończone na powierzchni 1,98 ha były wykonane w 2023 roku.

W Powiecie Łęczyńskim nałożony został obowiązek rekultywacji gruntów o pow. 2,92 ha obszaru poeksploatacyjnego, tj. części wyrobiska zlokalizowanego na działkach w obrębie Zawieprzycy, gm. Spiczyn powstałego w obrębie eksploatowanego złoża kruszywa naturalnego „KOL.ZAWIEPRZYCE”. Rekultywacja odbyła się w kierunku: wodnym–zbiornik wodny o pow. 2,38 ha; rolnym–pastwisko trwałe o pow. 0,54 ha obejmujące skarpy zbiornika. Nadzór nad wykonaniem rekultywacji sprawował Starosta Łęczyński. Koszty związane z realizacją zadania ponosił przedsiębiorca prowadzący rekultywację.

Nałożony został również obowiązek rekultywacji gruntów o pow. 2,6273 ha po eksploatacji piasków ze złoża kruszywa naturalnego „JAWIDZ VI” położonego w obrębie działki w miejscowości Jawidz, w gm. Spiczyn. Rekultywacja odbywała się w kierunku rolnym. Koszty związane z prowadzoną rekultywacją poniesione zostały przez osobę prowadzącą działania.

W latach 2023-2024 w Powiecie Parczewskim przeprowadzono następujące działania:

- Zakończono rekultywację działki 218/2 obręb Koczerga w gminie Parczew, „Koczerga IX” o pow. 1,36 ha;
- Rozpoczęto rekultywację działki 330/7 obręb Koczerga, gmina Parczew „Koczerga XVIII” o pow. 0,6550 ha, koncesja wygasła w 2024 roku;

- Rozpoczęto rekultywację działki 218/2 obręb Koczergi, gmina Parczew „Koczergi XIV” o pow. 1,1606 ha;
- Zakończono rekultywację działki 325 obręb Koczergi, gm. Parczew, „Koczergi XII” o pow. 0,50 ha;
- Rozpoczęto rekultywację działki 3030/10 obręb Koczergi, gmina Parczew, „Koczergi XVII”, o pow. 1,1458 ha.

Rekultywacje przeprowadzane były na koszt prowadzącego wydobywanie.

Zakłady wydobywcze zlokalizowane na terenie Powiatu Ryckiego w raportowanym okresie przeprowadziły rekultywację gruntów po wydobyciu piasków i żwirów, których powierzchnia wyniosła 7,80 ha.

2.7. Gleby (GL)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 14 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb,
- GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb*,
- GL.2. Rekultywacja oraz remediacja gleb,
- GL.2. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych*,
- GL.3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring,
- GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów*.

Tabela 48. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb					
Kierunek interwencji: GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb*					
GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	UMWL, ARiMR w Lublinie, Gminy	160 464 770,55	155 466 087,53	budżet państwa, budżet województwa, budżet gmin	↑ →
GL.1.1. Propagowanie rolnictwa ekologicznego oraz dobrych praktyk rolniczych*					
GL.1.2. Promocja projektów rolno–środowiskowo–klimatycznych	LODR, ARiMR w Lublinie	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.1.2. Monitoring chemizmu gleb ornych*	GIOŚ–RWMS	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.1.3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolno-środowiskowo-klimatycznych	Właściciele gruntów	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.1.4. Wprowadzenie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najważniejszych walorach produkcyjnych	Gminy	150 000,00	362 175,00	budżet gmin	→
GL.1.3. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych*					
Kierunek interwencji: GL.2. Rekultywacja oraz remediacja gleb					
Kierunek interwencji: GL.2. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych*					
GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	GIOŚ, Powiaty	brak danych	brak danych	budżet powiatów	↑ →
GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	Sprawca zanieczyszczenia, właściciele gruntów, RDOŚ w Lublinie	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.2.2. Prowadzenie rejestru decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych*	Powiaty	brak danych	brak danych	budżet powiatów	↑ →
GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym	Powiaty, Gminy	4 292,59	8 859,66	budżet powiatów, budżet gmin	↔
GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym*					
Kierunek interwencji: GL.3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring					
Kierunek interwencji: GL.3. Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring*					
GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych	Powiaty	brak danych	brak danych	budżet powiatów	↑ →
GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych*					
GL.3.2. Zabezpieczenie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Powiaty	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.3.2. Prowadzenie rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy*	PIG-PIB	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
GL.3.3. Uwzględnienie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Miasta, Gminy	150 000,00	150 000,00	budżet gmin	→
GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych*					

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb

GL.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb*

W poniższej tabeli przedstawione zostały zmiany powierzchni ekologicznych użytków rolnych w województwie lubelskim według stanu konwersji w latach 2023-2024.

Tabela 49. Zmiany powierzchni ekologicznych użytków rolnych w województwie lubelskim według stanu konwersji w latach 2023–2024

Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w okresie konwersji w 2023 roku [ha]	Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych po okresie konwersji w 2023 roku [ha]	Łączna powierzchnia w 2023 roku [ha]
4 962,41	25 389,23	30 351,64
Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w okresie konwersji w 2024 roku [ha]	Powierzchnia ekologicznych użytków rolnych po okresie konwersji w 2024 roku [ha]	Łączna powierzchnia w 2024 roku [ha]
6 048,73	25 674,83	31 723,56

Źródło: Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno–Spożywczych. Dane o rolnictwie ekologicznym

GL.1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych

GL.1.1. Propagowanie rolnictwa ekologicznego oraz dobrych praktyk rolniczych*

W 2023 i 2024 roku Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego organizował konkursy na najlepsze gospodarstwo ekologiczne pn. „EkoLubelskie 2023” oraz „EkoLubelskie 2024”. Konkurs miał na celu kreowanie dobrych praktyk w zakresie rolnictwa ekologicznego, kreowania pozytywnego wizerunku rolnictwa ekologicznego i lubelskiej wsi oraz rozpowszechnianie wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego.

W latach 2023–2024 do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Lubelski Oddział Regionalny napłynęły następujące wnioski:

1. Rolnictwo Ekologiczne PROW 2014–2020:
  - W 2023 roku złożono 1496 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 32 179 117,84 zł;
  - W 2024 roku złożono 896 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 18 903 691,37 zł.
2. Rolnictwo Ekologiczne PS 2023–2027:
  - W 2023 ilość złożonych wniosków wyniosła 383 szt., a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 7 604 143,33 zł;
  - W 2024 roku ilość złożonych wniosków wyniosła 1039 szt., a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 23 073 196,92 zł.
3. Programy Rolno–Środowiskowo–Klimatyczne PROW 2014–2020:
  - W 2023 roku złożonych zostało 6174 wnioski, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 81 625 478,78 zł;
  - W 2024 roku złożonych zostało 4207 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 63 235 519,12 zł.

4. Zobowiązania Rolno-Środowiskowo-Klimatyczne PS 2023–2027:
  - W 2023 roku złożonych zostało 1343 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 18 856 392,41 zł;
  - W 2024 roku złożonych zostało 2347 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 28 262 281,90 zł.
5. Zalesianie gruntów rolnych PS 2023–2027:
  - W 2023 roku złożono 24 wnioski, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 249 241,56 zł;
  - W 2024 roku złożono 20 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 107 428,24 zł.
6. Tworzenie zadrzewień śródpolnych PS 2023–2027:
  - W 2023 roku złożono 18 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 98 063,16 zł;
  - W 2024 roku złożono 21 wniosków, kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 0,00 zł.
7. Zakładanie systemów rolno-leśnych PS 2023–2027:
  - W 2023 roku został złożony 1 wniosek, nie została zrealizowana żadna płatność LOR ARiMR.
8. Zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych PS 2023–2027:
  - W 2023 roku liczba wniosków złożonych do LOR ARiMR była równa 42, a kwota zrealizowanych płatności wyniosła 201 369,51 zł;
  - W 2024 roku liczba wniosków złożonych do LOR ARiMR wyniosła 30, a kwota zrealizowanych płatności była równa 52 664,58 zł.
9. Wnioski kontynuacyjne – ZAL 7/13, 1420, 2327.
  - W roku 2023 do LOR ARiMR złożonych zostało 1991 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 4 116 358,00 zł;
  - W roku 2024 do LOR ARiMR złożonych zostało 1809 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 3 633 581,00 zł.
10. Ekoschemat – Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślinnej:
  - W roku 2023 złożono 538 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 15 525 107,24 zł;
  - W 2024 roku złożono 1251 wniosków, a kwota zrealizowanych płatności LOR ARiMR wyniosła 18 192 925,52 zł.

Miasto Annopol w raportowanym okresie w ramach realizacji zadania prowadziło działania związane z rozpowszechnianiem wśród rolników materiałów promujących rolnictwo ekologiczne.

Gmina Cyców organizowała na terenie gminy szkolenia dot. m.in.: Kodeksu Dobrej Praktyki Rolnej, obowiązkach rolnika w świetle ustawy Prawo Wodne, zasad płatności w ramach ekoschematów oraz WPR, szkolenia dot. zakwaszania i wapnowania gleb. Podczas różnego rodzaju imprez kulturalnych np. dożynek prezentowano produkty z gospodarstw ekologicznych.

Gmina Kraśnik prowadziła w raportowanym okresie działania obejmujące edukację rolników i mieszkańców gminy. Corocznie prowadzone są badania gleb, tj. wykonanie podstawowej analizy glebowej (badanie chemiczne obejmujące pH gleby oraz zawartość składników P, K, Mg) próbki z terenu gminy Kraśnik pobiera specjalista terenowy Okręgowej Stacji

Chemiczno–Rolniczej w Lublinie. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł około 3 000,00 zł. Taki sam koszt został poniesiony w 2024 roku.

Gmina Puchaczów w ramach realizacji zadania prowadziła monitoring jakości gleb na terenie gminy (wykonano 381 prób gleb/pH, fosfor, potas, magnez dla upraw rolniczych). Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 4 998,72 zł.

Gmina Trzebieszów prowadziła działania związane z promocją rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych. W raportowanych latach na realizację zadania wydano po 500,00 zł każdego roku.

Gmina Wilkołaz prowadziła działania związane badaniem próbek gleb dla rolników. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 1 000,00 zł, a w 2024 roku 1 298,88 zł.

GL.1.2. Promocja pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych

Od roku 2023 można ubiegać się o płatności w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (PS dla WPR) 2023-2027. Płatności te w dużej mierze są kontynuacją Działań rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020.

W nowej perspektywie finansowej zostały zwiększone stawki płatności. Pojawiły się także nowe instrumenty wsparcia związane z ekstensywnym użytkowaniem łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 oraz ochroną bioróżnorodności na gruntach ornych.

Do interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych PS dla WPR 2023-2027 należą:

- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000,
- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000,
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 (Nowe),
- Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych,
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie,
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie,
- Bioróżnorodność na gruntach ornych (Nowe).

GL.1.2. Monitoring chemizmu gleb ornych*

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem Programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia takich działań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647).

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins, OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację Programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

GL.1.4. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych

GL.1.3. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych*

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego w ramach sformułowanych ustaleń określa działania właściwe do uwzględnienia w lokalnych dokumentach planistycznych. W przedmiotowym zakresie plan wskazuje na ograniczenie przeznaczania na cele nierolnicze obszarów użytkowanych rolniczo o wysokich walorach przyrodniczych.

Miasto Annopol podczas opracowywania planu ogólnego zamieściło w nim zapisy dot. jakości gleb. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 212 175,00 zł.

Miasto Kamionka wprowadzało do SUIKZP zapisy dot. ochrony gleb. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 i 2024 roku po 150 000,00 zł.

Gmina Cyców podczas planowania przestrzennego wprowadziła zapisy dot. ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych. Ograniczano przeznaczenie użytków rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej na cele nierolnicze, co przyczynia się do ochrony zasobów przyrodniczych i zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego.

Gmina Chełm w dokumentach planistycznych pozostawiła grunty rolne klas I-III w użytkowaniu rolniczym. Przeznaczenie wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze w planach miejscowych na terenie gminy Chełm jest incydentalne, uzasadnione celami publicznymi lub istotnymi korzyściami społeczno-gospodarczymi dla gminy i zgodnie z procedurą sporządzania MPZP, poprzedzone uzyskaną zgodą właściwego ministra na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Koszt realizacji zadania związany został z nakładami bieżącymi na opracowanie MPZP.

W gminie Niemce w ramach realizacji zadania prowadzona była procedura planistyczna, która wymagała wystąpienia do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w celu uzyskania zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-III.

Gmina Wilkołaz w zmianach MPZP wprowadziła zapis: „Projektowane zagospodarowanie terenu nie może stanowić źródła zanieczyszczeń dla środowiska wodno-gruntowego; ustala się zapewnienie spójnego systemu gospodarki wodno-gruntowej”. W zmianie nr 15 wprowadzono również zapis: „na obszarze objętym planem miejscowym dopuszcza się (...), z zachowaniem przepisów odrębnych w szczególności dotyczących ochrony gruntów rolnych”.

GL.2. Rekultywacja oraz remediacja gleb

GL.2. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych*

GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

GL.2.1. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi*

Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń ziemi to zadanie realizowane przez organy ochrony środowiska, zgodnie z przepisami Prawa ochrony środowiska.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi centralny rejestr, a regionalni dyrektorzy aktualizują go na podstawie informacji od starostów oraz zgłoszeń od władających powierzchnią ziemi.

W większości powiatów województwa lubelskiego w latach 2023-2024 prowadzono działania związane z rejestrowaniem oraz aktualizacją wykazów potencjalnych i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Powiat Chełmski kontynuował prowadzenie wykazu, do którego wpisano teren Bazy Paliw Nr 13 w Zawadówce (gm. Rejowiec). W latach 2023–2024 nie zidentyfikowano jednak nowych przypadków historycznych zanieczyszczeń na terenie powiatu.

Podobnie, w powiatach: krasnostawskim, lubelskim i puławskim nie odnotowano zgłoszeń ani nowych wpisów. W powiatach łukowskim i radzyńskim prowadzono bieżące aktualizacje rejestrów–zadania miały charakter ciągły.

Zadania te realizowane były w ramach bieżących prac Starostwa, finansując je ze środków budżetowych.

GL.2.2. Prowadzenie rejestru decyzji w sprawie rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegenerowanych*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, starosta jest zobowiązany do prowadzenia rejestru decyzji dotyczących rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych. Rejestr ten powinien zawierać informacje o wydanych decyzjach, ich treści oraz osobach zobowiązanych do przeprowadzenia rekultywacji.

W okresie sprawozdawczym:

- Powiat Łukowski prowadził rejestr zgodnie z wymogami, obejmujący decyzje dotyczące terenów wymagających rekultywacji;
- Powiat Opolski również prowadziło wymagany rejestr.

Zadanie realizowane było w ramach bieżących prac Urzędu, a jego finansowanie pochodziło z budżetu powiatu.

GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym

GL.2.3. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym*

Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych to proces przywracania tym terenom wartości rolnicze, w tym ich przekształcania na cele rolnicze, leśne lub inne. Działania te mają na celu naprawę szkód w środowisku i ponowne zagospodarowanie gruntów.

Rekultywacja to proces mający na celu przywrócenie gruntom zdegradowanym (np. po działalności przemysłowej, górniczej, czy w wyniku klęsk żywiołowych) ich wartości użytkowej lub przyrodniczej. Cel rekultywacji może być różny:

- Rekultywacja rolna: przywrócenie gruntom zdolności do produkcji rolnej;
- Rekultywacja leśna: przekształcenie terenu w las, odtwarzanie ekosystemu leśnego;
- Rekultywacja inna zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne, komunalne, przemysłowe wodne itp.

W Powiecie Chełmskim w 2023 roku wyznaczono rolny kierunek rekultywacji dla gruntów o powierzchni 2,3090 ha, tj.: 0,1890 ha położonych w miejscowości Wereszcze Duże, gm. Rejowiec, 1,72 ha w m. Świerże, gm. Dorohusk, 0,40 ha w m. Czułczyce Duże w gm. Sawin. W roku 2024 wyznaczony został wodny kierunek rekultywacji dla gruntów o powierzchni 1,9839 ha położonych w miejscowości Jazików, gm. Ruda Huta. Kierunek rolny rekultywacji wyznaczono dla gruntów o powierzchni 2,8808 ha położonych w miejscowości Syczyn w gm. Wierzbica. Podczas realizacji zadania nie zostały wygenerowane żadne koszty.

W Powiecie Kraśnickim w 2023 roku wydanych zostało 5 decyzji, które mówiły o zakończeniu rekultywacji rolnej oraz o ustaleniu rolnego kierunku rekultywacji.

W 2024 roku wydano 1 decyzję mówiącą o ustaleniu rolnego kierunku terminu oraz osoby zobowiązanej do rekultywacji.

Powiat Lubartowski w latach 2023–2024 wydał decyzję dot. rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w kierunku rolnym lub leśnym w rozbiu na gminy:

- Teren gminy Lubartów: 4,9255 ha,
- Teren gminy Kamionka: 7,1106 ha,
- Teren gminy Serniki: 1,5400 ha,
- Teren gminy Kock: 0,7150 ha.

W roku 2023 wydane zostały 3 decyzje, natomiast w 2024 roku wydano 4 decyzje dot. rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym. Koszty poniesione zostały przez przedsiębiorców.

Na terenie powiatu lubelskiego przeprowadzona była rekultywacja gruntów po eksploatacji kopalin metodą odkrywkową. W roku 2023 wydano decyzje:

- z dnia 04.04.2023 r. na rekultywację w kierunku rolnym (data obowiązywania 31.08.2023 r., pow. 1,98 ha);
- z dnia 28.06.2023 r. uznanie rekultywacji za zakończoną w kierunku rolnym staw rybny (pow. 1,90 ha);

- z dnia 27.06.2023 r. uznanie rekultywacji za zakończoną w kierunku rolnym (pow. 1,98 ha);
- z dnia 11.07.2023 r. na rekultywację w kierunku rolnym (data obowiązywania 1 rok, pow. 2,13 ha),
- z dnia 28.09.2023 r. na rekultywację w kierunku rolnym (data obowiązywania 31.05.2024 r., pow. 1,04 ha);
- z dnia 04.07.2023 r. na rekultywację w kierunku rolnym (data obowiązywania 5 lat, pow. 3,25 ha).

Natomiast w roku 2024 wydano następujące decyzje:

- z dnia 05.07.2024 r. uznanie rekultywacji za zakończoną w kierunku rolnym staw rybny (pow. 4,42 ha);
- z dnia 11.07.2023 r. na rekultywację w kierunku wodno-zadrzewieniowym (data obowiązywania 31.12.2025 r., pow. 0,75 ha).

Na realizację zadania w latach 2023–2024 nie zostały przeznaczone fundusze.

Powiat Włodawski w raportowanym okresie przeprowadził rekultywację gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku leśnym, rolnym lub innym. Na realizację zadania w roku 2023 przeznaczono 4 292,59 zł. W 2024 roku na realizację zadania wydano 5 859,66 zł.

Miasto Annopol prowadziło działania związane z rekultywowaniem terenów po działalności górniczej.

Gmina Jarczów w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z wyrównywaniem terenu zdegradowanego w miejscowości Przewłoka. Koszt realizacji przedsięwzięcia w 2024 roku wyniósł 3 000,00 zł.

Gmina Niemce w latach 2023-2024 wprowadziła do SUIKZP oraz MPZP następujące zapisy:

- Eksploatacja złóż na wyznaczonych na rysunku studium terenach złóż o zasobach udokumentowanych oraz na terenach powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych może być prowadzona po zatwierdzeniu dokumentacji geologicznej złoża kopalin na zasadach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Po zakończeniu procesu eksploatacyjnego należy zrehabilitować teren, zgodnie z przepisem szczególnym i ustaleniami planu miejscowego. Tereny zdegradowane poprzez nielegalne składowanie odpadów, winny być rekultywowane pozostając w strefie terenów otartych wzbogacających krajobraz np. przy leśnym kierunku rekultywacji;
- Dla terenu eksploatacji surowców, ustala się obowiązek przeprowadzenia rekultywacji po zakończonej eksploatacji w kierunku rolniczymi lub leśnym.

GL.3. Ochrona przed osuwiskami i monitoring

GL.3. Ochrona przed osuwiskami i monitoring*

GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych

GL.3.1. Monitoring terenów osuwiskowych*

Monitoring terenów osuwiskowych ma na celu wczesne wykrywanie i ocenę zagrożeń związanych z ruchami masowymi ziemi. Polega na obserwacji, pomiarach i analizie danych, aby zrozumieć dynamikę procesów osuwiskowych i zapobiegać szkodom.

W raportowanych latach Powiat Krasnostawski oraz Puławski prowadziły monitoring terenów osuwiskowych. Działania te zostały zrealizowane w ramach obowiązków służbowych pracowników, bez dodatkowych nakładów finansowych.

GL.3.2. Zabezpieczenie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Zabezpieczenie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych to kompleksowe zadanie mające na celu stabilizację terenów zagrożonych ruchami masowymi gruntu, przy jednoczesnym minimalizowaniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne i zachowanie estetyki krajobrazu.

W dniu 14 lutego 2024 r. Starostwo Powiatowe w Kraśniku, na wniosek Zarządcy Cmentarza Parafialnego, przeprowadziło oględziny terenu w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza, zlokalizowanego na działce ewidencyjnej nr 541 (obręb 0011 – Ośrodek, miasto Kraśnik). Oględziny objęły również teren pomiędzy ul. Żytnią a działką nr 539/2.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że teren ten, szczególnie w części północnej wykazuje objawy spęszewienia w obrębie skarpy. W związku z tym, został on oznaczony jako Teren Zagrożony Ruchami Masowymi i wpisany do bazy SOPO. Karta Rejestracyjna Terenu Zagrożonego została opracowana i sfinansowana w ramach Projektu SOPO. Zalecono zabezpieczenie skarpy i terenu przylegającego, w tym nagrobków, m.in. poprzez złagodzenie nachylenia skarpy i jej wzmocnienie przy użyciu geokraty wypełnionej kruszywem łamanym, ułożonej na geowłókninie. Dokumentacja została przekazana Zarządcy Cmentarza.

Ponadto, w dniu 27 marca 2024 r., w odpowiedzi na zgłoszenie mieszkańca miejscowości Huta Józefów, przeprowadzono kontrolę zapadliska z udziałem przedstawicieli PIG-PIB (Pracownia Geologii Regionu Lubelskiego oraz Centrum Geozagrożeń w Krakowie). Stwierdzono obecność studni o głębokości 58 m, a jako działanie naprawcze zalecono usunięcie obudowy studni oraz jej zasypanie.

Realizacja zadania w raportowanym okresie nie wiązała się z poniesieniem kosztów.

GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych

GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych*

W aktualizowanych dokumentach planistycznych, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, należy uwzględnić obszary narażone na osuwiska i ruchy masowe. Powinny być one precyzyjnie wyznaczone i opisane, a w planach należy uwzględnić zakazy i ograniczenia dotyczące zabudowy i robót budowlanych w tych strefach, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i minimalizacji ryzyka związanego z ruchami masowymi.

PZPWL w ramach sformułowanych ustaleń określa działania właściwe do uwzględniania w lokalnych dokumentach planistycznych. W przedmiotowym zakresie plan wskazuje na przeciwdziałanie aktywizacji ruchów masowych ziemi poprzez:

- Ochronę i wprowadzanie zadrzewień, zakrzewień i zadań służących biologicznemu stabilizowaniu terenów osuwiskowych;
- Ochronę przed zabudową stref krawędziowych i nad krawędziowych.

Miasto Kamionka prowadziło działania związane z uwzględnianiem osuwisk w aktualizowanych dokumentach planistycznych. Koszt realizacji zadania wyniósł w latach 2023-2024 po 150 000,00 zł.

W aktualizowanych planach zagospodarowania przestrzennego Miasta Stoczek Łukowski uwzględniono występujące na terenie miasta osuwiska. Zadanie to ma charakter ciągły.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowiec wyznaczono tereny udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego przeznaczone do potencjalnej eksploatacji lub rekultywacji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, obszary te mogą wymagać wyznaczenia filarów ochronnych, co zostało uwzględnione na etapie planowania przestrzennego.

2.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 10 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa,
- GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa*,
- GO.2. Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest,
- GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest*,
- GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów,
- GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów*,
- GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami,
- GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami*,
- GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi,
- GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi*.

Tabela 50. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniające zrównoważony rozwój województwa lubelskiego

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa					
Kierunek interwencji: GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa*					
GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami	UMWL	77 274,75	92 250,00	budżet województwa	↑
GO.1.1.Opracowanie aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami*					
GO.1.2. Opracowanie sprawozdań z realizacji WPGO	UMWL	60 270,00	0,00	budżet województwa	↑
GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami*					
Kierunek interwencji: GO.2. Gospodarowanie odpadami zawierającymi azbest					
Kierunek interwencji: GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GO.2.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego	UMWL, Miasta, Gminy	24 600,00	4 890,00	budżet gmin	↑ →
GO.2.2. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest	Miasta, Gminy	15 000,00	15 000,00	budżet gmin	↑ →
GO.2.1. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest*					
GO.2.3. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego)	Wszystkie Miasta i Gminy województwa lubelskiego	2 979 650,18	9 126 378,90	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gmin	↑ →
GO.2.2. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego)*					
Kierunek interwencji: GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów					
Kierunek interwencji: GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów*					
GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji	Miasta, Gminy, Placówki oświatowe, Zakłady Zagospodarowania Odpadów Komunalnych	199 862,00	89 049,00	budżet gmin, budżet zakładów	↑ →
GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji*					
GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	Miasta, Gminy, OSP	896 464,22	313 632,00	budżet gmin	↔
GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności	Miasta, Gminy, Jednostki Pomocy Społecznej	47 784,82	98 080,39	budżet gmin	→
GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności*					
Kierunek interwencji: GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami					
Kierunek interwencji: GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami*					
GO.4.1. Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi	Miasta, Gminy	10 898 103,45	11 784 583,08	budżet gmin, NFOŚiGW	↑ →
GO.4.1. Tworzenie jak najbardziej efektywnych systemów selektywnego zbierania odpadów, celem poddania ich recyklingowi*					
GO.4.2. Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Miasta, Gminy, Zakłady Komunalne, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	8 033 586,73	16 195 043,94	budżet gmin	→
GO.4.2. Modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych*					
GO.4.3. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych, a także odpadów medycznych i weterynaryjnych	Zarządzający instalacjami	0,00	0,00	nie dotyczy	→
GO.4.3. Budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych*					
GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	Gminy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej	10 192,80	26 195,99	budżet gmin, budżet przedsiębiorstw	↔

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych*					
GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów	Zakłady komunalne, Zakłady Zagospodarowania Odpadów, Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej	30 204 388,00	11 682 905,10	budżet przedsiębiorstw	↑ →
GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów*					
GO.4.6. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Miasta, Gminy	122 776,59	1 038 075,16	budżet gmin, Lasy Państwowe	↑ →
GO.4.6. Likwidacja nielegalnych miejsc deponowania odpadów*					
GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)	UMWL, Miasta, Gminy, Placówki oświatowe, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	210 413,24	107 094,42	budżet gmin, budżet placówek oświatowych, budżet przedsiębiorstw	↑ →
GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)*					
Kierunek interwencji: GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi					
Kierunek interwencji: GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi*					
GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych	Zakłady wydobywcze	42 332 410,00	56 998 793,00	budżet przedsiębiorstw	↑ →
GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych*					

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa

GO.1. Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie województwa*

GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami

GO.1.1. Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami*

W 2022 roku opracowano projekt „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028” oraz przeprowadzono opiniowanie i konsultacje społeczne. Ponownie zaktualizowano projekt dokumentu i przekazano do opiniowania i konsultacji w czerwcu 2024 r.

Przyjęcie dokumentu i zakończenie prac nad aktualizacją miało miejsce w styczniu 2025 r. (uchwała nr X/142/2025 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 24 stycznia 2025 r.).

- Koszty poniesione w 2023 roku: 77 274,75 zł,
- Koszty poniesione w 2024 roku: 92 250,00 zł.

GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji WPGO

GO.1.2. Opracowanie sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami*

Sprawozdania z realizacji WPGO przygotowywane są, aby przedstawić zmiany stanu gospodarki odpadami na terenie województwa.

W ramach wykonywanego co 3 lata monitorowania realizacji Planu gospodarki odpadami w 2023 roku opracowano „Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego za lata 2020–2022” (dokument przyjęty uchwałą nr DXXV/9254/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 1 grudnia 2023 r.).

Następny dokument monitorujący, tj. Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami zostanie sporządzony w 2026 roku, będzie on obejmował okres sprawozdawczy 2023-2025. Poniesione w 2023 roku koszty na opracowanie Sprawozdania za lata 2020-2022 wyniosły 60 270,00 zł.

GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest

GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest*

GO.2.1. Opracowanie aktualizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego

W ramach „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032” utworzone zostały procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, które pozwalają na ograniczenie emisji azbestu do atmosfery podczas użytkowania, demontażu i transportu. Utworzone zostały 4 grupy procedur:

- Obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest, przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów azbestowych;
- Obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest;

- Obowiązujące prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest;
- Obowiązujące zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego została przyjęta na początku 2023 roku uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XLVI/659/2023 z dnia 12 stycznia 2023 roku w sprawie uchwalenie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2023-2032”. Koszty zostały poniesione w ramach zadania GO.1.1.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz założeniami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”, gminy województwa lubelskiego są zobowiązane do opracowania i aktualizacji lokalnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest. W latach 2023–2024 wiele jednostek samorządu terytorialnego realizowało działania w tym zakresie.

W tym okresie m.in. Miasto Kraśnik oraz Gminy: Borki, Cyców i Włodawa prowadziły prace związane z opracowaniem lub aktualizacją programów usuwania azbestu na swoich terenach. Łączny koszt realizacji tych zadań wyniósł 29 490,00 zł.

GO.2.2. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest

GO.2.1. Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest*

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) oraz założeniami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”, za prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest odpowiada marszałek województwa. Rejestr ten tworzony jest na podstawie danych przekazywanych przez jednostki samorządu terytorialnego za pośrednictwem ogólnopolskiej Bazy Azbestowej.

Zadanie to ma charakter ciągły i obejmuje bieżącą weryfikację, aktualizację oraz gromadzenie informacji o lokalizacji, ilości, rodzaju i stanie technicznym wyrobów zawierających azbest. Dane są zbierane m.in. na podstawie zgłoszeń mieszkańców oraz wyników inwentaryzacji prowadzonych przez gminy.

W wielu gminach województwa lubelskiego rejestry te są systematycznie prowadzone i aktualizowane, najczęściej w ramach bieżących obowiązków pracowników urzędów.

W latach 2023-2024 prowadzeniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zajmowały się m.in.:

- Miasta: Annopol, Bychawa, Chełm, Izbica, Józefów, Józefów nad Wisłą, Kamionka, Końskowola, Łęczna, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Nałęczów, Parczew, Poniatowa, Rejowiec Fabryczny, Ryki, Stoczek Łukowski, Terespol, Kazimierz Dolny, Tyszowce, Zwierzyniec;
- Gminy: Adamów, Aleksandrów, Batorz, Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm, Chodel, Cyców, Fajstów, Firlej, Garbów, Gościeradów, Hańsk, Jabłonna, Jarczów, Janów Podlaski, Karczmiska, Kąkolewnica, Kłoczew, Komarów-Osada, Kraśnik, Krzczonów, Księżpol, Leśniowice, Łabunie, Łaziska, Łopiennik Górny, Łukowa, Mełgiew, Niedrzwica Duża, Niedźwiada, Ostrówek, Potok Wielki, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny, Rossosz, Serokomla, Sosnówka, Stary Zamość, Stoczek Łukowski,

Strzyżewice, Terespol, Tomaszów Lubelski, Trzebieszów, Uchanie, Ulan-Majorat, Urszulin, Werbkowice, Wierzbica, Wilkołaz, Włodawa, Wojsławice, Wola Mysłowska, Wola Uhruska.

GO.2.3. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego)

GO.2.2. Realizacja zadań w zakresie usuwania i zagospodarowania wyrobów i odpadów zawierających azbest (zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego) *

Problemem wymagającym szczególnej uwagi na terenie województwa lubelskiego jest wciąż duża ilość pozostających w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest. W około 99% są to płyty płaskie i faliste azbestowo-cementowe. W 2024 r. pozostało do usunięcia prawie 1 072 000 Mg tego typu wyrobów, a plan zakładający całkowite usunięcie azbestu do końca 2032 roku został wykonany jedynie w 18,24%. Na koniec 2024 r. w województwie odpady zawierające azbest przyjmowane były na dwóch składowiskach w miejscowości Piaski oraz Srebrzyszcze.

Zadania związane z usuwaniem i zagospodarowywaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest, zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenów województwa lubelskiego na lata 2023-2032 obejmują przede wszystkim:

- inwentaryzację,
- demontaż,
- pakowanie,
- transport,
- ostateczne unieszkodliwianie odpadów azbestowych.

W latach 2023-2024 WFOŚiGW w Lublinie w ramach realizacji zadania ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie na demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest oraz prowadził działania związane z programem pn.: „Ogólnopolski Program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”:

- Część 1. Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”. Celem programu jest unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest. Program skierowany jest do gmin, związków międzygminnych i powiatów, działających na rzecz właścicieli lub posiadaczy obiektów budowlanych na ich terenie. Dofinansowaniem objęto przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Część 2. Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych”. Celem programu jest unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest w gospodarstwach rolnych należących do beneficjentów Działania A1.4.1 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Beneficjentami są jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, przy czym ostatecznymi odbiorcami korzyści są beneficjenci Działania A1.4.1 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania

Odporności, którym Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wypłaciła i rozliczyła środki, na realizację przedsięwzięcia w ramach inwestycji A1.4.1 objętej Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności. Dofinansowaniem objęto przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, realizowane w gospodarstwach rolnych.

W 2023 roku zawarto 20 umów związanych z częścią 1 Projektu na kwotę 1 884 161,30 zł, natomiast w związku z częścią 2 Projektu w 2023 roku nie zawarto ani jednej umowy.

W 2024 roku wypłacono dotację w wysokości 697 605,00 zł na 1 część przedsięwzięcia oraz zawarto 116 umów związanych z 2 częścią Projektu, na kwotę 4 845 508,05 zł.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane działania realizowane w latach 2023-2024 przez JST w zakresie usuwania i demontażu wyrobów zawierających azbest.

Tabela 51. Działania, na które przeznaczono największe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
1.	Miasto Biłgoraj	Demontaż i utylizacja wyrobów zawierających azbest, złożonych na posesjach prywatnych, pochodzących z demontażu pokryć dachowych budynków mieszkalnych i gospodarczych.	51 596,35	26 166,95	budżet gminy
2.	Miasto Bychawa	Zebranie i przekazanie do utylizacji 196,63 kg wyrobów zawierających azbest.	0,00	70 389,65	WFOŚiGW w Lublinie
3.	Miasto Chełm	Udzielenie dotacji właścicielom posesji na rzecz usuwania pokryć dachowych zawierających azbest. Łącznie unieszkodliwiono 220,4 Mg odpadów azbestowych.	51 817,70	41 186,34	budżet gminy
4.	Miasto Dęblina	Realizacja zadania pn.: „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Dęblin”. Łącznie usunięto 107,93 Mg wyrobów azbestowych.	32 000,00	26 094,42	budżet gminy
5.	Miasto i Gmina Izbica	Eliminacja szkodliwego materiału. Łącznie usunięto 89,87 Mg odpadów.	0,00	34 151,74	WFOŚiGW w Lublinie
6.	Miasto Józefów nad Wisłą	Utylizacja wyrobów zawierających azbest.	0,00	56 829,15	budżet gminy
7.	Miasto Kurów	Usunięcie z terenu 7 nieruchomości 35,50 Mg wyrobów zawierających azbest.	0,00	17 395,00	WFOŚiGW w Lublinie

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
8.	Miasto Łęczna	Usuwanie i zagospodarowanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	9 515,00	WFOŚiGW w Lublinie
9.	Miasto Łuków	Utylizacja wyrobów zawierających azbest.	0,00	84 796,20	budżet gminy
10.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta. Usunięto 56,01 Mg odpadów.	18 326,40	16 042,62	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
11.	Miasto Piaski	Dofinansowanie utylizacji materiałów zawierających azbest dla osób fizycznych.	0,00	84 538,76	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
12.	Miasto Rejowiec Fabryczny	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	58 444,19	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie
13.	Miasto Ryki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	127 656,00	budżet gminy
14.	Miasto Świdnik	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	18 553,96	14 373,84	budżet gminy
15.	Miasto Terespol	Usuwanie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest pochodzących z pokryć dachowych budynków mieszkalnych i gospodarczych w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej.	31 442,58	0,00	budżet gminy
16.	Miasto Tomaszów Lubelski	Demontaż, transport i utylizacja wyrobów i odpadów zawierających azbest.	39 065,20	40 237,21	budżet gminy
17.	Gmina Adamów	Odbiór odpadów azbestowych z posesji osób fizycznych.	0,00	33 000,00	budżet gminy
18.	Gmina Baranów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	24 575,40	budżet gminy
19.	Gmina Bełzec	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	7 408,80	0,00	budżet gminy
20.	Gmina Biała Podlaska	Usuwanie wyrobów azbestowych.	0,00	0,00	WFOŚiGW w Lublinie
21.	Gmina Chełm	Demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. Usunięto łącznie 347,5 Mg odpadów.	61 119,36	92 230,35	WFOŚiGW w Lublinie
22.	Gmina Chodel	Usuwanie wyrobów azbestowych.	0,00	26 730,00	budżet gminy
23.	Gmina Cyców	Udzielenie dotacji na usuwanie odpadów azbestowych.	0,00	0,00	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
24.	Gmina Dorohusk	Utylizacja wyrobów zawierających azbest. Łącznie usunięto 111,56 Mg odpadów.	49 697,28	64 103,39	budżet gminy
25.	Gmina Fajstów	Usuwanie azbestu z gospodarstw rolnych w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2”.	14 965,00	32 604,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
26.	Gmina Firlej	Odbiór, transport oraz unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest z terenu gminy Firlej.	0,00	20 940,00	budżet gminy
27.	Gmina Garbów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	380281,25	budżet gminy
28.	Gmina Gościeradów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest w ramach działania „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest część 2”.	0,00	72 317,12	WFOŚiGW w Lublinie
29.	Gmina Grabowiec	Odbiór i utylizacja wyrobów zawierających azbest.	0,00	6 990,00	budżet gminy
30.	Gmina Jabłonna	Usuwanie i zagospodarowywanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.	33 961,19	39 779,10	budżet gminy
31.	Gmina Jarczów	Odbiór i utylizacja wyrobów zawierających azbest.	0,00	32 612,00	budżet gminy
32.	Gmina Janów Podlaski	Odbiór 67 782 Mg wyrobów zawierających azbest.	0,00	29 290,50	budżet gminy
33.	Gmina Karczmiska	Realizacja zadania w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2”. Łącznie unieszkodliwiono 69,64 Mg wyrobów zawierających azbest.	0,00	27 000,82	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
34.	Gmina Kąkolewnica	Usuwanie i zagospodarowywanie wyrobów zawierających azbest pt. Usuwanie wyrobów zawierających azbest – Część 2 z gospodarstw rolnych.	0,00	75 691,18	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
35.	Gmina Kłoczew	„Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2) Przedsięwzięcia w zakresie	0,00	128 943,36	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych”.			
36.	Gmina Końskowola	Usuwanie i zagospodarowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.	0,00	29 472,00	budżet gminy
37.	Gmina Krasnystaw	Prowadzenie działań związanych z realizacją programu pn.: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest Część 2) Przedsięwzięcia w zakresie zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych”. Zebrano 73,220 Mg odpadów.	0,00	27 519,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
38.	Gmina Komarów-Osada	Realizacja zdania pn. „Usuwanie wyrobów zawierających azbest – Część 2”. Łącznie usunięto 70,920 Mg odpadów.	0,00	31 250,19	budżet gminy
39.	Gmina Konopnica	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych. Łącznie usunięto 216,73 Mg odpadów.	51 257,09	51 335,42	budżet gminy
40.	Gmina Konstantynów	Usuwanie odpadów zawierających azbest. Łącznie odebrano 100,20 Mg odpadów.	0,00	43 935,70	budżet gminy
41.	Gmina Kraśnik	Usuwanie odpadów zawierających azbest. Łącznie odebrano 185,96 Mg odpadów.	68 933,00	79 912,65	NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie
42.	Gmina Krzczonów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	28 973,22	budżet gminy
43.	Gmina Księżpol	Usuwanie odpadów azbestowych. Łącznie usunięto 89,345 Mg odpadów.	0,00	41 958,09	budżet gminy
44.	Gmina Leśniowice	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	76 956,35	budżet gminy
45.	Gmina Łabunie	Usuwanie zdemontowanych płyt azbestowo-cementowych o masie 146 Mg z 37 nieruchomości.	0,00	74 645,63	budżet gminy
46.	Gmina Łaziska	Usuwanie zdemontowanych płyt azbestowo-cementowych o masie 162,68 Mg.	0,00	64 889,02	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
47.	Gmina Łopiennik Górny	Usunięcie odpadów azbestowych o łącznej masie 229,28 Mg.	14 750,00	35 518,33	budżet gminy
48.	Gmina Markuszów	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	0,00	13 489,91	budżet gminy
49.	Gmina Mełgiew	Odbiór, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest o łącznej masie 349,88 Mg.	0,00	129 987,42	budżet gminy
50.	Gmina Niedzwica	Usuwanie odpadów azbestowych.	59 455,68	0,00	budżet gminy
51.	Gmina Niedźwiada	Realizacja Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.	176 473,51	0,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
52.	Gmina Niemce	Realizacja „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest część 2”	28 391,08	0,00	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
53.	Gmina Potok Wielki	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z nieruchomości.	0,00	173 040,94	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
54.	Gmina Podedwórze	Usuwanie odpadów zawierających azbest o łącznej masie 48,22 Mg.	0,00	20 480,04	WFOŚiGW w Lublinie
55.	Gmina Puchaczów	Udzielenie dofinansowania do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych. Łącznie usunięto 180,974 Mg odpadów.	45 087,48	34 603,58	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
56.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Usuwanie i zagospodarowanie wyrobów zawierających azbest. Łącznie zebrano 116,03 Mg odpadów.	0,00	49 999,64	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
57.	Gmina Rokitno	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy w ramach Programu Priorytetowego „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest. Część 2”.	0,00	34 790,80	WFOŚiGW w Lublinie
58.	Gmina Rossosz	Usuwanie odpadów zawierających azbest o masie 80,67 Mg.	0,00	33 891,08	WFOŚiGW w Lublinie
59.	Gmina Sawin	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	0,00	14 704,74	WFOŚiGW w Lublinie
60.	Gmina Serniki	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	85 200,60	12 881,00	WFOŚiGW w Lublinie

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
61.	Gmina Serokomla	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	44 279,84	0,00	budżet gminy
62.	Gmina Stary Zamość	Utylizacja wyrobów azbestowych.	0,00	76 225,50	budżet gminy
63.	Gmina Stoczek Łukowski	Odbiór i unieszkodliwianie pokryć dachowych zawierających azbest.	0,00	156 574,00	budżet gminy
64.	Gmina Strzyżewice	Usuwanie odpadów zawierających azbest o łącznej masie 256,0 Mg.	0,00	95 938,56	budżet gminy
65.	Gmina Sułów	Realizacja programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest. Usunięto 187,48 Mg azbestu.	0,00	72 689,75	WFOŚiGW w Lublinie
66.	Gmina Tarnawatka	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	0,00	16 414,16	budżet państwa
67.	Gmina Telatyn	Prowadzenie działań związanych z realizacją programu pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest część 2).	0,00	61 600,00	WFOŚiGW w Lublinie
68.	Gmina Tomaszów Lubelski	Nabór wniosków o dotację na usuwanie wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych.	31 963,90	33 099,12	budżet gminy
69.	Gmina Trzebieszów	Utylizacja wyrobów zawierających azbest.	79 742,88	78 525,00	budżet gminy
70.	Gmina Trzydnik Duży	Usuwanie odpadów zawierających azbest.	0,00	72 752,86	WFOŚiGW w Lublinie
71.	Gmina Uścimów	Realizacją zadania pn.: „Usuwanie wyrobów zawierających azbest realizowane w gospodarstwach rolnych położonych na terenie Gminy Uścimów”, w ramach przedsięwzięcia pn. „Usuwanie wyrobów zawierających azbest - Część 2”. Łącznie usunięto 32,565 Mg.	0,00	13 025,99	WFOŚiGW w Lublinie, budżet gminy
72.	Gmina Urszulín	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	19 347,37	WFOŚiGW w Lublinie
73.	Gmina Wilkołaz	Usuwanie wyrobów zawierających azbest. Łącznie usunięto 114,99 Mg odpadów.	0,00	53 277,17	WFOŚiGW w Lublinie
74.	Gmina Żółkiewka	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	0,00	19 194,84	budżet gminy

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)	Źródło finansowania
		Łącznie odebrano 38,085 Mg odpadów.			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów*

GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji

GO.3.1. Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji*

Promowanie ekologicznych wzorców produkcji i konsumpcji to działania mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko, zarówno w procesach wytwarzania dóbr, jak i w ich użytkowaniu. Obejmuje efektywne wykorzystanie zasobów, redukcję odpadów, promowanie zrównoważonych technologii oraz świadome wybory konsumenckie.

Miasto Annopol–wśród mieszkańców rozpowszechniano broszury i ulotki na temat segregacji odpadów komunalnych. Prowadzono akcje edukacyjne w szkołach oraz pogadanki z radnymi i sołtysami na sesjach Rady Miejskiej w Annopolu. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 1 710 258,08 zł, a w 2024 roku 1 610 947,01 zł.

Miasto Międzyrzec Podlaski z okazji Dnia Ziemi opracowało plakat o tematyce ekologicznej zawierający m.in. informacje o sposobach postępowania z odpadami i zachęcające do podejmowania działań pozwalających na ograniczenie ilości produkowanych odpadów. Zachęcano właścicieli nieruchomości jednorodzinnych do zakładania przydomowych kompostowników i kompostowania w nich bioodpadów. W 2023 i 2024 r. ulga w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiła 3,00 zł od każdego mieszkańca zamieszkującego nieruchomość.

Gmina Cyców prowadziła działania informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych. W ramach tych działań na stronie internetowej zamieszczano materiały edukacyjne dotyczące dobrych praktyk w gospodarce odpadami, a także rozpowszechniano ulotkę informacyjną pt. „Jak segregować odpady”.

Gmina Mełgiew w ramach realizacji zadania rozpowszechniała ulotki dot. „Zasad prawidłowej segregacji odpadów”, publikowane były artykuły w gazetce o prawidłowej segregacji odpadów.

Gmina Włodawa w ramach realizacji zadania dołączała do korespondencji kierowanej do właścicieli nieruchomości z terenu gminy informacje dot. właściwego postępowania z odpadami, w tym o zasadzie zero waste.

Szkoły Podstawowe w Gminie Biłgoraj w raportowanym okresie realizowały projekt „Zbieraj baterie i telefony” – uczniowie w ciągu roku szkolnego gromadzili zużyte baterie i telefony komórkowe, działania te zachęcały dzieci do właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Prowadzono akcje: „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci” – świadome segregowanie śmieci poprzez zorganizowanie zbiórki zużytego sprzętu elektronicznego,

„Ubrania do oddania” – świadome oddawanie ubrań i akcesoriów garderoby, których uczniowie już nie noszą i nie używają.

Od 2014 roku Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Bełżycach Sp. z o.o. nieprzerwanie realizuje działania promujące ekologiczne wzorce produkcji i konsumpcji. Inicjatywy te mają na celu kształtowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju. Wszystkie przedsięwzięcia są finansowane ze środków własnych Spółki. Koszt podjętych działań wyniósł 199 862,00 zł w 2023 roku oraz 89 049,00 zł w 2024 roku.

GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami

GO.3.2. Tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami*

Według danych przekazywanych przez gminny w 2023 roku w 16 z nich oraz w jednym związku międzygminnym przeprowadzono działania polegające na modernizacji lub budowie Punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), w tym budowie sieci napraw i ponownego użycia. Były to działania nie tylko inwestycyjne, ale również koncepcyjne i przygotowawcze pod planowane w kolejnych latach inwestycje. 4 PSZOK posiadają punkty napraw, 8 PSZOK przyjmuje rzeczy nie będące odpadem w celu ponownego użycia. Konieczna jest dalsza realizacja działania tak aby ograniczyć w gminach ilość powstających odpadów w tym z rzeczy, które można ponownie wykorzystać. W 2024 roku według danych w 27 samorządach gminnych oraz w jednym związku międzygminnym prowadzono działania polegające na modernizacji lub budowie Punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), w tym budowie sieci napraw i ponownego użycia. W 2024 roku tylko nieliczna ilość PSZOK posiadała punkty napraw i ponownego użycia (3 punkty napraw, 7 PSZOK przyjmowało rzeczy nie będące odpadem w celu ponownego użycia). Gminy zgłosiły szereg działań do aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Działania dot. m.in. stworzenia punktów napraw oraz ponownego użycia. W ramach modernizacji PSZOK zaplanowano wykonanie 22 punktów napraw (przygotowania do ponownego użycia) oraz w 32 punktach planuje się przyjmowanie rzeczy używanych niestanowiących odpadu, celem ponownego użycia. W ramach budowy PSZOK przewidziano utworzenie 21 punktów napraw, a w 30 zaplanowano przyjmowanie rzeczy używanych nie stanowiących odpadu. Po zrealizowaniu inwestycji wskazanych w Planie inwestycyjnym w województwie lubelskim powstanie 43 nowych punktów napraw, a w 64 punktach przyjmowane będą rzeczy używane nie stanowiące odpadów.

W latach 2023-2024 Gmina Łuków prowadziła działania związane z tworzeniem i utrzymaniem punktów ponownego użycia m.in. przy PSZOK. Punkty te umożliwiały wymianę rzeczy używanych. Koszt realizacji zadania w roku 2023 wyniósł 285 120,00 zł, natomiast w 2024 roku koszt ten był równy 313 632,00 zł.

Gmina Wierzbica w raportowanym okresie prowadziła działania związane z opracowaniem projektu budowy budynku Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w ramach którego przewidziano utworzenie punktu napraw i ponownego użycia. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 39 360,00 zł.

Miasto Stoczek Łukowski w ramach przeprowadzonej ankietyzacji doposażało mieszkańców w worki do selektywnej zbiórki odpadów oraz w kontenery. Brak danych dotyczących

kosztów, worki zapewniła firma, która odbiera odpady w gminie. Koszt jest ujęty w cenie odbioru odpadów, zgodnie z zawartą umową.

W raportowanym okresie Gmina Jarczów w ramach realizacji zadania poniosła koszty związane m.in.: z wynagrodzeniem podmiotów odpowiedzialnych za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości objętych gminnym systemem, a także wynagrodzeniem pracowników wraz z pochodnymi. Wydatki obejmują dodatkowo zakup materiałów i wyposażenia niezbędnego do funkcjonowania systemu oraz materiałów edukacyjnych służących upowszechnianiu zasad prawidłowej segregacji odpadów. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 571 984,22 zł.

Ochotnicza Straż Pożarna w Bełżcu II i Bełżcu, I w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane ze zbiórką elektrośmieci. W ramach realizacji przedsięwzięcia nie zostały poniesione koszty.

GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności

GO.3.3. Tworzenie i prowadzenie banków żywności*

Na terenie województwa lubelskiego funkcjonowały organizacje, których działanie przyczyniało się do zapobiegania marnotrawstwu żywności. Na terenie województwa w raportowanym okresie działały m.in.: Bank Żywności w Lublinie, Caritas Archidiecezji Lubelskiej, Lubelski Oddział Okręgowy PCK oraz Polski Komitet Pomocy.

Organizacje realizowały zadania zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności (Dz.U. z 2020 r., poz. 1645). Działania te polegały na odbiorze pełnowartościowej żywności z kończącym się terminem przydatności do spożycia z sieci handlowych oraz przekazywaniu jej najbardziej potrzebującym mieszkańcom regionu. Celem podejmowanych inicjatyw było nie tylko wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, lecz również ograniczenie marnowania żywności.

Bank Żywności w Lublinie jest jedną z 31 Organizacji Partnerskich Regionalnych, które razem z Federacją Polskich Banków Żywności wspólnie realizują program dystrybucji artykułów spożywczych i prowadzenia działań towarzyszących w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. W ramach FEPŻ 2021-2027 Bank Żywności zaplanował dystrybucję około 1 921 528,4 kg artykułów spożywczych FEPŻ do około 51 tys. osób potrzebujących. Dodatkowo realizowana była dystrybucja żywności z darowizn do osób zakwalifikowanych do Programu. Oprócz banków żywności na terenie województwa lubelskiego podejmowane były takie działania jak prowadzenie lodówek społecznych oraz jadłodzielni. Ich ideą było dzielenie się nadwyżkami żywności z potrzebującymi (tzw. „foodsharing”) zamiast jej wyrzucania. W 2024 r. na terenie województwa funkcjonowało 11 takich miejsc.

Działania na rzecz przeciwdziałania marnotrawstwu żywności podejmowano również przez: Caritas Archidiecezji Lubelskiej (np. poprzez uczestnictwo w projekcie pt. „Żywność – nie marnuje!”, którego celem była edukacja wolontariuszy działających m.in. w Szkolnych Kołach Caritas), Lubelski Oddział PCK (np. poprzez organizację warsztatów „niemarnowanie żywności”), zarząd okręgowy w Lublinie Polskiego Komitetu Pomocy (np. poprzez prowadzenie programów edukacyjnych mających na celu zapoznanie z zasadami zdrowego odżywiania i przeciwdziałaniu marnotrawstwu żywności). Ponadto, Caritas Archidiecezji Lubelskiej w 2024 r. współpracował z 59 sklepami, które przekazywały żywność

wykorzystywaną do prowadzenia przez organizacje działalności charytatywno-opiekuńczej. Żywność przeznaczano na wydawanie codziennych posiłków osobom potrzebującym m.in. w jadłodajni Caritas w Lublinie, a także przekazywano ją osobą potrzebującym w postaci paczek żywnościowych. W m. Chełm paczki żywnościowe przekazywano za pośrednictwem Stowarzyszenia Osób z Niepełnosprawnością i ich przyjaciół „Zbyszko”. Parafialny Zespół Caritas w Krasnymstawie prowadził kuchnię dla ubogich (posiłki oraz paczki na wynos) oraz przekazywał cyklicznie żywność dwóm placówkom opiekuńczo-wychowawczym. Z żywności odbieranej przez Caritas korzystali również podopieczni dwóch domów dziecka jak i również podopieczni Sióstr Franciszkanek. Łącznie w 2024 r. Caritas Archidiecezji Lubelskiej otrzymał i zagospodarował 219 896,24 kg żywności.

Inną formą zapobiegania marnotrawstwu żywności były aplikacje takie jak: Too Good To Go czy Foodsi. Aplikacje łączą użytkowników z miejscami, gdzie są niesprzedane nadwyżki jedzenia – dzięki temu jedzenie nie marnuje się. W akcji uczestniczyły hotele, kawiarnie, sklepy, firmy cateringowe, stacje benzynowe, piekarnie i kantyny. Były to m.in. sieci sklepów: Carrefour, Auchan, Biedronka, Lewiatan; kawiarnie: Starbucks, Grycan; stacje benzynowe: BP, Shell; restauracje: Nortfish, Olimp i wiele innych.

GOPS Kraśnik prowadził pomoc żywnościową w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027. Podprogram realizowany był w 2024 roku na terenie Gminy Kraśnik przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku. Pomoc żywnościowa dystrybuowana była przez Organizację Partnerską Regionalną Bank Żywności w Lublinie [OPR] do Organizacji Partnerskiej Lokalnej [OPL] - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku, który przekazywał żywność bezpośrednio do osób potrzebujących. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 38 784,82 zł. Natomiast, w 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 78 080,39 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bychawie współpracował z Bankiem Żywności zgodnie z zawartymi porozumieniami na dystrybucję żywności. Działania realizowane były nieodpłatnie.

Miasto Biłgoraj w raportowanym okresie w ramach realizacji zadania prowadziło działania związane ze stworzeniem jadłodzielni. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 9 000,00 zł

Miasto Tomaszów Lubelski w ramach realizacji zadania utworzyło jadłodzielnię na terenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2024 roku 20 000,00 zł (środki własne).

GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

GO.4. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami*

GO.4.1. Tworzenie odpowiednich systemów selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi

GO.4.1. Tworzenie jak najbardziej efektywnych systemów selektywnego zbierania odpadów, celem poddania ich recyklingowi*

Efektywna gospodarka odpadami opiera się na dobrze funkcjonujących systemach selektywnego zbierania odpadów. Odpowiednie ich zaprojektowanie i wdrożenie umożliwiają skuteczny recykling poszczególnych frakcji, takich jak papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale czy odpady biodegradowalne. Sелеktywna zbiórka minimalizuje ilość odpadów trafiających na składowiska, zwiększa poziom odzysku i wpływa korzystnie na środowisko naturalne.

Największą część odpadów selektywnie zebranych i odebranych stanowią odpady z tworzyw sztucznych, papieru, szkła, odpady opakowaniowe, kuchenne oraz zielone. Trafiają one głównie do 18 sortowni odpadów selektywnie zebranych znajdujących się na terenie województwa. Teoretyczna wydajność instalacji wynosi 421 850 Mg/rok (jest ona jednak znacznie niższa z uwagi na stopień zaawansowania technologicznego sortowni wpływający na ich efektywność). Ważny elementem wpływającym na poziom recyklingu są instalacje do przetwarzania selektywnie odebranych i zebranych bioodpadów. Łączna wydajność 15 instalacji wynosi 203 420 Mg/rok.

Zgodnie z obowiązującym prawem za osiągnięcie odpowiedniego poziomu recyklingu odpadów komunalnych odpowiedzialne są gminy. Na podstawie sprawozdań gminnych zauważyć można, że w 2022 r. aż 28 gmin nie osiągnęło wymaganego poziomu 25% recyklingu. W 2023 roku 23 gminy nie osiągnęło poziomu (wymagany 35%) a w 2024 roku 19 gmin (wymagany 45%).

W latach 2023–2024 wiele Gmin i Miast w województwie lubelskim realizowało działania mające na celu rozwój i doskonalenie systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Wśród zrealizowanych przedsięwzięć znalazły się zarówno działania organizacyjne, edukacyjne, jak i inwestycyjne. W 2023 roku łączny koszt realizacji zadania wyniósł 10 898 103,45 zł, a w 2024 roku 11 784 583,08 zł.

GO.4.2. Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych
GO.4.2. Modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych*

Zadanie związane z modernizacją i budową punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych było realizowane w raportowanym okresie. W poniższej tabeli przedstawiono zrealizowane inwestycje. Działania te były finansowane przede wszystkim ze środków własnych JST, ale również budżetu państwa oraz środków unijnych.

Tabela 52. Inwestycje realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania GO.4.2.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Bełżyce	Dostarczono pojemniki i kontenery do segregacji pojemników.	160 435,05	0,00
2.	Miasto i Gmina Izbica	Zakończenie opracowywania dokumentacji projektowo-kosztorysowej na rozbudowę PSZOK.	0,00	2 657 154,93
3.	Miasto Kamionka	Utwardzono plac, wymieniono ogrodzenie oraz wykonano zaplecze sanitarne dla pracowników.	155 397,00	20 576,24
4.	Miasto Kock	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę PSZOK wraz z zakupem wyposażenia.	30 700,00	0,00
5.	Miasto Końskowola	Doposażenie PSZOK.	12 830,00	131,44
6.	Miasto Piaski	Bieżące utrzymanie PSZOK.	2 040 139,02	2 314 340,14
7.	Miasto Świdnik	Bieżące utrzymanie PSZOK.	32 000,00	36 000,00
8.	Gmina Borki	Budowa nowego PSZOK.	1 943 154,00	0,00
9.	Gmina Chełm	Modernizacja PSZOK poprzez utwardzenie placu pod odpady zielone i wielkogabarytowe.	0,00	172 309,20
10.	Gmina Cyców	Budowa PSZOK wraz z odwodnieniem terenu.	1 349 400,00	0,00
11.	Gmina Gościeradów	Rozbudowa PSZOK w Gościeradowie Ukazowym, w zakresie rozbudowy wiat do magazynowania odpadów.	49 577,17	0,00
12.	Gmina Jabłonna	Wykonanie dokumentacji projektowej modernizacji i budowy PSZOK.	100 000,00	0,00
13.	Gmina Kamień	Budowa PSZOK.	0,00	2 263 289,94
14.	Gmina Karczmiska	Zakup kamer wraz z osprzętem do monitorowania terenu PSZOK.	0,00	2 000,00
15.	Gmina Kłoczew	Zakup gruntu na potrzeby budowy PSZOK w Kłoczewie.	213 382,46	0,00
16.	Gmina Kodeń	Budowa PSZOK.	0,00	76 260,00
17.	Gmina Krasnystaw	Dofinansowanie projektu dostosowania Zakładu Zagospodarowania Odpadów do wymogów RIPOK.	183 227,32	178 688,37
18.	Gmina Krzczonów	Budowa PSZOK.	0,00	4 714 391,24

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r.(zł)
19.	Gmina Łomazy	Budowa PSZOK wraz z remontem budynku gospodarczo-garażowego.	0,00	68 435,71
20.	Gmina Łopiennik Górny	Przygotowanie dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia pn.: „Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Łopiennik Górny”.	67 650,00	0,00
21.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Budowa PSZOK.	0,00	3 596 074,08
22.	Gmina Ułęż	Opracowanie opinii geotechnicznej oraz dokumentacji projektowej na budowę PSZOK.	0,00	43 435,00
23.	Gmina Uścimów	Przebudowa PSZOK w Starym Uścimowie.	1 510 600,50	0,00
24.	Gmina Wierzbica	Opracowanie projektu budowy PSZOK wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	39 360,00	0,00
25.	Gmina Wilkołaz	Rozbudowa monitoringu oraz wyrównanie terenu na PSZOK.	11 783,40	1 051,65
26.	Gminny Zakład Komunalny we Włodawie	Rozbudowa PSZOK poprzez zakup dwóch garaży na elektroodpady i odpady niebezpieczne.	0,00	23 500,00
27.	Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej	Modernizacja istniejącego PSZOK oraz zakup działki pod budowę nowego PSZOK oraz opracowanie dokumentacji projektowej.	325 085,86	59 409,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

GO.4.3. Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych, a także odpadów medycznych i weterynaryjnych

GO.4.3. Budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów z przetworzenia odpadów komunalnych oraz instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych*

Termiczne przekształcanie powinno stanowić uzupełnienie istniejącego systemu gospodarowania odpadami. Jedyną instalacją na terenie województwa, termicznie przekształcającą odpady pochodzące z przetwarzania odpadów komunalnych, jest cementownia w Chełmie. Biorąc pod uwagę znaczną ilość odpadów kierowanych na składowiska, jak i brak dedykowanych instalacji termicznego przetwarzania odpadów z odzyskiem energii, w „Planie gospodarki dla województwa lubelskiego 2028” wskazano potrzebę budowy nowych tego typu instalacji. W planie inwestycyjnym uwzględniono budowę 2 instalacji termicznego przekształcania odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych. Sumaryczna moc przerobowa planowanych nowych przedsięwzięć w zakresie termicznego przekształcania odpadów wynosi 39 880 Mg/rok. W 2023 i 2024 roku prowadzone były przez zgłaszających inwestycje działania związane z procesem uzyskania wymaganych decyzji i pozwoleń umożliwiających realizację planowanych instalacji.

Odpady medyczne i weterynaryjne to specyficzna grupa odpadów, która, pomimo swojej stosunkowo niewielkiej ilości (4 393,586 Mg wytworzonych w 2023 roku) stanowi znaczący problem w gospodarce odpadami województwa lubelskiego. W chwili obecnej na terenie województwa znajduje się tylko 1 podmiot prowadzący instalację umożliwiającą termiczne przetwarzanie odpadów weterynaryjnych (Państwowy Instytut Weterynaryjny–Państwowy Instytut Badawczy w Puławach o wydajności 308 Mg/rok wykorzystywanej na własne potrzeby). Oznacza to brak spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w województwie lubelskim, co za tym idzie konieczność kierowania odpadów medycznych i weterynaryjnych do unieszkodliwiania w instalacjach znajdujących się poza województwem lubelskim. Na koniec 2024 r. jedna tego typu instalacja była w trakcie procesu inwestycyjnego (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łęcznej).

GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych

GO.4.4. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych*

Dopełnieniem istniejącego systemu gospodarki odpadami komunalnymi są składowiska. Na terenie województwa znajduje się obecnie 15 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o statusie Instalacji Komunalnej. Ich całkowita pojemność wynosi 6 587 888 m³, przy wolnej objętości wynoszącej w 2024 r. 1 061 574,24 m³. Oznacza to, iż w skali całego województwa składowiska wypełnione są w nieco ponad 84%.

Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych to proces przywracania terenu po zamknięciu składowiska do stanu, w którym może być on użytkowany w sposób zgodny z zasadami ochrony środowiska i planowaniem przestrzennym. Obejmuje zabezpieczenie składowiska, jego rekultywację w celu minimalizacji wpływu na środowisko i nadanie terenowi nowego przeznaczenia, np. rolniczego, leśnego lub rekreacyjnego.

Miasto Kamionka prowadziło monitoring poeksploatacyjny zamkniętego składowiska odpadów w Kamionce. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 4 317,30 zł, a w 2024 r. 4 689,99 zł.

W latach 2023-2024 Gmina Leśniowice prowadziła działania związane z rekultywacją zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Leśniowicach. Koszt realizacji zadania w 2023 roku był równy 1 230,00 zł, natomiast w 2024 roku 1 506,00 zł.

W latach 2023-2024 Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju kontynuowało prace związane z rekultywacją kwatery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w gminie Biłgoraj. Koszt poniesionych w 2024 roku działań wyniósł 20 000,00 zł i został pokryty w ramach środków własnych.

W raportowanym okresie Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach dalej kontynuował prace związane z rekultywacją składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Puławach. Koszt zadania łącznie w latach 2023-2024 wyniósł 4 645,50 zł.

GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów

GO.4.5. Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów*

W latach 2023-2024 roku na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 14 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów posiadających status Instalacji Komunalnej. Wydajność instalacji wynosiła 558 200 Mg/rok dla niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych a biorąc pod uwagę również odpady selektywnie zbierane - 573 200 Mg/rok. Wydajność części biologicznej instalacji funkcjonujących w województwie wynosi 203 420 Mg/rok.

Modernizacja i rozbudowa instalacji zagospodarowania odpadów to proces, który ma na celu dostosowanie istniejących obiektów do nowych wymagań prawnych i technologicznych, a także zwiększenie ich efektywności w zakresie przetwarzania i odzysku surowców z odpadów. Obowiązek selektywnej zbiórki wymusza zmiany w infrastrukturze i procesach, co ma prowadzić do ograniczenia składowania odpadów i zwiększenia recyklingu.

W 2023 roku spółka EKOLAND S.A. rozpoczęła realizację kilku przedsięwzięć mających na celu modernizację instalacji zagospodarowania odpadów. Działania te obejmowały:

- Rozbudowę składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- Rozbudowę części mechanicznej zakładu zagospodarowania odpadów w Kraśniku;
- Budowę kompostowni.

Na realizację tych działań Spółka w 2023 roku poniosła koszty ze środków własnych w wysokości 27 600 600,00 zł. Natomiast w 2024 roku koszty te wyniosły 40 382 490,00 zł.

Działania w zakresie rozbudowy i modernizacji instalacji zagospodarowania odpadów realizowane były także przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Puławach. Od listopada 2023 roku do czerwca 2024 roku trwała budowa kompostowni przyzmovej.

W ramach realizacji inwestycji wykonane zostały:

- 3 szczelne place o nawierzchni betonowej do składowania i przerzucania kompostu;
- Drogi wewnętrzne oraz droga dojazdowa;
- Tereny zielone (powierzchnia biologicznie czynna) o powierzchni 1 491,20 m²;
- Szczelny system kanalizacji deszczowej;
- Dodatkową instalację zabezpieczającą, która ma na celu uniemożliwienie przedostania się do środowiska zanieczyszczonych wód podczas obfitych deszczy i nawałnic;
- System oświetlenia i monitoringu terenu kompostowni.

Koszt inwestycji w 2023 roku wyniósł 33 210,00 zł. Natomiast, w 2024 roku poniesiono koszty w wysokości 4 939 243,10 zł.

W 2024 roku Zakład Zagospodarowania Odpadów MZC Sp. z o.o. we Włodawie zrealizował prace w zakresie budowy kontenerowej stacji transformatorowej oraz przyłącza kablowego średniego napięcia na terenie Zakładu wraz z zaprojektowaniem i wybudowaniem automatyki przyłącza do instalacji fotowoltaicznej o mocy 0,5 MWh. Koszt realizacji tego przedsięwzięcia wyniósł 658 050,00 zł zarówno w 2023 roku, jak i w 2024 roku. Środki na ten cel pochodziły z budżetu przedsiębiorstwa.

W latach 2023-2024 Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej – Zakład Zagospodarowania Odpadów w Wólce Rokickiej realizował inwestycje, które polegały na:

- Budowie zadaszonych magazynów z betonowych bloków z przeznaczeniem na magazynowanie surowców wtórnych, odpadów palnych i kompostu, co pozwoli ograniczyć ich wilgotność i poprawić jakość;
- Zakupie elektrycznego przesiewacza;
- Zakupie mobilnego elektrycznego separatora powietrznego z systemem załadunku;
- Modernizacji systemu przeciwpożarowego w hali sortowni ZZO w Wólce Rokickiej.

Planowany termin zakończenia prac został wyznaczony na 2025 rok. Całkowity koszt prac w 2023 roku wyniósł 1 912 528,00 zł i finansowany był ze środków własnych Zakładu oraz budżetu państwa. W 2024 roku koszt prac wyniósł 2 003 122,00 zł w ramach środków własnych Zakładu.

GO.4.6. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów

GO.4.6. Likwidacja nielegalnych miejsc deponowania odpadów*

W poniższej tabeli przedstawiono, jak wyglądała sytuacja związana z występowaniem dzikich wysypisk odpadów na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024.

Tabela 53. Występowanie dzikich wysypisk odpadów na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Powierzchnia istniejących dzikich wysypisk	m ²	28 160	28 226	27 683
Liczba istniejących dzikich wysypisk	szt.	74	149	129
Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	szt.	363	288	353
Masa odpadów komunalnych zebranych podczas likwidacji dzikich wysypisk - w ciągu roku	Mg	685,7	900,6	680,2

Źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 13.10.2025 r.]

W 2024 roku odnotowano spadek zarówno liczby, jak i powierzchni dzikich wysypisk w porównaniu z rokiem 2023. Mimo tego pozytywnego trendu, liczba dzikich wysypisk pozostała wyższa niż w 2022 roku.

W raportowanych latach na terenie województwa lubelskiego podjęto szereg działań związanych z likwidacją dzikich wysypisk odpadów.

Miasto Bychawa prowadziło działania związane z inwentaryzacją i likwidacją dzikich wysypisk śmieci. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 2 500,00 zł, a w 2024 r. 900,00 zł.

Miasto Kamionka prowadzi działania związane z likwidacją dzikich wysypisk śmieci w sposób ciągły.

Miasto Kazimierz Dolny w raportowanym okresie prowadziło działania związane z likwidacją dzikich wysypisk odpadów z terenów należących do Gminy Kazimierz Dolny.

W raportowanych latach Miasto Szczepleszyn prowadziło działania związane z likwidacją dzikich wysypisk odpadów poprzez odbiór odpadów. Koszt działań wyniósł 2 653,18 zł w 2023 r.

Gmina Konopnica w 2023 roku zlikwidowała 24 dzikie wysypiska i 196 ton odpadów, zaś w 2024 roku zlikwidowanych zostało 19 wysypisk oraz 240 ton odpadów. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 42 026,80 zł, a w 2024 roku 51 710,00 zł.

W latach 2023-2024 na terenie Gminy Kraśnik prowadzone były działania związane z likwidacją dzikich wysypisk. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 520,00 zł, natomiast w 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 3 700,00 zł.

Na terenie Gminy Krasnystaw w 2023 roku zlikwidowano 4 dzikie wysypiska śmieci. Usunięto i zagospodarowano 5,95 Mg odpadów. W 2024 roku zlikwidowano 7 dzikich wysypisk śmieci, usunięto oraz zagospodarowano 1,14 Mg odpadów. Przeznaczone koszty prezentowały się następująco: w 2023 roku 4 703,61 zł, w 2024 roku 2 738,04 zł.

Gmina Markuszów w ramach realizacji zadania w latach 2023–2024 prowadziła działania związane z usuwaniem odpadów.

Gmina Niedzwica Duża w ramach realizacji zadania związanego z „Likwidacją dzikich wysypisk śmieci” prowadziła działania związane ze sprzątaniem miejsc nagromadzenia odpadów w przestrzeniach publicznych. W 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 4 750,65 zł.

Gmina Niemce w ramach realizacji zadania zlikwidowała 10 dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy Niemce. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 7 628,00 zł, a w 2024 roku 6 804,00 zł.

Gmina Strzyżewice w 2023 roku zlikwidowała 3 dzikie wysypiska śmieci, a w 2024 roku 5 dzikich wysypisk śmieci. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 1 026,00 zł, a w 2024 roku 985,00 zł.

Gmina Żółkiewka prowadziła działania związane z organizacją likwidacji dzikiego wysypiska w m. Chłaniów. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 61 719,00 zł.

Straż Miejska Miasta Krasnystaw podczas patroli prowadziła działania związane z lokalizowaniem miejsc składowania odpadów i powstawania dzikich wysypisk, a następnie podejmowane były działania z w celu ich likwidacji.

W latach 2023-2024 działania polegające na sprzątaniu oraz usuwaniu dzikich wysypisk odpadów realizowały także nadleśnictwa na terenie województwa lubelskiego takie jak: Nadleśnictwo Chełm, Nadleśnictwo Chotyłów, Nadleśnictwo Gościeradów, Nadleśnictwo Krasnystaw, Nadleśnictwo Kraśnik, Nadleśnictwo Puławy, Nadleśnictwo Radzyń Podlaski, Nadleśnictwo Świdnik, Nadleśnictwo Tomaszów, Nadleśnictwo Włodawa oraz Nadleśnictwo Zwierzyniec. Całkowity koszt zrealizowanych działań wyniósł łącznie 970 187,47 zł.

GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)

GO.4.7. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)*

Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i ich właściwego postępowania, w tym odpadów żywności i innych ulegających biodegradacji, powinny skupiać się na podnoszeniu świadomości i zmianie zachowań. Edukacja powinna promować zasady zrównoważonego rozwoju, hierarchię postępowania z odpadami (unikanie, redukcja, ponowne użycie, recykling, odzysk, unieszkodliwianie) oraz praktyczne działania, takie jak kompostowanie.

W 2023 r. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zaangażował się w projekt „Ekożycie – Ekoefekt” realizowany przez Polska Press Sp. z o.o., wydawcę „Kuriera Lubelskiego”. Celem akcji było uhonorowanie najbardziej aktywnych samorządów działających w regionie na rzecz ochrony środowiska, a także dotarcie z informacją „ekologiczną” do jak największej części mieszkańców województwa lubelskiego. „Ekożycie–Ekoefekt” to wielowątkowe przedsięwzięcie edukacyjno–informacyjne o zasięgu regionalnym realizowane ze wsparciem finansowym i merytorycznym ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Dzięki temu, że organizatorem przedsięwzięcia był wydawca „Kuriera Lubelskiego” – gazety w województwie lubelskim, akcja edukacyjna mogła dotrzeć do milionów realnych użytkowników serwisu oraz kilku tysięcy czytelników wydania papierowego.

W latach 2023-2024 Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego brał udział w projektach związanych z prawidłowym postępowaniem z opadami poprzez współorganizowanie, włączenie się oraz objęcie patronatem kampanii i wydarzeń plenerowych oraz inicjatyw związanych z promowaniem oraz budowaniem postaw proekologicznych i szacunku do przyrody – 27 wydarzeń i inicjatyw.

W latach 2023–2024 jednostki samorządu terytorialnego prowadziły liczne inicjatywy edukacyjne oraz informacyjne, mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców i promowanie dobrych praktyk w gospodarowaniu odpadami.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane działania podejmowane przez JST w latach 2023 - 2024 na terenie województwa lubelskiego.

Tabela 54. Wybrane działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie działań edukacyjnych

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Bełżyce	Wystawiano spektakle ekologiczne dla dzieci.	3 600,00	1 900,00
2.	Miasto Biłgoraj	Organizacja akcji „Śmieci na kwadracie”, plakaty informacyjne, kampania „Zbieramy zużyte baterie”, spotkania ze szkołami, spektakle ekologiczne dla uczniów.	1 250,00	4 390,00
3.	Miasto Bychawa	Prowadzono działania edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi.	7 132,00	3 000,00
4.	Miasto Dęblin	Organizacja lokalnych akcji „Sprzątanie Świata” z udziałem szkół, usuwanie dzikich wysypisk, zakup worków i odbiór odpadów.	2 155,75	372,51
5.	Miasto i Gmina Izbica	Organizacja akcji sprzątania świata oraz rzeki Wieprz i jej brzegów, dystrybucja ulotek informacyjnych, publikacja porad i komunikatów.	0,00	0,00
6.	Miasto Józefów	Rozpowszechniano ulotki informacyjne dot. Harmonogramu i sposobu segregowania odpadów.	1 200,00	1 300,00
7.	Miasto Końskowola	Organizacja zajęć uczących segregacji śmieci, realizacja programów: „Ziemia-nasz wspólny dom”, „Recykling” - objaśnienie znaczenia, „Rodzaje, symbolika i kolorystyka znaków”, „Drugie życie odpadów-zróbmy coś z niczego”. Organizowano akcje „Sprzątania Świata”.	1 256,00	185,51
8.	Miasto Krasnystaw	Organizacja akcji „Sprzątanie świata”, spektakli ekologicznych dla dzieci.	9 629,93	3 647,51
9.	Miasto Kraśnik	Zakup koszy na śmieci do segregacji odpadów.	0,00	11 396,00
10.	Miasto Łuków	Zwiększanie świadomości mieszkańców oraz dzieci.	7 580,24	7 000,00
11.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych, organizacja spektakli, akcji sprzątania świata, akcji „Czysta Rzeka”.	0,00	8 000,00
12.	Miasto Szczepietnica	Organizacja spektaklu ekologicznego dla dzieci ze szkół podstawowych gminy Szczepietnica.	0,00	3 600,00
13.	Miasto Świdnik	Działalność promocyjno-edukacyjna w zakresie ekologii.	14 953,11	15 311,80
14.	Miasto Tomaszów Lubelski	Prowadzenie i wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych.	52 028,63	4 000,00
15.	Gmina Chodel	Dystrybucja ulotek na temat zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.	2 000,00	2 000,00
16.	Gmina Cyców	Umieszczanie na stronie internetowej informacji o dobrych praktykach w zakresie zapobiegania powstawaniu	0,00	3 481,87

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
		odpadów, dystrybucja ulotek informacyjnych.		
17.	Gmina Firlej	Wydanie broszury edukacyjnej nt. gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy.	3 530,11	0,00
18.	Gmina Gościeradów	Zakup dla mieszkańców gminy aplikacji „Moje Odpady”, która informuje m.in. o zasadach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, organizacja akcji sprzątania świata.	1 476,00	2 502,02
19.	Gmina Hrubieszów	Organizacja kampanii edukacyjnych przez firmę odbierającą odpady komunalne z terenu gminy, dystrybucja ulotek informacyjnych, druk kalendarzy edukacyjnych.	30 354,07	32 219,33
20.	Gmina Jarczów	Dystrybucja ulotek edukacyjnych, zakup tablicy informacyjnej dot. sposobu segregacji odpadów na terenie cmentarza, zniżki w opłatach za odpady dla posiadaczy kompostowników.	600,00	600,00
21.	Gmina Karczmiska	Zakup i dystrybucja kalendarzy ściennych dla mieszkańców gminy z harmonogramem odbioru odpadów komunalnych oraz informacją dotyczącą zasad segregacji odpadów z podziałem na frakcje oraz zasad korzystania z PSZOK.	9 893,00	11 928,54
22.	Gmina Łuków	Działania informacyjno-edukacyjne.	3 740,41	666,26
23.	Gmina Niedźwiada	Organizacja akcji sprzątania świata wraz z Szkołami Podstawowymi.	700,00	1 400,00
24.	Gmina Stoczek Łukowski	Dystrybucja ulotek w zakresie prawidłowej segregacji odpadów.	1 200,00	0,00
25.	Gmina Telatyn	Organizacja akcji „Sprzątanie świata”.	1 208,74	0,00
26.	Gmina Trzebieszów	Zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z odpadami.	2 000,00	2 000,00
27.	Gmina Wilkołaz	Publikacja informacji edukacyjnych na stronie internetowej, promowanie kampanii „Sprzątanie Świata”.	889,95	504,00
28.	Gmina Wola Uhruska	Dystrybucja ulotek o właściwym postępowaniu z odpadami, sortowaniu odpadów, ograniczeniu powstawania odpadów oraz informacje o zmianie zasad segregowania odzieży, odpadów tekstylnych w gminie, organizacja akcji typu sprzątanie świata.	807,60	11 564,00
29.	Gmina Zalesie	Edukacja w zakresie gospodarowania odpadami.	1 955,70	344,40
30.	Szkoła Podstawowa w Gminie Niemce	Organizacja konkursów dot. prawidłowej segregacji odpadów.	6 000,00	6 000,00
31.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju	Organizacja cyklu spotkań edukacyjnych z młodzieżą szkolną.	5 000,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
32.	Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej	Opracowanie strategii edukacji ekologicznej, kampanii informacyjno-edukacyjnej „Więcej kolorowego, mniej czarnego (worka)”.	68 628,07	0,00

Zródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

Ponadto, w realizację różnego rodzaju działań edukacyjnych zaangażowane były także Gminy: Chełm, Kąkolewnica, Komarów-Osada, Kraśnik, Księżpol, Łabunie, Łopiennik Górny, Mełgiew, Nałęczów, Potok Wielki, Rejowiec Fabryczny, Rossosz, Sosnówka, Tomaszów Lubelski, Wierzbica, Włodawa, Puchaczów, Strzyżewice, Terespol, a także Gminna Biblioteka Publiczna w Podedwórz, Szkoły z terenu Gminy Serokomla, Szkoły Podstawowe Gminy Biłgoraj, Szkoła Podstawowa w Rejowcu Fabrycznym, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Łączna Sp. z o.o.. Podmioty te realizowały działania obejmujące m.in.:

- Akcje „Sprzątania świata” i „Dzień Ziemi”,
- Konkursy ekologiczne i pikniki tematyczne,
- Lekcje, warsztaty i projekty edukacyjne w szkołach,
- Publikacje ulotek, broszur, artykułów prasowych i materiałów online,
- Spotkania z mieszkańcami, pogadanki, kampanie społeczne,
- Organizacje wykładów dla seniorów oraz młodzieży szkolne,
- Promowanie kompostowania i zasad zero waste,
- Wprowadzenie ulg za kompostowanie bioodpadów,
- Rozdawanie materiałów edukacyjnych i pojemników do segregacji.

GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi

GO.5. Właściwe postępowanie z odpadami wydobywczymi*

GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych

GO.5.1. Zagospodarowanie odpadów wydobywczych*

W roku 2023 r. w województwie lubelskim (wg. Danych GUS BDL) wytworzono 6,05 mln Mg odpadów z grup 01 – 19, w 2024 r. 5,86 mln. Mg. Spośród nich najwięcej odpadów powstało przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin (grupa 01), a największym wytwórcą odpadów było przedsiębiorstwo Lubelski Węgiel "BOGDANKA" S.A., które wytworzyło:

- w 2023 r.–5 443 768,8620 Mg odpadów,
- w 2024 r.–4 872 438,0149Mg odpadów.

Na jedynym funkcjonującym na terenie województwa obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w 2023 r. unieszkodliwiono 3 208 593,6200 Mg odpadów o kodzie 01 04 12 w procesie D1. Natomiast, w roku 2024–2 394 847,4000 Mg.

Zagospodarowanie odpadów wydobywczych to proces, który obejmuje szereg działań mających na celu minimalizację negatywnego wpływu tych odpadów na środowisko oraz ich ewentualne wykorzystanie.

Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w ramach realizacji zadania prowadził działania mające na celu odzysk odpadów wydobywczych do rekultywacji wyrobisk, remontów dróg i innych zgodnie z decyzjami administracyjnymi zadań. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 42 332 410,00 zł. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 56 998 793,00 zł.

2.9. Zasoby przyrodnicze (ZP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 30 zadań środowiskowych w ramach kierunków:

- ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu,
- ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu*,
- ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków,
- ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków*,
- ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych,
- ZP.3. Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych oraz terenów wiejskich*,
- ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich,
- ZP.4. Zwiększenie lesistości*,
- ZP.5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa,
- ZP.6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,
- ZP.7. Zwiększenie lesistości.

Tabela 55. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz Zwiększenie lesistości; Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowych*

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem					
Kierunek interwencji: ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu*					
ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000	Parki Narodowe, RDOŚ w Lublinie, PGL LP	brak danych	brak danych	środki własne	↑ →
ZP.1.5. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000*					
ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	brak danych	brak danych	środki własne	↑ →
ZP.1.6. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych*					
ZP.1.2. Zachowanie, rozwój i tworzenie nowych terenów zieleni publicznej*	Miasta, Gminy, Zarząd Dróg Miejskich	10 614 426,64	6 858 373,96	budżet gmin, budżet zarządu dróg miejskich	↑ →
ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzaniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody	RDOŚ w Lublinie	701,10	141 980,00	budżet RDOŚ	↑ →
ZP.1.7. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.1.3. Wsparcie działań podmiotów wymienionych w art. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie prowadzących działalność w zakresie ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego*	UMWL	377 900,00	873 815,72	budżet województwa	↑ →
ZP.1.4. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa	UMWL	0,00	35 000,00	budżet województwa	↑
ZP.1.8. Kontynuacja prac nad opracowaniem Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego*					
ZP.1.4. Dążenie do tworzenia nowych obszarów chronionych oraz powiększania istniejących obszarowych form ochrony przyrody*	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, RDOŚ w Lublinie	9 074,94	2 119 310,00	budżet RDOŚ, budżet ZLPK	↓
ZP.1.5. Zapewnienie właściwej ochrony obszarów cennych przyrodniczo, różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	UMWL, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Miasta, Gminy	22 400,00	23 940,00	budżet gmin	↑ →
ZP.1.1. Wprowadzanie do aktów planowania przestrzennego ustaleń dotyczących ochrony obszarów cennych przyrodniczo*					
ZP.1.6. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Parki Narodowe, PGL LP, RDOŚ w Lublinie, gminy, powiaty	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
ZP.1.7. Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Gminy	4 902 601,16	3 904 468,21	budżet Parku Narodowego, budżet ZLPK, budżet gmin	↑ →

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.1.8. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	RDOŚ w Lublinie, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Miasta, Gminy	780 184,72	1 179 384,46	budżet RDOŚ, budżet ZLPK, budżet gmin	↑ →
ZP.1.11. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych oraz prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych*					
ZP.1.9. Monitoring obszarów chronionych	Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	408 932,00	642 362,00	budżet Parku Narodowego, budżet ZLPK	↑ →
ZP.1.10. Monitoring obszarów chronionych*					
Kierunek interwencji: ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków					
Kierunek interwencji: ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków*					
ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Miasta, Gminy	147 537,20	146 038,62	budżet Parku Narodowego, budżet ZLPK, budżet gmin	↑ →
ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych*					
ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków – wdrażanie działań ochronnych	RDOŚ w Lublinie, Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Gminy	6 171 902,50	7 221 826,16	budżet RDOŚ, budżet Parku Narodowego, budżet ZLPK, budżet gmin	↑ →
ZP.2.2. Zabezpieczanie ginących gatunków roślin, wzmacnianie ich populacji zarówno w skali lokalnej, jak i regionalnej we wskazanych lokalizacjach*	Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	90 947,00	68 654,90	budżet Parku Narodowego, budżet ZLPK	↑ →

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.2.3. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	Parki Narodowe, Gminy	440 959,37	419 096,58	budżet Parku Narodowego, budżet gmin	↔
ZP.2.3. Utrzymanie istniejących licznych obszarów o zróżnicowanej powierzchni i pokrywie roślinnej, najważniejszych z punktu widzenia ochrony wartości przyrodniczych, ochrony korytarzy ekologicznych i bioróżnorodności*	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	33 906,37	70 335,48	budżet ZLPK	→
ZP.2.4. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez formułowanie wniosków i rekomendacji z PZPWL do gminnych aktów planowania przestrzennego*	UMWL, Parki Narodowe	10 000,00	13 000,00	budżet Parku Narodowego	→
ZP.2.5. Projektowanie przejść dla płazów, gadów i innych małych zwierząt w ramach realizacji zadań polegających na budowie lub przebudowie dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Stosowanie czasowych barier, rozkładanych wzdłuż dróg przecinających w miejsca migracji płazów*	GDDKiA-Oddział w Lublinie, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Powiaty, Gminy	175 835 856,76	340 763 210,74	budżet GDDKiA, budżet zarządu dróg wojewódzkich, budżet powiatu, budżet gmin	↑ →
ZP.2.6. Wprowadzenie odcinkowych pomiarów prędkości na wszystkich drogach, przebiegających przez obszary chronione, zwłaszcza parki narodowe i otuliny oraz rozległe kompleksy*	Gminy, Powiaty, zarządcy dróg	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
Kierunek interwencji: ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych					
Kierunek interwencji: ZP.3. Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych oraz terenów wiejskich*					
ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne, a także konserwacja pomników przyrody	Miasta, Gminy, Zarząd Dróg Miejskich	5 320 455,33	2 715 563,66	budżet gmin, budżet zarządu dróg miejskich	↑ →
ZP.3.1. Tworzenie nowych/rozbudowanie istniejących terenów zieleni w miastach, a także konserwacja pomników przyrody*	Miasta, Gminy, Zarząd Dróg Miejskich	24 364,11	67 895,90	budżet gmin, budżet zarządu dróg miejskich	↑ →

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększenia terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich	Miasta, Gminy	8 780,00	19 236,09	budżet gmin	→
ZP.3.2. Uwzględnienie w gminnych aktach planowania przestrzennego ustaleń dotyczących zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich*					
Kierunek inwentaryzacji: ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich					
Kierunek interwencji: ZP.4. Zwiększenie lesistości*					
ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych	Gminy	brak danych	brak danych	brak danych	→
ZP.3.4. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego poprzez wprowadzanie właściwych ustaleń do gminnych aktów planowania przestrzennego*					
ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	Gminy	5 527,50	5 455,60	budżet gmin	↑ →
ZP.3.3. Zachowanie zadrzewień*					
ZP.4.4. Realizacja działań związanych z utrzymaniem trwałości i żywotności lasów, w tym realizacja działań związanych z przeciwdziałaniem gradacyjnemu występowaniu owadów lub ograniczeniu występowania szkodliwych grzybów, pasożytów i półpasożytów*	Nadleśnictwa	28 861 867,69	28 907 619,85	budżet Nadleśnictw	↑ →
Kierunek interwencji: ZP.5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa					
ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Miasta, Gminy, Zarząd Dróg Miejskich	236 379,81	205 065,47	budżet ZLPK, budżet gmin, budżet zarządu dróg miejskich	↑ →

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody oraz środowiska	UMWL, Parki Narodowe, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Powiaty, Miasta, Gmina, Zarząd Dróg Miejskich, Placówki oświatowe, Organizację gminne, powiatowe, pozarządowe	3 246 707,96	3 479 935,36	budżet województwa, budżet Parku Narodowego, budżet powiatu, budżet gmin, budżet zarządu dróg miejskich, środki organizacji gminnych, powiatowych i pozarządowych	↑ →
ZP.1.9. Poszerzanie wiedzy mieszkańców województwa lubelskiego z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz ochrony środowiska*					
Kierunek interwencji: ZP.6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych					
ZP.6.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiaty	288 331,59	265 625,45	budżet Powiatów	↑
ZP.6.2. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskami	Nadleśnictwa	558 455,00	636 518,00	budżet Nadleśnictw	→
ZP.6.3. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	Nadleśnictwa	6 700,00	0,00	budżet Nadleśnictw	↔
ZP.4.3. Monitoring lasów oraz reakcje drzewostanów na zmiany klimatyczne*					
ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych\	PGL LP, właściciele lasów	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
ZP.4.2. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	Nadleśnictwa	2 065 097,77	770 665,27	budżet Nadleśnictw	↑ →
ZP.6.6. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	Powiaty	28 216,36	18 918,31	budżet powiatów	↑ →
Kierunek interwencji: ZP.7. Zwiększanie lesistości					
ZP.7.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	Gminy	2 540,00	34 970,53	budżet gmin	↑ →
ZP.4.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej*					
ZP.7.2. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	Powiaty, Gminy	14 000,00	14 899,00	budżet powiatów, budżet gmin	→
ZP.7.3. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	ARiMR, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	0,00	0,00	nie dotyczy	↓
ZP. Zadania dodatkowe	PGE Oddział Zamość, Gminy, ARiMR w Lublinie	2 025 782,22	809 203,11	budżet gmin, budżet przedsiębiorstw, budżet ARiMR	

Zadania, kierunki i cele oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

Na terenie województwa lubelskiego istnieją:

- parki narodowe (Roztoczański Park Narodowy, Poleski Park Narodowy),
- 17 parków krajobrazowych,
- 17 obszarów chronionego krajobrazu,
- 87 rezerwatów przyrody,
- 23 obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB),
- 101 specjalnych obszarów ochrony siedlisk (PLH),
- prawie 1300 pomników przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- 7 zespołów przyrodniczo–krajobrazowych,
- 227 użytków ekologicznych.

Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu to kompleksowy proces, którego celem jest racjonalne, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, ochrona bioróżnorodności oraz zachowanie unikalnych walorów krajobrazowych. Proces ten łączy cele ekologiczne z gospodarczymi i społecznymi, dążąc do harmonijnego rozwoju regionu. zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków to podstawowy cel ochrony przyrody, który ma na celu powstrzymanie utraty bioróżnorodności. Proces ten opiera się na dwóch głównych filarach: ochronie już istniejących, dobrze zachowanych elementów przyrody oraz aktywnej poprawie stanu tych, które uległy degradacji.

Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych to kluczowy element nowoczesnej polityki miejskiej i zarządzania środowiskiem. Jest to proces mający na celu utrzymanie istniejących obszarów zieleni oraz ich rozbudowę, aby zwiększyć jakość życia mieszkańców i wzmocnić odporność miast na zmiany klimatu. Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych oraz terenów wiejskich to dwa komplementarne procesy, które mają na celu wzmocnienie naturalnej infrastruktury, poprawę jakości życia oraz zwiększenie odporności całego krajobrazu na zmiany klimatu. Choć cele są podobne, to metody i wyzwania dla obu tych terenów różnią się od siebie. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich to proces, którego celem jest zachowanie unikalnego dziedzictwa naturalnego i kulturowego tych obszarów, przy jednoczesnym zapewnieniu ich zrównoważonego rozwoju. Zwiększenie lesistości to strategiczny proces, który polega na zwiększeniu powierzchni lasów na terenie, na którym prowadzone jest to zadanie. Jest to kluczowy cel polityki leśnej, mający fundamentalne znaczenie dla ochrony środowiska, gospodarki i społeczeństwa. Obecnie lesistość Polski wynosi około 29,6%. Cel państwa to osiągnięcie poziomu 33% w 2050 roku. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, to kluczowy element strategii ochrony środowiska. Ich celem jest budowanie świadomości ekologicznej, zrozumienia wartości lokalnej przyrody i krajobrazu, a także zaangażowania społeczności w ich ochronę. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych to fundamentalna zasada gospodarki leśnej, polegająca na zarządzaniu lasami w sposób zrównoważony i wielofunkcyjny.

Parametry charakteryzujące ogólny stan lasów RDLP Lublin:

- Ogólny zapas grubizny brutto 105 784 899 m³,
- Przeciętny wiek drzewostanów to 65 lat,
- Przeciętna zasobność grubizny brutto 266 m³/ha.

ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu

ZP.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu*

ZP.1.1. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000

ZP.1.5. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000*

W raportowanym okresie wydano zarządzenia:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 4 stycznia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Las Orłowski PLH060061;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planów ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Adamowskich PLH060094;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 200 Pawłów PLH060065;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Łabuńki i Topornicy PLH060087;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Las Żaliński PLH060102;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 3 marca 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łabunie PLH060080;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 3 marca 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Horodysko PLH060060;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 28 lutego 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sztolnie w Senderkach PLH060020;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 28 lutego 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Adelina PLH060084;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 28 lutego 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bródek PLH060085.

Poleski Park Narodowy opracował projekt planu ochrony, który został następnie ustanowiony na okres 20 lat Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 września 2020 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Poleskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2020 r. poz.1996).

Plan ten jednocześnie jest planem ochrony dla obszarów Natura 2000 w granicach PPN.

W związku z tym, w latach 2023–2024 nie podejmowano działań w tym zakresie.

Nadleśnictwa z terenu województwa lubelskiego w raportowanych latach aktywnie uczestniczyły w pracach związanych z opracowywaniem planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Działania te realizowane były w ramach statutowej działalności Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i miały na celu zapewnienie skutecznej ochrony cennych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną na tych obszarach.

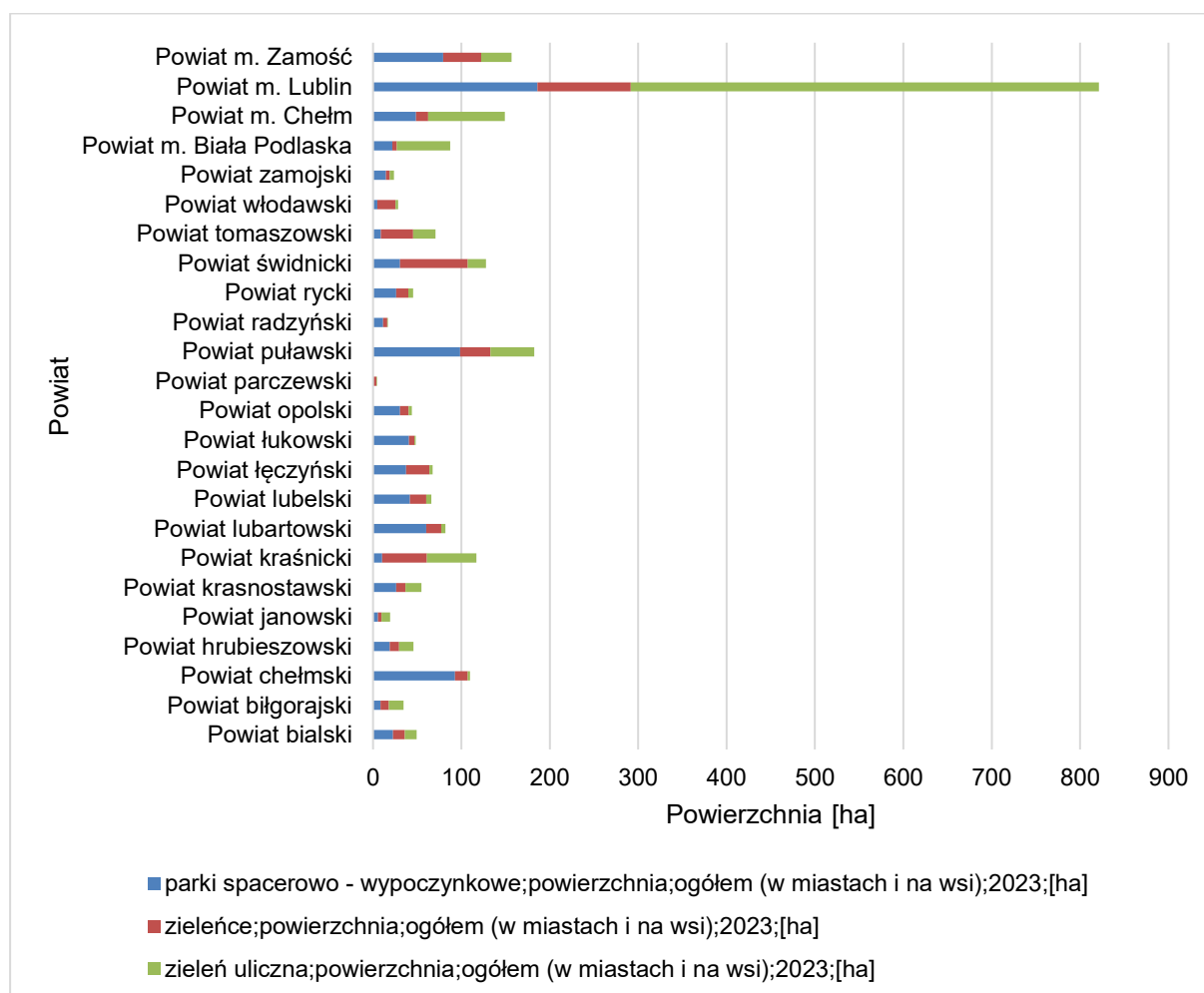
ZP.1.2. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych

ZP.1.6. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla parków krajobrazowych*

W latach 2023-2024 nie zatwierdzono żadnego planu ochrony dla parków krajobrazowych.

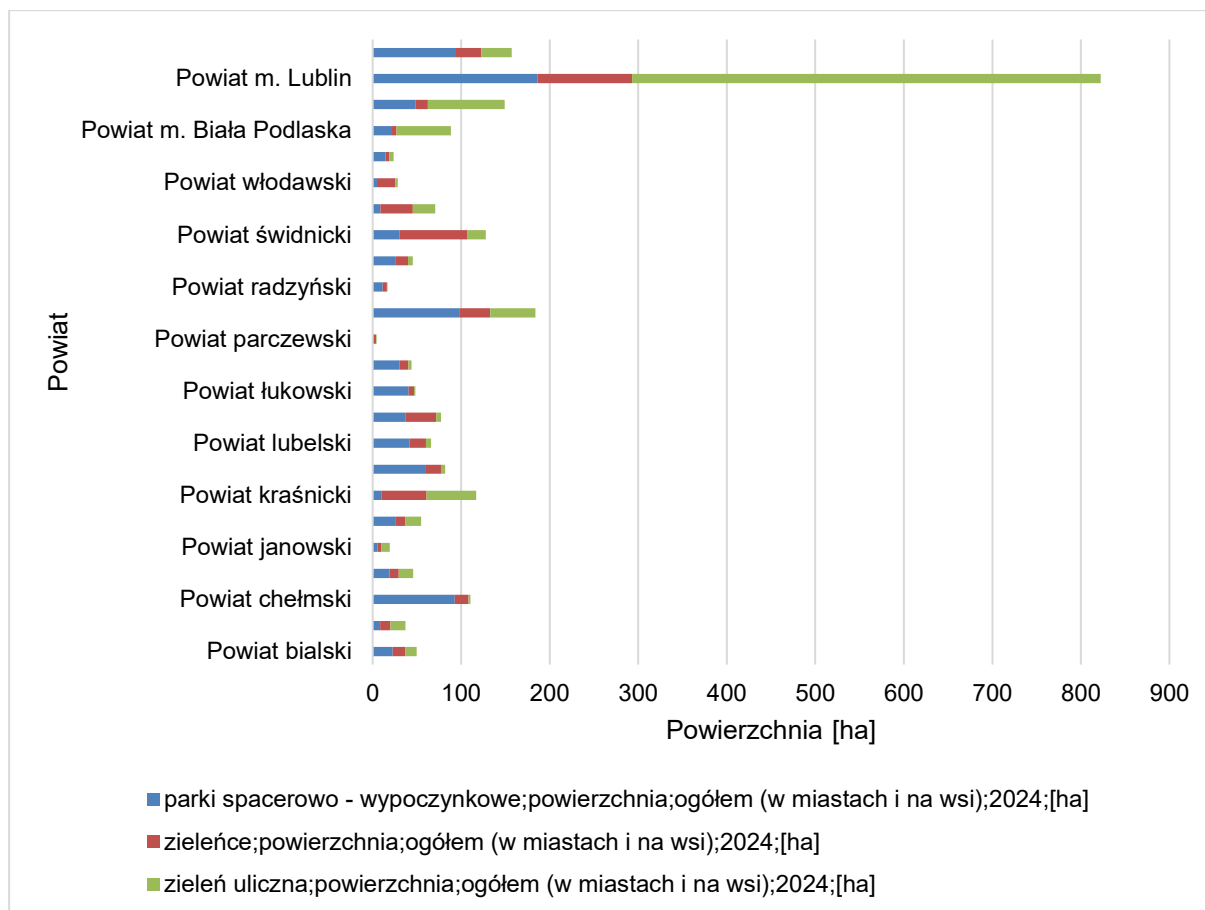
ZP.1.2. Zachowanie, rozwój i tworzenie nowych terenów zieleni publicznej*

Na poniższych wykresach przedstawiono graficznie powierzchnię terenów zielonych z podziałem na powiaty województwa lubelskiego w latach 2023-2024. Największą powierzchnią parków spacerowo-wypoczynkowych w 2023 i 2024 roku charakteryzował się powiat puławski, powierzchnią zieleńców oraz zieleni ulicznej miasto Lublin.

Rysunek 24. Powierzchnia terenów zieleni w powiatach w województwie lubelskim w 2023 roku

Źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2023 rok [data dostępu:13.10.2025 r.]

Rysunek 25. Powierzchnia terenów zieleni w powiatach w województwie lubelskim w 2024 roku
Źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2023 rok [data dostępu:13.10.2025 r.]

Działania w zakresie zachowania walorów przyrodniczych regionu wspiera Zarząd Województwa Lubelskiego m.in. poprzez udzielenie wsparcia finansowego w ramach FEL 2021-2027. W 2024 r. rozpoczęto realizację trzech projektów w ramach ochrony bioróżnorodności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Miejskich Obszarów Funkcjonalnych.

Tabela 56. Działania realizowane w 2023-2024 roku przez miasta, gminy i inne jednostki w zakresie działania ZP.1.2.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
1.	Miasto Bychawa	Budowano rabaty, nasadzano drzewa i krzewy, budowano elementy małej architektury, wykonano nawierzchnię ciągów spacerowych.	311 040,00	0,00
2.	Miasto Chełm	Nasadzano drzewa i krzewy na terenie miasta.	161 589,60	81 226,80
3.	Miasto Końskowola	Zakupiono drzewa i rośliny do nasadzeń na terenie gminy.	13 422,12	3 192,46
4.	Miasto Krasnystaw	Zakupiono i nasadzono drzewa na terenie miasta.	0,00	600,00
5.	Miasto Lublin	Prowadzono działania związane z koszeniem ścieżek oraz udostępnianiu miejsc do odpoczynku.	0,00	239 645,09

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
6.	Miasto Łęczna	Bieżące utrzymanie i pielęgnacja terenów zieleni publicznej.	203 088,00	253 643,20
7.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Realizowano projekty nasadzeń publicznych, zadania polegające na utrzymaniu i pielęgnacji terenów zieleni na terenie miasta. Prowadzono również działania ochronne drzew kasztanowca białego.	9 259,00	14 272,50
8.	Miasto Nałęczów	Zagospodarowanie terenów zieleni na terenie gminy.	1 482 055,53	1 007 220,09
9.	Miasto Parczew	Nasadzenia drzew, krzewów, kwiatów, oczyszczanie, regularne koszenie trawników i odchwaszczanie.	69 746,54	69 779,15
10.	Miasto Rejowiec Fabryczny	Prowadzono rewitalizację parków miejskich.	3 604 377,40	0,00
11.	Miasto Świdnik	Przygotowano dokumentację projektową dla zadania „Projekt nasadzeń roślinności odpornej na zjawiska klimatyczne wraz z od betonowaniem i zazielenieniem wybranych przestrzeni publicznych miasta”.	18 000,00	0,00
12.	Miasto Terespol	Pielęgnowano zieleń miejską, podcinano, uzupełniano i nasadzano drzewa i krzewy.	2 085,00	694,00
13.	Gmina Chełm	Wspierano urządzenia terenów zielonych gminy.	16 950,00	10 230,00
14.	Gmina Kamień	Nasadzano drzewa i krzewy na terenach użyteczności publicznej.	2 038,00	192,00
15.	Gmina Karczmiska	Zakupiono drzewa i krzewy ozdobne w celu nasadzeń na działkach stanowiących własność gminy.	0,00	3 860,00
16.	Gmina Kłoczew	Prowadzono bieżące działania związane z utrzymaniem zieleni i nowymi nasadzeniami.	2 041 522,16	2 010 082,16
17.	Gmina Niemce	Nasadzano drzewa i krzewy na terenie gminy.	1 360,00	392,00
18.	Gmina Puchaczów	Prowadzono działania związane z utrzymaniem zieleni na terenie gminy.	4 150,00	4 999,68
19.	Gmina Rejowiec Fabryczny	Prowadzono akcję związaną z nasadzeniem drzew.	100,00	0,00
20.	Gmina Telatyn	Zakupiono i dokonano nasadzeń drzew i krzewów przy budynkach użyteczności publicznej.	3 670,50	960,00
21.	Gmina Tomaszów Lubelski	Zakupiono sadzonki drzew i krzewów i nasadzono przy budynkach użyteczności publicznej.	2 361,72	0,00
22.	Gmina Wola Mysłowska	Nasadzano drzewa i krzewy oraz prowadzono działania związane z budową obiektów do rekreacji i odpoczynku.	1 709,71	50 919,19

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
23.	Gmina Wola Uhruska	Prowadzono prace utrzymaniowe, konserwacyjne i pielęgnacyjne na terenach zielonych gminy.	5 500,00	7 500,00
24.	Zarząd Dróg Miejskich w Puławach	Utrzymywano zieleń w pasach drogowych oraz nasadzano rośliny.	2 730 147,90	3 168 744,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.1.3. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody

ZP.1.7. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla rezerwatów przyrody*

RDOŚ w Lublinie w raportowanym okresie prowadził działania związane z publikacją obwieszczenia i przeprowadzaniem formalnych konsultacji społecznych projektów zarządzeń w sprawie opracowania planów ochrony „Jezioro Orchowe” i „Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego”. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 701,10 zł.

Opracowano również koncepcję dokumentacji planów ochrony rezerwatów przyrody: „Stasin”, „Rogów”, „Broczówka”, „Wieprzec”, „Czartowe Pole”. W 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 141 980,00 zł.

ZP.1.3. Wsparcie działań podmiotów wymienionych w art.3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie prowadzących działalność w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego*

W raportowanym okresie Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zorganizował:

- Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego Województwa Lubelskiego z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego „Plenery edukacyjne 2023”. Projekt realizowany w 2023 roku; koszt realizacji zadania wyniósł 377 900,00 zł;
- Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego Województwa Lubelskiego w zakresie ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego pt. „Plenery edukacyjne 2024”. Zadanie realizowane w 2024 roku, koszty poniesione to 243 815,72 zł;
- Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego Województwa Lubelskiego w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego pt. „Lubelskie dla pszczelarzy”. Data realizacji zadania przypada na 2024 rok, a poniesiony koszt wyniósł 500 000,00 zł;
- Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego Województwa Lubelskiego w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego pt. „Zasadź My 550 drzew”. Zadanie realizowane w 2024 roku, a poniesione koszty wyniosły 130 000,00 zł.

ZP.1.4. Opracowanie audytu krajobrazowego województwa

ZP.1.8. Kontynuacja prac nad opracowaniem Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego*

Opracowanie Audytu krajobrazowego jest zadaniem ustawowym Samorządu Województwa. Audyt krajobrazowy jest waloryzacją przestrzeni całego województwa pod kątem wartości krajobrazowych:

- Identyfikacja typów krajobrazów,
- Rozpoznanie zagrożeń dla krajobrazów,
- Wskazanie wniosków i rekomendacji służących zachowaniu i kształtowaniu krajobrazów.

Audyt nie burzy ustaleń istniejących dokumentów np. gminnych aktów planowania przestrzennego, planów ochrony parków krajobrazowych czy uchwał sejmiku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu i innych.

W 2023 roku realizowane było działanie związane ze sporządzaniem wykazu krajobrazów priorytetowych jako elementu projektu Audytu Krajobrazowego WL.

Prace przygotowawcze w zakresie sposobu udostępniania dokumentacji projektu audytu krajobrazowego organom opiniującym, w tym zakup licencji ArcGIS-Online oraz uruchomienie platformy geoportal informacyjny. Zadanie realizowane w 2024 roku. Koszt realizacji to 35 000,00 zł. (LCiT).

ZP.1.4. Dążenie do tworzenie nowych obszarów chronionych oraz powiększania istniejących obszarowych form ochrony przyrody*

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie zarządzeniem z dnia 5 maja 2023 r. ustanowiła Florystyczny Rezerwat Przyrody Mięćmierz. Prowadzone były również działania związane z weryfikacją terenową proponowanych do ustanowienia (przez RDLP w Lublinie) 3 rezerwatów w ramach akcji: „100 rezerwatów na 100 lecie Lasów Państwowych”. Zarządzeniem z dnia 4 grudnia 2024 roku ustanowiono: na terenie Nadleśnictwa Kraśnik: Rezerwat Kruhany-Namule, na terenie Nadleśnictwa Świdnik: Rezerwat „Sosnowiec” oraz na terenie Nadleśnictwa Włodawa Rezerwat przyrody „Las Ochoża” im. Marka Kellera.

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych w 2024 roku wszczął prace zmierzające do realizacji projektu utworzenia Kraszczadzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz działania na rzecz utworzenia Parku Krajobrazowego „Pradolina Wieprza” na bazie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”. Zgłoszono objęcie ochroną rezerwatową lasu „Sosnowiec” w Nadwieprzańskim Parku Krajobrazowym w ramach Akcji „100 rezerwatów na stulecie Lasów Państwowych”. Rezerwat został utworzony w grudniu 2024 roku. ZLPK wnioskowało o objęcie tzw. „dodatkową ochroną” obszarów leśnych zarządzanych przez Lasy Państwowe na terenie Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego „Pojezierze Łęczyńskie” – zadanie częściowo zrealizowane.

Miasto Lublin tworzyło i utrzymywało formy ochrony przyrody oraz opracowywało inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 9 074,94 zł, a w 2024 roku 2 119 310,00 zł.

ZP.1.5. Zapewnienie właściwej ochrony obszarów cennych przyrodniczo, różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy

ZP.1.1. Wprowadzanie do aktów planowania przestrzennego ustaleń dotyczących ochrony obszarów cennych przyrodniczo*

Zgodnie z art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 r., poz.1478), korytarz ekologiczny jest obszarem umożliwiającym migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Korytarze muszą spełniać podstawowe parametry, takie jak:

- Określona szerokość,
- Stopień zachowania naturalnych warunków pokrycia terenu,
- Ciągłość przestrzenna,
- Zapewnienie klimatu niezbędnego do bytowania i wędrówki zwierząt,
- Gwarancja zmienności siedlisk i typów środowiska dogodnych do rozprzestrzeniania roślin, grzybów i zwierząt.

PZPWL w ramach sformułowanych ustaleń określa działania właściwe do uwzględnienia w lokalnych dokumentach planistycznych. W przedstawionym zakresie Plan wskazuje liczne działania dotyczące kierunków:

- Ochrony i kształtowania Krajowego Systemu Obszarów Chronionych,
- Zapewnienia spójności i ciągłości przestrzeni przyrodniczej,
- Ochrona walorów przyrody ożywionej,
- Ochrona przyrody nieożywionej.

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych w latach 2023–2024 opiniował plany działań i inwestycji na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Opinie te uwzględniały obowiązujące przepisy prawa zawarte w rozporządzeniach wojewody oraz uchwałach sejmiku w sprawie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Łącznie na przestrzeni lat 2023–2024 ZLPK wydał 1314 opinii.

Miasto i Gmina Izbica prowadziła działania związane z uwzględnieniem form ochrony przyrody takich jak Natura 2000 (Las Orłowski, Dolina Wolicy, Izbicki Przełom Wieprza), Skierbieszowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną – poprzez zamieszczanie odpowiednich zapisów w decyzjach o ustaleniu warunków zabudowy, w decyzjach dot. inwestycji celu publicznego oraz planach przestrzennych.

Miasto Łęczna w raportowanym okresie wprowadziło zmianę uwarunkowań i kierunków zagospodarowanie przestrzennego Gminy. Koszt w 2023 roku wyniósł 57 810,00 zł, a w 2024 roku – 22 140,00 zł.

Miasto Międzyrzec Podlaski podjęło uchwałę Rady Miasta Międzyrzec Podlaski w sprawie zmiany MPZP miasta Międzyrzec Podlaski.

Miasto Parczew uchwaliło uchwałę w 2024 roku, która ustanawia ochronę planistyczną dla terenów oznaczonych jako 1ZN i 1ZD, będących częścią Przyrodniczego Systemu Miasta i Gminy Parczew (PSMiG). Ochrona polega na zachowaniu ciągłości przestrzennej wartościowych terenów zieleni i otwartych, umożliwieniu migracji fauny i flory oraz wykluczeniu zabudowy kubaturowej, która mogłaby zakłócać funkcje ekologiczne tych obszarów.

Gmina Bełżec wprowadzała zmiany w MPZP wybranych terenów położonych przy ul. Armii Krajowej. Wprowadzone zostały również zmiany MPZP dla wybranych terenów zlokalizowanych w miejscowości Bełżec i Szalenik – obszary A, B, C, D, F, G, H, I, J, K. Wydano również 14 decyzji o warunkach zabudowy. W 2023 roku koszt realizacji inwestycji wyniósł 22 400,00 zł, a w 2024 roku 23 940,00 zł.

Gmina Biłgoraj wydała decyzje o warunkach zabudowy, w których stosowano zapisy uwzględniające położenie inwestycji w obszarach chronionych. Zadanie jest związane z działalnością bieżącą Gminy, w związku z czym nie ma możliwości oszacowania kosztów.

Gmina Chełm w dokumentach planistycznych uwzględniła obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo poprzez kształtowanie przestrzeni w sposób gwarantujący zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych ponadlokalnych i lokalnych. Ustalenia w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów w granicach Chełmskiego Parku Krajobrazowego oraz Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu uwzględniają walory przestrzeni i nawiązują do zabudowy istniejącej. Koszty zostały poniesione w ramach nakładów bieżących na opracowanie dokumentów planistycznych.

Gmina Janowiec objęta jest ochroną planistyczną ponadlokalnych systemów ochrony przyrody i krajobrazu. Gmina położona jest: w europejskim systemie przyrodniczym: Sieć Natura 2000, w krajowym systemie obszarów chronionych: Kazimierski Park Krajobrazowy. Na terenie gminy znajdują się pomniki przyrody, korytarze ekologiczne; otulina Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Gmina położona jest również w sieci obszarów chronionych: Sieć EKONET – PL. Granice obszarów określone i oznaczone zostały na rysunku znajdującym się w SUIKZP.

Gmina Wilkołaz przy zmianach Planu czy Studium prowadziła działania związane z pracą nad opracowaniami ekofizjograficznymi i prognozami oddziaływania na środowisko. Wprowadzano również zapisy dot. ustaleń zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz kształtowania krajobrazu.

ZP.1.7. Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej
--

Poleski Park Narodowy w ramach realizacji:

- W 2023 roku:
  1. Wykonano remont infrastruktury turystycznej:
    - Remont pomostu pływającego na Jeziorze Moszne;
    - Remont 2 wież widokowych w obszarze ochrony Zbójno;
    - Wykonano i wymieniono tablice informacyjno-edukacyjne przy ścieżce „Dąb Dominik”;
    - Remont fragmentu kładki na ścieżce „Splawy”;
    - Remont kładki i pomostu do wędkowania na Stawie Głębokim;
    - Naprawiono połąć dachową na zadaszaniu w Łowiszowie.
  2. Prowadzono obsługę obiektów turystycznych (ODM w Starym Załuczu, Poleskie Sioło w Wytyczynie, toalety na ścieżkach przyrodniczych, miejsca postoju pojazdów, sprzątanie ścieżek i obiektów przy ścieżkach).

- W 2024 roku:
  1. Wykonano:
    - Bieżący remont wieży widokowej w Wytycznie;
    - Bieżący remont wieży widokowej, grilla oraz wymieniono drewniane ławki przy miejscu na ognisku na działce nr 3345 obręb ewid. Tarnów - obszar ochrony Bubnów;
    - Wymieniono/przybito gont bitumiczny na zadaszeniu turystycznym w Wytycznie;
    - Częściowo wyremontowano ogrodzenie oczka wodnego przy budynku Ośrodka Dydaktyczno-Administracyjnego w Urszulinie.
  2. Prowadzona była obsługa obiektów turystycznych (ODM w Starym Żaluczu, Poleskie Sióło w Wytycznie, toalety na ścieżkach przyrodniczych, miejsca postoju pojazdów, sprzątanie ścieżek i obiektów przy ścieżkach).

W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 184 171,00 zł, a w 2024 roku 167 504,00 zł.

Roztoczański Park Narodowy w raportowanym okresie w ramach realizacji zadania prowadził działania związane z utrzymaniem właściwego stanu urządzeń turystycznych oraz z utrzymaniem infrastruktury turystycznej, utrzymaniem czystości wzdłuż dróg, szlaków turystycznych, ścieżek poznawczych, tras rowerowych corocznie na odcinku 96 km, utrzymaniem czystości przy deszczochronach, wieżach widokowych, sanitarnych, Miejscach Obsługi Rowerzystów (MOR) corocznie w 15 obiektach. Prowadzone były bieżące naprawy pomostów, deszczochronów, plansz i innych elementów małej infrastruktury turystycznej – corocznie na 23 obiektach. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 211 200,00 zł, a w 2024 roku przeznaczono 124 900,00 zł.

W latach 2023–2024 Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych realizował prace edukacyjne oraz utrzymaniowe w parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu województwa. W 2023 r. pomalowano stajnię i odnowiono ogrodzenie wybiegu dla koni w Ostoi konia biłgorajskiego w miejscowości Szklarnia oraz wykonano ścieżkę sensoryczną, malowanie sali edukacyjnej (70 m²), tablice informacyjne i projekt zagospodarowania terenu w Ośrodku Edukacyjnym w Brzeźnie (gm. Dorohusk). Opracowano projekt ławeczek krajobrazowych w ramach „Przystanek Krajobraz–Odkrywamy Parki Krajobrazowe”. W 2024 r. zamontowano 8 tablic i 7 słupków informacyjnych przy ścieżce „Nad Sopotem” (Osuchy, PK Puszczy Solskiej), przeprowadzono konserwację kładki w Brzeźnie („Motylowe Łąki”), wykonano plansze graficzne dla PK „Lasy Janowskie” i stworzono Quest. W ramach zadania „Zachowajmy wąwozy lessowe” wykonano tablice i słupki z QR oraz wytyczono szlaki w Kazimierskim PK (7,5 km) i Szczebrzeszyńskim PK (8 km). Dodatkowo wykonano i rozmieszczono ławeczki krajobrazowe oraz prowadzono coroczną inwentaryzację i odnawianie ścieżek przyrodniczych. Koszt realizacji zadania w 2023 r. wyniósł 244 517,67 zł, a w 2024 r. 105 266,90 zł.

Miasto Biała Podlaska prowadziło działania związane z dostarczeniem i montażem ławek solarnych ze stacjami ładowania USB zasilanych energią odnawialną. Utworzona została również ścieżka przyrodnicza wzdłuż doliny Krzny, wybudowano wieże widokowe i infrastrukturę turystyczną wzdłuż doliny rzeki Krzny i Klukówki. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 196 999,33 zł, a w 2024 roku 266 325,46 zł.

Miasto Bychawa wykonano dokumentację techniczną, studium wykonalności, prowadzono roboty budowlane oraz prowadzono działania związane z zagospodarowaniem terenu.

Celem zadania było odrestaurowanie ruin oraz utworzenie miejsca będącego atrakcją turystyczną w Bychawie. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 116 490,00 zł.

Gmina Jastków prowadziła działania związane z rewitalizacją Zespołu pałacowo–parkowego w Jastkowie wraz z budową odnawialnych źródeł energii oraz modernizacją infrastruktury kulturalnej i turystycznej. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 3 602 700,29 zł, a w 2024 roku 2 647 355,43 zł.

Gmina Mełgiew prowadziła działania związane z zapewnieniem toalet przenośnych na terenie parku w Nowym Krępcu. Koszty związane z realizacją zadania w 2024 roku wyniosły 2 592,00 zł.

W raportowanym okresie zadanie realizowane było również w nadleśnictwach województwa i zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 57. Działanie realizowane w latach 2023-2024 przez nadleśnictwa województwa

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku (zł)	Koszt w 2024 roku (zł)
1.	Nadleśnictwo Biłgoraj	Prowadzono prace związane z odbudową punktu widokowego w Rezerwacie przyrody "Obary".	88 560,00	0,00
2.	Nadleśnictwo Gościeradów	W porozumieniu z RDOŚ w Lublinie zakończono budowę ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych w Rezerwacie przyrody „Doły Szczeckie”.	7 631,68	0,00
3.	Nadleśnictwo Józefów	Przebudowano ścieżkę przyrodniczo–dydaktyczną "Czartowe Pole".	0,00	342 317,41
4.	Nadleśnictwo Krasnostaw	Rozpoczęto remont ścieżki przyrodniczej w Rezerwacie przyrody „Wodny Dół”.	70 000,00	30 000,00
5.	Nadleśnictwo Lubartów	Rozpoczęto prac związane z modernizacją ścieżki edukacyjno–przyrodniczej "Kopania".	0,00	84 482,00
6.	Nadleśnictwo Puławy	Zakończono budowę wiaty edukacyjno–promocyjnej wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastruktury towarzyszącej.	255 253,37	0,00
7.	Nadleśnictwo Strzelce	Realizowano prace dot. budowy ścieżki edukacyjnej "Dębinka".	27 467,82	1 235,01
8.	Nadleśnictwo Świdnik	Prowadzono wymianę ławo–stołów w wyznaczonych miejscach do rozpalania ognisk na terenie lasu Rejkowizna.	14 100,00	0,00
9.	Nadleśnictwo Zwierzyniec	Zmodernizowano wiatę turystyczną w leśnictwie Debry.	0,00	16 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.1.8. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych

ZP.1.11. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych oraz prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych*

W poniższej tabeli przedstawiono działania realizowane w latach 2023-2024 związane z inwentaryzacją zasobów przyrodniczych.

Tabela 58. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.1.8.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
1.	RDOŚ w Lublinie	Wykonywano monitoring susłów perełkowych w koloniach zwartych na obszarach Natura 2000. Prowadzono inwentaryzację terenową, ocenę stanu zachowania, identyfikacją zagrożeń i propozycją działań ochronnych różnych gatunków.	114 420,00	33 650,00
2.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Prowadzono obserwacje i inwentaryzację przyrodniczą gatunków fauny, flory i grzybów objętych ochroną gatunkową oraz ich siedlisk.	brak danych	brak danych
3.	Nadleśnictwo Kraśnik	Prowadzono inwentaryzację i monitoring zwierząt i roślin będących pod ochroną.	w ramach obowiązków służbowych	w ramach obowiązków służbowych
4.	Nadleśnictwo Puławy	Prowadzono inwentaryzację zasobów przyrodniczych. Prowadzono i aktualizowano bazę danych o zasobach przyrodniczych.	w ramach obowiązków służbowych pracowników służby leśnej	w ramach obowiązków służbowych pracowników służby leśnej
5.	Nadleśnictwo Strzelce	Opracowano projekt Planu Urządzenia Lasu na lata 2025-2034. Przeprowadzono aktualizację stanu zasobów przyrodniczych.	641 844,00	1 014 965,68
6.	Nadleśnictwo Zwierzyniec	Prowadzono inwentaryzację zasobów przyrodniczych.	w ramach obowiązków służbowych	w ramach obowiązków służbowych
7.	Miasto Lublin	Tworzono i utrzymywano formy ochrony przyrody.	12 230,72	120 768,78
8.	Gmina Biała Podlaska	Prowadzono rejestr FOP na terenie gminy.	0,00	0,00
9.	Gmina Cyców	Prowadzono bazę informacyjną zasobów przyrodniczych występujących na terenie gminy.	0,00	0,00
10.	Gmina Telatyn	Opracowano opinię dendrologiczną, inwentaryzację drzew cennych, historycznych, o dużych walorach kompozycyjnych i przyrodniczych wraz z programem prac do przeprowadzenia w koronach drzew rosnących na terenie Parku w Łukoszynie.	8 000,00	10 000,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
11.	Gmina Włodawa	Sporządzono ekspertyzę dendrologiczną nowej formy ochrony przyrody. Wykonano badania tomografem sonicznym drzewa gatunku dąb szypułkowy (pomnika przyrody pod nazwą „JERZY”).	3 690,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.1.9. Monitoring obszarów chronionych

ZP.1.10. Monitoring obszarów chronionych*

Poniższa tabela zawiera działania realizowane w latach 2023-2024 w ramach monitoringu obszarów chronionych.

Tabela 59. Działania w ramach monitoringu obszarów chronionych realizowane w latach 2023-2024

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 r. (zł)	Koszt poniesiony w 2024 r. (zł)
1.	Poleski Park Narodowy	Prowadzono badania naukowe oraz monitoring przyrodniczy siedlisk i gatunków roślin i zwierząt. Prowadzono również monitoring hydrologiczny.	220 932,00	379 322,00
2.	Roztoczański Park Narodowy	Zgodnie w wytycznymi GIOŚ prowadzony był Państwowy Monitoring Środowiska Przyrodniczego. Monitoring prowadzony był na 85 powierzchniach badawczych. Zadanie realizowano na całym terenie PN.	186 000,00	263 040,00
3.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	W ramach nadzoru nad stanem środowiska przyrodniczego na terenie PK oraz obszarów chronionego krajobrazu dokonywana była identyfikacja i ocena istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych. Prowadzono monitoring przyrodniczy fauny, flory i grzybów. Prowadzono również obserwacje miejsc migracji zwierząt, szczególnie objętych ochroną gatunkową.	brak danych	brak danych
4.	Nadleśnictwo Świdnik	Prowadzono wizje terenowe rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz stref ochrony ptaków.	w ramach obowiązków służbowych pracowników Nadleśnictwa.	w ramach obowiązków służbowych pracowników Nadleśnictwa.
5.	Nadleśnictwa: Puławy, Radzyń Podlaski, Zwierzyniec	Wykonywano wizje terenowe rezerwatów przyrody i pomników przyrody znajdujących się na zarządzanych gruntach. Gromadzono informacje na temat nowych stanowisk oraz prowadzono obserwacje gatunków objętych ochroną gatunkową.	w ramach obowiązków służbowych pracowników Nadleśnictwa.	w ramach obowiązków służbowych pracowników Nadleśnictwa.

6.	Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS	Rozpoczęto prowadzenie działań mających na celu monitoring wybranych gatunków ptaków oraz krajobrazu akustycznego jako narzędzi oceny stanu środowiska i skuteczności ochrony przyrody. Kluczowe znaczenie dla zachowania bioróżnorodności miały wczesne działania ochronne oraz ograniczenie odpływu wód z terenów podmokłych.	2 000,00	0,00
----	---	---	----------	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków

ZP.2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków*

ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych

ZP.2.1. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych*

W raportowanych latach na terenie województwa lubelskiego zrealizowanych zostało szereg działań związanych z identyfikacją miejsc występowania oraz eliminacją gatunków inwazyjnych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowo zrealizowane działania.

Tabela 60. Działania realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w zakresie ZP.2.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 roku [zł]	Koszt poniesiony w 2024 roku [zł]
1.	Roztoczański Park Narodowy	Usuwanie neofity i antropofity poprzez mechaniczne wycinanie, ogławianie, obijanie odrosli, ręczne wyrywanie i plewienie siewek gatunków neofitycznych.	120 000,00	112 200,00
2.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Identyfikowano miejsc występowania gatunków inwazyjnych. Zdefiniowano miejsca występowania 15 gatunków inwazyjnych.	0,00	0,00
3.	Nadleśnictwa Chełm, Mircze, Tomaszów	Prowadzono działania związane z likwidacją barszczu Sosnowskiego.	21 237,20	0,00
4.	Nadleśnictwo Sobibór	Prowadzono działania mające na celu usunięcie klona jesionolistnego.	4 300,00	0,00
5.	Nadleśnictwo Włodawa	Prowadzono działania zwalczające czerechę amerykańską.	0,00	8 912,22
6.	Miasto Chełm	Zidentyfikowano ognisko Barszczu Sosnowskiego na działce prywatnej.	0,00	0,00
7.	Miasto Końskowola	Prowadzono działania związane z usuwaniem stanowisk barszczu Sosnowskiego znajdujących się na terenie gminy.	0,00	9 547,20
8.	Miasto Lublin	Zwalczano barszcz Sosnowskiego.	2 000,00	5 929,20
9.	Miasto Świdnik	Przyjmowano zgłoszenia o występowaniu gatunków inwazyjnych na terenie Miasta.	0,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 roku [zł]	Koszt poniesiony w 2024 roku [zł]
10.	Gmina Cyców	Prowadzono wykaz lokalizacji stanowisk roślin inwazyjnych gatunków obcych stwierdzonych na terenie gminy. Prowadzono działania zaradcze w celu przywrócenia naturalnego ekosystemu.	0,00	0,00
11.	Gmina Karczmiska	Prowadzono prace związane z usuwaniem barszczu Sosnowskiego z terenu gminy.	0,00	9 450,00
12.	Gmina Werbkowice	Prowadzono działania związane z identyfikacją miejsc występowania barszczu Sosnowskiego.	0,00	0,00
13.	Gmina Włodawa	Prowadzono działania w wyniku, których stwierdzono występowanie rdestowca japońskiego.	0,00	0,00
14.	Gmina Wola Mysłowska	Prowadzono kampanię informacyjną dot. gatunków inwazyjnych.	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.2.2. Poprawa stanu siedlisk i gatunków – wdrażanie działań ochronnych

W poniższej tabeli przedstawiono działania związane z poprawą stanu siedlisk i gatunków, które zostały zrealizowane w latach 2023-2024.

Tabela 61. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 w zakresie ZP.2.2.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 r. (zł)	Koszt poniesiony w 2024 r. (zł)
1.	RDOŚ w Lublinie	Realizowano działania z zakresu ochrony czynnej na terenie obszarów Natura 2000. Wykonywano zabiegi ochrony czynnej muraw kserotermicznych w rezerwatach przyrody.	333 788,00	15 529,00
2.	Poleski Park Narodowy	Prowadzono działania związane z czynną ochroną ekosystemów leśnych i ekosystemów nieleśnych.	946 369,00	911 457,00
3.	Roztoczański Park Narodowy	W raportowanym okresie prowadzono szereg działań mających na celu poprawę stanu siedlisk i gatunków znajdujących się na terenie PN.	3 874 000,00	5 802 000,00
4.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Prowadzono działania zabezpieczające gniazda żółwia błotnego, przenoszono płazy, chroniono murawy kserotermiczne, oczyszczano skarpy lessowe, instalowano budki lęgowe.	13 058,00	949,00
5.	Nadleśnictwo Biłgoraj	Prowadzono działania ograniczające występowanie czeremchy amerykańskiej.	94 932,00	0,00
6.	Nadleśnictwo Chełm	Prowadzono działania polegające na poszukiwaniu i zabezpieczaniu lęgów żółwia błotnego.	37 089,05	17 891,16

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 r. (zł)	Koszt poniesiony w 2024 r. (zł)
7.	Nadleśnictwo Chotyłów	Prowadzono prace polegające na czyszczeniu budek lęgowych ptaków oraz na wkładaniu karmy.	18 750,05	0,00
8.	Nadleśnictwo Krasnystaw	Prowadzono działania związane z ochroną lasu przed zwierzyną oraz na ujawnianiu, eksponowaniu i poprawie warunków wzrostu roślin chronionych.	780 000,00	474 000,00
9.	Nadleśnictwo Puławy	Prowadzono działania związane z pozostawianiem martwych drzew w drzewostanie, ze zwiększaniem bioróżnorodności oraz stworzeniu bazy żerowej dla larw chrząszczy i dzięciołów.	0,00	0,00
10.	Nadleśnictwo Sobibór	Usuwanie roślinność wraz z wywozem biomasy. Prace miały na celu przywrócenie stanu ekologicznego siedliska oraz stworzenie korzystnych warunków dla roślin i zwierząt.	7 450,00	0,00
11.	Nadleśnictwo Tomaszów	Prowadzono działania ochronne wobec gatunków i siedlisk wynikające z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.	7 000,00	0,00
12.	Miasto Lublin	Zakupiono i zamontowano budki lęgowe.	59 466,40	0,00
13.	Gmina Wierzbica	Prowadzono działania służące poprawie i montażu platform na gniazda dla bociana białego.	0,00	0,00
14.	Gmina Wilkołaz	Prowadzono inwestycje w sprawie zgłoszeń dot. ochrony ptaków.	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZIP.2.2. Zabezpieczenie ginących gatunków roślin, wzmacnianie ich populacji zarówno w skali lokalnej, jak i regionalnej we wskazanych lokalizacjach*

Poniższa tabela przedstawia działania zrealizowane w latach 2023-2024, które prowadzone w ramach zabezpieczenia ginących gatunków roślin.

Tabela 62. Działania realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w ramach zadania „Zabezpieczanie ginących gatunków roślin, wzmacnianie ich populacji zarówno w skali lokalnej, jak i regionalnej we wskazanych lokalizacjach

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 r. (zł)	Koszt poniesiony w 2024 r. (zł)
1.	Poleski Park Narodowy	Odsłanianie stanowiska rzadkich gatunków roślin objętych ochroną gatunkową w celu wzmocnienia ich populacji w Poleskim PN.	76 095,00	33 816,00
2.	Roztoczański Park Narodowy	Zabezpieczano stanowiska roślin specjalnej troski w Roztoczańskim PN.	2 000,00	2 500,00
3.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Wzmacniano populację jęczyczki syberyjskiej, wykonano oznaczenia zakaz wjazdu do wąwozów lessowych. Dystrybuowane były ulotki informacyjne.	0,00	32 338,90

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt poniesiony w 2023 r. (zł)	Koszt poniesiony w 2024 r. (zł)
4.	Nadleśnictwo Strzelce	Prowadzono działania ochronne ukierunkowane na poprawę warunków siedliskowych wybranych gatunków roślin chronionych, wycinano krzewy, które zacieniały skupienia cennych gatunków roślin.	12 852,00	0,00
5.	Nadleśnictwo Tomaszów	Podejmowano działania związane z ochroną cennych gatunków roślin, które objęte są ochroną prawną.	brak danych	brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.2.3. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach

Poleski Park Narodowy w 2023 i 2024 roku realizował zadania czynnej ochrony ekosystemów wodnych Poleskiego PN poprzez remonty i prace utrzymaniowe urządzeń wodnych (groble, mnichy, przepusty). W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 389 053,00 zł, a w 2024 roku 360 100,00 zł.

Urząd Gminy Niemce w ramach realizacji zadania prowadził działania związane z opieką nad zbiornikiem wodnym w m. Dys. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 18 000,00 zł, a w 2024 roku 21 000,00 zł.

ZP.2.3. Utrzymanie istniejących licznych obszarów o zróżnicowanej powierzchni i pokrywie roślinnej, najważniejszych z punktu widzenia ochrony wartości przyrodniczych, ochrony korytarzy ekologicznych i bioróżnorodności*

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych realizował kompleksowy projekt „Chrońmy lessowe wąwozy” w ramach którego w 2024 r. zrealizowano dwie ścieżki przyrodnicze w Kazimierskim Parku Krajobrazowym i Szczebrzeszyńskim Parku Krajobrazowym, rozpoczęto działania z zakresu ochrony popielicy szarej, oznakowanie lokalnych dróg znakami „zakaz wjazdu pojazdom typu offroad”, organizowano spotkania ze społecznościami lokalnymi dot. ochrony lessowych wąwozów, prowadzono wspólne działania patrolowe Służby Parków Krajobrazowych, Policji i Straży Leśnej. Organizowano akcje sprzątania wąwozów dla młodzieży szkolonej, w formie wolontariatu, organizowane były prelekcje dot. wąwozów. Koszt realizacji zadania w 2024 roku wyniósł 32 338,90 zł.

Nadleśnictwo Puławy prowadziło działania związane z utrzymaniem powierzchni referencyjnych w celu zachowania lub przywrócenia ekosystemu, który występowałby w tym regionie.

Nadleśnictwo Włodawa prowadziło prace mające na celu utrzymanie istniejących obszarów o zróżnicowanej powierzchni i pokrywie roślin, posiadają istotne znaczenie z punktu widzenia zachowania wartości przyrodniczych. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 33 906,37 zł, a w 2024 roku 37 996,58 zł.

ZP.2.4. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez formułowanie wniosków i rekomendacji z PZPWL do gminnych aktów planowania przestrzennego*

Zarząd Województwa Lubelskiego przekazywał wnioski i rekomendacje z PZPWL w zakresie m.in. uwzględniania regionalnych korytarzy ekologicznych w odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub planu ogólnego gminy, w tym:

- 13 zawiadomień w 2023 roku,
- 103 zawiadomienia w 2024 roku.

Roztoczański Park Narodowy w raportowanym okresie prowadził działania w zakresie opiniowania danych dotyczących Warunków Zabudowy, Planów Zagospodarowania Przestrzennego, Sporządzania Analiz Krajobrazowych w kontekście ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych oraz korytarzy ekologicznych. Działania były prowadzone na terenie Roztoczańskiego PN oraz na terenie jego otuliny. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 10 000,00 zł, a w 2024 roku 13 000,00 zł.

ZP.2.5. Projektowanie przejść dla płazów, gadów i innych małych zwierząt w ramach realizacji zadań polegających na budowie lub przebudowie dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Stosowanie czasowych barier, rozkładanych wzdłuż dróg przecinających w miejsca migracji płazów*

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie w ramach realizacji zadania w latach 2023–2024 prowadziła działania związane z budową głównego przejścia dla zwierząt dużych w ramach zadania 3. Janów Lubelski (w. Jonaki obecnie „Janów Lubelski Południe” bez węzła) – w. Łążek Ordynacki obecnie „Lasy Janowskie” (z węzłem). Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 63 945 365,18 zł. Wybudowana została estakada zintegrowana z przejściem dla zwierząt średnich i małych w Dolinie Sołokiji dla zadania polegającego na dobudowie drugiej jezdni obwodnicy Tomaszowa Lubelskiego w ciągu drogi S17. Koszt, jaki został poniesiony w związku z realizacją zadania w 2023 roku wyniósł 22 948 037,65 zł.

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie w latach 2023–2024 prowadził rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 820. W związku z rozbudową drogi wybudowane zostały przejścia dla płazów, gadów i innych zwierząt na odcinkach:

- km 21+503,50,
- km 21+526,00,
- km 21+562,50,
- km 22+724,06.

Całkowity koszt związany z rozbudową drogi w latach 2023-2024 wyniósł 86 880 413,21 zł.

Przejścia dla zwierząt, płazów i innych zwierząt zostały również wybudowane podczas przebudowy drogi wojewódzkiej nr 833. Koszt realizacji zadania wyniósł łącznie 66 007 405,90 zł. Brak możliwości wydzielenia kosztów na poszczególne lata.

W raportowanym okresie ZDW w Lublinie prowadził działania związane z budową obwodnicy miasta Nałęczów w ciągu drogi wojewódzkiej nr 830 Lublin–Nałęczów–Bochothnica, jako

połączenie drogi wojewódzkiej nr 830 i 826. Zaprojektowane i wykonane zostały również przejścia dla płazów, gadów i innych zwierząt. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 338 334 167,74 zł, brak możliwości wydzielenia kosztów na poszczególne lata.

Rozbudowana została droga wojewódzka nr 824 Żyrzyn–Puławy–Opole Lubelskie–Józefów–Annopol. Wybudowane zostały również przejścia dla płazów, gadów i innych zwierząt. Koszt realizacji zadania w latach 2023–2024 wyniósł 24 290 453,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim przy współpracy z Urzędem Miejskim w Opolu Lubelskim w latach 2023–2024 stosowało czasowe bariery, które były rozkładane wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 824 w miejscowości Wrzelowiec i w miejscowości Kluczkowice Osiedle przecinających miejsca migracji płazów–ropuchy szarej. Koszty zostały poniesione w ramach pracy bieżącej.

Gmina Niemce w ramach realizacji zadania w latach 2023–2024 prowadziła działania w zakresie ochrony płazów w okresie wiosennej migracji na stanowisku zlokalizowanym w miejscowości Dys.

Gmina Zalesie w ramach realizacji zadania wykonała przepusty w remontowanych i nowo wybudowanych drogach gminnych.

ZP.3. Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych

ZP.3. Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych oraz terenów wiejskich*

ZP.3.1. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody

W raportowanych latach zrealizowano szereg działań związanych tworzeniem oraz bieżącym utrzymaniem terenów zieleni czy pomników przyrody.

Wybrane działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 63. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.3.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Miasto Chełm	Prowadzono działania związane z pielęgnacją pomników przyrody na terenie miasta.	0,00	28 458,00
2.	Miasto Janów Lubelski	Prowadzono kompleksową modernizację przestrzeni publicznej w centrum miasta, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów estetycznych, ekologicznych i funkcjonalnych.	brak danych	brak danych
3.	Miasto Kamionka	Prowadzono działania związane z zagospodarowaniem terenu zieleni w Parku Miejskim w Kamionce.	10 641,00	0,00
4.	Miasto Końskowola	Prowadzono prace arborystyczne w parku przy Szkole Podstawowej oraz drzew znajdujących się na terenie miasta.	4 860,00	21 300,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
19.	Gmina Wierzbica	Prowadzono działania związane z pracami porządkowymi terenu przy pomniku przyrody – Modrzew Piłsudskiego.	0,00	0,00
20.	Gmina Wilkołaz	Zakupiono drzewa i krzewy oraz prowadzono działania związane z nasadzeniami i opracowaniem dokumentacji zagospodarowania terenu przy OSP Pułankowice.	5 511,00	7 375,00
21.	Gmina Włodawa	Prowadzono zabiegi pielęgnacyjne na pomnikach przyrody znajdujących się w gminie.	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.3.1. Tworzenie nowych/rozbudowanie istniejących terenów zieleni w miastach, a także konserwacja pomników przyrody*

Miasto Dęblin prowadziło działania związane z pielęgnacją drzew rosnących na gruntach stanowiących własność Miasta Dęblin. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 9 072,00 zł, a w 2024 roku 17 172,00 zł.

Miasto Lublin prowadziło działania związane z realizacją przestrzeni funkcjonalnych jako zieleni publicznych, odświeżono skwery, uzupełniono ubytki w starej nawierzchni. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 269 705,22 zł.

Gmina Firlej w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z nasadzaniem drzew na terenach zieleni. Celem zadania była poprawa standardu życia mieszkańców gminy poprzez zachowanie i rozwój terenów zieleni publicznej. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 2 656,11 zł, zaś w 2024 roku koszt realizacji był równy 2 475,90 zł.

Gmina Gościeradów w raportowanym okresie uchwaliła miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części nieruchomości w granicach obrębów Księżomierz Dzierzkowska oraz Księżomierz Kolonia, uchwała nr VI/30/2024. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 39 500,00 zł.

Zarząd Dróg Miejskich w Puławach prowadził działania związane z pielęgnacją pomników przyrody. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 12 636,00 zł, zaś w 2024 roku 8 748,00 zł (środki własne).

ZP.3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich

ZP.3.2. Uwzględnienie w gminnych aktach planowania przestrzennego ustaleń dotyczących zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich*

Miasto Bychawa wprowadzało zmiany w MPZP miasta Bychawa w granicach administracyjnych oraz zmiany w SUIKZP miasta. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 1 400,00 zł, a w 2024 roku 2 716,09 zł.

Miasto i Gmina Izbica w raportowanym okresie uchwaliła MPZP dla terenu cmentarza parafialnego w Tarnogórze, w ramach którego wyznaczono również tereny zielone. Dla Planu sporządzona została Prognoza oddziaływania na środowisko, w której przeanalizowany został wpływ ustaleń na zdrowie ludzi oraz na komponenty środowiska. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 7 080,00 zł, a w 2024 roku 16 520,00 zł.

Gmina Cyców posiadała dokumenty planistyczne uwzględniające potrzebę zachowania oraz powiększania terenów zielonych.

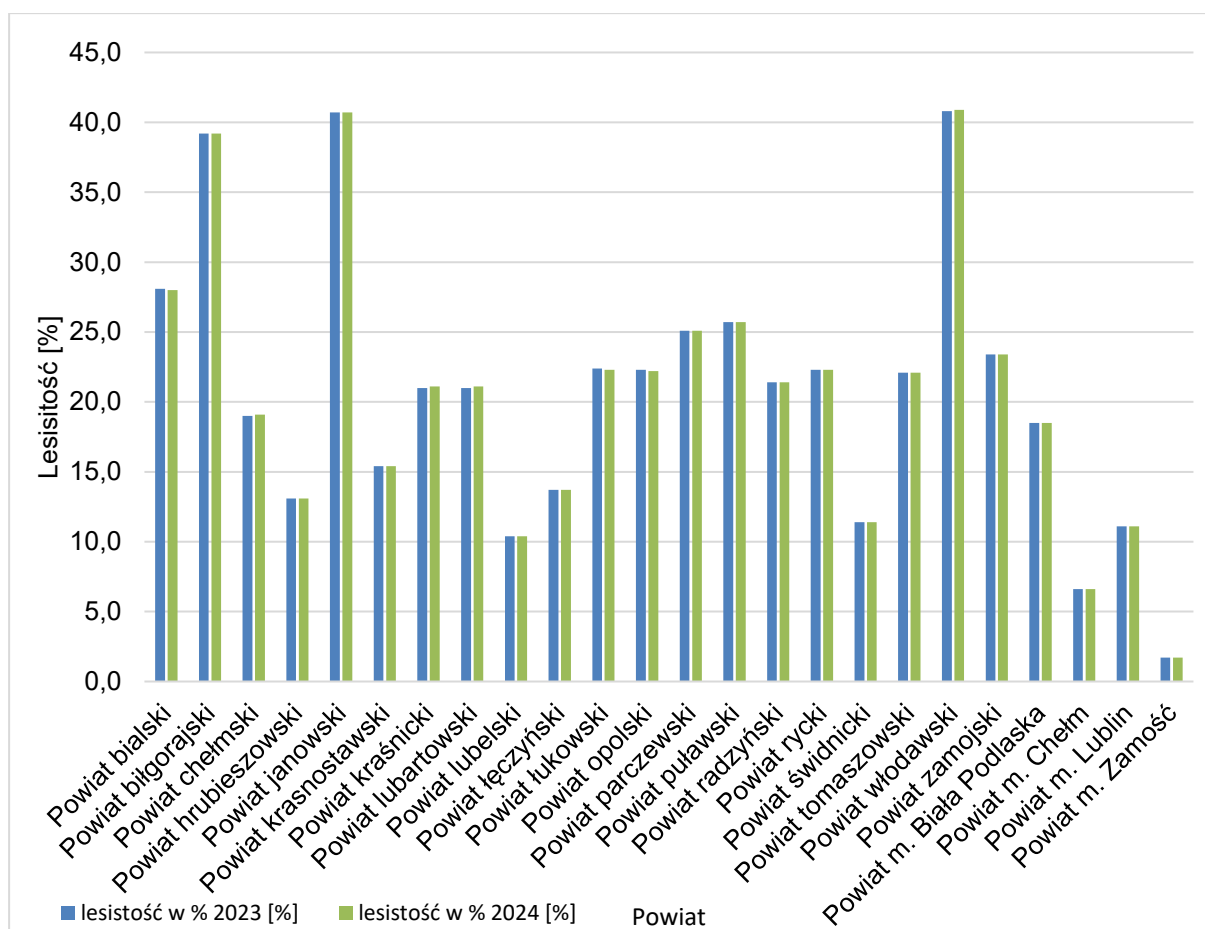
Gmina Janowiec zaprojektowała dokument SUIKZP, który wprowadzał elementy harmonizujące planowaną zabudowę z otaczającym krajobrazem, poprzez wprowadzenie m.in. nasadzeń zieleni wokół inwestycji, harmonizowanie zabudowy. Dzięki ustaleniom standardów zabudowy zostanie spełniona zasada ład przestrzennego.

Gmina Niemce wprowadziła w SUIKZP zapisy mówiące, że w każdej z wyznaczonych stref obowiązują zasady ochrony i zagospodarowania tych stref.

ZP.4. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich

ZP.4. Zwiększenie lesistości*

Na poniższym wykresie przedstawiona jest lesistość dla województwa lubelskiego przedstawiona na podstawie powiatów.

Rysunek 26. Lesistość w % przedstawiona na podstawie powiatów województwa lubelskiego w latach 2023-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych [data dostępu: 24.07.2025 r.]

W województwie lubelskim w 2023 roku pożary lasów ogółem wyniosły 181, natomiast w 2024 liczba pożarów lasów ogółem wyniosła 292.

ZP.4.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego w dokumentach planistycznych
 ZP.3.4. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego poprzez wprowadzanie właściwych ustaleń do gminnych aktów planowania przestrzennego*

Gmina Cyców posiadała dokumenty uwzględniające lokalną tożsamość kulturową i przyrodniczą, co przekłada się na zrównoważony rozwój terenów wiejskich oraz ochroną dziedzictwa krajobrazowego. Zintegrowane podejście do zagadnień środowiskowych w dokumentach planistycznych stanowi podstawę dla realizacji polityki przestrzennej gminy z poszanowaniem zasad ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Gmina Janowiec przygotowała w raportowanym okresie projekt studium, który nie wprowadzał zmian znaczącego oddziaływania na środowisko.

Gmina Niemce wprowadzała zakazy, nakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi oraz Rozporządzeniem nr 6 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r., dot. Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, a także Rozporządzeniem nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r., dot. obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Ciemnięgi”.

Gmina Stoczek Łukowski prowadziła działania związane z uwzględnianiem takich zapisów w Planie ogólnym gminy Stoczek Łukowski.

Gmina Wilkołaz w raportowanym okresie w ramach realizacji zadania podczas opracowywania MPZP uwzględniła krajobraz wiejski w nowym opracowaniu.

ZP.4.2. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych

ZP.3.3. Zachowanie zadrzewień*

Miasto Bychawa prowadziło działania związane z nasadzeniami drzew i krzewów, zakładało zielenie osiedlowe. W 2023 roku nasadzono 42 drzewa, a w 2024 roku 72 drzewa. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 2 767,50 zł, a w 2024 roku 4 705,60 zł.

Gmina Cyców prowadziła działania związane z uwzględnianiem zadrzewień i zakrzewień śródpolnych podczas przyjmowania zgłoszeń na wycinkę drzew i zakrzaczeń oraz wydawaniu decyzji.

Gminy Łuków ramach realizacji zadań własnych realizowała działania poprzez nowe nasadzenia drzew i krzewów na terenach zielonych. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 2 760,00 zł. Koszty poniesione w 2024 roku w ramach realizacji zadania były równe 750,00 zł.

Na terenie Gminy Niemce obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia zgodnie z przepisami odrębnymi oraz Rozporządzeniem nr 6 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r., dot. Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, a także Rozporządzeniem nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r., do. Obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Ciemięgi”.

Gmina Wierzbica w latach 2023–2024 prowadziła działania związane z nasadzeniami uzupełniającymi/zastępczymi.

Gmina Włodawa w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z zapewnieniem zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, które pełniły istotną funkcję ekologiczną, stanowiąc enklawę dla zwierzyny dzikiej oraz miejsca jej spoczynku i schronienia. Zachowanie tych form roślinności realizowane jest na terenie gminy Włodawa głównie poprzez zalecania uwzględniane w wydawanych zezwoleniach na usunięcie drzew i krzewów, a także poprzez respektowanie zapisów Rozporządzenia Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. ustanawiającego Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu.

ZP.4.4. Realizacja działań związanych z utrzymaniem trwałości i żyzności lasów, w tym realizacja działań związanych z przeciwdziałaniem gradacyjnemu występowaniu owadów lub ograniczeniu występowania szkodliwych grzybów, pasożytów i półpasożytów*

Nadleśnictwo Chotyłów w 2024 roku realizowało działania związane z usuwaniem drzew niebezpiecznych, które stanowiły zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi oraz stabilności ekosystemu leśnego. Równocześnie kontynuowano prace związane z przebudową drzewostanów zgodnie z zapisami Planów Urządzeń Lasów. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 83 409,14 zł, a w 2024 roku 66 507,24 zł.

Nadleśnictwo Krasnystaw prowadziło działania związane z przebudową drzewostanów oraz ich odnowieniem. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 2 700 000,00 zł, a w 2024 roku 2 302 923,00 zł.

Nadleśnictwo Kraśnik prowadziło prace dot. eliminacji drzew opianowanych przez gradację szkodliwych owadów oraz grzybów. Działania realizowane były w ramach obowiązków służbowych pracowników, bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

Nadleśnictwo Mircze prowadziło prace związane z utrzymaniem i żywotnością lasów. Działania obejmowały wykonanie zrębu sanitarnego w związku z gradacją kornika drukarza. W 2024 roku koszt realizacji zadania wyniósł 10 008,23 zł.

Nadleśnictwo Puławy prowadziło trwale zrównoważoną gospodarkę leśną, realizując działania związane z utrzymaniem trwałości i żywotności lasów. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 21 866 529,43 zł, a w 2024 roku 21 037 027,71 zł.

Nadleśnictwo Radzyń Podlaski prowadziło działania z utrzymaniem trwałości i żywotności lasów. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 644 975,01 zł, a w 2024 roku 9 851,67 zł.

Nadleśnictwo Sobibór w celu utrzymania trwałości lasów prowadziło prace zwalczające chrabąszcze. W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 300 000,00 zł.

Nadleśnictwo Świdnik realizowało zabiegi pielęgnacyjne w uprawach leśnych, obejmujące czyszczenie wczesne i późne, polegające na wykaszaniu chwastów oraz usuwaniu niepożądanych drzew i krzewów. Głównym celem prac była regulacja składu gatunkowego oraz eliminacja drzew wadliwych, co sprzyja prawidłowemu rozwojowi drzewostanów. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 1 508 270,00 zł, a w 2024 roku 1 443 603,00 zł.

Nadleśnictwo Tomaszów realizowało działania związane z utrzymaniem prawidłowego stanu sanitarnego drzewostanów, usuwając na bieżąco posusz, złomy i wywroty, nie dopuszczając do rozwoju szkodliwych grzybów. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 1 687 322,73 zł.

Nadleśnictwo Włodawa prowadziło działania związane z ochroną lasów polegającą m.in na zbiorze materiałów prognostycznych, ograniczaniu ilości szkodliwych owadów oraz grzybów. Koszt realizacji zadania wyniósł w 2023 roku 56 401,38 zł, a w 2024 roku 40 219,49 zł.

Nadleśnictwo Zwierzyniec prowadziło działania w zakresie monitorowania żywotności lasu, ukierunkowane na wczesne wykrywanie zagrożeń ze strony szkodników owadzych. Działania miały na celu rozpoznanie zagrożeń i umożliwienie szybkiego reagowania w przypadku stwierdzenia podwyższonego zagrożenia dla lasów. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 14 960,00 zł, a w 2024 roku 15 750,00 zł.

ZP.5. Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa

ZP.5.1. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

W poniższej tabeli przedstawiono działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie ZP.5.1.

Tabela 64. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.5.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Opracowano projekt plakatu edukacyjnego, zakupiono pomoce dydaktyczne, zakupiono grę terenową. Prowadzono działania związane z wyborem gatunku roku.	192 420,31	141 867,73
2.	Nadleśnictwo Strzelce	Doposażono izbę edukacji leśnej w nowoczesny ekran projekcyjny oraz rzutnik multimedialny.	10 000,00	0,00
3.	Nadleśnictwo Tomaszów	Przeprowadzono modernizację obiektu edukacyjnego - Leśnego Arboretum 100-lecia Odzyskania Niepodległości.	1 000,00	0,00
4.	Miasto Łuków	Prowadzono działania związane z utworzeniem użytku ekologicznego „Pszczeli zakątek”.	0,00	0,00
5.	Gmina Strzyżewice	Umieszczano na tablicach informacyjnych zdjęcia oraz informacje na temat fauny i flory występującej na terenie gminy.	11 808,00	0,00
6.	Gmina Trzebieszów	Prowadzono działania związane z rozbudową zaplecza dydaktycznego.	500,00	500,00
7.	Zarząd Dróg Miejskich w Puławach	Prowadzono działania związane z renowacją, czyszczeniem i monitoringiem domków dla owadów, ptaków i jeży zlokalizowane na terenach miejskich. Zakupiono gadżety ekologiczne, wykonano opracowanie graficzne tablice edukacyjne oraz pamiątkowo-informacyjne.	20 651,50	62 697,74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.5.2. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody i środowiska

ZP.1.9. Poszerzanie wiedzy mieszkańców województwa lubelskiego z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony przyrody oraz ochrony środowiska*

W raportowanych latach różnego rodzaju podmioty realizowały szereg działań związanych z edukacją ekologiczną w zakresie ochrony przyrody. Działania te kierowane były zarówno do dzieci jak i dorosłych mieszkańców województwa.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego prowadził cykl kampanii edukacyjno-informacyjnych pod hasłem „Naturalnie Lubelskie”. Łącznie w 2023 i 2024 roku przeprowadzono 48 audycji radiowych, 38 programów telewizyjnych, współorganizowano bądź włączono do kampanii 52 wydarzenia plenerowe i inicjatywy. Koszt zadania wyniósł 772 724,00 zł w 2023 roku oraz 654 600,00 zł w 2024 roku.

Wybrane działania zrealizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, miasta, gminy oraz inne jednostki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 65. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, miasta, gminy oraz inne jednostki w ramach zadania „Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody i środowiska”

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadania	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Poleski Park Narodowy	Organizowano wydarzenia o charakterze edukacyjnym, prowadzono działania związane z utrzymaniem obiektów służących edukacji ekologicznej oraz zakupiono pomoce edukacyjne.	507 616,00	418 804,00
2.	Roztoczański Park Narodowy	Prowadzono działania związane z rozwijaniem kompetencji ekologicznych społeczeństwa.	867 200,00	1 524 000,00
3.	Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych	Realizowano szeroko zakrojone działania edukacyjne, obejmujące zajęcia w placówkach oświatowych, zajęcia terenowe, konkursy, akcje oraz wydarzenia promujące walory przyrodnicze województwa.	Koszty zostały poniesione w ramach działalności statutowej.	Koszty zostały poniesione w ramach działalności statutowej.
4.	Nadleśnictwa: Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm, Gościeradów, Krasnystaw, Kraśnik, Mirce, Puławy, Radzyń Podlaski, Świdnik, Tomaszów, Włodawa oraz Zwierzyniec	Prowadzono działania edukacyjne ukierunkowane na ochronę przyrody i zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.	584 956,97	590 956,97
5.	Powiat Biłgorajski	Prowadzono działania związane z dokarmianiem ptaków (styczeń – Marzec; Listopad – Grudzień), zakupiono również karmę	4 498,01	5 118,80

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadania	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
6.	Powiat Łukowski	Promowano walory środowiskowe i turystyczne, organizowano piesze rajdy.	3 196,34	3 286,42
7.	Powiat Kraśnicki	Sporządzano sprawozdania z realizacji zadań edukacyjnych.	53 912,00	30 969,81
8.	Miasto Kraśnik	Organizowano akcje ustawiania domków dla jeży w parkach na terenie miasta, organizowano akcje „Miodobranie z pasieki” – akcja dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.	brak danych	brak danych
9.	Miasto Lublin	Wykonano projekt graficzny i zamontowano tablice mówiące o ochronie płazów oraz tablice informacyjno-edukacyjnych.	29 465,40	39 892,29
10.	Gmina Miasto Terespol	Prowadzono zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych, rozwieszano ulotki na tablicach ogłoszeń UM oraz publikowano informacje na stronie internetowej UM.	brak danych	brak danych
11.	Gmina Cyców	Udzielono informacji mieszkańcom na temat ochrony przyrody i środowiska.	0,00	0,00
12.	Gmina Komarów - Osada	Prowadzono działania i projekty edukacyjne w placówkach oświatowych z terenu gminy.	Koszty poniesione w ramach działalności statutowej.	Koszty poniesione w ramach działalności statutowej.
13.	Gmina Kraśnik	Prowadzono edukację ekologiczną w placówkach oświatowych. Przekazywano wiedzę na temat ochrony przyrody, zagrożeń dla środowiska oraz sposobów jego ochrony.	brak danych	brak danych
14.	Gmina Leśniowice	Prowadzono działania związane z edukacją ekologiczną.	49 618,29	0,00
15.	Gmina Strzyżewice	Prowadzono etapowy konkurs wiedzy na „Najlepszego Ekologa Gminy Strzyżewice” dla uczniów szkół podstawowych.	16 538,97	0,00
16.	Gmina Tomaszów Lubelski	Prowadzono edukację ekologiczną podnoszącą świadomość społeczeństwa oraz kształtowanie właściwych postaw mieszkańców.	brak danych	brak danych
17.	Gmina Telatyn	Wspierano edukację ekologiczną poprzez udział szkoły w programie „Czysta woda zdrowia doda”.	7 757,69	0,00
18.	Gmina Wierzbica	Prowadzono lekcje edukacyjne w szkołach.	brak danych	brak danych
19.	Gmina Wilkołaz	Prowadzono akcje informacyjne, rozpowszechniano ulotki informacyjne, prowadzono zakładki na stronie internetowej gminy dot. działań edukacyjnych.	889,95	504,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadania	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
20.	Zarząd Dróg Miejskich w Puławach	Prowadzono kampanie, akcje ekologiczne oraz organizowano wycieczki terenowe.	6 980,15	16 675,00
21.	Placówki oświatowe	Organizowano akcje „Sprzątania Świata”, zbierano elektrośmieci, segregowano odpady oraz nasadzano drzewa. Organizowane były również prelekcje ekologiczne	143 173,00	7 500,00
22.	Powiatowa Biblioteka Publiczna w Łęcznej	Prowadzono konkursy ekologiczne, o tematyce parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, rzek, jeziora.	brak danych	brak danych
23.	Gminny Ośrodek Kultury w Sosnowce	Prowadzono akcję związane z sadzeniem drzew oraz edukacją ekologiczną.	brak danych	brak danych
24.	Lokalna Organizacja Turystyczna „Krasnystaw – „Wrota Roztocza”	Prowadzono akcję związaną z nasadzeniem drzew w Krasnymstawie.	0,00	26 490,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

ZP.6. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

ZP.6.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzeń lasu oraz inwentaryzacja stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa

Dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa sporządza się uproszczone plany urządzenia lasu (UPUL) i przeprowadza inwentaryzację stanu lasów. Dla lasów rozdrobnionych do 10 ha, niestanowiących własności Skarbu Państwa, starosta wydaje decyzję na podstawie inwentaryzacji. Uproszczone plany urządzenia lasu obejmują lasy ujęte w ewidencji gruntów i budynków jako „Ls”, jak również grunty przewidziane do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego.

Starostwo Powiatowe w Biłgoraju wykonało UPUL dla Gminy Turobin na lata 2025-2034. Koszty poniesione podczas realizacji zadania wyniosły w 2024 roku 126 664,62 zł.

Starostwo Powiatowe Hrubieszowie w ramach realizacji zadania w raportowanym okresie sporządziło inwentaryzację stanu lasu dla działek niestanowiących własności Skarbu Państwa. W 2023 roku nie zostały poniesione koszty, ponieważ zadanie nie było realizowane. W roku 2024 koszty wyniosły 2160,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim wykonało zostały uproszczone plany urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, położonych na terenie gmin województwa wraz z opracowaniem prognozą oddziaływania na środowisko.

Starostwo Powiatowe w Kraśniku w 2023 roku opracowało UPUL dla osób fizycznych i wspólnot gruntowych oraz inwentaryzację stanu lasów niebędących własnością Skarbu Państwa wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko zgodnie z Warunkami

Technicznymi oraz wraz ze wszystkimi wymaganymi w tym zakresie opiniami i uzgodnieniami dla następujących obrębów ewidencyjnych położonych na terenie gmin Annopol: Bobrów, Grabówka, Grabówka Ukazowa, Kosin oraz Gościeradów: Gościeradów, na łącznej pow. 832,47 ha. Inwentaryzacji stanu lasów w związku z koniecznością wydania przez starostę decyzji określającej zdania z zakresu gospodarki leśnej na podstawie inwentaryzacji stanu lasów, zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2022 r. poz. 672 ze zm.) dla nieruchomości położonych w gminie Szastarka w obrębie ewidencyjnym Szastarka nr ewid. 50/1, 64, 65, 1042, 1041, 1035, 1030, 966, 969, 1011, 1014, 1021, 1023, 976, 978, 983, 986 oraz w gminie Gościeradów w obrębie ewidencyjnym Gościeradów, w obrębie ewidencyjnym Szczecyn, na łącznej powierzchni 11,38 ha. W roku 2024 UPUL został opracowany dla obrębów ewidencyjnych na terenach gmin: Annopol: Anielin, Baraki, Natalin, Jakubowice, Popów, Opoczka Mała, Sucha Wólka, Huta, Kopiec oraz dla obrębów ewidencyjnych w gminie Gościeradów: Gościeradów, Liśnik Duży, Gościeradów-Kolonia, Gościeradów-Folwark, Mniszek, Wólka Gościeradowska, Szczecyn. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 36 720,00 zł, natomiast w 2024 roku koszt ten był równy 61 110,72 zł.

Starosta Lubartowski w raportowanym okresie opracowywał uproszczone plany urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa–zlokalizowanych na terenie: Gminy Firlej, części Gminy Ostrówek, Gminy Jeziorzany, części Gminy Kamionka. W 2023 roku wydatki na realizację zadania wyniosły 72 155,23 zł, natomiast w 2024 roku koszty były równe 64 496,80 zł.

Starostwo Powiatowe w Lublinie raz na dziesięć lat opracowuje UPUL oraz ISL. W raportowanym okresie nie były prowadzone prace nad opracowaniem tych dokumentów.

Powiat Łukowski w raportowanym okresie sporządzał Uproszczone Plan Urządzenia Lasów i Inwentaryzacji Stanu Lasu na lata 2024–2033 dla lasów będących własnością osób fizycznych, wspólnot gruntowych i Powiatu Łukowskiego w obrębach geodezyjnych, gminy Adamów. Koszty poniesione zostały w 2024 roku, ich wysokość wynosiła 31 493,63 zł.

Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim w raportowanym okresie opracowało UPUL dla 19 miejscowości, dla powierzchni leśnej 1 306,60 ha i 3 inwentaryzacje dla 16,30 ha powierzchni leśnej. Koszty poniesione podczas realizacji zadania w 2023 roku wyniosły 35 532 zł, natomiast dofinansowanie do realizacji inwestycji prezentowało się następująco: budżet powiatu opolskiego 19 282 zł, dofinansowanie z GDLP 16 250 zł. W roku 2024 UPUL został opracowany dla 12 miejscowości dla powierzchni leśnej 537,96 ha, przeprowadzono również 5 inwentaryzacji dla powierzchni leśnej 2,51 ha. Koszty na realizację zadania były równe 23 274 zł.

Starostwo Powiatowe w Puławach w 2024 roku opracowało UPUL dla gminy Markuszów. Koszt realizacji zadania wyniósł 28 961,31 zł.

Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim w raportowanym okresie opracowało UPUL. Koszty zostały poniesione tylko w 2023 roku i były równe 126 754,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Rykach w raportowanym okresie opracowało UPUL i ISL dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie Gminy Ułęż i Miasta Dęblin. Na realizację zadania w roku 2024 przeznaczono 31 200 zł.

Starostwo Powiatowe we Włodawie w latach 2023–2024 prowadziło działania nad opracowaniem UPUL oraz na ISL niestanowiących własności Skarbu Państwa. Koszty poniesione w 2023 roku wyniosły 17 170,36 zł, zaś w 2024 roku 11 719,31 zł.

ZP.6.2. Uwzględnienie w planach urządzenia lasów przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskami

Nadleśnictwa z terenu województwa lubelskiego realizowały działania polegające na uwzględnianiu w UPUL przebudowy drzewostanów niezgodnych z siedliskiem. Działania realizowane były ze środków własnych w ramach prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Nadleśnictwo Świdnik realizowało prace związane z przebudową drzewostanów, ukierunkowane na kształtowanie lasów w złożonej strukturze przestrzennej i wiekowej oraz składzie gatunkowym lepiej dostosowanym do warunków siedliskowych. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 558 455,00 zł, a w 2024 roku 636 815,00 zł.

ZP.6.3. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne

ZP.4.3. Monitoring lasów oraz reakcje drzewostanów na zmiany klimatyczne*

Nadleśnictwa z terenu województwa lubelskiego realizowały stały monitoring lasów znajdujących się na zarządzanych gruntach. Działania realizowane były w ramach obowiązków służbowych pracowników.

Nadleśnictwo Krasnystaw rozpoczęło monitoring mający na celu ocenę stanu zdrowotnego lasów. W ramach prac prowadzono obserwacje pułapek feromonowych na owady, służących do wykrywania obecności szkodliwych owadów oraz wykonywano przeszukiwania gleby i ściółki. Działania te są nadal kontynuowane. Łącznie w 2023 i 2024 roku wydano na realizację zadania 6 700,00 zł.

ZP.6.4. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych

ZP.4.2. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych*

Nadleśnictwo Zwierzyniec realizowało działania związane z utrzymaniem istniejących urządzeń melioracyjnych w lasach. Działania obejmowały:

- Utrzymanie sprawności zastawek melioracyjnych;
- Koszenie trawy;
- Utrzymanie czystości wokół zbiorników melioracyjnych.

W latach 2023–2024 łącznie na wykonanie prac Nadleśnictwo przekazało kwotę 10 000,00 zł.

ZP.6.5. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej

Nadleśnictwo Chotyłów realizowało inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasów. Działania obejmowały monitoring przeciwpożarowy lasów za pomocą kamer. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 109 719,01 zł. W 2024 roku zakupiono kamery wraz z systemem wykrywania dymu, w celu zwiększenia bezpieczeństwa w lasach. Koszt realizacji wyniósł w 2024 roku 309 714,00 zł.

Nadleśnictwo Mircze w raportowanym okresie rozpoczęło inwestycje związaną z budową zbiornika przeciwpożarowego w leśnictwie Witków. Inwestycja została zakończona w grudniu 2024 roku. Jej celem było podniesienie ochrony przeciwpożarowej lasów regionu. Całkowity koszt zadania wyniósł 12 788,30 zł w 2023 roku oraz 225 463,90 zł w 2024 roku.

Nadleśnictwo Puławy w ramach realizacji zadania w 2024 roku rozpoczęło budowę dojazdu do punktu czerpania wody ze stanowiskiem manewrowym w leśnictwie Gołąb. Inwestycja stanowiła źródło wody do celów przeciwpożarowych dla kompleksu leśnego w leśnictwie Gołąb. W 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 235 487,37 zł. W 2023 roku wybudowana została droga pożarowa w leśnictwie Sadłowie. Na realizację zadania w 2023 roku przeznaczono 1 942 590,46 zł.

ZP.6.6. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmian klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną

Starosta Lubartowski w raportowanym okresie zajmował się ustaleniem gleboznawczej klasyfikacji gruntów rolnych na leśne wraz z pomiarem konturów. W 2023 roku koszt realizacji zadania wyniósł 26 445,00 zł, środki pochodziły z budżetu Powiatu Lubartowskiego, natomiast w 2024 roku koszty poniesione podczas realizacji zadania były równe 7 200 zł i tak samo jak w 2023 roku pochodziły ze środków Powiatu Lubartowskiego.

Starostwo Powiatowe w Łęcznej w raportowanym okresie zmieniona została ewidencja gruntów na wniosek właściciela. Działania te odbywały się na części gruntów na działce o nr ewidencyjnym 2169 w m. Wesołówka, gm. Puchaczów o pow. 0,50 ha oznaczonych symbolem 429 – Lzr-RIVa - grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach rolnych. Grunty zostały sklasyfikowane jako Ls-Lasy, na gruntach IV klasy botanicznej. Koszty związane ze zmianą klasyfikacji zostały pokryte przez osobę zainteresowaną.

Starostwo Powiatowe we Włodawie w raportowanym okresie uporządkowało ewidencję gruntów zalesionych oraz zmieniło klasyfikację gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną. W roku 2023 na realizację zadania wydano 17 710,36 zł, natomiast w 2024 roku 11 719,31 zł.

ZP.7. Zwiększenie lesistości

ZP.7.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej

ZP.4.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej*

Nadleśnictwa Chełm, Puławy, Sobibór, Świdnik oraz Włodawa prowadziły działania związane z zalesianiem gruntów. Celem prac było przywracanie funkcji przyrodniczych i krajobrazowych zdegradowanym terenom. Łącznie w raportowanym okresie na realizację zadania przeznaczono 30 847,16 zł.

Gmina Puchaczów w raportowanym okresie prowadziła działania związane z odnowieniem drzewostanu na terenie gm. Puchaczów. Zakupiony został materiał zadrzewieniowy.

W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 240,00 zł, a w 2024 roku koszt realizacji zadania był równy 1 495,37 zł.

Gmina Wojcieszków w raportowanym okresie prowadziła działania związane z nowymi nasadzeniami drzew i krzewów na terenach zielonych. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 2 300,00 zł, a w 2024 roku 2 628,00 zł.

ZP.7.2. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna

W Powiecie Chełmskim w 2023 roku przeprowadzona została 1 kontrola upraw leśnych założonych na gruntach rolnych i dokonano oceny jej udatności o łącznej powierzchni 2,24 ha. W roku 2024 przeprowadzono 1 kontrolę uprawy leśnej założonej na gruntach rolnych i dokonano oceny jej udatności o łącznej powierzchni 1,94 ha. W ramach realizacji zadania nie zostały poniesione koszty.

Starostwo Powiatowe w Krasnymstawie w 2024 roku prowadziło działania mające na celu zmianę klasyfikacji gruntów, na których postępuje sukcesja naturalna w ramach działania programu „Wsparcie na zalesienie i tworzenie terenów zielonych”. Koszty poniesione podczas realizacji zadania były równe 1 400,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Lublinie w raportowanym okresie pozyskało dane na temat zmian klasyfikacji gruntów zalesionych. Dane zostały pozyskane od LOR ARiMR. W 2023 roku poniesione koszty wyniosły 9 000,00 zł. W roku 2024 na realizację zadania wydano 6 499,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Łęcznej na prośbę wnioskujących zmieniło klasyfikację następujących gruntów: grunty rolne oznaczone symbolem 538-RV–użytki rolne, grunty rolne i 539-RVI–użytki rolne, grunty rolne działki nr 74/2 w m. Charleż, gm. Spiczyn o pow. 0,79 ha w wyniku dokonanego zalesienia zostały sklasyfikowane jako grunty leśne Ls-Lasy, V klasy bonitacyjnej, grunty rolne działki nr 74/3 w m. Charleż, gm. Spiczyn o pow. 0,81 ha w wyniku dokonanego zalesienia również zostały sklasyfikowane jako grunty leśne Ls-Lasy V klasy bonitacyjnej. Koszty poniesione w ramach realizacji zadania zostały pokryte przez osobę zainteresowaną.

W 2023 roku w gminach Biszczka, Biłgoraj, Goraj, Frampol powierzchnia ogólna gruntów zalesionych 2,73 ha, natomiast w roku 2024 w gminach Teresopol, Goraj, Turobin, Biszczka powierzchnia ogólna 13,89 ha. Koszty poniesione podczas realizacji ww. zadania wyniosły odpowiednio: w 2023 roku 5 000,00 zł, zaś w 2024 roku 7 000,00 zł.

ZP Zadania dodatkowe

PGE Dystrybucja Oddział Zamość w raportowanym okresie prowadziła działania związane z realizacją zadania „Montaż platform pod gniazda bociana białego wraz z uszczupleniem gniazd bocianich”. Zadanie polegało na montażu metalowych platform pod gniazdami bociana oraz uszczuplenie z nadmiaru materiału tych gniazd bocianich.

W 2023 roku na realizację zadania przeznaczono 284 478,72 zł, a w 2024 roku 178 312,11 zł.

W raportowanym okresie Gmina Łuków prowadziła działania związane z zapobieganiem bezdomności zwierząt oraz działania związane z opieką nad bezdomnymi zwierzętami. Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 202 427,50 zł, zaś w 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 141 228,00 zł.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny w raportowanym okresie realizowała zadanie pn.: „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Poddziałanie: Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych. Działanie 4.1.1.: Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000”. W ramach realizacji zadania zostało ustanowione wsparcie, aby ułatwić producentom rolnym dostosowanie gospodarstw do wymogów w zakresie przechowywania nawozów naturalnych określonych przez Radę Ministrów w Programie Działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu. Zakres wsparcia obejmował:

1. Dostosowanie gospodarstwa do wymagań określonych w Programie działań, dotyczących warunków przechowywania nawozów naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwie lub kiszzonek (płyty obornikowe, zbiorniki na gnojówkę/gnojowice, silosy na kiszonkę).
2. Doposażenie gospodarstw w urządzeniach do aplikowania nawozów naturalnych (wozy asenizacyjne, aplikatory).

Kwoty i stawki wsparcia:

- 60% kosztów kwalifikowanych operacji w przypadku młodych rolników;
- 50% kosztów kwalifikowanych operacji w przypadku pozostałych producentów rolnych.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne nie mogła przekroczyć 150 tys. zł–w okresie realizacji Programu.

Koszt realizacji zadania w 2023 roku wyniósł 1 538 876,00 zł, natomiast w 2024 roku na realizację zadania przeznaczono 489 663,00 zł.

2.10 Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 8 zadań środowiskowych w ramach kierunku:

- PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
- PAP.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków*,
- PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych,
- PAP.2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia*.

Tabela 66. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
Kierunek interwencji: PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii					
Kierunek interwencji: PAP.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków*					
PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii	WIOŚ w Lublinie, Komenda Wojewódzka PSP w Lublinie	brak danych	brak danych	koszty poniesione w ramach funkcjonowania PSP	↑ →
PAP.1.2. Kontrolowanie zakładów przemysłowych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii* PAP.1.2. Kontrolowanie zakładów przemysłowych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii*					
PAP.1.2. Powadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię	WIOŚ w Lublinie	brak danych	brak danych	brak danych	↑ →
PAP.1.1. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz baz danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię*					

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty w 2023 r. [zł]	Szacunkowe koszty w 2024 r. [zł]	Źródło finansowania	Stan realizacji
PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	Komenda Wojewódzka PSP w Lublinie, PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość	543 660,00	738 000,00	budżet przedsiębiorstwa	↓
PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii*					
PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	WSSE, WFOŚiGW w Lublinie, UMWL, Powiaty, Miasta, Gminy, PSP w Lublinie, OSP	65 342 467,39	23 088 267,63	budżet państwa, WFOŚiGW w Lublinie, budżet województwa, budżet powiatów, budżet gminy	↑ →
PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP*					
Kierunek interwencji: PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożenia					
Kierunek interwencji: PAP.2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia*					
PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	PSP w Lublinie, Powiaty, Miasta, Gminy, Placówki oświatowe	2 500,00	4 000,00	budżet gmin, budżet placówek oświatowych	↑ →
PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii*					

Zadania, kierunki i cele oznaczone * ujęte zostały w Programie Ochrony Środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

PAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
PAP.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków*

PAP.1.1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

PAP.1.2. Kontrolowanie zakładów przemysłowych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii*

Na terenie całego województwa lubelskiego znajduje się 13 ZDR i 12 ZZR.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie w latach 2023–2024 prowadził kontrole terenowe i dokumentacje w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. WIOŚ w Lublinie nie prowadzi ewidencji kosztów dla poszczególnych zadań.

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie w ramach realizacji zadania prowadziła nadzór nad przestrzeganiem przepisów obowiązujących w Zakładach Dużego Ryzyka dot. powstawania w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wynikającej z ustawy Prawo Ochrony Środowiska poprzez dokonywanie czynności kontrolno-rozpoznawczych.

Koszty w 2023 i 2024 roku zostały wliczone do kosztów funkcjonowania struktur PSP.

PAP.1.2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważną awarię

PAP.1.1. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru poważnych awarii oraz baz danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię*

Według aktualnych danych WIOŚ w Lublinie, na terenie województwa lubelskiego znajduje się 53 zakłady będące Potencjalnymi Sprawcami Poważnej Awarii Przemysłowej (PSPAP). 31 lipca 2023 roku zamknięta została jedna z firm, na której terenie nie znajdowały się żadne substancje niebezpieczne (w tym amoniak, który został usunięty z instalacji).

PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych

PAP.1.3. Usuwanie skutków poważnych awarii*

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie w ramach realizacji zadania prowadziła działania związane z usuwaniem skutków poważnych awarii przemysłowych, w tym usuwanie substancji łatwo palnych, toksycznych, neutralizacja substancji żrących, sorpcją substancji ropopochodnych. Brak było kosztów związanych z realizacją zadania. W latach 2023–2024 nie odnotowano poważnych awarii przemysłowych na terenie województwa lubelskiego.

W celu skutecznego zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość w raportowanym okresie realizowała zadanie pod nazwą „Modernizacja stanowisk transformatorowych”. Prace polegały na montażu mis olejowych, które pozwalają na pełne zabezpieczenie oleju transformatorowego w przypadku awarii transformatora. Dzięki temu rozwiązaniu możliwe jest ograniczenie ryzyka wycieku oleju

do środowiska, co w znaczący sposób minimalizuje zagrożenie skażeniem gleby i wód gruntowych. Realizacja tego zadania ma charakter prewencyjny, dzięki czemu zapobiega konieczności ponoszenia wysokich kosztów związanych z usuwaniem skutków potencjalnych awarii oraz negatywnym wpływem na środowisko naturalne.

W 2023 roku na realizację tego przedsięwzięcia przeznaczono kwotę 543 660,00 zł, natomiast w 2024 roku koszty wyniosły 738 000,00 zł.

PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP

PAP.1.4. Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP*

W raportowanych latach na terenie województwa lubelskiego zrealizowano szereg działań związanych z poprawą technicznego wyposażenia służb głównie OSP.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zorganizował m.in. otwarty konkurs w zakresie bezpieczeństwa publicznego pt.: „Lubelskie wspiera OSP”. Koszt podjętych działań wyniósł 12 029 929,90 zł w 2024 roku.

W poniższej tabeli przedstawiono szereg innych, zrealizowanych działań w latach 2023-2024 w zakresie zadania PAP.1.4.

Tabela 67. Działania realizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2023-2024

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
1.	Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników	Prowadzono działania związane z wyposażeniem w sprzęt ratowniczo-gaśniczy jednostek OSP oraz prowadzono modernizację budynków jednostek OSP.	10 800,00	0,00
2.	Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie	Pozyskano samochód rozpoznawczy wraz z przyczepą lekką dla OSP Konstantynów.	0,00	80 600,00
3.	Lasy Państwowe Nadleśnictwo Chełm	Przekazano dotacje dla OSP Łukówek na zakup piły motorowej.	3 000,00	0,00
4.	Komendant Główny Straży Pożarnej	Prowadzono działania związane z przygotowaniem jednostek OSP do działań ratowniczo-gaśniczych.	30 174,00	12 610,00
5.	WFOŚiGW w Lublinie	Zakupiono sprzęt, wyposażenie oraz środki ochrony indywidualnej oraz przekazana została dotacja dla jednostek OSP Bukowa Wielka i OSP Wólka Petryłowska.	29 250,00	0,00
6.	WSSE w Lublinie	Wybudowano budynek laboratorium mikrobiologicznego, zakupiono samochód-chłodnię, spektrofotometr, inkubator z funkcją mieszkania, chromatograf gazowy. Opracowano dokumentację projektową, zmieniono sposób użytkowania pomieszczeń, dostarczono wyposażenie.	46 336 959,87	2 851 623,54

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
7.	Powiat Biłgorajski	Zakupiono wyposażenie dla OSP w ramach otwartego konkursu.	130 000,00	0,00
8.	Powiat Kraśnicki	Prowadzono otwarty konkurs na wspieranie zadań publicznych powiatu z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego.	99 400,00	194700,00
9.	Powiat Łukowski	Zakupiono specjalistyczny sprzęt dla jednostek OSP i PSP.	64 500,00	320 690,00
10.	Powiat Tomaszowski	Przekazano środki na zakup sprzętów dla jednostek OSP.	17 299,37	14 500,00
11.	Miasto Biłgoraj	Przekazano środki finansowe dla OSP na realizację zadań związanych z ochroną życia, zdrowia ludności i ich mienia jak i również środowiska.	350 000,00	80 000,00
12.	Miasto Bychawa	Zakupiono sprzęt i wyposażenie ratownicze dla OSP z terenu gminy.	211 845,74	0,00
13.	Miasto Chełm	Dofinansowano zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego oraz miernika wielogazowego.	54 000,00	0,00
14.	Miasto i Gmina Izbica	Zakupiono 2 lekkie pojazdy ratowniczo-gaśnicze.	477 701,25	399 700,00
15.	Miasto Końskowola	Zakupiono wyposażenie ratowniczo-gaśnicze dla jednostek OSP.	76 038,25	55 485,47
16.	Miasto Kraśnik	Zakupiono wyposażenie dla jednostek OSP oraz opłacono przeglądy i ubezpieczenie sprzętu i pojazdów.	14 885,40	13 697,60
17.	Miasto Łęczna	Zapewniono gotowość bojową jednostek OSP z terenu gminy Łęczna.	96 074,68	158 162,64
18.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Dofinansowano zakup narzędzi hydraulicznych oraz kamery termowizyjnej dla jednostek OSP.	74 500,00	17 000,00
19.	Miasto Nałęczów	Udzielono dotacji na doposażenie straży pożarnych, remonty strażnic, zakup pojazdu.	114 670,00	627 821,09
20.	Miasto Modliborzyce	Pozyskano dofinansowanie z budżetu państwa oraz od Fundacji Orlen na zakup lekkich samochodów ratowniczo-gaśniczych dla OSP.	239 111,60	0,00
21.	Miasto Poniatowa	Zakupiono samochodów strażackich i wyposażenie techniczne.	394 000,00	680 000,00
22.	Miasto Rejowiec	Zakupiono profesjonalne wyposażenie techniczne dla OSP.	29 763,14	18 376,80
23.	Miasto Piszczac	Doposażono OSP z terenu gminy.	16 328,00	42 620,00
24.	Miasto Terespol	Zakupiono lekki samochód ratowniczo-gaśniczy.	408 360,00	305 700,00
25.	Miasto Szczepleszyn	Zakupiono wyposażenie dla OSP.	666 255,42	20 385,85
26.	Gmina Adamów	Doposażono w sprzęt techniczny jednostki Osp z m. Adamów, Wola Gułowska, Hordzieżka, Ferdynandów)	40 000,00	0,00

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
27.	Gmina Batoż	Zakupiono samochód strażacki dla OSP Węglinek.	242 187,00	0,00
28.	Gmina Biłgoraj	Prowadzono działania związane z zakupem i utrzymaniem samochodu oraz sprzętu dla OSP.	652 950,00	112 707,00
29.	Gmina Cyców	Doposażono jednostki OSP.	0,00	7 963,40
30.	Gmina Dołhobyczów	Zakupiono samochody specjalny dla OSP Dołhobyczów.	170 161,50	0,00
31.	Gmina Głusk	Przebudowano i nadbudowano istniejący budynek OSP.	0,00	2 100 000,00
32.	Gmina Godziszów	Zakupiono sprzęt ratowniczy dla jednostek OSP w Andrzejowie oraz Godziszowie Trzecim.	60 200,00	0,00
33.	Gmina Gościeradów	Prowadzono działania związane z utrzymaniem gotowości bojowej OSP.	48 000,00	0,00
34.	Gmina Hańsk	Zakupiono wóz strażacki, sprzęt i wyposażenie przeciwpożarowe dla jednostek OSP.	522 969,00	15 000,00
35.	Gmina Jabłonna	Zakupiono wyposażenie dla jednostek OSP.	113 006,12	76 273,98
36.	Gmina Jarczów	Zakupiono wyposażenie i umundurowanie dla jednostek OSP z terenu gminy.	1 398 900,00	158 100,00
37.	Gmina Kamień	Zakupiono wyposażenie i odzież dla jednostek OSP.	28 132,69	28 000,00
38.	Gmina Karczmiska	Zakupiono wyposażenie i odzież dla jednostek OSP oraz wykonano niezbędne przeglądy sprzętu.	77 281,87	28 511,46
39.	Gmina Kłoczew	Prowadzono działania związane z modernizacją świetlco–strażnicy w Woli Zadybskiej.	337 020,00	0,00
40.	Gmina Komarów - Osada	Zakupiono ubrania specjalistyczne oraz wyposażenie OSP.	70 561,00	79 500,00
41.	Gmina Konstantynów	Doposażono jednostki OSP w sprzęt, środki łączności i rozpoznawania oraz środki wyposażenia osobistego.	17 132,00	18 441,98
42.	Gmina Kraśnik	Przekazano dofinansowanie dla jednostek OSP na zakup wyposażenia.	108 300,00	30 050,00
43.	Gmina Księżpol	Zakupiono wyposażenie techniczne dla jednostek OSP.	31 454,74	107 218,88
44.	Gmina Leśna Podlaska	Zakupiono średni samochód ratowniczo–gaśniczy dla OSP w Leśnej Podlaskiej. Fundusze pochodziły z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.	1 000 000,00	0,00
45.	Gmina Leśniowice	Zakupiono wyposażenie dla jednostek straży pożarnej.	26 000,00	64 638,02
46.	Gmina Łabunie	Zakupiono sprzęt przeciwpożarowy dla jednostek OSP z terenu gminy.	11 320,00	4 940,00
47.	Gmina Łaziska	Prowadzono działania związane z poprawą wyposażenia technicznego OSP.	644 390,41	519 753,19

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
48.	Gmina Łuków	Prowadzono monitoring techniczny jednostek OSP.	0,00	51 569,63
49.	Gmina Niedrzwica Duża	Zakupiono samochód ratowniczy dla OSP.	349 700,00	0,00
50.	Gmina Obsza	Zakupiono sprzęt wyposażenia i środków ochrony indywidualnej oraz samochód ratowniczo-gaśniczy.	1 277 835,00	0,00
51.	Gmina Puchaczów	W sprzęt wyposażono jednostki OSP z terenu gminy.	7 722,92	2 952,00
52.	Gmina Sawin	Zakupiono materiały, wyposażenie i umundurowanie dla 9 jednostek z terenu gminy.	66 834,59	31 725,44
53.	Gmina Sosnowica	Dofinansowano zakup pojazdu pożarniczego dla OSP Lejno, Gmina dokonała wpłaty na państwowy fundusz celowy na dofinansowanie zakupu ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego.	44 000,00	0,00
54.	Gmina Sosnówka	Przeznaczono środki finansowe na zakup wyposażenia dla jednostek OSP.	14 098,00	0,00
55.	Gmina Stary Zamość	Wyposażono jednostki OSP w sprzęt do ratownictwa.	0,00	91 686,00
56.	Gmina Strzyżewice	Zakupiono wyposażenie oraz sprzęt ratownictwa dla jednostek OSP.	20 000,00	75 150,00
57.	Gmina Trzebieszów	Prowadzono działania związane z poprawą technicznego wyposażenia służb OSP.	93 457,01	481 789,83
58.	Gmina Trzydnik Duży	Zakupiono sprzęt i umundurowanie.	585 600,00	3 115,28
59.	Gmina Ułęż	Zakupiono i dostarczono samochód strażacki, przeprowadzono przebudowę budynków OSP.	4 107 575,00	0,00
60.	Gmina Uścimów	Zakupiono wyposażenie specjalistyczne ochrony przeciwpożarowej dla jednostek OSP.	0,00	36 182,44
61.	Gmina Wierzbica	Zakupiono wyposażenie dla jednostek OSP.	1 308 341,00	10 000,00
62.	Gmina Wilkołaz	Zakupiono sprzęt dla OSP z terenu gminy.	110 560,00	363 374,97
63.	Gmina Wojcieszków	Zakupiono specjalistyczny sprzęt dla jednostek OSP.	37 000,00	38 125,20
64.	Gmina Wojsławice	Doposażono jednostki OSP z terenu gminy.	22 500,00	49 000,00
65.	Gmina Wola Mysłowska	Doposażono jednostki OSP w sprzęt specjalistyczny do ratowania życia i zdrowia ludzi.	44 393,64	0,00
66.	Gmina Wola Uhruska	Zakupiono sprzęt i wyposażenie oraz środki chemiczne do prania, suszenia i impregnacji środków ochrony indywidualnej strażaków.	397 911,79	1 784,68

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt realizacji w 2023 r. (zł)	Koszt realizacji w 2024 r. (zł)
67.	Gmina Zalesie	Zakupiono wóz strażacki, prowadzono działania związane z bieżącym utrzymaniem OSP.	1 266 192,00	210 820,00
68.	OSP Łukowa, OSP Chmielek, OSP Pisklaki, OSP Osuchy	Zakupiono radiotelefony, aparaty oddechowe, systemy alarmowania.	2 405,00	6 456,25
69.	OSP Kanie	Otrzymało na podstawie umowy w Komenda PSP quad z przyczepą.	0,00	0,00
70.	OSP Gminy Rossosz	Prowadzono działania związane z zakupem sprzętu pożarniczego oraz wyposażenia i umundurowania strażaków.	36 458,39	349 835,11
71.	Fundacja Orlen	Przekazano dotację dla OSP Sawin. W ramach programu "Moje miejsce na ziemi" zakupiono defibrylator AED i kapsułę do jego przechowywania.	0,00	10 000,00
72.	LGD PROMENADA S12 – Lokalna Grupa Działania	Przyznano dotację dla OSP Łukówek na zakup motopompy szlamowej.	5 000,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

PAP.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji występowania zagrożeń

PAP.2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia*

PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii

PAP.2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii*

W raportowanych latach zrealizowano również szereg działań edukacyjnych w zakresie kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.

Wybrane przedsięwzięcia zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 68. Działania realizowane przez poszczególne podmioty w latach 2023-2024 w zakresie PAP.2.1.

Lp.	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Opis zadania	Koszt w 2023 roku [zł]	Koszt w 2024 roku [zł]
1.	Komenda Państwowa Straży Pożarnej w Lublinie	Wystąpienia prasowe rzeczników prasowych, Komendantów Powiatowych/Miejskich, Komendanta Wojewódzkiego propagujące wiedzę z zakresu ochrony ppoż., w szkołach prowadzono kampanie edukacyjne.	Koszty zostały wliczone w ramach funkcjonowania struktur PSP.	Koszty zostały wliczone w ramach funkcjonowania struktur PSP.
2.	Powiat Hrubieszowski	Szkolenia i ćwiczenia z zakresu Osiągnięcia wyższych stanów gotowość obronnej oraz realizacja przedsięwzięć wynikających z „Planu operacyjnego funkcjonowania powiatu w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa i w czasie wojny”.	0,00	1 000,00
3.	Miasto Chełm	Publikowanie na stronie Urzędu Miasta informacji, komunikatów i porad dla mieszkańców dot. zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii oraz zasad postępowania.	0,00	0,00
4.	Miasto Kraśnik	Przygotowano i zorganizowano Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej.	500,00	500,00
5.	Miasto Międzyrzec Podlaski	Na stronie internetowej Urzędu publikowano informacje i komunikaty dot. zagrożeń środowiska oraz mówiące o zasadach zachowania.	0,00	0,00
6.	Miasto Terespol	Rozwieszano ulotki na tablicach ogłoszeń oraz umieszczano informacje na stronie Urzędu Miasta.	0,00	0,00
7.	Gmina Komarów-Osada	Zorganizowany został Gminny Turniej Wiedzy Pożarniczej dla dzieci i młodzieży.	Koszty poniesione w ramach działalności statutowej	Koszty poniesione w ramach działalności statutowej.
8.	Gmina Konstantynów	Zorganizowano konkurs plastyczny oraz Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej pn.: „Młodzież zapobiega pożarom”.	2 000,00	2 500,00
9.	Gmina Zalesie	Akcje promocyjne mówiące o korzyściach montażu czujników dymu prowadzone w mediach społecznościowych.	0,00	0,00
10.	Szkoły z terenu Gminy Biłgoraj	Coroczne spotkania dzieci i młodzieży ze strażakami OSP. Nauka udzielania pierwszej pomocy prowadzona na zajęciach EDB.	0,00	0,00
11.	Szkoły z terenu Gminy Serokomla	Prowadzono prelekcje i zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży.	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych odpowiedzi

3. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubelskiego

Wskaźniki środowiskowe mają na celu ocenę stopnia zmian w środowisku. Do ich określenia wykorzystywane są przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Poniżej przedstawiono wskaźniki kontroli realizacji Programu z wartościami odniesienia.

Tabela 69. Wskaźniki dla poszczególnych obszarów interwencji

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2022 r.	Źródło danych	Rok 2023	Rok 2024
Ochrona klimatu i jakości powietrza						
1.	Liczba stref z przekroczeniami stężeń dopuszczalnych i docelowych na terenie województwa	szt.	PM10 – 0 PM2,5 – 1 B(a)P – 1	WIOŚ, GIOŚ	0 0 0	0 0 0
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	5 787 664	GUS	4 870 931	5 083 486
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	1 050	GUS	891	763
4.	Moc instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł*	MW	262,6	UMWL	676,25	814,65
5.	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe	GJ/rok	7 817 466,00	GUS	7 365 275,00	7 089 636,00
6.	Udział procentowy energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	51,6	GUS, UMWL	52,9	53,8
7.	Liczba czynnych przyłączy sieci gazowej do budynków ogółem	szt.	166 887	GUS	181 815	185 725
8.	Liczba przewozów pasażerskich komunikacją miejską	mln osób	105,6	GUS	119,1	120,6
9.	Długość ścieżek rowerowych	km	1 159,4	GUS	1 229,0	1 309,4

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2022 r.	Źródło danych	Rok 2023	Rok 2024
Zagrożenia hałasem						
10.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie (wskaźnik L _{DWN})	osoby	7 517 (rok 2018)	POŚPH	982	b.d.
11.	Udział procentowy punktów pomiarowych, w których wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla krótkookresowego hałasu drogowego*	%	Dzień: 52% Noc: 59%	GIOŚ	Dzień: 23% Noc: 27%	b.d.
12.	Udział procentowy punktów pomiarowych, w których wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla długookresowego hałasu drogowego*	%	0	GIOŚ	Dzień: 67% Noc: 0%	b.d.
	Promieniowanie elektromagnetyczne					
13.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne	osoby	0	WIOŚ, GIOŚ	0	0
Gospodarowanie wodami						
14.	Udział JCWP o stanie/potencjale (ekologicznym) dobrym i bardzo dobrym	%	15,0 (rok 2021)	WIOŚ, GIOŚ	3,1	2,7
15.	Udział JCWPd o dobrej lub zadowalającej jakości	%	32 (rok 2017)	WIOŚ, GIOŚ	100	85,7
16.	Efekty rzeczowe inwestycji w danym roku: obwałowania przeciwpowodziowe	[km/rok]	0,0	GUS	0,0	0,0
17.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej	dam ³	10 803,4	GUS	11 290,4	11 467,4
Gospodarka wodno-ściekowa						
18.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³	280 195,6	GUS	262 130,4	267 729,5

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2022 r.	Źródło danych	Rok 2023	Rok 2024
19.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	35,80	GUS	33,60	33,06
20.	Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej	%	87,70	GUS	88,43	88,00
21.	Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	%	54,20	GUS	55,00	55,14
22.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków*	szt.	33 952	GUS	38 735	42 733
Zasoby geologiczne						
23.	Wydobycie węgla kamiennego	tys. t	6 272	PIG PIB	5 237	6 052
24.	Liczba punktów niekoncesjonowanego wydobywania kopalin	szt.	786	PIG-PIB	b.d.	b.d.
Gleby						
25.	Liczba beneficjentów przystępujących do realizacji pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznego	szt.	9220	ARiMR	1 343	2 347
26.	Udział gruntów bardzo kwaśnych i kwaśnych (grunty użytkowane rolnie)	%	26 (rok 2018)	OSCHR, IUNG	23 b.kwaśne 26 kwaśne	19 b.kwaśne 22 kwaśne
27.	Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych poddana rekultywacji	ha	110	GUS	86	15
28.	Powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych zrehabilitowana i zagospodarowana w ciągu roku (ogółem), w stosunku do ogółu gruntów wymagających rekultywacji*	%	4,82	GUS	15,73	2,71
29.	Powierzchnie ekologicznych użytków rolnych*	ha	110	GUS	289	64

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2022 r.	Źródło danych	Rok 2023	Rok 2024
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
30.	Masa zebranych odpadów komunalnych	Mg	541 411,39	UMWL	519 040,00	573 031,16
31.	Masa unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg	38 644,35	Baza azbestowa	13 017,97	15 907,45
32.	Udział odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów	%	48,50	GUS	49,05	50,03
33.	Zrekultywowana powierzchnia zamkniętych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne*	ha/rok	0,0	GUS	1,3	0,0
Zasoby przyrodnicze						
34.	Liczba ustawionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura2000	szt.	91	RDOŚ	9	1
35.	Liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych	szt.	0	ZLPK	0	0
36.	Liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody	szt.	10	RDOŚ	0	0
37.	Liczba siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych monitoringiem	szt.	1	RDOŚ, GIOŚ, PGL-LP	5	5
38.	Liczebność ważniejszych zwierząt chronionych*	szt.	Bóbr europejski: 10 407	GUS	Bóbr europejski: 11 902	Bóbr europejski: 10 089
			Ryś: 52		Ryś: 64	Ryś: 25
			Wilk: 413		Wilk: 582	Wilk: 490
39.	Powierzchnia siedlisk oraz liczba gatunków objętych zabiegami czynnej ochrony	ha/ szt.	4432,54/ 98	RDOŚ, PGL-LP, ZLPK, Parki Narodowe	0,144/3	0,325/3

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w 2022 r.	Źródło danych	Rok 2023	Rok 2024
40.	Pożary w lasach ogółem*	szt.	355	GUS	181	292
41.	Lesistość	%	23,5	GUS	23,4	23,5
42.	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem*	szt.	0,26	GUS	0,26	0,26
Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi						
43.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	8 (rok 2018)	WIOŚ	0	0

Wskaźniki oznaczone „*” ujęte zostały w Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (2024)

Źródło: Programy ochrony środowiska województwa lubelskiego

4. Podsumowanie

Przeanalizowano 149 zadań, które zostały zrealizowane w ramach 33 kierunków interwencji oraz 10 obszarów priorytetowych określonych w Programach ochrony środowiska dla województwa lubelskiego.

W raportowanych latach na terenie województwa lubelskiego zrealizowanych zostało szereg działań, które przyczyniają się do ochrony przyrody i środowiska.

Większość zrealizowanych zadań ma charakter długofalowy, co oznacza, że są to przedsięwzięcia o charakterze ciągłym–realizowane na bieżąco w zależności od potrzeb i dostępnych środków finansowych–oraz cyklicznym, powtarzane corocznie.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie kosztów, które zostały poniesione na realizację zadań z podziałem na obszar interwencji w latach 2023-2024.

Tabela 70. Nakłady finansowe w latach 2023-2024 w województwie lubelskim

Obszar interwencji	Koszty w 2023 roku [zł]	Koszty w 2024 roku [zł]	Suma kosztów w 2023 i 2024 roku [zł]
Ochrona klimatu i jakości powietrza	2 921 631 593,19	2 442 430 706,83	5 364 062 300,02
Zagrożenia hałasem	75 821 286,16	45 689 578,14	121 510 864,30
Promieniowanie elektromagnetyczne	4 292,59	5 859,66	10 152,25
Gospodarowanie wodami	40 063 643,00	64 904 203,39	104 967 846,39
Gospodarka wodno-ściekowa	338 017 459,49	449 399 387,97	787 416 847,46
Zasoby geologiczne	Niepoliczalne	Niepoliczalne	Niepoliczalne
Gleby	160 769 063,14	155 987 122,19	316 756 185,33
Gospodarowanie odpadami	98 733 516,51	95 787 387,90	194 520 904,41
Zasoby przyrodnicze	231 926 108,46	402 432 368,43	634 358 476,89
Zagrożenia poważnymi awariami	65 888 627,39	23 830 267,63	89 718 895,02
SUMA	3 940 849 276,84	3 692 251 465,22	7 633 100 742,06

Źródło: Opracowanie własne podstawie uzyskanych odpowiedzi

Nakłady finansowe poniesione w latach 2023-2024 na realizację zadań wpisujących się w Programy ochrony środowiska województwa lubelskiego wyniosły łącznie 7 633 100 742,06 zł.

W 2023 roku koszty te wyniosły 3 940 849 276,84 zł, a w 2024 roku – 3 692 251 465,22 zł.

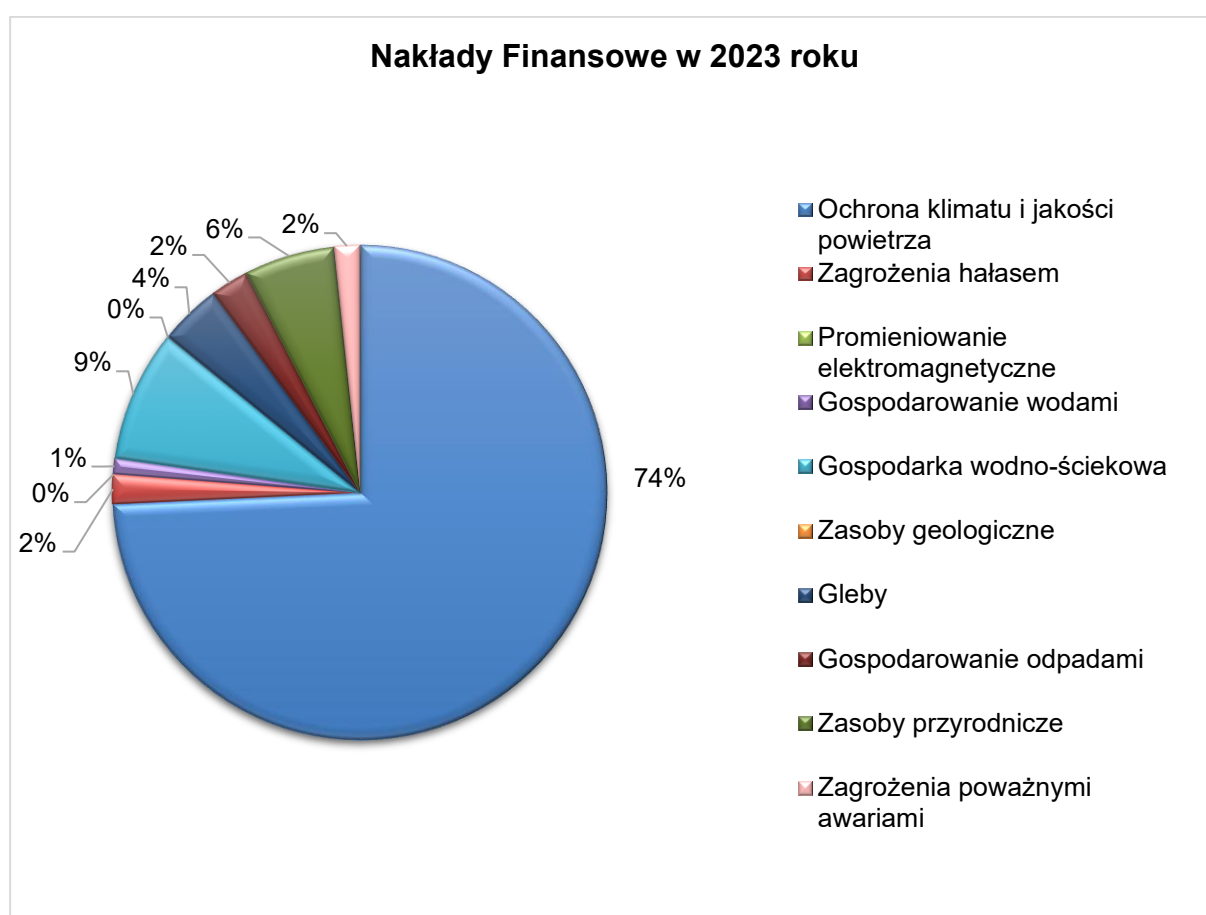
Największe środki przeznaczono na działania związane z ochroną klimatu i jakości powietrza, na działania: Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych.

Bardzo duże nakłady pieniężne poniesiono także na zadania związane gospodarką wodno-ściekową, w tym na rozbudowę i modernizację sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej.

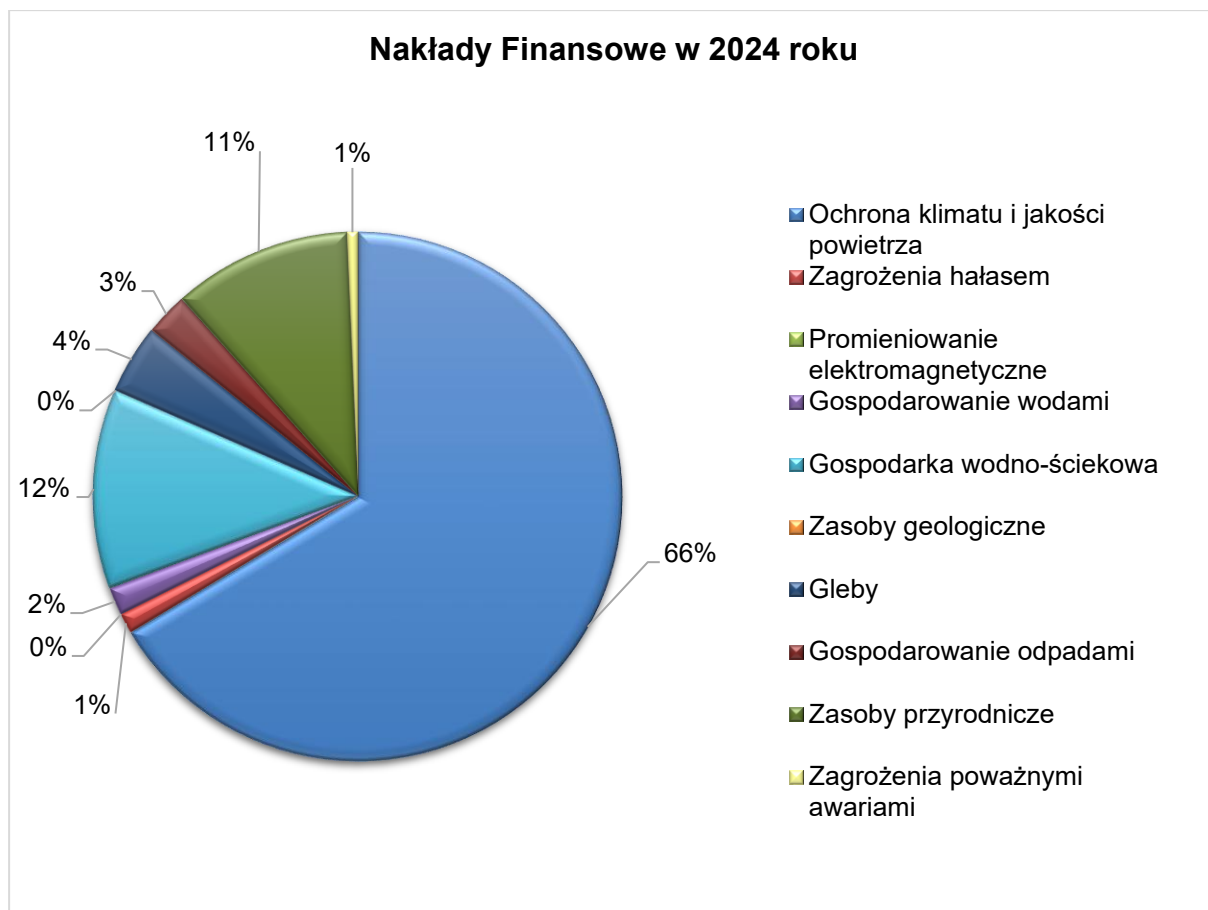
Najmniejsze środki zostały przekazanych na realizację zadań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Koszty zrealizowanych zadań sfinansowane zostały głównie z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, budżetu państwa, środków unijnych. Skorzystano także z środków NFOŚiGW, WFOŚiGW w Lublinie oraz środków różnego rodzaju przedsiębiorstw, zakładów czy placówek oświatowych.

Na poniższych wykresach przedstawiono graficznie nakłady finansowe poniesione na realizację zadań ujętych w Programach ochrony środowiska województwa lubelskiego w latach 2023-2024.

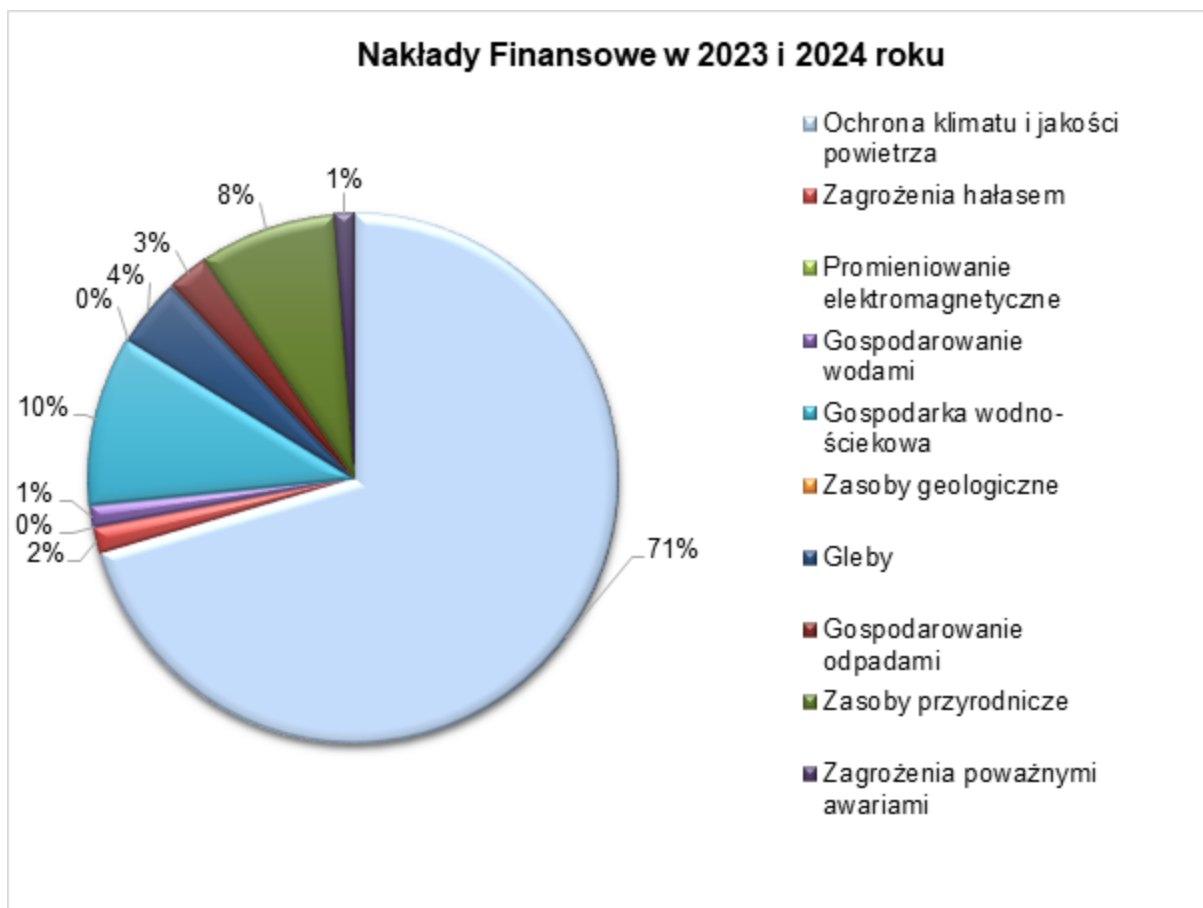

Rysunek 27. Nakłady finansowe poniesione w 2023 roku na terenie województwa lubelskiego
Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 28. Nakłady finansowe poniesione w 2024 roku na terenie województwa lubelskiego

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 29. Nakłady finansowe poniesione w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego
Źródło: Opracowanie własne

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

Celem nadrzędnym działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza w województwie lubelskim jest systemowe ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery, poprawa stanu jakości powietrza oraz budowa odporności regionu na skutki zmian klimatu. Działania te realizowane są w oparciu o mechanizmy planistyczne, inwestycyjne i edukacyjne oraz w ramach współpracy administracji różnych szczebli i partnerów społeczno-gospodarczych.

W ramach obszaru interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza UMWL realizował następujące zadania:

- Aktualizacja: „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz docelowego benzo(a)pirenu” – w zakresie pyłu PM_{2,5} (faza II) i benzo(a)pirenu. Aktualizacja: „Programu ochrony powietrza dla Aglomeracja Lubelska ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM_{2,5} (faza II) i benzo(a)pirenu;
- Aktualizacja i monitoring „Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” oraz „Programu Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego”;
- Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (MPZP, SUIKZP) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń;

- Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych;
- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne;
- Promocja i stosowanie OZE;
- Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze wszystkich źródeł odnawialnych;
- Prowadzenie dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców;
- Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych;
- Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych.

Roczne oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy.

Zgodnie z ustawą POŚ (Dz.U. z 2025 r., poz. 647), województwo lubelskie podzielone jest na dwie strefy:

- Aglomeracja lubelska – obejmującą Lublin – miasto na prawach powiatu (Kod strefy PL0601);
- Strefa lubelska – pozostała część województwa (Kod strefy PL0602).

W latach 2023-2024 we wszystkich strefach województwa lubelskiego nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Również w przypadku pyłu PM_{2,5}, jego stężenia w latach 2023 i 2024 pozostawały poniżej obowiązujących norm we wszystkich strefach regionu. W 2023 roku średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ wskazywało na brak przekroczeń w obu strefach. Natomiast Roczna ocena jakości powietrza dla strefy lubelskiej wskazała, iż w 2024 roku przekroczony został docelowy poziom benzo(a)pirenu.

W raportowanym okresie poziom docelowy stężenia ozonu w powietrzu został dotrzymany we wszystkich dwóch strefach województwa. W przypadku ozonu, oceny jakości powietrza dokonuje się również dla dodatkowych kryteriów (pod kątem ochrony zdrowia oraz pod kątem ochrony roślin), jakim jest dotrzymanie poziomu celu długoterminowego, którym jest brak występowania w roku kalendarzowym przekroczeń wartości 120 µg/m³ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące. W 2023 roku we wszystkich strefach województwa lubelskiego poziom celu długoterminowego został przekroczony pod kątem ochrony zdrowia, natomiast w strefie lubelskiej dodatkowo pod kątem ochrony roślin. W 2024 roku w strefach aglomeracja lubelska i strefa lubelska–poziom celu długoterminowego został przekroczony podobnie jak miało to miejsce w latach poprzednich.

Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie (emisja powierzchniowa „niska emisja”), a na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu, komunikacja samochodowa (emisja liniowa). W Aglomeracji Lubelskiej i dużych miastach znaczący udział w całkowitej emisji ma emisja związana z ruchem pojazdów. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa lubelskiego, głównie energetyka zawodowa, ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa. Emisja powierzchniowa pochodząca z sektora komunalno-bytowego, tzw., „niska emisja” stanowi największy udział w zakresie pyłu PM₁₀ oraz PM_{2,5}.

W odniesieniu do całego kraju emisja pochodząca z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi w województwie lubelskim stanowi w 2023 roku odpowiednio:

- 6,0% pyłu PM₁₀;
- 5,9% pyłu PM_{2,5};
- 8,0% benzo(a)pirenu.

Natomiast w roku 2024 emisja powierzchniowa w odniesieniu dla całego kraju kształtuje się następująco:

- 6,8% pyłu PM₁₀;
- 6,9% pyłu PM_{2,5};
- 6,5% benzo(a)pirenu.

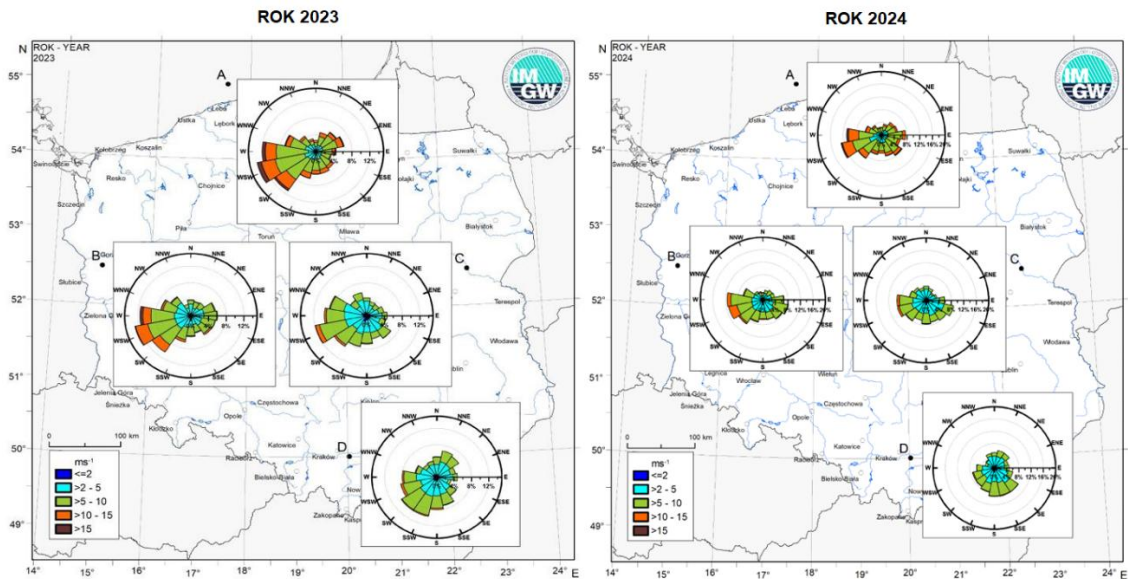
Z kolei w zakresie emisji tlenków azotu największy udział stanowi emisja z transportu, czyli emisja liniowa. Najwyższe emisje z sektora transportu drogowego występują w Lublinie, na obszarach dużych miast, a także wzdłuż arterii komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu samochodów w ciągu doby. W województwie lubelskim jest to głównie droga ekspresowa S19 i S17 oraz drogi krajowe nr 2, 12, 63 i 74. W skali kraju w województwie lubelskim w 2023 roku emisja tych zanieczyszczeń nie przekroczyła 6%, natomiast w 2024 roku emisja nie przekroczyła 5%.

Emisja punktowa, która pochodzi z działalności przemysłowej ma niewielki udział w ogólniej emisji gazów i pyłów do atmosfery. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa lubelskiego to głównie przemysł: chemiczny, budowlany/cementowy, energetyczny/ciepłowniczy. Źródła emisji pochodzące z sektora przemysłowego ze względu na dużą wysokość kominów eksportowane są w znacznym stopniu poza granice województwa. W skali kraju emisja punktowa z sektora przemysłowego w województwie lubelskim stanowi w 2023 roku 3,3%, a w 2024 roku 4,6% tlenków siarki.

Wpływ na emisję zanieczyszczeń do powietrza mają także warunki meteorologiczne panujące w danym okresie, na określonym obszarze. Wpływają one na procesy fizyko-chemiczne zachodzące w atmosferze, a także oddziałują na wielkość emisji wybranych zanieczyszczeń. Czynnikiem meteorologicznym, który ma wpływ na jakość powietrza jest prędkość wiatru, decydująca o szybkości przemieszczania się zanieczyszczeń.

W raportowanym okresie w zachodniej części kraju utrzymała się dominacja wiatru z kierunku zachodniego. W 2024 roku najrzadziej występującymi kierunkami napływu mas powietrza nad Polskę były kierunki północne, natomiast w roku 2023 był to kierunek południowo-wschodni.

Poniższy rysunek przedstawia rozkład kierunku oraz prędkości wiatru na terenie kraju w 2023 i 2024 roku.

Rysunek 30. Kierunek oraz prędkość wiatru w punktach w 2023 oraz 2024 roku
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Temperatura powietrza w pewnym zakresie warunkuje aktywność źródeł grzewczych w okresie jesienno-zimowym i wpływa na ilość zanieczyszczeń emitowanych z sektora komunalno-bytowego. Obszar województwa lubelskiego należy do jednych z najcieplejszych rejonów w kraju.

W poniższej tabeli przedstawiono dane meteorologiczne z lat 2023 i 2024, uzyskane na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych na lokalnej stacji meteorologicznej. Uwzględniono w niej najcieplejsze miesiące w raportowanym okresie oraz najniższe zanotowane temperatury minimalne.⁵

Tabela 71. Dane meteorologiczne w województwie lubelskim w 2023 i 2024 roku

Rok	Najcieplejszy miesiąc	Najniższa temperatura [°C]	Miesiąc wystąpienia najniższej temperatury
2023	Lipiec / Sierpień	Ok. -15°C	Grudzień
2024	Lipiec	-20°C	Styczeń

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie lubelskim, raport za rok 2023 i 2024

W ramach działań na rzecz ochrony klimatu i poprawy jakości powietrza, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego realizował szereg kompleksowych inicjatyw, mających na celu transformację energetyczną regionu oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Prowadzono m.in. monitoring i aktualizację kluczowych dokumentów strategicznych, takich jak: aktualizacje Programów ochrony powietrza, Program rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz Program rozwoju energetyki dla województwa lubelskiego. Zadbano również o uwzględnianie zapisów proekologicznych w dokumentach planistycznych, co umożliwia wdrażanie rozwiązań ograniczających emisję szkodliwych substancji.

⁵ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023 i 2024

Wspierano rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez promocję, dofinansowania dla mieszkańców oraz działania zwiększające produkcję energii elektrycznej i ciepłej z OZE. Jednocześnie podejmowano działania służące poprawie efektywności energetycznej budynków publicznych, w tym audyty energetyczne i wdrażanie systemów zarządzania energią.

Duży nacisk położono na edukację ekologiczną–szczególnie w zakresie jakości powietrza i efektywnego gospodarowania energią. Prowadzono również kampanie uświadamiające o szkodliwości spalania odpadów w piecach i kotłach indywidualnych.

4.2. Zagrożenia hałasem (ZH)

Celem realizacji zadań z zakresu zagrożenia hałasem w województwie lubelskim jest zmniejszenie hałasu, który określony został jako zanieczyszczenie środowiska wpływający na jakość warunków zamieszkania. Dynamicznie rozwijający się transport drogowy w połączeniu z niedostateczną ilością dróg szybkiego ruchu powoduje powstawanie przekroczeń wartości dopuszczalnych hałasu. Głównym obciążeniem dla środowiska akustycznego w województwie lubelskim jest hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy.

Zadania realizowane z zakresu Zagrożenia hałasem miały na celu: ocenę i monitorowanie klimatu akustycznego, informowanie społeczeństwa o zagrożeniach hałasem, przywrócenie lub zmniejszenie hałasu poniżej dopuszczalnych norm lub do co najmniej ich poziomu, uświadomienie szkodliwości nadmiernego hałasu dla ludzi i środowiska oraz promowanie rozwiązań prowadzących do poprawy jakości życia i środowiska, ochrony zdrowia i komfortu pracowników.

W analizowanym okresie w województwie lubelskim w ramach monitoringu hałasu przeprowadzono pomiary krótko- i długookresowe. Wyniki uzyskane z obu pomiarów wskazują na wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych z dużym natężeniem ruchu drogowego oraz w rejonach zakładów przemysłowych.

W czerwcu 2024 roku Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego. Program stanowi strategiczną ocenę stanu klimatu akustycznego na terenie województwa lubelskiego wraz z określeniem kierunków działań naprawczych w horyzoncie krótkookresowym (lata 2024–2029) oraz długofalowym. Program swoim zakresem obejmuje w szczególności tereny, dla których w 2022 roku zostały sporządzone strategiczne mapy hałasu tj. teren miasta Lublin oraz tereny wokół dróg głównych położonych poza terenem miasta Lublin obejmujących 85 odcinków dróg krajowych, 35 odcinków dróg wojewódzkich oraz 5 odcinków dróg powiatowych

W ramach działań monitoringowych w województwie lubelskim prowadzono pomiary hałasu drogowego, szynowego i przemysłowego. Przekroczenia norm odnotowano m.in. w Tomaszowicach Kolonii, Bełżycach, Bychawie i Kozubszczyźnie. Najwyższe wartości sięgały 4,2 dB nocą. Dodatkowo, w Motyczu zarejestrowano przekroczenie hałasu kolejowego–4,1 dB w nocy.

Pomiary hałasu przemysłowego pokazały, że większość zakładów nie generuje uciążliwego hałasu – tylko 6 przypadków przekroczeń, z czego 4 w porze nocnej.

4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)

Do badań realizowanych na terenie woj. lubelskiego w roku 2023 w ramach stałej sieci monitoringu wyznaczono 37 punktów pomiarowych. Lokalizacja punktów stałej sieci monitoringu prowadzonego w 2023 r. jest powtórzeniem i tym samym kontynuacją badań w lokalizacjach w 2021 r. z wyjątkiem punktu L_2023_E_18. Punkt ten został wytypowany do badań w związku ze zmianami administracyjnymi, które spowodowały, że miejscowość Goraj ponownie uzyskała status miasta. W związku z zaistniałą reorganizacją na terenie miasta Goraj ulokowany został punkt wytypowany do badań w 2023 r.

Punkty pomiarowe w ramach monitoringu badawczego wyznaczane są w każdym województwie dla czteroletniego cyklu pomiarowego na obszarze każdej gminy wiejskiej, na terenie której wyznacza się jeden punkt pomiarowy. W ramach monitoringu badawczego w 2023 r. na terenie województwa lubelskiego wyznaczono 38 punktów pomiarowych i był to trzeci rok czteroletniego cyklu pomiarowego. Badania poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa realizowane były w roku 2023 łącznie w 75 punktach pomiarowych. W ramach stałej sieci monitoringu badania realizowano w 37 punktach co stanowiło 49% wszystkich punktów oraz w 38 punktach monitoringu badawczego co stanowiło niemal 51% wszystkich punktów wyznaczonych do badań w 2023 roku.

4.4. Gospodarowanie wodami (GW)

Na terenie województwa lubelskiego znajduje się:

- 259 JCWP,
- 23 JCWP Jeziorne,
- 17 JCWPd.

Udział JCWP o stanie/potencjale ekologicznym bardzo dobrym i dobrym wyniósł w 2023 roku 3,1%, zaś w 2024 roku 2,7%.

Lubelszczyzna ze względu na swoją hydrogeologiczną budowę charakteryzuje się występowaniem licznych źródeł mających duże znaczenie w zasilaniu wód powierzchniowych. W okresach bezopadowych z zasobów podziemnych pochodzi 100% wody rzecznej, w tym źródła dostarczają od 40% do prawie 100% wody.

W 2023 roku badania źródeł zostały wykonane łącznie w 10 punktach pomiarowych. Wytypowane źródła położone były w obszarze jednolitych części wód podziemnych o numerach 90 i 120. W 2024 roku do badań wytypowano 8 źródeł z Rejonu Wyżyny Lubelskiej, położonych w obszarze trzech jednolitych części wód podziemnych o numerach 88, 89, 90.

Regionalny monitoring jakości wód podziemnych przeprowadzony w 2023 r. wykazał występowanie na Lubelszczyźnie wód podziemnych o dobrym stanie chemicznym sklasyfikowanych w klasie II–wody dobrej jakości. Ocena stanu jednolitego części wód powierzchniowych przeprowadzana na podstawie stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wskazuje na zły stan wód powierzchniowych w województwie lubelskim. Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca w 2023 roku wyniosło 129,9 m³ i było znacznie mniejsze niż średnia krajowa wynosząca 210,1 m³. Średnie zużycie wody z sieci

wodociągowej w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosło 30,3 m³ (w miastach 31,4 m³, a na wsi 29,3 m³).⁶

W województwie lubelskim większość jednolitych części wód została oceniona jako znajdujące się w złym stanie. Mimo to, region wyróżnia się dobrą jakością wód podziemnych, co potwierdził monitoring z 2023 roku–wody te sklasyfikowano w klasie II jako dobrej jakości chemicznej.

Ze względu na swoją budowę hydrogeologiczną, Lubelszczyzna posiada liczne źródła, które odgrywają istotną rolę w zasilaniu rzek, szczególnie w okresach suszy, gdy nawet 100% wód powierzchniowych pochodzi z zasobów podziemnych. W 2023 roku badaniami objęto 10 takich źródeł, a w 2024 roku 8 kolejnych, zlokalizowanych na Wyżynie Lubelskiej.

4.5. Gospodarka wodno–ściekowa (GWS)

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024.

Tabela 72. Charakterystyka infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2022-2024

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	7 501,7	7 651,5	7 892,1
Ilość przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	158 727	163 267	174 667
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	45 621,8	46 031,9	47 229,5
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	22 677,9	22 737,4	23 032,1
Ilość przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	405 107	409 917	417 920
Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym	dam ³	61 382,4	61 081,5	64 283,8

Źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 14.10.2025 r.]

W celu poprawy stanu wód stale rozbudowywana jest infrastruktura wodno–kanalizacyjna. Samorząd Województwa Lubelskiego wspiera działania zmierzające do poprawy stanu wód, zwiększenia zasobów wodnych oraz zapewnienia dobrej jakości wody do spożycia mieszkańcom regionu, m.in. udzielając dofinansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 dla inwestycji z zakresu gospodarki wodnościekowej w ramach priorytetu Ochrona zasobów środowiska i klimatu, Działanie: Zrównoważona gospodarka wodno–ściekowa. W 2024 r. w ramach tego działania dofinansowano jedną inwestycję o łącznej wartości 10,9 mln zł (kwota dofinansowania UE–7,58 mln zł).

Samorząd Województwa Lubelskiego wspiera działania zmierzające do poprawy stanu wód, zwiększenia zasobów wodnych oraz zapewnienia dobrej jakości wody do spożycia mieszkańcom regionu, m.in. udzielając dofinansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 dla inwestycji z zakresu gospodarki wodnościekowej

⁶ Źródło: Ocena jakości wód podziemnych dla województwa lubelskiego za rok 2023 i 2024

w ramach priorytetu Ochrona zasobów środowiska i klimatu, Działanie: Zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa.

W raportowanych latach jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały szereg działań polegających na rozbudowie oraz modernizacji sieci wodociągowej czy kanalizacji sanitarnej

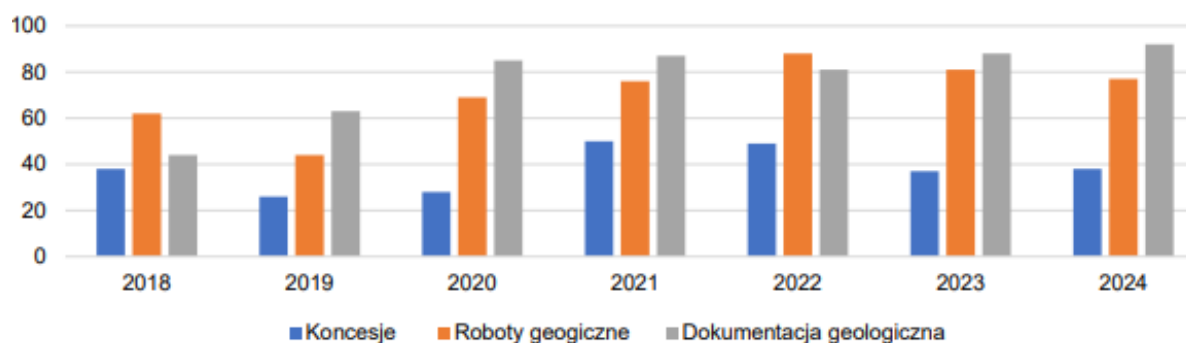
4.6. Zasoby geologiczne (ZG)

W listopadzie 2024 roku Dyrektor OUG w Lublinie uruchomił kampanie informacyjną #StopNielgalnejEksploatacji, mającą na celu podniesienie świadomości mieszkańców o przepisach dot. wydobywania piasku i żwiru na własne potrzeby (do 10 m³ rocznie) oraz obowiązku zawiadomienia o takim zamiarze. Na Lubelszczyźnie występują liczne złoża surowców.

Według danych z bazy MIDAS na terenie województwa lubelskiego w 2024 roku udokumentowanych było 1 301 złóż, wśród których 246 to złoża zagospodarowane. Ponad 78% wszystkich udokumentowanych złóż stanowią złoża piasków i żwirów.

W 2023 roku Marszałek Województwa Lubelskiego wydał 37 decyzji dotyczących koncesji na wydobywanie kopalin, a także zatwierdził 88 dokumentacji geologicznych oraz 81 projektów robót geologicznych.

W 2024 roku decyzji dotyczących koncesji Marszałek wydał 38, zatwierdził 92 dokumentacje geologiczne oraz 77 projektów robót geologicznych.

Rysunek 31. Koncesje i decyzje z zakresu geologii wydane w latach 2018–2024

Źródło: Raport o stanie województwa lubelskiego za rok 2024.

4.7. Gleby (GL)

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę gruntów występujących na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024.

Tabela 73. Charakterystyka gruntów województwa lubelskiego w latach 2022-2024

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Powierzchnia gruntów zdewastowanych wymagających rekultywacji	ha	3 088	3 036	2 939
Powierzchnia gruntów zdegradowanych wymagających rekultywacji	ha	46	46	46
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych w ciągu roku, ogółem	ha	151	485	81
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku, ogółem	ha	110	289	64
Powierzchnia gruntów zagospodarowanych w ciągu roku, ogółem	ha	41	196	17

Źródło: GUS BDL, stan na 31.12.2024 rok [data dostępu: 13.10.2025 r.]

Analizując dane z lat 2022–2024 zauważa się pozytywny trend zmniejszania się powierzchni gruntów wymagających rekultywacji w województwie lubelskim. Rok 2023 był rekordowy pod względem prowadzonych działań rekultywacyjnych i zagospodarowania, natomiast 2024 rok przyniósł spadek aktywności w tym zakresie, co może być efektem zakończenia wcześniejszych projektów lub ograniczeń budżetowych.

Głównymi typami gleb występującymi w województwie to gleby:

- brunatne,
- płowe,
- czarnoziemy,
- rędziny,
- organiczne.

W latach 2023 i 2024 Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego promował rolnictwo ekologiczne poprzez organizację konkursów „Ekolubelskie 2023” i „Ekolubelskie 2024”.

Inicjatywa miała na celu nie tylko wyróżnienie najlepszych gospodarstw ekologicznych w regionie, ale także upowszechnianie wiedzy, budowanie pozytywnego wizerunku lubelskiej wsi oraz promowanie dobrych praktyk sprzyjających zrównoważonemu rolnictwu.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Na podstawie dostępnych danych i raportów za lata 2023–2024 można zauważyć, że gospodarka odpadami w województwie lubelskim (podobnie jak w całym kraju), była w tym okresie w fazie intensywnych zmian, dążąc do spełnienia coraz bardziej rygorystycznych celów unijnych. Główne trendy i działania koncentrowały się na zwiększeniu poziomów recyklingu oraz na wdrażaniu strategii zapobiegania powstawaniu odpadów, co jest najważniejszym priorytetem w nowoczesnej gospodarce.

W poniższej tabeli przedstawione zostały informacje dotyczące odpadów komunalnych.

Tabela 74. Informacje dotyczące odpadów komunalnych w województwie lubelskim w latach 2022-2024

Parametr	Jednostka	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Suma wytworzonych odpadów	Mg/rok	541 408,00	540 261,35	573 031,16
Suma selektywnie odebranych i zebranych odpadów	Mg/rok	282 615,00	285 026,90	307 394,86
Suma odebranych zmieszanych odpadów komunalnych	Mg/rok	258 793,11	255 234,44	265 636,29
Ilość wytworzonych (odebranych i zebranych) odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa	kg/rok/os	267	268	287
Ilość PSZOK na terenie województwa lubelskiego	szt.	211	222	219
Suma odpadów zebranych przez PSZOK-i znajdujące się na terenie województwa lubelskiego	Mg	37 782,00	24 977,54	29 106,73
Masa odpadów komunalnych poddanych recyklingowi	tys. Mg	171 615,51	191 448,38	209 760,17
Ilość odpadów komunalnych, która trafiła na składowiska (również te po przetworzeniu)	Mg	93 073,21	92 378,0651	116 922,4544
Odpady komunalne podawane procesom termicznego przekształcania	Mg	115 619,54	97 313,6714	124 578,1347

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych UMWL pochodzących ze sprawozdań gmin z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2022, 2023, 2024

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli zauważyć można, że w raportowanym okresie gospodarka odpadami w województwie lubelskim wykazywała poprawę w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu, jednak wciąż wymaga działań ograniczających składowanie oraz zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

Na podstawie przeanalizowanych informacji zaobserwować można:

- Pozytywne zjawiska:
  - Zwiększająca się ilość odpadów selektywnie zebranych;
  - Wzrost recyklingu odpadów komunalnych
  - Udział termicznego przekształcania odpadów w województwie nie przekraczający 30%;
- Niepokojące tendencje:
  - Wzrost ogólnej ilości wytwarzanych odpadów;
  - Rosnącą ilość odpadów na jednego mieszkańca województwa;
  - Zwiększający się udział składowania odpadów w 2024 r.;
  - Wciąż wysoki udział odpadów zmieszanych;
  - Mniejsza ilość PSZOK oraz ilość odpadów zebranych przez PSZOK-i w odniesieniu do 2022 roku.

W latach 2023-2024, a terenie województwa lubelskiego funkcjonowało 14 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów posiadających status Instalacji Komunalnej. Moce przerobowe instalacji w pełni zaspokajały potrzeby województwa. Na terenie województwa znajduje się obecnie 15 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o statusie IK. Na koniec 2024 roku w skali całego województwa składowiska wypełnione były w nieco ponad 84%.

Na terenie województwa funkcjonuje jedyna instalacja termicznie przekształcająca odpady pochodzące z przetwarzania odpadów komunalnych (współspalarnia). Biorąc pod uwagę znaczną ilość odpadów kierowanych na składowiska, jak i brak dedykowanych instalacji termicznego przetwarzania odpadów z odzyskiem energii, w „Planie gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028” wskazuje się potrzebę budowy nowych instalacji tego typu.

W raportowanym okresie JST realizowały szereg działań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Wykonywano zadania związane z selektywnym zbieraniem odpadów, w tym budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów oraz PSZOK. Prowadzone były również działania związane z usuwaniem i zagospodarowywaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest, realizowano zadania związane z ograniczeniem marnotrawstwa żywności, prowadzono likwidację dzikich wysypisk odpadów oraz prowadzono działania edukacyjne związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów oraz postępowaniem z odpadami.

Odpady medyczne i weterynaryjne stanowią znaczący problem w gospodarce odpadami województwa lubelskiego z uwagi na brak instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Innym problemem jest wciąż duża ilość pozostających w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest. Plan zakładający całkowite usunięcie azbestu do końca 2032 roku został wykonany jedynie w 18,24%.

W dniu 24 stycznia 2025 roku Sejmik Województwa Lubelskiego uchwalił Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego, który kompleksowo analizuje aktualną sytuację, określa cele i kierunki działań, a także wyznacza narzędzia monitoringu postępów. Realizacja planu jest systematycznie oceniana w trzyletnich sprawozdaniach, a dane dotyczące ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów gromadzone są w ramach obowiązkowej ewidencji prowadzonej przez ich posiadaczy.

W dniu 1 grudnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego przyjął uchwałą nr DXXV/9254/2023 „Sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego za lata 2020–2022”. Następny dokument monitorujący, zostanie sporządzony w 2026 roku, będzie on obejmował okres sprawozdawczy 2023-2025.

4.9. Zasoby przyrodnicze (ZP)

Głównymi instytucjami realizującymi działania na terenie województwa lubelskiego w latach 2023–2024 były Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W 2024 roku RDOŚ w Lublinie uruchomiła projekt finansowany przez WFOŚiGW w Lublinie „Działania ochronne na obszarach Natura 2000 w województwie lubelskim”.

Prace obejmowały montaż czterech platform lęgowych dla rybitw, eliminację gatunków inwazyjnych dla ochrony dziurawca wytwornego, instalację desek dla nietoperzy, oznakowanie granic obszarów Natura 2000. W styczniu 2023 roku RDOŚ podpisał umowę z NFOŚiGW na stworzenie planów ochrony pięciu rezerwatów Stasin, Broczówka, Rogów, Wieprzec, Czartowe Pole. Urząd Marszałkowski kontynuował prace nad audytem krajobrazowym województwa, analizując walory i zagrożenia krajobrazowe. RDOŚ i Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych prowadziły warsztaty, konkursy i szkolenia przyrodnicze, prowadzono monitoring siedlisk i gatunków (ptaki wodne, nietoperze, roślinność) na obszarach chronionych—działania często połączone z aktywną ochroną. Nadleśnictwa prowadziły działania naprawcze: wycinki sanitarne, przebudowę drzewostanów i gospodarkę leśną. ARiMR wspierała zalesienia gruntów rolnych, realizując cele Krajowego Programu Zwiększania Lesistości.

W latach 2023–2024 w województwie lubelskim zrealizowano szereg działań ukierunkowanych na ochronę środowiska, zachowanie bioróżnorodności oraz racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi. Realizowane inicjatywy obejmowały m.in. działania edukacyjne, programy wspierające ochronę gatunków i siedlisk przyrodniczych, rozwój zielonej infrastruktury, a także kontrole w zakresie ochrony środowiska oraz przeciwdziałania degradacji krajobrazu.

Ważnym elementem było opracowanie Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego, nad którym prace trwały w 2024 roku. Dokument ten stanowi istotne narzędzie służące identyfikacji i ocenie krajobrazów województwa oraz wyznaczaniu kierunków ich ochrony i kształtowania. W marcu 2025 roku, uchwałą nr XCVIII/1792/2025, Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął projekt Audytu krajobrazowego, kierując go do zaopiniowania przez uprawnione organy i instytucje.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

W województwie lubelskim znajduje się 52 zakłady, które są potencjalnymi sprawcami poważnych awarii przemysłowych (do lipca 2023 roku zakładów tych było 53).

Ponadto, na terenie województwa wyróżnić można 11 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR) oraz 9 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR).

Zadania kontrolne realizowane były przez Wydział Inspekcji WIOŚ w Lublinie i Działy Inspekcji w Delegaturach: Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu. W 2023 roku zaplanowanych kontroli w zakładach było 600.

W 2024 roku liczba zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowej wynosiła 9, natomiast zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej było 12. Aby ograniczyć ryzyko występowania awarii konieczny jest odpowiedni monitoring i kontrola potencjalnych sprawców zdarzeń, a także modernizacja zakładów w celu eliminacji możliwych zagrożeń wystąpienia awarii. Realizowane były również zadania jednostek samorządów terytorialnych polegające na wspomaganiu jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, a także zadania dotyczące ochrony przed pożarami, powodzią oraz informowaniu ludności o zagrożeniach, w wielu przypadkach dotowane przez WFOŚiGW w Lublinie. W kompetencji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska należy wspomnieć o dofinansowaniach z: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w ramach zadania „Lubelskie wspiera OSP”, WFOŚiGW w Lublinie oraz NFOŚiGW w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych” oraz „Mały Strażak”, dzięki którym doposażono jednostki straży pożarnych oraz WOPR województwa lubelskiego.

W latach 2023–2024 województwo lubelskie kontynuowało działania na rzecz ograniczania ryzyka poważnych awarii przemysłowych. Na jego terenie funkcjonowało łącznie 53 zakłady zakwalifikowane jako potencjalni sprawcy poważnej awarii przemysłowej (PSPAP), w tym 13 zakładów dużego ryzyka (ZDR) i 12 zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR). Działania kontrolne prowadziły: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie.

W latach 2023–2024 nie odnotowano żadnych poważnych awarii przemysłowych na terenie województwa.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego UMWL aktywnie wspierał rozwój systemu bezpieczeństwa poprzez:

- Organizację otwartego konkursu ofert pn. „Lubelskie wspiera OSP”, skierowanego do ochotniczych straży pożarnych w regionie;
- Dofinansowanie zadań publicznych w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – zrealizowano trzy takie projekty dla OSP;
- Wsparcie działań związanych z ochroną środowiska, przeciwdziałaniem awariom oraz doposażeniem służb ratowniczych, m.in. poprzez promocję programów takich jak „Mały Strażak” oraz „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”.

5. Rekomendacje

Celem sporządzenia Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za okres 2023-2024 jest ocena stopnia realizacji i analiza ujętych w Programach działań wraz z poniesionymi nakładami finansowymi oraz aktualna ocena stanu środowiska.

Na podstawie przeprowadzonej analizy realizacji zadań przewidzianych w Programach oraz osiągniętego efektu ekologicznego wg wskaźników stwierdzono, że w dalszym ciągu konieczna jest realizacja inwestycji z zakresu ochrony środowiska w celu poprawy niektórych parametrów.

W celu poprawy jakości środowiska w kolejnych latach rekomenduje się kontynuowanie dotychczasowych działań, które przynoszą korzystne efekty środowiskowe oraz rozszerzenie ich o nowe przedsięwzięcia wynikające z aktualnych potrzeb regionu oraz zmian legislacyjnych.

W dalszej perspektywie rekomendowane jest:

- Kontynuowanie i rozwijanie działań w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym realizacja zadań związanych z: wymianą kotłów opalanych paliwami stałymi, aby ograniczyć niską emisję, termomodernizacją budynków, rozwojem energetyki odnawialnej oraz dostosowywaniem infrastruktury pod OZE;
- Zwiększanie inwestycji w: retencję wodną, systemy przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi jak i również na działania związane z wykorzystywaniem naturalnych form retencji i stosowanie błękitno-zielonej infrastruktury;
- Prowadzenie oraz rozwój działań związanych z gospodarką wodno-ściekową w tym na działania związane z: rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej, stacji uzdatniania wody, sieci kanalizacji sanitarnej oraz rozwojem działań mających na celu ograniczenie odprowadzania ścieków do wód podziemnych;
- Rozszerzenie oraz dalsze prowadzenie działań związanych z promocją rolnictwa ekologicznego;
- Dalsze wspieranie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym obejmującej ponowne wykorzystanie surowców, selektywną zbiórkę i recykling odpadów;
- Rozszerzanie działań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych, głównie zadań związanych: z zachowaniem różnorodności biologicznej, z ochroną gatunków i siedlisk, z rozwojem terenów zieleni oraz zwiększaniem lesistości;

Ponadto, nadal należy prowadzić działania monitoringowe oraz działania związane ze skuteczną edukacją ekologiczną obejmującą każdy obszar interwencji, która będzie trafiała do każdej grupy społeczeństwa.

6. Spis tabel

Tabela 1. Wykaz skrótów występujących w niniejszym opracowaniu	4
Tabela 2. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie	10
Tabela 3. Kierunki interwencji i zadania w ramach wyznaczonych celów – Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu*	35
Tabela 4. Zestawienie stacji pomiarowych, z których wyniki zostały wykorzystane w rocznej ocenie jakości powietrza za 2023 rok	48
Tabela 5. Zestawienie stacji pomiarowych, z których wyniki zostały wykorzystane w rocznej ocenie jakości powietrza za 2024 rok	49
Tabela 6. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza	51
Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi	53
Tabela 8. Klasy strefy lubelskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	53
Tabela 9. Wynikowe klasy stref województwa lubelskiego dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	53
Tabela 10. Klasy strefy lubelskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	53
Tabela 11. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez Miasta oraz Gminy województwa lubelskiego w zakresie monitoringu powietrza	62
Tabela 12. Wybrane działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie edukacji ekologicznej.....	68
Tabela 13. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, miasta i gminy w ramach zadania OKJP.2.1.....	71
Tabela 14. Działania podejmowane przez powiaty, gminy i inne jednostki województwa lubelskiego w ramach realizacji zadania	78
Tabela 15. Działania realizowane w latach 2023-2024 w województwie lubelskim dotyczące stosowania OZE	92
Tabela 16. Inwestycje, na które przeznaczone zostały największe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 w ramach zadania pn.: "Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych".....	98
Tabela 17. Parametry określające rozwój transportu rowerowego w latach 2022-2024 w województwie lubelskim.....	113
Tabela 18. Parametry określające rozwój transportu kolejowego w latach 2022-2024 w województwie lubelskim.....	114
Tabela 19. Wybrane inwestycje, na które przeznaczono najwyższe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego	119
Tabela 20. Inwestycje, na które przeznaczone zostały największe nakłady finansowe w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w ramach realizacji zadania OKJP.3.8.	123
Tabela 21. Wybrane inwestycje polegające na montażu OZE w budynkach użyteczności publicznej w latach 2023-2024, na które przeznaczono największe nakłady finansowe	125
Tabela 22. Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach prowadzenia dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców województwa lubelskiego	132
Tabela 23. Inwestycje realizowane w latach 2023-2024 w zakresie budowy i modernizacji oświetlenia ulicznego.....	133
Tabela 24. Kierunki interwencji i zadania w ramach następujących celów – Poprawa klimatu akustycznego w województwie lubelski; Ochrona przed hałasem*.....	137
Tabela 25. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku	141
Tabela 26. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranych punktach pomiarowych na terenie powiatu lubelskiego w 2023 roku	142
Tabela 27. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w punktach pomiarowych na terenie powiatu opolskiego w 2023 roku	142

Tabela 28. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu w 2023 roku w porze dnia	145
Tabela 29. Wyniki pomiarów krótkookresowego poziomu hałasu w punktach oceny długookresowego poziomu hałasu w 2023 roku w porze nocnej	146
Tabela 30. Wyniki długookresowych pomiarów hałasu drogowego – wskaźniki długookresowe L_{DWN} i L_N na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku	147
Tabela 31. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego w województwie lubelskim w miejscowości Motycz w powiecie lubelskim, w gminie Konopnica w 2023 roku	147
Tabela 32. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego na obszarze miasta Biała Podlaska oraz powiatu bialskiego w 2023 r.	148
Tabela 33. Działania związane z realizacją w/w zadania w miastach i gminach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku	150
Tabela 34. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym; Monitorowanie i utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym*	157
Tabela 35. Wyniki pomiarów stałych sieci monitoringu w 2023 roku na terenie województwa lubelskiego.....	160
Tabela 36. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych; Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	165
Tabela 37. Stan/Potencjał ekologiczny JCWP	168
Tabela 38. Działania realizowane przez Gminy i Miasta w latach 2023-2024 w ramach realizacji zadania GW.3.1.....	171
Tabela 39. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez RZGW w Rzeszowie na terenie województwa lubelskiego w zakresie zadania GW.3.3.	174
Tabela 40. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez RZGW w Rzeszowie w zakresie zadania GW.3.4.....	176
Tabela 41. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	184
Tabela 42. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie infrastruktury wodociągowej na terenie województwa lubelskiego	187
Tabela 43. Wybrane działania realizowane z lat 2023-2024 w zakresie GWS.1.2. na terenie województwa lubelskiego	193
Tabela 44. Przedsięwzięcia realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury ściekowej	199
Tabela 45. Działania dotyczące budowy przydomowych oczyszczalni na terenie województwa lubelskiego w latach 2023-2024	207
Tabela 46. Przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2023-2024 w zakresie budowy i modernizacji urządzeń służących do oczyszczania ścieków.....	209
Tabela 47. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.....	217
Tabela 48. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	221
Tabela 49. Zmiany powierzchni ekologicznych użytków rolnych w województwie lubelskim według stanu konwersji w latach 2023–2024	223
Tabela 50. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniające zrównoważony rozwój województwa lubelskiego.....	232
Tabela 51. Działania, na które przeznaczono największe nakłady finansowe realizowane w latach 2023-2024 w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.....	239
Tabela 52. Inwestycje realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania GO.4.2.	250
Tabela 53. Występowanie dzikich wysypisk odpadów na terenie województwa lubelskiego w latach 2022-2024	254
Tabela 54. Wybrane działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie działań edukacyjnych ..	257
Tabela 55. Kierunki interwencji i zadania w ramach celów – Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, Prowadzenie trwale	

zrównoważonej gospodarki leśnej oraz Zwiększenie lesistości; Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowych*	261
Tabela 56. Działania realizowane w 2023-2024 roku przez miasta, gminy i inne jednostki w zakresie działania ZP.1.2.	271
Tabela 57. Działania realizowane w latach 2023-2024 przez nadleśnictwa województwa	278
Tabela 58. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.1.8.	279
Tabela 59. Działania w ramach monitoringu obszarów chronionych realizowane w latach 2023-2024	280
Tabela 60. Działania realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w zakresie ZP.2.1.	281
Tabela 61. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 w zakresie ZP.2.2.	282
Tabela 62. Działania realizowane w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego w ramach zadania „Zabezpieczanie ginących gatunków roślin, wzmacnianie ich populacji zarówno w skali lokalnej, jak i regionalnej we wskazanych lokalizacjach	283
Tabela 63. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.3.1.	286
Tabela 64. Działania realizowane w latach 2023-2024 w zakresie zadania ZP.5.1.	293
Tabela 65. Działania zrealizowane w latach 2023-2024 przez powiaty, miasta, gminy oraz inne jednostki w ramach zadania „Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody i środowiska”	294
Tabela 66. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu – Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	302
Tabela 67. Działania realizowane na terenie województwa lubelskiego w latach 2023-2024	305
Tabela 68. Działania realizowane przez poszczególne podmioty w latach 2023-2024 w zakresie PAP.2.1.	310
Tabela 69. Wskaźniki dla poszczególnych obszarów interwencji	311
Tabela 70. Nakłady finansowe w latach 2023-2024 w województwie lubelskim	316
Tabela 71. Dane meteorologiczne w województwie lubelskim w 2023 i 2024 roku	322
Tabela 72. Charakterystyka infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w latach 2022-2024	325
Tabela 73. Charakterystyka gruntów województwa lubelskiego w latach 2022-2024	327
Tabela 74. Informacje dotyczące odpadów komunalnych w województwie lubelskim w latach 2022-2024	328

7. Spis rysunków

Rysunek 1. Podział województwa lubelskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza	47
Rysunek 2. Lokalizacja stacji pomiarowych w województwie lubelskim, wykorzystanych w ocenie powietrza za rok 2024	50
Rysunek 3. Lokalizacja punktowych źródeł emisji SO _x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	54
Rysunek 4. Lokalizacja punktowych źródeł emisji NO _x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	55
Rysunek 5. Lokalizacja punktowych źródeł emisji PM ₁₀ na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	56
Rysunek 6. Lokalizacja komunalno-bytowych źródeł emisji PM ₁₀ na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	57
Rysunek 7. Lokalizacja komunalno-bytowych źródeł emisji benzo(a)pirenu na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	58
Rysunek 8. Lokalizacja liniowych źródeł emisji NO _x na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	59
Rysunek 9. Lokalizacja liniowych źródeł emisji PM ₁₀ na obszarze województwa lubelskiego w latach 2023 oraz 2024	60
Rysunek 10. Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie lubelskim w 2023 oraz 2024 roku	61
Rysunek 11. Długość czynnej sieci gazowej: ogółem w powiatach województwa lubelskiego	88
Rysunek 12. Liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w powiatach województwa lubelskiego	89
Rysunek 13. Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) ogółem w powiatach województwa lubelskiego	89
Rysunek 14. Lokalizacja podmiotów zarejestrowanych w bazie EHALAS-P, przy których wykonano pomiary hałasu przemysłowego w 2023 roku	149
Rysunek 15. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM na terenie województwa lubelskiego w 2023 r.	159
Rysunek 16. Długość wałów przeciwpowodziowych w powiatach województwa lubelskiego w 2023 roku	175
Rysunek 17. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku	197
Rysunek 18. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w powiatach województwa lubelskiego w 2023 i 2024 roku	197
Rysunek 19. Liczba awarii sieci wodociągowej w powiatach województwa lubelskiego w roku 2023 i 2024	198
Rysunek 20. Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w powiatach województwa lubelskiego w latach 2023-2024	198
Rysunek 21. Długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubelskim w latach 2023-2024	205
Rysunek 22. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w województwie lubelskim w latach 2023-2024	206
Rysunek 23. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w powiatach województwa lubelskiego w latach 2023-2024	206
Rysunek 24. Powierzchnia terenów zieleni w powiatach w województwie lubelskim w 2023 roku	270
Rysunek 25. Powierzchnia terenów zieleni w powiatach w województwie lubelskim w 2024 roku	271
Rysunek 26. Lesistość w % przedstawiona na podstawie powiatów województwa lubelskiego w latach 2023-2024	290
Rysunek 27. Nakłady finansowe poniesione w 2023 roku na terenie województwa lubelskiego	317
Rysunek 28. Nakłady finansowe poniesione w 2024 roku na terenie województwa lubelskiego	318
Rysunek 29. Nakłady finansowe poniesione w latach 2023-2024 na terenie województwa lubelskiego	319
Rysunek 30. Kierunek oraz prędkość wiatru w punktach w 2023 oraz 2024 roku	322
Rysunek 31. Koncesje i decyzje z zakresu geologii wydane w latach 2018–2024	326